

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen

kallas härmed till sammanträde **tisdagen den 3 maj 2022 kl. 08:15 i Kommunstyrelsesalen i Rådhuset.**

Hålltider för sammanträdet

08.15	Upprop
08.20	Bibliotekets stängning för underhåll – Susanne Hägglund, bibliotekschef
08.30	Granskning av IT-stöd – Lena Salomonsson, IT-chef
08.40	Medfinansiering Leader Höga Kusten – Jenny Edvinsson, Leader Höga Kusten och Eva-Lotta Öberg, näringslivsutvecklare
09.00	Renhållningsordning – Henrik Petré, utredare
09.10	Försäljning gällande del av fastigheterna Härnösand Saltvik 2:35 och Bondsjö 17:1, Logosol – Hanna Viklund, mark- och exploateringshandläggare
09.20	Information om tvätteriet – Lars Liljedahl, kommundirektör
09.30	Paus
09.45	Ärendegenomgång Gruppmöten Beslutsmöte

Föredragningslista

1. Informationsärenden
2. Val av justerare
3. Fastställande av föredragningslista 2022
4. Renhållningsordning 2022-2030
5. Medfinansiering Leader Höga Kusten 2023-2029
6. Borgenstak 2022
7. Avgift kost för brukare inom SoL/socialpsykiatri
8. Sammanträdestider 2023
9. Taxa för barn- och skolomsorg
10. Ordförandeförslag - cyklar - uppföljning
11. Överenskommelse om nyttjande av allmänplats mark, del av Härnösand Ön 3:1
12. Granskning - IT-stöd
13. Uppförandekod för förtroendevalda
14. Försäljning gällande del av fastigheterna Härnösand Saltvik 2:35 och Bondsjö 17:1 - Logosol
15. Kommunstyrelsens uppdragsbeslut 2022
16. Anmälan av ärenden för kännedom till kommunstyrelsen 2022
17. Frågor och svar 2022

Andreas Sjölander
Ordförande

Kommunstyrelseförvaltningen

Henrik Petre, 0611-348015
henrik.petre@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Renhållningsordning 2022-2030

Förslag till beslut

Tillväxtavdelningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta Renhållningsordning 2022 – 2030,

att godkänna miljöbedömningen för Renhållningsordningen 2022 – 2030.

Beskrivning av ärendet

En arbetsgrupp med representation från kommunstyrelse-, samhällsförvaltningen och HEMAB har tagit fram en ny renhållningsordning som lever upp till Naturvårdsverkets krav på kommunala avfallsplaner och föreskrifter. Dokumentet innefattar avfallsföreskrifter och avfallsplan och bildar tillsammans förslag till renhållningsordning.

Syftet med avfallsplaneringen ska vara att bidra till att de globala målen, nationella miljö kvalitetsmålen, regionala miljömålen med koppling till avfallshantering.

Avfallsplanen har två fokusområden som berör hela kommunen och som syftar till att minska avfallsmängderna, minska nedskräpningen, minska matsvinnet, öka materialåtervinningen och öka återbruket i kommunen. Till fokusområdena finns åtta mål. Avfallsplanen har ett åtgärdsprogram som avser till att bidra till avfallsplanens mål och är kopplade till avfallsplanens fokusområden.

Planen ska vara ett verktyg i det kommunala arbetet med avfallsfrågor inom till exempel fysisk planering, energi, nedskräpning och resursåtervinning. Nuvarande avfallsplan upphör i och med detta beslut.

Inför beslut om renhållningsordning ska kommunfullmäktige besluta om genomförandet antas medföra en betydande miljöpåverkan. Arbetsgruppens bedömning är att den inte har en betydande miljöpåverkan.

Renhållningsordningen har gått på remiss till kommunens politiska partier, Länsstyrelsen, regionen, intilliggande kommuner med mer. Remissvar har inkommit från Länsstyrelsen och FTI AB. Synpunkterna har sammanställts i bilaga 8.

Socialt perspektiv

Beslutet om ny renhållningsordning antas inte påverka det sociala perspektivet negativt. Renhållningsordningen innehåller flera positiva konsekvenser för det sociala perspektivet. I avfallsplanens framttagande har barnens bästa lyfts fram och i en workshop har barn fått möjlighet att ge sina förslag på hur vi i kommunen ska förbättra avfallshanteringen.

Ekologiskt perspektiv

Beslut om ny renhållningsordningen bedöms inte påverka det ekologiska perspektivet negativt. I den miljöbedömning som gjordes i arbete med renhållningsordningen framkommer det inte sker någon negativ miljöpåverkan. De mål och åtgärder som är framtagna bidrar till en positiv utveckling inom avfallsområdet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Renhållningsordningen är ett lagstadgat dokument vars innehåll styrs av förordningar från Naturvårdsverket.

Renhållningsordningen förutsätter att alla verksamheter inom kommunen ska, utifrån sina möjligheter, bidra till att kommunen uppnår de mål som är framtagna. Beslut om renhållningsordningen förutsätter dock inte att ytterligare medel krävs för att nå målen.

Renhållningsordningen innefattar även föreskrifter för hur avfallshanteringen ska skötas i kommunen.

Beslut om Renhållningsordningen 2022 – 2030 följer de lagar och förordningar som finns och påverkar inte några andra. Beslut om ny renhållningsordning antas inte påverka det ekonomiska och juridiska perspektivet.

Beslutsunderlag

Miljöbalken Kapitel 15

Avfallsförordningen SFS 2020:614

Naturvårdsverkets förordning NFS 2020:6

Nationella avfallsplanen och avfallsförebyggande program 2018 – 2023.

Uno Jonsson
Tillväxtchef

Henrik Petre
Utredare

Härnösands kommun

Begäran om samråd för ny renhållningsordning 2022–2030, Härnösands kommun

Er beteckning: KS 21–000391

Länsstyrelsens yttrande

Länsstyrelsen har tagit del av Härnösands kommuns förslag på ny renhållningsordning med tillhörande avfallsplan. Länsstyrelsen bedömer att det förslag till avfallsplan som lämnats av Härnösands kommun i övervägande del ger en god översikt över kommunens avfallshantering. Nedan följer kommentarer från länsstyrelsen för aktuell avfallsplan.

- I inledningen anger ni att det är tre övergripande fokusområden. Men sen säger ni under rubriken *Härnösands vision och mål med avfallshanteringen i kommunen* att planen har två fokusområden; Hållbar avfallshantering och Rent, snyggt och tryggt i Härnösand. Vad länsstyrelsen kan se så är det två fokusområden som är aktuella.
- Det behöver förtydligas vilka aktörer som medverkat i samråd och i framtagandet av avfallsplanen. Genom samverkan under hela framtagande av avfallsplanen höjs kvalitén och ökar förankringsgraden vilket i sin tur leder till en ökad sannolikhet att åtgärderna blir genomförda.

Länsstyrelsen ser också att det i avfallsplanen saknas kopplingar till andra kommuner. Vad länsstyrelsen känner till så tar till exempel Härnösands kommun emot matavfall från bland annat Örnsköldsviks kommun som går till biogasanläggningen på Ålands avfallsanläggning. I avfallsplanen bör även externa avfall som tas emot från till exempel andra kommuner eller länder beskrivas. Både när det gäller framtagandet av avfallsplanen men också i kommunens dagliga avfallsarbete, bör det eftersträvas ett samarbete mellan kommunerna i länet, för att öka samsynen och uppnå gemensamma mål.

- *Framtida avfallshantering*
Länsstyrelsen saknar en beskrivning av vilka investeringar och andra ekonomiska resurser som behövs för att tillgodose framtida behov som beskrivs.
- *Fokusområden – Hållbar avfallshantering - Mål 4 Matsvinnet ska minska med 50 procent per person till 2030*
Under åtgärd två är det en ofullständig mening. Det står *Ökad samverkan med...* sen står det inget mer. En beskrivning av hur en ökad samverkan skulle kunna vara behöver också ingå i denna punkt.
- Länsstyrelsen saknar en beskrivning av biogasanläggningen på Älands avfallsanläggning och vilka avfall som hanteras i biogasanläggningen samt som länsstyrelsen nämnde ovan att andra kommuner skickar sitt matavfall till anläggningen.
- *Nedlagda deponier*
Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall (NFS 2020:6) ska planen innehålla uppgifter om nedlagda deponier, för varje deponi ska risken för olägenheter för människa och miljö bedömas och redovisas. För de deponier där kommunen har varit verksamhetsutövare ska planen innehålla uppgifter om vidtagna och planerade åtgärder för att förebygga olägenheter för människa och miljö. Härnösands kommun har inte redovisat något av detta i planen.

Avfallsprojektet som slutfördes 2004 var väldigt översiktligt och mycket har förändrats sedan dess, både vad gäller hur man ser på risken med deponier och med själva deponierna. Länsstyrelsen ser att detta behöver beaktas i avfallsplanen.

De flesta deponier som riskklassades då blev bara bedömda utifrån hur de såg ut. I projektet togs två grundvattenprover vid Myran som uppvisade höga till mycket höga metallhalter. Redan då såg konsulten att uppföljande provtagningar och eventuellt åtgärder behövdes. Vid Myran har PFAS uppmäts i ett senare skede vilket inte framkommer av avfallsplanen.

Även vid Älands avfallsanläggning togs två grundvattenprover som uppvisade höga till mycket höga halter av metaller. Konsulten rekommenderade inneslutning av deponin samt kontroller av deponigas och spridning till vattendrag. Idag vet vi dock att det inte räcker att analysera metaller vid deponier då de kan innehålla allt möjligt och därmed alla möjliga föroreningar, bland annat PFAS.

I planen på sidan 55 beskrivs bransch- och riskklass, här finns ett skrivfel, det står "Lägst branschklass är benämnd 4, högst riskklass benämnd 1". Här borde det stå branschklass på båda. Längre ned på sidan beskrivs MIFO och olika åtgärder som behövs beroende på vilken riskklassen är. Länsstyrelsen har arbetat enligt MIFO-metodiken men känner inte till att dessa åtgärder skulle vara förknippade med metodiken. Det kan finnas lika stort behov av utredningar och åtgärder vid riskklass 2 som riskklass 1, båda riskklasserna är prioriterade att arbeta med. Det är inte heller säkert att riskklass 4 innebär inga åtgärder, det kan till och med vara så att riskklass 4 inte stämmer då de flesta deponier som fått riskklass 4 fick detta för längesedan då man inte visste bättre.

Det är inte säkert att angiven tillsynsmyndighet är korrekt då de flesta av dessa uppgifter blev inlagda i EBH-stödet för längesedan och någon riktig översyn av tillsynsmyndighet inte gjorts för dessa deponier, endast de som är riskklass 1 och 2 är bedömda hittills.

Vad gäller den lista över deponier som finns med i planen så finns det frågetecken kring vilken deponi som avses med Oljehamnen/Djuphamnen deponi. Vid sökning på de fastigheter som nämns så finns de inte i fastighetsregistret. Kan det vara den deponi som länsstyrelsen i EBH-stödet benämner Härnösands hamn/deponi H19 och ligger på fastighet Fastlandet 2:22? Vid jämförelse mellan kommunens lista och de som finns i EBH-stödet så saknas tre deponier, Kronholmen Brenneritjärn, Härnösands Schakt- och Trädg AB deponi och Härnö tipp, Resevoaren H2, de båda sista på fastighet Gånsvik 1:137.

Länsstyrelsen har också tittat i den gamla avfallsplanen 2018–2020 och sett att där finns ett handlingsprogram som gäller under samma tidsperiod som planen. Där framgår att deponier i riskklass 1–3 ska utredas för att klargöra behov av åtgärd med start 2018. Det beskrivs att åtgärder kan behövas för Myran och Åland då de läcker tungmetaller och att Ramsås behöver utredas. Länsstyrelsen undrar hur det gick med allt detta. Handlingsprogrammet utvärderas inte i den nya planen, det nämns överhuvudtaget inte alls. Det saknas beskrivning av deponierna i den nya planen, samt en handlingsplan för hur kommunen avser att arbeta med dem.

I gamla planen nämns även några deponier som ej är riskklassade, Judeby, Kråkviken, Murbergsviken, Säbrå. Dessa bör vara med i den nya planen.

Allmänna synpunkter

Vad länsstyrelsen kan utläsa och vad vi känner till så har det inte utförts någon så kallat undersökningssamråd. Enligt miljöbalken 6 kap

5–6 §§ ska en myndighet eller kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning undersöka om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Syftet med samråd är att samrådsparter ska få tillgång till information och få möjlighet att yttra sig så att underlaget för beslut om ny eller ändrad avfallsplan eller program blir utrett i tillräcklig omfattning.

Det är av vikt att det tidigt i processen sker samråd med berörda aktörer både i utarbetandet av avfallsplanen men också i bedömningen om betydande miljöpåverkan. Detta för att minimera risken att avfallsplanen går i fel riktning eller att det visar sig att planen kanske skulle antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Bakgrundsinformation

Härnösands kommun har till länsstyrelsen skickat ut ett utkast till en renhållningsplan med innehållande avfallsplan. Avfallsplanen för 2022 – 2030 är en helt ny avfallsplan och ska gälla fram till 2030. Varje ny mandatperiod ska avfallsplanen aktualitetsförklaras. För perioden 2022 till 2030 har arbetsgruppen valt att ta fram två övergripande fokusområden för avfallshanteringen. Varje fokusområde har fyra mål, så totalt åtta mål kopplade till fokusområdena finns beskrivna i avfallsplanen. Alla mål är satt för att arbeta mot visionen om 100 procent kretslopp 2030 och kommunens övergripande mål – Härnösand bygger en hållbar framtid.

Länsstyrelsen har i yttrandet utgått ifrån Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall (NFS 2020:6) och dess vägledning samt miljöbalken och dess förordningar.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Maria Höglund med miljöhandläggare Therese Edin som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Victoria Björklund, Miljöhandläggare medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Renhållningsordning 2022-2030

Dokumentnamn	Renhållningsordning 2022-2030		Dokumenttyp Styrdokument	
Fastställd/upprättad av			Datum 2021-12-17	Diarienummer 2021-000391
Dokumentansvarig/processägare	Kommunstyrelsen	Version 1.0	Senast reviderad	Giltig t o m 2030-12-31
Dokumentinformation				
Dokumentet gäller för				
Annan information	Redaktionella ändringar kan göras under löptiden utan ny beslutprocess.			

Renhållningsordning 2022-2030	1
Inledning	3
Läsanvisning	4
Syfte	5
Avfallstrappan - Vägen till hållbar avfallshantering	5
Härnösands vision och mål med avfallshanteringen i kommunen	6
Hållbar avfallshantering	7
Rent, snyggt och tryggt i Härnösand	8
Åtgärder för avfallsplanen 2022 – 2030	9
Planens ansvarsfördelning och genomförande	10
Appendix.....	12
1. Om avfallsplanen	12
2. Mål och åtgärdsprogram	15
3. Styrmedel	29
4. Strategi mot nedskräpning	35
5. Barnperspektivet	37
6. Miljöbedömning Avfallsplan 2022 – 2030	40
Bilaga 1. Nuvarande avfallshantering	46
Bilaga 2. Nedlagda deponier	56
Bilaga 3. Uppföljning av avfallsplanen 2018–2020	63
Bilaga 4. Uppgifter som ska lämnas till länsstyrelsens sammanställning	65
Bilaga 5. Ordlista	66
Bilaga 6. Lokala föreskrifter för avfallshanteringen i Härnösands kommun	68
Bilaga 7. Skräpmätning 2021	84
Bilaga 8. Samråd	92

Inledning

Härnösands kommun ska vara en ledande miljökommun med ett aktivt omställningsarbete. All utveckling i Härnösand ska präglas av hållbarhet och ett gemensamt engagemang för minskad miljöpåverkan. Här ska kunskapen utvecklas som behövs för att skapa ett hållbart samhälle. Med förnybar energi, klimatsmarta lösningar, ökad självförsörjning och hushållning av naturresurser är Härnösand en föregångare i omställningen till en fossilfri ekonomi.

Kommunen är enligt miljöbalken skyldig att upprätta en renhållningsordning med avfallsplan och lokala föreskrifter om avfallshantering. Planen (detta dokument med bilagor) ersätter tidigare plan och ska aktualitetsförklaras varje ny mandatperiod.

Avfallsplanen anger mål för kommunens avfallshantering till år 2030 och berör allt avfall som uppkommer i kommunen. Alla mål ska bidra till visionen för avfallsplanen om ”100 procent kretslopp till år 2030” och ska bidra till kommunens övergripande vision – ”Härnösand bygger en hållbar framtid”.

Arbetet kräver en helhetssyn och gemensam kraft för framtiden där fler tar till vara människors engagemang och teknikens möjligheter för att bygga en personlig livsmiljö, för både människor och miljö.

För perioden fram till år 2030 har två övergripande fokusområden för avfallshanteringen tagits fram. Varje fokusområde har fyra mål, så totalt åtta mål är kopplade till fokusområden och finns beskrivna i avfallsplanen.

Läsanvisning

Renhållningsordningen för Härnösands kommun består av tre delar.

Huvuddokument för avfallsplanen. I denna del beskrivs avfallsplanens mål och åtgärder på ett övergripande sätt kopplat till de globala målen och avfallstrappan. Här beskrivs även hur avfallsplanens ansvarsfördelning samt hur planen ska genomföras.

I appendix finns fördjupningsmaterial om mål och åtgärdsprogram, styrmedel för avfallshantering, strategi mot nedskräpning och hur en avfallsplan är uppbyggd, vilka lagkrav en avfallsplan har samt framtida renhållning.

I sista delen finns bilagor men fördjupningsmaterial rörande nuvarande avfallshantering, nedlagda deponier och uppgifter som ska lämnas till Länsstyrelsen.

I bilagorna finns även delen som skapar dokumentet renhållningsordning, det vill säga lokala avfallsföreskrifter. I lokala avfallsföreskrifter finns den information som styr avfallshanteringen i Härnösands kommun. Dokumentet reglerar avfallshanteringen, till exempel hämtningsintervall, kärlanvändning, dispenser med mera.

Syfte

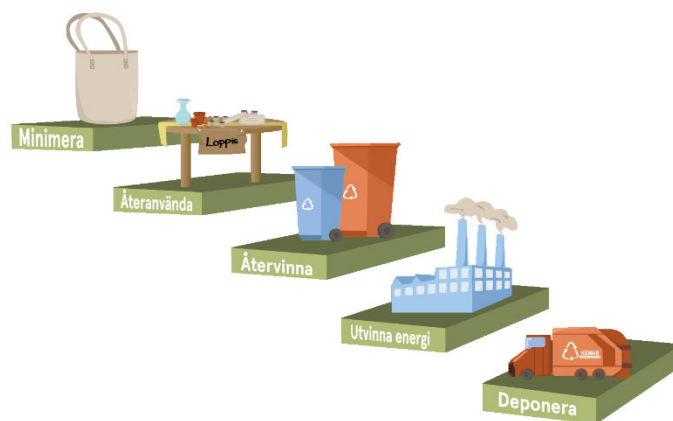
Syftet med planen är främst ett verktyg i det kommunala arbetet med avfallsfrågorna för att skapa en hållbar avfallshantering genom:

- Att planera för och utveckla hanteringen av avfallet i kommunen.
- Att informera allmänheten, företag och kommunala verksamheter. som berörs av avfallsfrågorna.
- Att beskriva hur Härnösands kommun ska utveckla avfallshanteringen.

Planen ska styra mot att skapa en hållbar avfallshantering där EU:s avfallshierarki är målbild.

Avfallstrappan - Vägen till hållbar avfallshantering

Härnösands kommun använder avfallstrappan för att uppnå bästa möjliga avfallshantering. Avfallstrappan är ett EU-direktiv som beskriver hur avfall ska hanteras och behandlas. Målet är att styra bort från att deponera avfall och i stället sträva mot att förebygga och öka återanvändandet av avfall samt öka energi- och materialåtervinningen. I appendix 2 beskrivs avfallstrappan noggrannare.

Härnösands vision och mål med avfallshanteringen i kommunen

100 procent kretslopp – Härnösands kommuns vision är att allt avfall ska ingå i ett kretslopp till år 2030.

100 prosent kretslopp

Planen utgår från FN:s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030, de nationella miljökvalitetsmålen, etappmålen och den nationella avfallsplanen 2018–2023 samt regionala miljömål.

Planen har två fokusområden med mål som ska verka för att nå visionen. Dessa fokusområden är:

- Hållbar avfallshantering
- Rent, snyggt och tryggt i Härnösand

Härnösands kommun har utifrån Agenda 2030 valt att fokusera på följande globala mål i avfallsplanen.

I mål och åtgärdsprogrammet beskrivs planens mål närmare till övergripande mål.

Hållbar avfallshantering

Fokusområdet innebär att kommunen ska klättra i avfallstrappan och bli mer kretsloppsfrämjande vilket betyder att avfallshanteringen i Härnösand bidrar till att lokala klimatmål uppnås. Detta genom att minska avfallsmängder, förebygga avfallet och minska matsvinn.

Mål 1 - Restavfallet och matavfall ska minska med 25 procent per person till 2025

Mål 2 - Restavfallet och matavfallet ska minska med 30 procent per person till 2030

Basår för målen är år 2015. Det innebär att fram till år 2025 ska restavfallet minska med 127 ton och till 2030 ska det minska ytterligare med 25 ton.

Mål 3 - Matsvinnet ska minska med 50 procent inom kostavdelningens uppdrag för skolan och förskolan till år 2030

Basår för mål är år 2021. Under mätperioden 2021 slänges det 348 kg matsvinn per dag. Det innebär att fram till år 2030 ska 174 kg matsvinn minska inom kostavdelningens uppdrag för skola och förskola.

Mål 4 - Matsvinnet ska minska med 50 procent per person och hushåll till år 2030

Basår för mål är 2021 då Naturvårdsverket uppskattade att det slängdes 37 kg matrester per person som klassificeras som matsvinn.

Rent, snyggt och tryggt i Härnösand

Fokusområdet syftar till att nedskräpningen i våra närmiljöer ska minska och att invånare och besökare upplever Härnösand som rent, snyggt och tryggt.

Härnösands invånare ska vara nöjda med avfallshanteringen och det ska vara lätt att göra rätt.

Mål 5 - Nedskräpning i stadsmiljö ska minska med 25 procent till år 2030

Basår för mål är 2021.

Mål 6 - Härnösandsbor upplever Härnösand kommun som renare

Mål 7 - Härnösandsbor är nöjda med avfallshanteringen

Mål 8 - Härnösandsbor tycker att det är lätt att sortera rätt

Basår för målen är år 2022. Målen följs upp årligen genom enkätundersökning.

Åtgärder för avfallsplanen 2022 – 2030

Åtgärderna ska bidra till planens mål, de nationella miljömålen och de globala målen. Fördjupad information om åtgärderna och kopplingen till målen redovisas i Mål och åtgärdsprogram i appendix 2.

Åtgärder för fokusområde Hållbar avfallshantering

1. Utveckla återbruksinsamlingen på kretsloppsparken.
2. Öka renheten i fraktioner.
3. Ta fram ett handlingsprogram för att minska platsåtgången i kommunens verksamheter.

Åtgärder för fokusområde Rent, snyggt och tryggt i Härnösand

4. Ta fram ett handlingsprogram för minskad nedskräpning.
5. Genomför årliga skräpmätningar i stadsmiljö för att följa utveckling av arbetet mot nedskräpning.
6. Ta fram en kommunikationsplan för att minska nedskräpning på vissa platser.
7. Ta fram kommunikationsplan för nedskräpning i offentlig

miljö tillsammans med näringsliv och organisationer.

8. Utveckla måltidsmiljön i kommunala verksamheter.
9. Utred processen för närvaro av elever, beställningar och matproduktion i skolkök.
10. Utveckla källsortering i offentlig miljö.
11. Genomför plockanalys av matsvinn från hushåll för att skapa nollalternativ.
12. Kommunen ska systematiskt arbeta för att möbler, kläder, datorer, mobiler och liknande ska få en längre livslängd.
13. Genomför årlig undersökning om invånares upplevelse av nedskräpning.
14. Genomför årlig undersökning av invånarnas syn på avfallshanteringen i kommunen.

Planens ansvarsfördelning och genomförande

Planen anger fokusområden och mål som berör kommunens samtliga förvaltningar och bolag med en koppling till prioriterade nationella områden inom avfallshantering och nedskräpning. Det ligger ett ansvar på varje förvaltning och bolag att höja sin kompetens och utforska möjligheter att bidra inom varje fokusområde.

Hur kan exempelvis tillgängliga styrmedel utvecklas (Avfallsföreskrifter, Avfallstaxa, Kommunikation, Upphandling, Fysisk planering och Tillsyn) för att minska avfall i enlighet med avfallshierarkin och arbeta mot en mer cirkulär ekonomi?

Genom tillitsbaserad styrning bedöms avfallsplanen ge utrymme för många olika enskilda aktiviteter som bidrar till avfallsplanens mål. Utöver de mål och åtgärder som finns i avfallsplanen finns det många förbättringsområden inom avfallshanteringen. Avfallsplanen tillämpar även en tillits baserad styrning mot fokusområdena i planen för att upp nå större effekt.

”Tillitsbaserad styrning och ledning är styrning, kultur och arbetssätt med fokus på verksamhetens syfte och brukarens behov, där varje beslutsnivå aktivt verkar för att stimulera samverkan och helhetsperspektiv, bygga tillitsfulla relationer samt säkerställa förmåga, integritet och hjälpvillighet.”

Kommunstyrelsen är avfallsansvarig nämnd och har det övergripande ansvaret för avfallsplaneringen samt ansvaret för att målen i avfallsplanen uppfylls. Samhällsnämnden är tillsynsansvarig nämnd. Det innebär att kommunstyrelsen har en beställarfunktion gentemot renhållaren. För närvarande regleras verksamheten genom ägardirektiv för HEMAB, antagna av Kommunfullmäktige. HEMAB tillhandahåller tjänster som insamling, borttransport, destruktion av hushållsavfall och annat avfall samt därmed förenlig verksamhet.

Samhällsnämnden är prövnings- och tillsynsmyndighet enligt Avfallsförordningen (SFS 2020:614). I de fall samhällsnämnden själv bedriver verksamhet är det kommunstyrelsen som ansvarar för de prövnings- och tillsynsfrågor som uppkommer där.

Samlad bedömning av genomförande

Fokusområdena och målen i Avfallsplan 2022–2030 är omfattande men också nödvändiga för en mer hållbar avfallshantering. EU:s skärpta krav tillsammans med andra samverkande omvärldsfaktorer samt åtgärder inom ramen för avfallsplanen kommer innebära minskade avfallsmängder, ökad materialåtervinning och minimerad negativ miljö- och klimatpåverkan. De ekonomiska konsekvenserna kan vid framtagande av Avfallsplan 2022–2030 endast beskrivas i stora drag. Fokus har legat på att beskriva dem utifrån önskade förändringar i avfallsflöden och hur detta påverkar kostnadsutvecklingen för bland annat behandlingen av avfallet.

En del av åtgärderna i avfallsplanen kan genomföras inom ramen för befintlig budget och personal. Andra åtgärder kan komma att kräva mer personalresurser. Flertalet av målen kan initialt innebära en kostnad, men en besparing och sjunkande kostnader på sikt eftersom de bidrar till minskade avfallsmängder, färre nyinköp, ökat återbruk, ökad materialåtervinning och minskad nedskräpning. Finansiering av åtgärderna kan ske via avfallstaxan

eller via skattemedel. Externt finansierade projekt kan också bidra till att nå målen i avfallsplanen. Det sistnämnda är en viktig faktor för de mål i avfallsplanen som med fördel skulle kunna samordnas med andra närliggande kommuner. Det finns flera exempel på detta, exempelvis avseende ett ökat återbruk av möbler och textil i kommunens verksamheter samt mål avseende ökat återbruk.

Avfallsplanen 2022 – 2030 har enligt miljöbedömningen (appendix 6) ingen negativ miljöpåverkan. Härnösands mål om att bli 30 000 invånare till 2040 medför en större mängd avfall produceras men mängden ska ändå minska per person vilket är positivt.

Enligt barnkonventionen ska barns rättigheter skyddas och barnen ska få komma till tal. Den konsekvensanalys som gjorts utifrån barnperspektivet så påverkar inte avfallsplanen barn negativt. Ökat återvinning och minskad nedskräpning är något positivt för kommande generationer.

Appendix

1. Om avfallsplanen

Vad ska en avfallsplan innehålla

I en kommunal avfallsplan ska innehålla följande delar för att leva upp till Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2020:6) om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall.

Syfte – tydligt definierat.

Mål och åtgärder – för att förebygga, minska farligheten och hantera det avfall som kommunen ansvarar för, för avfall som kommunen inte ansvarar för i den utsträckning som kommunen kan påverka det samt nedskräpning.

Styrmedel – för uppfyllelse av målen och genomförande av åtgärderna och hur målen och åtgärderna ska följas upp.

Bedömning av framtiden – avfallsflödenas framtida utveckling, behov av nya insamlingssystem och anläggningar samt behov av nedläggning eller förändring av befintliga insamlingssystem och anläggningar.

Koppling till fysisk planering – hur avfallsfrågorna har hanterats i kommunens översiktsplan.

Beskrivning av förhållanden som påverkar avfallets mängd och sammansättning – exempelvis näringslivsstruktur, omfattning av turism, boendestruktur med mera.

Avfall som kommunen ansvarar för – uppgifter om hushållsavfall som kommunen ansvarar för och avfall som uppkommer i kommunens egna verksamheter.

Övrigt avfall – översiktliga uppgifter om avfall som kommunen inte ansvarar för.

Anläggningar – uppgifter om anläggningar för hantering av avfall.

Uppföljning av föregående plan – har målen uppfyllts och åtgärderna genomförts? Finns det mål och åtgärder som fortfarande är aktuella som bör tas med i nästa avfallsplan?

Nedlagda deponier – uppgifter om bland annat vilka nedlagda deponier som finns, var de är geografiskt belägna med mera.

Samråd och miljöbedömning – beskrivning av hur de genomförts samt vilka funktioner som deltagit i framtagandet av avfallsplanen.

Avfallsplanens omfattning och målgrupp

Planen riktar sig till de förtroendevalda och anställda som arbetar med avfallsfrågor på något sätt. Den riktar sig även till kommunala bolag samt alla som är involverade i avfallshantering, till exempel allmänheten, entreprenörer, privata företag och organisationer. Fokusområden i avfallsplanen är på hushållsavfall, nedskräpning och hållbar avfallshantering. Planen innehåller även mätbara mål som omfattar planens fokusområden.

Avfallsplanens framtagande

Enligt miljöbalken ska alla kommuner i Sverige ha en avfallsplan. Avfallsplan 2022–2030, som berör allt avfall som uppkommer i kommunen, har tagits fram i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrifter för framtagande av en kommunal avfallsplan (NFS 2017:2). Samråd och förankring har integrerats i arbetet och har innefattat bland annat kontakter med myndigheter, förtroendevalda och tjänstepersoner inom kommunen, företag, organisationer och invånare.

Kommunfullmäktige antar renhållningsordning med avfallsplan och lokala föreskrifter. Kommunstyrelsen har ansvaret för kommunens avfallsplanering och är renhållningsansvarig nämnd. Det innebär att kommunstyrelsen har en beställarfunktion gentemot renhållaren. För närvarande regleras verksamheten genom ägardirektiv för HEMAB, antagna av Kommunfullmäktige. HEMAB tillhandahåller tjänster som insamling, borttransport, destruktion av hushållsavfall och annat avfall samt därmed förenlig verksamhet.

Samhällsnämnden är prövnings- och tillsynsmyndighet enligt Avfallsförordningen (2020:614). I de fall samhällsnämnden själv bedriver verksamhet är det kommunstyrelsen i sin roll som myndighetsnämnd som ansvarar för de prövnings- och tillsynsfrågor som uppkommer där.

Avfallsplanen 2022 - 2030 är framtagen av en arbetsgrupp och representanter från Kommunstyrelseförvaltningen, Samhällsförvaltningen och Härnösand energi och miljö AB.

För att få politisk förankring av avfallsplanen har en politisk referensgrupp använts.

Uppföljning och avfallsplanens process under plantiden

Avfallsplanen är ett verktyg för kommunen och kommunala bolag för att fortsätta arbetet med att förebygga avfall och att utveckla en hållbar avfallshantering. Avfallsplaner ska enligt gällande lagstiftning ses över minst vart fjärde år och vid behov revideras. Avfallsplanen 2022-2030 ska därför uppföljas upp och utvärderas utifrån avfallsplanens mål och åtgärder. Uppföljningen ska ske 2026 och 2030.

Kommunstyrelsen ansvarar för att initiera uppföljningen av mål och åtgärder en ansvarig för uppföljningen. Samtliga ansvariga för åtgärder enligt avfallsplanens Åtgärdsplan redovisar sina resultat. Resultatet av uppföljningen presenteras för kommunstyrelsen och nämnder som ansvarar för olika åtgärder och kan därmed bidra till att mål uppnås och åtgärder genomförs. Grundläggande uppgifter om exempelvis avfallsmängder som sammanställts till kommunernas verksamhetsuppföljning eller av renhållaren för avfallsverksamheten eller till miljörapporter för olika anläggningar kan användas som underlag till uppföljningen av avfallsplanens mål och för beräkning av nyckeltal. Som komplement genomförs även särskilda mätningar, exempelvis plockanalyser och skräpmätningar.

Resultatet av uppföljningen av avfallsplanen redovisas för kommunfullmäktige, som även kan initiera revidering av avfallsplanen.

Avfallsplanen kommer att finnas tillgänglig för företag och allmänheten på kommunernas och renhållarens respektive hemsidor.

Framtida avfallshantering

Härnösands kommun har som mål att till 2040 vara 30 000 medborgare och ha 11 500 arbetstillfällen. Detta mål kommer att skapa större materialströmmar och en ökad mängd avfall. HEMAB har meddelat att även en ökning av drygt 5000 nya invånare så klarar befintlig infrastruktur för avfallshantering det ökade antalet människor i kommunen.

Medborgaren kommer ställa högre krav på bekvämlighet och enkelhet. Ökad rörlighet i arbete och fritid samt digitalisering ställer andra krav på den kommunala avfallshanteringen i framtiden. Mängden förpackningar, framför allt plast- och pappersförpackningar, kommer att öka till följd av ökad internetförsäljning, medan mängden returpapper minskar i takt med att hushållen i mindre utsträckning läser papperstidningar.

Starka ekonomiska intressen på marknaden och fokus på konsumtion av varor och tillväxt i ekonomin kan leda till att avfallsmängderna fortsätter att öka. Dock finns motkrafter mot denna trend, dels via avfallsbranschen, dels genom andra samhällsaktörer och genom en generellt ökad medvetenhet hos allmänheten om vikten av ett hållbart leverne. Cirkulära affärsmodeller som underlättar för hushållen att konsumera hållbart kan bidra till att minska sambandet mellan konsumtion och avfallsproduktion. Det kan därför vara rimligt att anta att avfallsmängderna kan hållas relativt konstanta per invånare. Avfallsplanens åtgärder gällande förebyggande och ökad återanvändning, både inom kommunens verksamhet och i samhället, är viktiga i detta sammanhang.

Härnösand är med befintliga mottagnings- lagrings- och omlastningsytor väl rustade för framtidens avfallshantering, och vi ser i dagsläget inte att behov av förändring av dessa anläggningar.

2. Mål och åtgärdsprogram

Syfte med avfallsplanen

Avfallsplan 2022 – 2030 (nedan planen) har som syfte att främst vara ett verktyg i det kommunala arbetet med avfallsfrågorna för att skapa en hållbar avfallshantering genom:

- Att planera för och utveckla hanteringen av avfallet i kommunen.
- Att informera allmänheten, företag och kommunala verksamheter som berörs av avfallsfrågorna.
- Att beskriva hur Härnösands kommun ska utveckla avfallshanteringen.

Planen ska styra mot att skapa en hållbar avfallshantering där EU:s avfallshierarki är målbild.

Ansvar för avfallshanteringen

Kommunen har ett övergripande ansvar för renhållningen och har specifikt ansvar för vad som kallas det kommunala avfallet. Det är avfall som inte faller under producentansvaret. Ansvaret inbegriper förberedelse för återanvändning, återvinning, förbränning och deponering. Hanteringen är avgiftsfinansierad och utgångspunkten är att avfallsavgifterna ska täcka kommunens kostnad för avfallshanteringen.

Producentansvaret är alla förpackningar och det avfall som uppkommer av det. Producentansvarslagen styr hur företag som säljer produkter med förpackningar eller tidningar på den svenska marknaden ska samla in och återvinna dem. Kostnader inom producentansvaret faller på konsumenterna som betalar för dem när de köper en produkt.

Alla invånare och verksamheter i Härnösands kommun har ansvar att återbruka och återvinna så mycket som möjligt. Alla är enligt lag skyldiga att sortera ut exempelvis returpapper, förpackningar, elavfall, ljuskällor och batterier och lämna dessa till de insamlingssystem som finns tillgängliga. Kommunen ansvarar för några av dessa insamlingssystem och producenterna för andra. Syftet med insamlingen är att återvinna så mycket resurser som möjligt samt att se till att farliga ämnen inte hamnar i naturen och påverkar miljön negativt.

För att nå målen och för att kunna arbeta med fokusområdena i avfallsplanen 2022 – 2030 är det viktigt att alla tycker att det är lätt att göra rätt. Det vill säga att det finns bra möjligheter att återbruka, återvinna och lämna sorterat avfall. Avfall räknas som alla föremål, material och ämnen som invånaren i Härnösands kommun vill göra sig av med eller måste göra sig av med.

Ansvar för nedskräpning

Utgångspunkten för nedskräpning är att all nedskräpning är förbjuden och förbudet gäller alla platser där allmänheten har tillträde eller har insyn till. Kommunen har ansvaret för att städa på kommunal mark och fastighetsägare har ansvaret att hålla rent på privat mark. Härnösands kommun har rutiner

för att ta hand om skräp som finns på marken och avfall som slängts i de offentliga papperskorgarna.

Det flesta papperskorgarna i offentlig miljö är inte anpassade för utsortering av avfall vilket betyder att det mesta av avfallet som slängs i offentliga papperskorgar blir restavfall som förbränns. Avfallsplanen 2022 – 2030 lyfter frågan kring möjligheten att öka utsorteringen av avfall i offentlig miljö och därmed öka återvinningen av material som annars skulle förbrännas.

Insamling och städning är skattefinansierade verksamheter och ansvaret är uppdelat mellan olika förvaltningar i kommunen.

Avfallsplanen 2022 – 2030 och miljömålen

Avfallsplanens bidrag för att nå nationella och internationella mål är de två fokusområdena och målen kopplade till dessa som bidrar till att Härnösands kommun skapar en hållbar avfallshantering och blir mer kretsloppsfrämjande.

Globala mål

2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en universell agenda för hållbar utveckling som innehåller 17 globala mål som ska uppnås till år 2030. Med Globala målen har världens ledare förbundit sig till att uppnå fyra saker till år 2030:

- Att avskaffa extrem fattigdom.
- Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen.
- Att främja fred och rättvisa.
- Att lösa klimatkrisen

Det globala målet Hälsa och välbefinnande kopplas utifrån avfallsarbetet till att minska antalet sjukdoms och dödsfall som uppkommit till följd av skadliga kemikalier och föroreningar. Avfallsplanen 2022 – 2030 bidrar till detta mål genom att motverka nedskräpning vilket leder till att mindre mängd skadligt material och ämnen lämnas i naturen.

Det globala målet Hållbara städer och samhällen kopplas utifrån avfallsarbetet till att luftkvalitet och hantering av kommunalt och annat avfall. Avfallsplanen 2022 – 2030 bidrar till detta mål genom att fokusera på att minska restavfallet som går till förbränning och därigenom öka återvinningen.

Det globala målet Hållbar konsumtion och produktion kopplas utifrån avfallsarbetet till att halvera det globala matsvinnet per person i butik- och konsumentledet till 2030. Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återbruka och återvinna avfall. Främja hållbara upphandlingsmetoder, i enlighet med nationell politik

och nationella prioriteringar. Senast 2030 säkerställa att människor överallt har den information och medvetenhet som behövs för en hållbar utveckling och livsstilar i harmoni med naturen. Avfallsplanen 2022 – 2030 bidrar till detta mål genom att arbeta för att minska restavfallet, genom styrmedel om hållbarupphandling och fortsätta informera invånare i Härnösands kommun om återbruk, återvinning och betydelsen av att sortera rätt.

Det globala målet Bekämpa klimatförändringarna kopplas till avfallsarbetet genom att avfallsplanen 2022 – 2030 föreslår åtgärder som omedelbart påverkar klimatförändringar och dess konsekvenser. Planen påverkar även det fysiska planeringen genom att planera för en hållbaravfallshantering där transporter minskar och produkter återanvänds och återvinns på ett bättre sätt.

Avfallsplanen 2022 – 2030 och Generationsmålet

Det övergripande målet för miljöpolitiken i Sverige är generationsmålet. Generationsmålet anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att miljökvalitetsmålen ska nås. Generationsmålet är därför vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället. I målet står också att arbetet med att lösa de svenska miljöproblemen inte ska ske på bekostnad av att vi exporterar miljö- och hälsoproblem till andra länder.

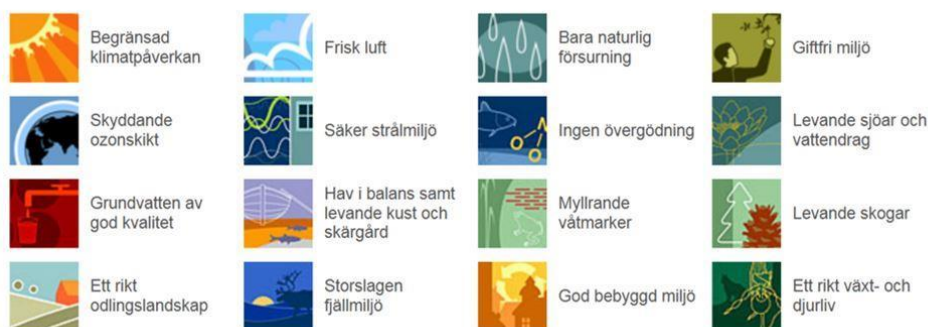

De nationella målen som berör avfall består av miljökvalitetsmålen, nationella avfallsplanen och EU:s avfallshierarki.

Alla fokusområden och mål i avfallsplanen 2022 – 2030 avser att kunna lämna över en välfungerande planet till kommande generationer genom att skapa en hållbar avfallshantering där allt material ingår i ett kretslopp.

Avfallsplanen 2022 – 2030 och Miljökvalitetsmålen

Sveriges riksdag har beslutat om 16 miljökvalitetsmål som är tillsammans ska uppnå generationsmålet. Det är utifrån vissa av dessa mål har arbetsgruppen utgått från i arbetet med framtagandet av avfallsplanen 2022 – 2030. Avfallsplanens fokusområden och mål kan bidra till att flera av de nationella kvalitetsmålen kan uppnås.

Följande mål har avfallsplanen 2022 – 2030 utgått ifrån vid framtagandet.

Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås. - Riksdagens definition av miljömålet.

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna. - Riksdagens definition av miljömålet.

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. - Riksdagens definition av miljömålet.

Avfallsplanen 2022 – 2030 och Etappmålen

Etappmålen anger steg på vägen för att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet som är beslutade av Riksdagen. I juni 2020 inkom nya etappmål som innebär att mängden matsvinn ska minska samt att återvinningen av kommunalt avfall och återanvändning av förpackningar ska öka. Kommunalt avfall är ett paraplybegrepp som innefattar avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförligt avfall.

Etappmålen för avfall är:

- Mer bygg – och rivningsavfall materialåtervinns och förbereds för återanvändning. Mål år 2025.
- Öka andelen kommunalt avfall som materialåtervinns och förbereds för återanvändning. Mål år 2025.
- Ökad utsortering av biologisk behandling av matavfall. Mål år 2023.

Avfallsplanen 2022 – 2030 fokuserar på att öka andelen kommunalt avfall som materialåtervinns genom att arbeta för att minska restavfallet som går till förbränning. Andelen förpackningar i restavfallet ska därmed minska. Detta kan uppnås genom information och kommunikation där invånare i Härnösand blir medvetna om hur restavfall påverkar miljön och kostnaden kopplat en hög andel restavfall.

Nämnda Etappmål har slutdatum innan avfallsplanens planperiod har gått ut. Har inte etappmålen nåtts innan respektive utgång så tar avfallsplanen hänsyn till dem och fortsätter att arbeta för att de ska uppnås inom planperioden.

Härnösands kommun har nått etappmålet Ökad utsortering av biologisk behandling av matavfall.

Avfallsplanen 2022 – 2030 och nationella avfallsplanen

Sveriges avfallsplan fastställdes av Naturvårdsverket maj 2017 och gäller mellan 2018 och 2023. Planen innehåller mål och åtgärder för fem prioriterade områden. Planen innehåller också exempel på vad vi behöver göra för att nå ett mer resurseffektivt samhälle med utgångspunkt från miljömålen och EU:s avfallshierarki.

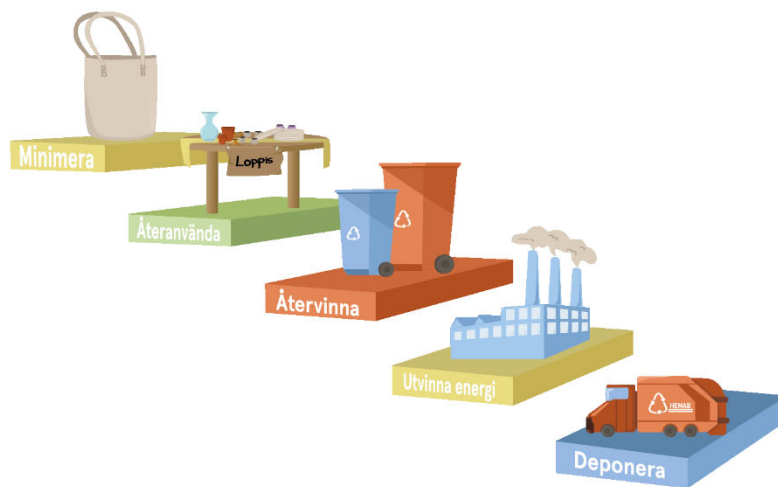
Nationella avfallsplanens syfte är att:

- Minska mängden avfall.
- Minska mängden skadliga ämnen i material och produkter.
- Minska de negativa effekter på människors hälsa och miljö som avfall ger upphov till.
- Främja en praktisk tillämpning av avfallshierarkin och utnyttja resurser i avfallet.
- Bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och den miljö- och hälsopåverkan som hänger samman med att avfall uppstår.

Avfallsplanen 2022 – 2030 fångar upp flera delar av den nationella avfallsplanens syften. Fokusområdena i avfallsplanen är framtagna för att skapa en hållbar avfallshantering. Avfallsplanens mål är utvecklande för att förebygga avfall, återbruka och återvinna material, minska nedskräpning och minska matsvinn. Genom att arbeta mot ett hållbart avfallssystem som minimerar mängden avfall bidrar avfallsplanen också till att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring.

Avfallstrappan - Vägen till hållbar avfallshantering

Härnösands kommun använder avfallstrappan för att uppnå bästa möjliga avfallshantering. Avfallstrappan är ett EU-direktiv som beskriver hur avfall ska hanteras och behandlas. Målet är att styra bort från att deponera avfall och i stället sträva mot att förebygga och öka återanvändandet av avfall samt öka energi- och materialåtervinningen.

Minska avfallet

Att minska avfallet är överst på avfallstrappan och bidrar mest för att skapa en hållbar avfallshantering. Att minimera avfallet, blir mer resurseffektiva samt minska vår miljöpåverkan är bäst för miljön. Att minska avfallet betyder att varor produceras hållbart genom att tillverkningsmetoder förbättras för att skapa hållbara produkter och att konsumtionsmönster förändras genom att öka medvetenheten om hur vi påverkar miljön när vi handlar nya saker.

Återanvända

Att återanvända är steget innan Minska avfallet. Det avfall som kan användas ska först återanvändas innan det återvinns. För att kliva upp i avfallstrappan ska produkter som köpts men inte längre används i första läget återanvändas av någon annan. Detta gör vi genom att till exempel genom att laga, skänka eller sälja de saker som vi inte har behov av längre.

Återvinna

Om produkten inte kan återanvändas så ska den återvinnas. Kan inte produkten återanvändas är nästa alternativ att återvinna materialet i för att skapa en ny produkt. Detta leder till att inget nytt material behöver användas för att skapa nya produkter.

Energi återvinna

Om materialet inte kan återvinnas ska det förbrännas i ett kraftverk för att ta tillvara på energin som bildas vid förbränning. Energin kan då omvandlas till elektricitet eller värme.

Deponera

Som sista alternativ är deponering. Kan inte materialet tas omhand på annat sätt enligt avfallstrappan så betyder det att materialet slängs på en soptipp (deponi). Vilket material som får slängas på deponi regleras enligt lag i Sverige.

Cirkulär ekonomi

Avfallstrappan är ett verktyg för omställning till en cirkulär ekonomi. EU tog 2020 fram en ny handlingsplan för cirkulär ekonomi och i Sverige togs den nationella strategin för cirkulär ekonomi fram samma år. Även i Sveriges nationella avfallsplan har cirkulär ekonomi lyfts fram. I en cirkulär ekonomi ses material och produkter som en resurs. Exempelvis kan en produkt som går sönder användas som ett material vid tillverkning av nya produkter som så småningom går sönder och blir material till ytterligare nya produkter, och så vidare. Produkter och material ska vara resurser så länge som möjligt. Men det är även viktigt att vi använder resurserna så länge som möjligt genom att främja metoderna laga, byta och låna i stället för att köpa och slänga. Produkter ska lagas när de är trasiga, lånas och lånas ut om de inte används, bytas om man behöver något annat.

Genom att i större uträkning arbeta mot ett cirkulärt hållbart avfallssystem i Härnösands kommun ska avfallsplanen bidra till att minimera avfallsmängderna, öka återanvändningen och återvinningen.

Cirkulär ekonomi har börjat ersätta avfallstrappans linjära inriktning och fokus ligger på hela kedjan där samhället blir mer resurseffektivt och för att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring.

Strategin för Cirkulär ekonomi beskriver att cirka 50 procent av våra klimatutsläpp och mer än 90 procent av världens vattenbrist samt förlust av biologisk mångfald beror på ineffektiv resurshantering. En cirkulär ekonomi är betydligt bättre för miljön, och skapar möjligheter till många nya jobb och ett hållbart företagande.

Regeringen belyser vikten av samverkan mellan politiken, näringslivet, offentlig sektor, akademi, privatpersoner och civilsamhället för att omställningen ska lyckas. Strategin innehåller fyra fokusområden för Cirkulär ekonomi:

1. Hållbar produktion och produktdesign.
2. Hållbara sätt att konsumera och använda material, produkter och tjänster.
3. Giftfria och cirkulära kretslopp.
4. Drivkrafter för näringsliv och andra aktörer genom åtgärder som främjar innovation och cirkulära affärsmodeller.

Konkret innebär detta bland annat att styra mot att produkter ska utformas för lång livslängd. Främja ökad användning av giftfria återvunna material i nya produkter, samt att utforma styrmiddel som bidrar till ökat utbud och efterfrågan på cirkulära produkter, tjänster, återbruk och återvunna material.

Kommuner anses i hög grad bidra till omställningen, bland annat genom information, innovation och teknikutveckling, samt genom att främja en avfallshantering som bidrar till cirkulära och fossilfria materialflöden. Kommunerna kan underlätta för hushållen, verksamheter och kommunala verksamheter till att bidra till en cirkulär ekonomi. Vidare har kommunerna också huvudansvaret för fysisk samhällsplanering och bebyggelseutveckling vilket kan ha stor betydelse för människors förutsättningar att bidra till en cirkulär ekonomi.

Fokusområden

Hållbar avfallshantering

Hållbar avfallshantering innebär att kommunen klättrar i avfallstrappan och blir mer kretsloppsfrämjande vilket betyder att avfallshanteringen i Härnösand bidrar till att klimatmålen uppnås. Detta sker genom att minska avfallsmängderna, förebygga avfall och minska matsvinnet.

För att arbeta mot hållbar avfallshantering har avfallsplanen 2022 – 2030 antagit följande mål.

Mål 1. Restavfallet och matavfall ska minska med 25procent per person till 2025.

Mål 2. Restavfallet och matavfallet ska minska med 30 procent per person till 2030.

Basår för målen ovan är år 2015.

Det innebär att fram till 2025 ska restavfallet minska med 127 ton och till 2030 ska det minska ytterligare med 25 ton.

Restavfallet är den produkt som återstår efter att material som ligger under producentansvaret, farligt avfall och bygg- och grovavfall har sorterats ut. Genom att återvinna, återbruka och sortera rätt minskar detta avfall. Konsumtion påverkar även mängden restavfall. Hur kommunen, privatpersoner och verksamheter konsumerar varor påverkar mängden restavfall. Att minska köp av engångsprodukter, köpa varor som kan återanvändas och som håller längre påverkar mängden restavfall positivt.

Alla invånare och verksamheter som skapar avfall är berörda av detta mål. Att minska restavfallet med 25 procent till 2025 skulle innebära att 127 ton avfall inte transporteras och förbränns. Målet till 2030 skulle ge ytterligare 25 ton mindre restavfall som går till förbränning.

Målet bidrar till dessa övergripande mål

Åtgärder

Förslagna åtgärder syftar till att målen uppfylls och att skapa en hållbar avfallshantering

1. Utveckla återbruksinsamlingen på kretsloppsparken.

Återbruk finns på återvinningscentralen Kretsloppsparken. Det finns möjlighet att lämna material för återbruk. Men åtgärden syftar till att se över möjligheten att återbruka fler materialslag, öka informationen till invånare som slänger sitt avfall på kretsloppsparken om att först se om det som slängs i första hand kan återbrukas. Kommunfullmäktige har beslutat om att inrätta en fritidsbank och en återvinningsgalleria i Härnösand. Båda syftar till att öka återbruket och därmed minska mängden avfall. Kretsloppsparken skulle kunna bidra till ökad insamling genom att underlätta för ökat återbruk.

2. Öka renheten i fraktioner.

Genom styrmedel kan kommunen bidra till att utsorteringsgraden ökar och ger renare fraktioner som också bidrar till mindre restavfall.

3. Ta fram ett handlingsprogram för att minska plasttåtgången i kommunens verksamheter.

Mål 3. Matsvinnet ska minska med 50 procent inom kostavdelningens uppdrag inom skola och förskola till 2030

Bas för målen ovan är år 2021. Kostavdelningen genomför årliga matsvinnsmätningar som ligger till grund för målet. Under mätperioden 2021 slängdes 348 kg matsvinn per dag.

Det innebär att fram till år 2030 ska 174 kg matsvinn inom kostavdelningens uppdrag för skola förskola minska.

Mål 4. Matsvinnet ska minska med 50 procent per person till 2030

Naturvårdsverket uppskattade att år 2021 slängdes 37 kg matrester som är matsvinn per person från Sverige hushåll. Matsvinn är livsmedel som producerats i syfte att bli mat, men som av olika anledningar inte äts eller dricks upp. Den största delen av matsvinnet uppstår i hushållen. Genom att minska svinn bidrar invånare i Härnösand till att förbättra miljön genom minskat nyttjandet av naturresurser som krävs för att framställa maten. En tredjedel av all mat som produceras i världen äts inte upp och står för 8 – 10 procent av utsläpp av växthusgaser. Agenda 2030 har som mål att minska världens matsvinn med 50 procent till år 2030.

Att minska matsvinnet i Härnösands kommun bidrar till en bättre miljö och de globala målen. I avfallsplanen 2022 – 2030 läggs extra fokus på kommunala verksamheters för att minska matsvinnet i kommunen.

Målen bidrar till dessa övergripande mål

Åtgärder

1. Utveckla måltidsmiljön i kommunala verksamheter. Forskning säger att en bra måltidsmiljö ger mindre matsvinn. Livsmedelsverkets kartläggning om matsvinn i kommunala verksamheter. Stress, högljudnivå och få vuxna i matsalen bidrar till ökat matsvinn.
2. Öka samverkan mellan kommunen, kommunala bolag och externa intressenter genom påverkansarbete (exempelvis restaurangverksamhet eller annan aktör)
3. Genomför plockanalys av matsvinn från hushåll för att skapa nollalternativ.

Rent, snyggt, tryggt i Härnösand

Fokusområdet minska rent, snyggt och tryggt i Härnösand syftar till att nedskräpningen i stadsmiljö ska minska och att Härnösandsbor upplever Härnösands som renare, blir snyggare och skapar ökad trygghet. Härnösands invånare ska tycka att det är lätt att göra rätt och är nöjda med avfallshanteringen i Härnösand.

Sedan 2017 ska mål och åtgärder för nedskräpning ingå i kommunala avfallsplaner. Avfallsplanen 2022 – 2030 har flera mål som är kopplade till nedskräpning och åtgärder för att uppnå målen. Under sommaren 2021 genomfördes den första nedskräpningsundersökningen i centralorten Härnösand. Undersökningen är bas för att nå målen.

För att arbeta mot rent, snyggt och tryggt i Härnösand har avfallsplanen 2022 – 2030 antagit följande mål.

Mål 5. Nedskärning i stadsmiljö ska minska.

Mål 6. Härnösandsbor upplever Härnösand kommun som renare.

Mål 7. Härnösandsborna är nöjda med avfallshanteringen.

Mål 8. Härnösandsborna tycker att det är lätt att sortera rätt.

Nedskräpning i offentlig miljö eller andra platser som allmänheten har insyn till skapar flera problem. Härnösands kommun genomförde 2021 en skräpmätning enligt avfallsveriges metod. Mätningen är bas som mål 5 utgår ifrån.

Upplevelsen av hur ett område eller plats påverkas av nedskräpning och också en viktig del för arbetet mot nedskräpningen i stort. Under skräpmätningen som genomförts undersöktes även invånares upplevelse av hur nedskräpat det är i Härnösands kommun. Den upplevelsen ska bli bättre så att Härnösands kommun upplevs som rent, snyggt och tryggt.

En ökad nöjdhet med avfallshanteringen i stort bidrar till att fler väljer att göra av sig med sitt avfall på ett hållbart sätt. Mål 7 syftar till att invånare i Härnösands tycker att avfallshanteringen i stort blir bättre till 2030.

En viktig del i att avfallshanteringen ska bli mer hållbar bygger på att invånare i Härnösand tycker det är lätt att göra rätt. Mål 8 syftar till att avfallshanteringen utvecklas så att utsortering av material ökar genom att de insamlingssystem som används i kommunen är lätta att förstå och använda. Undersökningar om vad invånarna tycker ska visa på att det är lätt att göra av sig med sitt avfall.

Målen bidrar till dessa övergripande mål

Åtgärder

1. Ta fram ett handlingsprogram för minskad nedskräpning.
2. Genomför årlig skräpmätning i stadsmiljö för att följa utveckling av arbetet mot nedskräpning.
3. Genomför årlig undersökning om invånares upplevelse av nedskräpning.
4. Utveckla offentlig avfallshantering för att öka utsortering och minska nedskräpning.
5. Ta fram kommunikationsplan för nedskräpning i offentlig miljö tillsammans med näringsliv och organisationer.
6. Genomför undersökningar av invånarnas syn på avfallshanteringen i kommunen.

Tabell över åtgärder

Åtgärder nedan bidrar till inriktningen av framtagna mål. Fler åtgärder kan tillkomma under planperioden.

Åtgärd	Ansvar	Start
Utveckla återbruksinsamlingen på kretsloppsparken. Återbruk finns på återvinningscentralen Kretsloppsparken. Det finns möjlighet att lämna material för återbruk. Men åtgärden syftar till att se över möjligheten att återbruka fler materialslag, öka informationen till invånare som slänger sitt avfall på kretsloppsparken om att först se om det som slängs i första hand kan återbrukas. Kommunfullmäktige har beslutat om att inrätta en fritidsbank och en återvinningsgalleria i Härnösand. Båda syftar till att öka återbruket och där med minska mängden avfall. Kretsloppsparken skulle kunna bidra till ökad insamling genom att underlätta för ökat återbruk.	HEMAB	2023
Öka renheten i fraktioner. Genom styrmedel kan kommunen bidra till att utsorteringsgraden ökar och ger renare fraktioner som också bidrar till mindre restavfall.	HEMAB	Löpande
Ta fram ett handlingsprogram för att minska plaståtgången i kommunens verksamheter.	Kommunstyrelseförvaltningen	2023
Utveckla måltidsmiljön i kommunala verksamheter. Forskning säger att en bra måltidsmiljö ger mindre matsvinn. Livsmedelsverkets kartläggning om matsvinn i kommunala verksamheter.	Kommunstyrelseförvaltningen	2023

Stress, högljudnivå och få vuxna i matsalen.		
Utred processen för närvaro av elever, beställningar och matproduktion i skolkök. Matsvinnet ökar under vissa perioder under året för skolan, framförallt under loven.	Kommunstyrelseförvaltningen	2023
Kommunen ska systematiskt arbeta för att möbler, kläder, datorer, mobiler och liknande ska få en längre livslängd. Upprätta ett systemstöd för kommunkoncernen för att omfördela kommunens inventarier samt koppla ekonomiska nyckeltal som påvisar minskad konsumtion. (minskade kostnader).	Kommunstyrelseförvaltningen	2024
Genomför plockanalys av matsvinn från hushåll för att skapa nollalternativ.	HEMAB	2022
Ta fram ett handlingsprogram för minskad nerskräpning.	Kommunstyrelsen	2023
Genomför årlig skräpmätning i stadsmiljö för att följa utveckling av arbetet mot nedskräpning.	Kommunstyrelsen	Årligen
Genomför årlig undersökning om invånares upplevelse av nedskräpning.	Kommunstyrelsen	Årligen
Utveckla offentlig avfallshantering för att öka utsortering och minska nedskräpning.	Samhällsförvaltningen	Löpande
Ta fram kommunikationsplan för nedskräpning i offentlig miljö tillsammans med näringsliv och organisationer.	HEMAB	2023
Genomför undersökningar av invånarnas syn på avfallshanteringen i kommunen	Kommunstyrelsen	Årligen
Ta fram en kommunikationsplan för att	HEMAB	2023

minska nedskräpning på vissa platser.		
---------------------------------------	--	--

3. Styrmedel

Kommunens möjlighet att arbeta med avfallsplanens fokusområden och mål är genom olika styrmedel. Härnösands kommun avser att använda dessa för att uppnå avfallsplanens vision och mål. Styrmedel ger incitament till att begränsa eller öka användningen av en vara eller tjänst. En åtgärd är den handling som en aktör genomför till följd av ett styrmedel som leder till ett resultat för oss att följa upp.

Avfallsföreskrifter

Utöver den nationella lagstiftningen som styr hur avfall ska hanteras ska varje kommun ska enligt Miljöbalken ha en renhållningsordning som är beslutad av kommunfullmäktige. Renhållningsordningen består av två delar, avfallsplanen och de lokala avfallsföreskrifterna.

Avfallsföreskrifterna ska innehålla de, för kommunen, lokala bestämmelserna för hur avfall ska hanteras. Föreskrifterna är ett verktyg för att styra hanteringen av avfall som kommunen ansvarar för. I avfallsföreskrifter anges bland annat hur uppstått avfall ska sorteras. Till exempel anges att olika sorters avfall ska sorteras ut och lämnas på rätt ställe. Föreskrifterna är därför grundläggande för att avfallsplanens mål om att det brännbara avfallet ska minska.

Avfallsföreskrifterna är också den rättsliga grund som det dagliga arbetet med avfallshanteringen utgår ifrån. De påverka såväl kommunen som kommunens bolag och privata aktörer som genererar avfall samt invånare i kommunen. De visar på vilka skyldigheter som vilar på vilken aktör och är ett stöd för att lösa tvister.

Avfallstaxa

I miljöbalken och kommunallagen återfinns lagstiftning som styr den kommunala avfallshanteringen. Självkostnadsprincipen, likställighetsprincipen och rätten till miljöstyrning styr hur en kommun får

utforma sin avfallstaxa och för vilka typer av tjänster och vilka verksamheter som får finansieras via avfallstaxan.

Enligt självkostnadsprincipen får inte kommunerna ta ut högre avgifter än vad som motsvarar kostnaderna för avfallshanteringen (kommunallagen 8 kap. 3c §). Kommunen får inte göra någon vinst. Självkostnaden avser inte kostnaden för den enskilda prestationen utan de samlade kostnaderna för hela avfallsverksamheten.

Likställighetsprincipen ska tillämpas, vilket innebär att invånarna ska vara likställda i fråga om sina rättigheter och skyldigheter gentemot kommunen (Kommunallagen 2 kap. 2 §). Samma avgift ska tas ut för samma prestation/tjänst.

Rätten till miljöstyrning (Miljöbalken Kap. 27 § 5) ger kommunen rätt att avgiften får tas ut på ett sådant sätt att återanvändning, återvinning eller annan miljöanpassad avfallshantering främjas.

För att skapa en hållbar avfallshantering och driva den mot en mer cirkulär ekonomi får kommuner diversifiera sin taxa för att motivera ökad sortering genom att ta ut en billigare avgift för de som sorterar sitt avfall bättre som ger en minskad miljöbelastning.

Härnösands kommun har sedan 2014 ett system för fastighetsnära (FNI) insamling. Fastighetsnära insamling utförs genom att fastighetsägare sorterar sitt avfall på fastigheten i kärl som innehåller alla fraktioner av material som faller inom producentansvaret för förpackningar och tidningar. Utöver förpackningar kan fastighetsägare sortera ut sitt restavfall och matavfall.

Att välja fastighetsnära insamling är frivilligt men fastighetsägare som valt detta system får en billigare avfallstaxa jämfört de fastighetsägare som inte sorterar sitt avfall med detta system. Härnösands kommun använder därför en miljöstyrande avfallstaxa som styrmedel för att minska miljöpåverkan.

Avfallstaxan i Härnösands kommun utgörs av två delar, Grundavgiften och Hämtningsavgiften.

Grundavgiften tas ut av samtliga bebyggda fastigheter i kommunen och är kopplad till boendeform. Verksamheter betalar grundavgift per kärl. Grundavgiften finansierar kostnader av mer övergripande karaktär som inte rör själva insamlingen av avfallet. Det gäller bland annat information, avfallsplanering, miljöarbete, återvinningscentraler, farligt avfall, småbatterier, kylmöbler samt viss hantering av grovavfall.

Hämtningsavgiften, denna avgift består av kostnader för hämtning och behandling av hushållsavfallet samt förekommande skatter.

Hämtningsavgiften för hushållsavfallet beror på vilken kärllösning, kärлstorlek samt vilket hämtningsintervall som kunden har.

Avfallstaxan är miljöstyrande och ska bidra till att styra mot målen i Härnösands kommuns avfallsplan.

Taxan är grunden för att avfallsplanens mål ska kunna uppnås genom att den finansieras flera av de åtgärder som ska genomföras. Taxans styrande effekt är av särskild betydelse för att avfallsplanens mål ska kunna uppnås.

Taxan ska:

- Styra mot målen i kommunens avfallsplan.
- Vara tydlig och enkel att förstå och kommunicera.
- Stimulera en god arbetsmiljö.
- Ge kunden hög servicegrad.
- Vara rättvis.
- Finansiera kostnaderna för det kommunala avfallsansvaret.

Kommunikation

Alla kommuner har enligt lag, ansvar för information om avfall som omfattas av kommunalt renhållningsansvar och för vissa typer av avfall som omfattas av producentansvar. Till exempel förpackningar, returpapper, elavfall och bilar.

Framgångsrik kommunikation om avfallshantering kan ge ett effektivare miljömässigt och ekonomiskt utfall. Till exempel, information och kommunikation om syftet med att öka utsorteringen och få renare fraktioner av material bidrar till avfallsplanens mål om att minska restavfallet. Information om avfallshantering kan också på ett tydligt sätt göra det enklare för människor att göra miljömedvetna val för att minska avfallsmängderna, minska matsvinnet och nedskräpning vilket leder till en hållbar avfallshantering och förflyttning mot en cirkulär ekonomi.

Kommunikation är därför ett viktigt styrmedel för att nå flera av avfallsplanens mål.

Härnösands kommun har kommunfullmäktige beslutat genom ägardirektiv till renhållaren att informationsansvaret ligger på bolaget. Det är därför renhållarens ansvar att informera om hur avfallet ska hanteras på bästa sätt för att nå målen i avfallsplanen.

Följande informations- och kommunikationskanaler rörande avfall finns för närvarande i Härnösands kommun:

- Kommunens webbplats www.harnosand.se Där finns blanketter för dispenser, avfallsplan och avfallsföreskrifter att ladda hem.
- På renhållarens webbplats, www.hemab.se, finns förutom nyheter om avfall och miljö också uppgifter att hämta angående avfallsabonnemang, taxor, återvinningsstationer, återvinningscentraler, avfallssortering, information och insamling av elavfall och farligt avfall.
- Genom sociala medier www.facebook.com/hemabharnosand, Instagram - #hemabharnosand, LinkedIn - Härnösands och energi & miljö AB
- Riktad information via utskick eller artikel i tidningen Yippie. Utskick av Hemab info fyragångar per år, Information via brev eller vykort.

Upphandling

Vid upphandling av varor och tjänster har kommuner möjlighet att ställa olika miljökrav. Upphandlingar ska göras efter analys av livscykelkostnaden. Kommunen är ofta en stor beställare lokalt och en viktig aktör genom att ställa miljökrav i upphandlingar. En hållbar upphandling påverkar miljöbelastning och resurshushållning inom den egna verksamheten och kan inspirera andra organisationer att ställa liknande krav.

Upphandling kan användas som styrmedel för att förebygga avfall i olika kommunala verksamheter och därmed medverka till att avfallsplanens mål om att minska det restavfallet och minska matsvinnet uppnås.

Fysisk planering

För att bygga ett hållbart samhälle är avfallshanteringen en viktig del i den grundläggande infrastrukturen. I den fysiska planeringsprocessen är det viktigt att även planera för avfallsförebyggande åtgärder och avfallshantering. Kunskaper om avfallshantering inklusive nedlagda deponier behöver tas tillvara och riskerna vid en exploatering av dessa områden ska beaktas i planeringsprocesserna.

I Härnösands Översiktsplan står det att den fysiska planeringen ska möjliggöra för fler invånare, företag och verksamheter vilket kommer att leda till att mer avfall genereras. Därför ska arbete med att förebygga avfall, främja återvinning och ett ansvarsfullt återbruk inkluderas i samhällsplaneringen vid exempelvis utvecklingen av nya bostads- och verksamhetsområden.

Fysisk planering är därför ett viktigt styrmedel för att nå avfallsplanens mål om förebyggande och återvinning av avfall. Genom att säkerställa att det finns ytor och utrymmen för avfallssortering inom byggnader och på fastigheter samt för insamling, transport och behandling av det avfall som uppstår hos hushåll och verksamheter. I den fysiska planeringen tas avfallshantering med i de detaljplaner där det behövs, till exempel i planer för ny bebyggelse.

Kommunens renhållare är remissinstans för exempelvis detaljplaner och bygglov i kommunen och bistår i övrigt med råd när behov uppstår vid frågor som berör avfallshanteringen.

Tillsyn

Miljöenheten i kommun utövar på uppdrag av miljöansvarig nämnd tillsyn över bland annat tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter samt hanterar anmälnings- och dispensärenden från till exempel kommuninvånare.

Tillsyn utövas bland annat på industrier, avfallsanläggningar, bilverkstäder, lantbruk, avloppsreningsverk, förorenade områden såsom nedlagda deponier, skolor, äldreboenden, enskilda avlopp samt nedskräpningsärenden.

Länsstyrelsen utövar normalt tillsyn över större verksamheter. Frågor om verksamheter och kommuninvånares avfallshantering är vanligt förekommande inom tillsynen. En tillsynsmyndighets arbete innebär också att informera verksamhetsutövare om gällande lagstiftning och myndighetsbeslut och i samråd med dem försöka lösa eventuella problem på

bästa sätt. En tillsynsmyndighet kan också ställa krav på verksamhetsutövare att förbättra sin avfallshantering. Tillsynen är ett särskilt viktigt styrmedel för att avfallsplanens mål ska kunna nås även avseende avfall som kommunen inte ansvarar för.

Ägardirektiv

Ägardirektiv är ett komplement till bolagsordningen som kommunala bolag har. I ägardirektivet tydliggör ägaren sin vilja och vision om hur det berörda bolaget ska utvecklas. Genom ägardirektiv kan kommunen styra för att uppnå målen i avfallsplanen 2022-2030.

Relaterade styrdokument

Klimat och Energiplan

Härnösands kommun har som vision att bygga en hållbar framtid med mål om att vara en ledande miljökommun med ett aktivt omställningsarbete till en fossilfri ekonomi. All tillväxt i Härnösand ska genomsyras av hållbarhet och ett gemensamt engagemang är nyckeln till vår fortsatta framgång.

Utifrån den visionen har Härnösands kommun tagit fram en Klimat och Energiplan.

Fokus i planen är en handlingsplan med åtgärder indelade i fem (5) prioriterade insatsområden. Insatsområdena är:

- Fysisk planering
- Förnybar energiförsörjning
- Energieffektivisering och ett hållbart byggande
- Hållbara transporter
- Hela Härnösand är med!

Avfallsplanen är avgränsad från detta styrdokument men följer delar av handlingsprogrammet för att:

Utbilda en ny generation klimatsmarta medborgare.

Genom kommunikation om avfallshantering och hur avfall ska hanteras på ett bättre sätt bidrar avfallsplanen till att utbilda en ny generation klimatsmarta medborgare.

Minska klimatpåverkan från vår konsumtion

Genom att minimera avfallet bidrar avfallsplanen till att minska klimatpåverkan av vår konsumtion

Utveckla och minska våra inköp av resurskrävande varor och tjänster

Genom att styra upphandling inom verksamheter i kommunen mot hållbar upphandling där varor och tjänster som minskar klimatpåverkan upphandlas bidrar avfallsplanen till att minska våra inköp av resurskrävande varor och tjänster.

Förebygga avfall, främja återvinning och ett ansvarsfullt återbruk

Genom att arbeta för en hållbar avfallshantering, minskad nedskräpningen och att Härnösands invånare är nöjda med avfallshanteringen samt att det är lätt att sortera rätt bidrar avfallsplanen till klimat och energiplanens mål om att förebygga avfall, främja återvinning och ett ansvarsfullt återbruk.

Tillväxtstrategi

Tillväxtstrategin är ett långsiktigt övergripande styrdokument som anger Härnösands kommuns tillgångar för tillväxt och hur vi strategiskt ska arbeta för att nå målbilden - Tillsammans i en kreativ och företagsam livsmiljö med 30 000 medborgare och 11 500 arbetstillfällen.

Avfallsplanen 2022-2030 bör bidra även till mål genom att utveckla avfallshanteringen i kommunen så att fler arbetstillfällen genereras. Detta kan ske genom till exempel:

Att öka återbruket och få invånare att återbruka genom nya lösningar som bidrar till att produkter efter reparation eller annan förädling åter kan säljs igen.

Att öka digitaliseringen för att bidra till effektivare logistik och nya sätt att kommunicera mot de som genererar avfall. Att kunna mäta avfallsmängder vid källan bör ses vara prioriterat för hela avfallshanteringen.

Innovation inom avfallsområdet för att skapa en hållbar avfallshantering bör därför främjas.

Översiktsplan

Härnösands kommun har som övergripande mål att vara en ledande miljökommun med ett aktivt omställningsarbete till en fossilfri ekonomi. All utveckling i Härnösand ska präglas av hållbarhet och genomföras med en gemensam kraft för att bekämpa klimatförändringarna. Så beskriver Härnösand kommuns översiktsplan¹, arbetet med att skapa en hållbar kommun.

För att Härnösand ska närma sig målet om att vara ett samhälle i balans med miljön ska vi verka för att avfall ingår i ett kretslopp. Översiktsplanen att den fysiska planeringen ska möjliggöra för fler invånare, företag och verksamheter men som i sin tur ger mer avfall. Därför ska arbetet med att förebygga avfall, främja återvinning och ett ansvarsfullt inkluderas i samhällsplaneringen. Riktlinjer för avfallshanteringen är enligt översiktsplanen:

Avfallshantering, materialåtervinning och återbruka ska inkluderas i samhällsplaneringen. Återvinnings- och biogasanläggningen ska tillsammans med kretslopp ges rätt förutsättningar för en ökad verksamhet för fler. HEMAB har ambitionen att vara en regional aktör för biogas och insamling av matavfall från kommuner i länet och andra upptagningsområden som anses vara rimlig för egen verksamhet.

¹ Översiktsplan Mitt Härnösand 2040 förväntas antas våren 2022.

4. Strategi mot nedskräpning

Att olika typer av avfall blir skräp är det sämsta som kan hända avfallet. Nedskräpning bidrar till att avfallet inte hamnar i systemet för avfallshanteringen och blir då sämre än deponi i avfallstrappan. Förutsatt att det inte tas om hand på något sätt.

All nedskräpning är förbjuden. Förbudet gäller på platser som allmänheten har insyn eller tillträde till. Kommunen ansvarar för att städa upp på kommunal mark medan mark- och fastighetsägare ansvarar för att hålla rent på privat mark. Med skräp menas både mindre föremål som glas, papper, engångsgrillar och fimpas och större föremål som exempelvis byggavfall, möbler, bilar och hemelektronik. Härnösands kommun har rutiner för insamling av skräp som ligger på marken och avfall i de offentliga papperskorgarna. Avfallet som samlas in i offentlig miljö går oftast till förbränning.

Vissa kommuner runt om i landet har på senare år börjat undersöka möjligheten till källsortering i den offentliga miljön. Skräp som källsorteras kan materialåtervinnas och på så sätt bidra till en mer hållbar avfallshantering och materialströmmarna blir mer cirkulära.

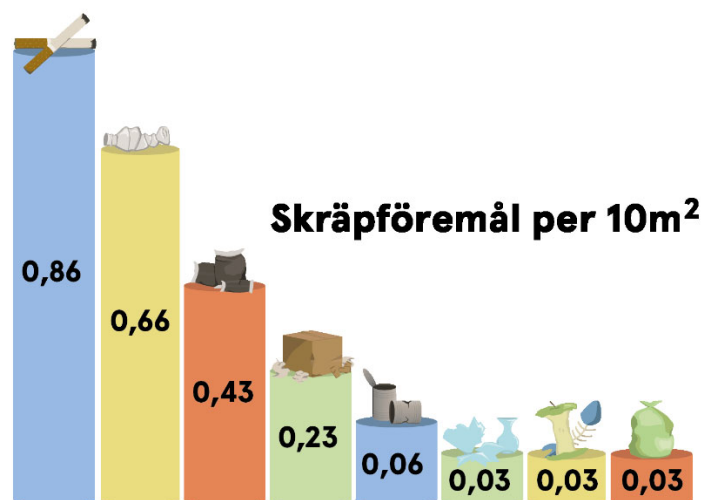
Härnösands kommun har under delar av året källsortering av offentligt skräp. Under barmarksperioden finns kärl i centrum som gör det möjligt att sortera avfall.

En nedskräpad miljö blir ofta mer nedskräpad vilket leder till att platsen upplevs som otrygg. Att minska nedskräpningen leder därför inte bara till en renare miljö utan till ökad trygghet.

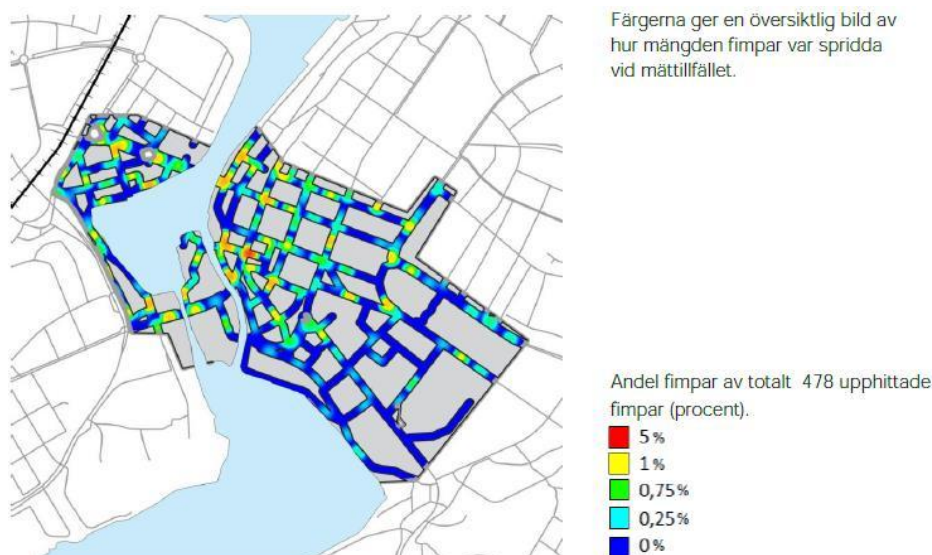
Avfallsplanen innehåller mål om minskad nedskräpning och fokus i denna avfallsplan ligger på nedskräpning i vår närmiljö.

Ett strategiskt arbete mot nedskräpning innebär många positiva effekter för kommunen och miljön. Det kan bland annat medföra kostnadsbesparingar då fokus flyttas från att reagera på problemet med stödinsatser till ett förebyggande arbete.

2021 genomförde kommunen en skräpmätning i stadsmiljö. Mätningen genomfördes enligt Håll Sverige Rents metod för att mäta skräp. Mätningens resultat ligger till grund för det strategiska arbetet att minska nedskräpningen i kommunen samt är basmätning för målet att minska nedskräpning.

I likhet men övriga kommuner i Sverige så är cigarettfimpar det vanligaste skräpet i mätningen. 37 procent av skräpet som hittades är var fimpar. Cigarettfimpar är problematiska då den utöver vara en plast (cellulosaacetat) som inte är biologiskt nedbrytbar, så innehåller fimpen även mer än 7000 olika gifter. Till exempel kadmium, arsenik, bly och nikotin. Dessa gifter läcker sedan ut i naturen då fimparna slängs på marken. En stor del av gifterna följer sedan med i dagvattnet och vidare ut i havet.

Kartbilden visar hur mängden fimpar är spridda i området för skräpmätningen. Kartan visar att det är i de centrala delarna av stadskärnan och längs stråk som leder till torget som har mest nedskräpning av cigarettfimpar.

Snusprillor är vanligtvis den näst största nedskräparen men för Härnösand så är det plast. Plast stod för 33 procent av den totala nedskräpningen i stadskärnan. Majoriteten av den plast som noterades var icke identifierbar plast. Det är plast som gått sönder och där personerna som utförde

mätningen inte kunde identifiera från vilken produkt plasten ursprungligen kommer ifrån.

Hela resultat av skräpmätningen finns i bilaga 7.

Åtgärder mot nedskräpning

Allmänna platser, naturområden och stränder i Härnösands kommun ska vara fria från skräp så att miljön inte tar skada och föroreningar inte sprids.

För att minskad nedskräpningen ska kommunen arbeta förebyggande så att skräp inte uppstår. Det förutsätter en förebyggande hållning till nedskräpning som går ut på att göra det lätt att göra rätt. Strategin kopplas till alla fokusområden i avfallsplanen med syfte att uppnå målen.

Avfallsplanen 2022 – 2030 har som åtgärd för att minska nedskräpning föreslagit att ta fram ett handlingsprogram för minskad nedskräpning.

Nedan beskrivs förslag på vad handlingsprogrammet bör innehålla för att minska och förebygga nedskräpning.

- Genomföra årliga skräpmätningar.
- Översyn av placering av papperskorgar.
- Öka möjligheten att sortera avfall i offentlig miljö.
- Utveckla samarbete med centrumföreningen.
- Utveckla samarbetet med skolor.
- Årlig strandstädningsdag där kommunen stöttar med säckar och hämtning och bjuder in föreningar, byalag med mera.

Upprätta särskilda kostnadsställen för olika typer av nedskräpningsärenden. Till exempel skrotbilar och grov nedskräpning, inköp av papperskorgar och förebyggande arbete.

Årlig uppföljning av kostnader (inklusive kostnader för nedskräpningsärenden)

5. Barnperspektivet

2020 antogs barnkonventionens som lag i Sverige och det innebär att man i alla beslut och åtgärder som i första hand berör barn ska ta hänsyn till vad som bedöms vara barnets bästa. Barnkonventionen är ett rättsligt bindande internationellt avtal som slår fast att barn är individer med egna rättigheter och syftar till att ge barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Barnkonventionen innehåller 54 artiklar som tillsammans utgör en helhet och utgår från fyra grundläggande principer som ska vara styrande för tolkningen av konventionens övriga artiklar:

- Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Artikel 2.
- Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn. Artikel 3.
- Barn har rätt till liv och utveckling. Artikel 6.

- Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad. Artikel 12.

Hur påverkar avfallsplanen 2022–2030 barn i Härnösands kommun?

Konsekvenser som är mest relevanta att åskådliggöra i arbetet med avfallsplanen 2022 – 2030 är de som har störst inverkan på barn. Barn påverkas exempelvis lättare än vuxna av skadliga ämnen. Det är därför viktigt att barn får en giftfri uppväxt med avseende på exempelvis mat, kläder, leksaker, interiörer och utemiljöer. Kunskapen om farliga ämnen är varierar beroende på utbildning och bakgrund. Det är därför viktigt att riktade insatser görs mot de grupper som bedöms ha lägst kännedom. Nedan beskrivs kort konsekvenser utifrån avfallsplanens fokusområden och mål.

Fokusområde Hållbar avfallshantering:

Mål 1. Restavfallet och matavfall ska minska med 25 procent per person till 2025

Mål 2. Restavfallet och matavfallet ska minska med 30 procent per person till 2030

Genom att öka återbruket för att minska mängden restavfall får barn ökad möjlighet att delta i sociala- och sportsliga aktiviteter. Att ej använda produkter hamnar på marknaden igen genom till exempel fritidsbanken eller företag som säljer återbrukade saker billigare än nya så antas mål 1 bidra positivt till barnperspektivet. Målen antas inte påverka barn negativt.

Mål 3. Matsvinnet ska minska med 50 procent inom kostenhetens uppdrag för skola och förskola till 2030

Mål 4. Matsvinnet ska minska med 50 procent per person och hushåll till 2030

Genom att minska mängden matsvinn vilket leder till minskat nyttjande av naturresurser antas bidra till en bättre miljö för framtida generationer vilket är grundläggande för dagens barn i Härnösands kommun. Målen antas inte påverka barn negativt.

Fokusområde rent, snyggt och tryggt

Mål 5. Nedskärning i stadsmiljö ska minska

Mål 6. Härnösandsbor upplever Härnösand kommun som renare

Mål 7. Härnösandsborna är nöjda med avfallshanteringen

Mål 8. Härnösandsborna tycker att det är lätt att sortera rätt

Genom att minska nedskräpningen i och skapa förutsättningar för att underlätta avfallshanteringen i Härnösands kommun minskar mängden ej nedbrytbara material och farliga kemikalier släpps ut i naturen. Det är viktigt då barn är mer känsliga för giftigt ämnen och minska mängd ej nedbrytbara material skapar en bättre miljö för barn. Minskad nedskräpning ökar även tryggheten för barn. Målen antas inte påverka barn negativt.

Barnens syn på framtida avfallshantering

För att fånga upp barns och ungas idéer och se till att deras röster får komma till tals i avfallsplanen har dialog med skolbarn genomförts för att få barnens perspektiv på framtida avfallshantering.

I framtagandet av avfallsplanen 2022 – 2030 har barn i klass 4 på Brännaskolan fått delta i en workshop för att dels lära sig om kopplingen mellan de globala målen och avfallsplanen. Barnen har även fått ge sin syn på vad avfall och nedskräpning är för något och vad de tycker att man ska göra åt det.

Barnen fick ge förslag på lösningar inom områdena nedskräpning, återvinning, matsvinn och konsumtion.

För att minska nedskräpning föreslog barnen att det ska vara enkelt att slänga skräp och för det ska vara enkelt att tömma soptunnor ska skräp sugas med rör till kretsloppsparken. Det bör även finnas mer soptunnor så att det är enklare att slänga sitt skräp någonstans. För det skräpet som redan finns i naturen ska det finnas robotar som åker runt och plockar skräp. Det är viktigt att robotarna har solceller så de laddar sig själva och inte behöver använda vanlig ström.

För att förbättra återvinningen ansåg barnen att vi ska minska på användandet olja och bensin i saker. Istället bör vi använda oss av grön energi i de saker vi köper och använder.

För att minska matsvinnet anser barnen att vi ska äta våra rester och inte slänga det. Vi ska spara maten som vi inte äter upp. Det är även viktigt att inte äta söta saker innan maten för då kanske man inte äter upp allt som man tagit. Man ska även tänka på att inte ta för mycket mat och tänk på vad man ska göra efter så vi äter nyttigt. Barnen tycker också att det är viktigt att de får lämna förslag på vad de ska äta och att faktiskt blir mat som de tycker om.

För att konsumera bättre tycker barnen att man inte ska köpa saker som man inte vet vad det är. Man ska även återanvända det man köper eller köpa saker som är begagnat från någon affär. Barnen önskar även ett bibliotek för kläder.

Barnens perspektiv

För att avfallsplanen ska kunna genomföras på ett bra sätt behöver vi få kännedom om vad barn efterfrågar och har för tankar. Barn är aktiva samhällsinvånare med kreativa lösningar och idéer kring samhällsutmaningar. Barn är dessutom vår nästa generation och berörs därför i hög grad av avfallsplanen. Barn i skolåldern kommer att vara nära vuxen ålder vid avfallsplanens slutår 2030.

6. Miljöbedömning Avfallsplan 2022 – 2030

Bakgrund

Enligt NFS 2020:6 §19 ska en kommunal avfallsplan innehålla uppgifter om en strategisk miljöbedömning. Miljöbedömningen ska göras enligt 6 kap. i miljöbalken.

Syfte

Syftet med den strategiska miljöbedömningen är att säkerställa att planen utformas på ett sådant sätt att den främjar hållbar utveckling genom att samordna miljöaspekter i planeringen och beslutsfattande. Kommunen ska i miljöbedömningen undersöka om avfallsplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Kommunen ska efter miljöbedömningen, i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av avfallsplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Avfallsplanen för Härnösands kommun anger förutsättningar för att bedriva verksamheter och genomföra åtgärder med hänsyn till hur de kan påverka miljön. Avfallsplanerna påverkar avfallsanläggningar i kommunen och har som ambition att förändra beteenden för att skapa en hållbar kretsloppsfrämjande avfallshantering.

Med ovanstående resonemang görs bedömningen att avfallsplanerna kommer att ha stor betydelse för hållbar utveckling inom såväl resursanvändning som avfallshantering i kommunen. Genomförandet av avfallsplanerna bedöms innebära betydande positiv miljöpåverkan.

Beslut om betydande miljöpåverkan

Beslut om betydande miljöpåverkan (i huvudsak positiv) kommer att tas i samband med antagande av renhållningsordningen.

Avgränsningssamråd

Enligt 6 kap 10 § miljöbalken ska ett avgränsningssamråd hållas med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen. Avfallsplanen 2022-2030 antas inte påverka andra kommuner eller regioner.

Härnösand kommuns avfallsplan 2022 – 2030

Avfallsplanens syfte

Syftet med avfallsplaneringen är att:

- Agenda 2030, Generationsmålet, de nationella och avfallsrelaterade miljökvalitetsmålen uppnås med EU:s avfallshierarki som inspiration.
- Vara ett verktyg i det kommunala arbetet med avfallsfrågorna, till exempel inom fysisk planering och energiåtervinning.
- Informera allmänheten och företag som berörs av avfallsfrågorna.
- Avfallsplanen beskriver hur Härnösands kommun utveckla avfallshanteringen till 2030.

Sammanfattning av avfallsplanen

Härnösand kommuns avfallsplan inriktar sig på två stycken fokusområden: Hållbar avfallshantering och rent, snyggt och tryggt i Härnösand. Avfallsplanen är ett verktyg i det kommunala arbetet för planering av avfallsfrågor. Avfallsplanen ska bidra till att Agenda 2030, generationsmålet, etappmålen och de nationella avfallsrelaterande miljö kvalitetsmålen uppnås med EU:s avfallshierarki som modell för att minimera och förebygga avfall. Avfallsplanens mål sammanfattas i följande punkter:

- Minska restavfallet.
- Minska matsvinnet.
- Nedskräpning i stadsmiljö ska minska.
- Härnösands invånare upplever Härnösand rent, snyggt och tryggt.
- Härnösands invånare är nöjda med avfallshanteringen.
- Härnösands invånare tycker det är lätt att sortera rätt.

Avfallsplanens åtgärder sammanfattas i följande punkter:

1. Utveckla återbruksinsamlingen på kretsloppsparken.
2. Öka renheten i fraktioner.
3. Ta fram ett handlingsprogram för att minska plaståtgången i kommunens verksamheter.
4. Utveckla måltidsmiljön i kommunala verksamheter.
5. Utred processen för närvaro av elever, beställningar och matproduktion i skolkök.
6. Kommunen ska systematiskt arbeta för att möbler, kläder, datorer, mobiler och liknande ska få en längre livslängd.
7. Genomför plockanalys av matsvinn från hushåll för att skapa nollalternativ.
8. Ta fram ett handlingsprogram för minskad nedskräpning.
9. Genomför årlig skräpmätning i stadsmiljö för att följa utveckling av arbetet mot nedskräpning.
10. Genomför årlig undersökning om invånares upplevelse av nedskräpning.
11. Utveckla offentlig avfallshantering för att öka utsortering och minska nedskräpning.
12. Ta fram kommunikationsplan för nedskräpning i offentlig miljö tillsammans med näringsliv och organisationer.
13. Genomför undersökningar av invånarnas syn på avfallshanteringen i kommunen.
14. Ta fram en kommunikationsplan för att minska nedskräpning på vissa platser.

Avfallsplanens förhållande till andra styrande dokument

I arbetet med att ta fram respektive avfallsplan har hänsyn tagits till kommunernas översiktsplan, Klimat och Energiplan och Tillväxt strategin.

Utvärdering om avfallsplanen antas medföra betydande miljöpåverkan

Här bedöms hur genomförandet av avfallsplanens påverkan på miljön (miljöeffekterna) och de nationella miljömålen utifrån de föreslagna mål och åtgärder för avfallshanteringen. Utgångspunkt är 5 § i Miljöbedömningsförordningen (2017:966). I miljöbalken 6 kap. 2§ finns de miljöaspekter som bör tas hänsyn till under en miljökonsekvensbeskrivning. En sammanfattning av dessa miljöaspekter finns nedan. En bedömning har gjorts ifall målen och åtgärderna i avfallsplanen påverkar dem eller inte.

Människors hälsa och miljö

Miljöaspekten människor liv och säkerhet är kopplade till tillstånd och förelägganden för befintliga återvinningsstationer och återvinningscentraler. Avfallsplanen föreslår att återvinningscentralen Kretsloppsparken ska utveckla möjligheten av återbruk av inlämnat material. Avfallsplanen bidrar därför till en positiv påverkan för Människors hälsa och säkerhet då högre grad av återbruk minimerar mängden avfall.

Inga övriga förändringar förslås av stationernas tillstånd eller hur befintliga anläggningar hanteras.

Avfallsplanen i sin helhet bidrar positivt till människors hälsa och säkerhet genom att minimera restavfallet, minska matsvinnet och minska nedskräpningen.

Bedömningen är att avfallsplanen inte medför en betydande miljöpåverkan för människors hälsa och säkerhet.

Gifter i miljön

Avfallsplanen är kretsloppsfrämjande vilket leder till ökad utsortering, återvinning och återbruk som antas minska spridningen av föroreningar i miljön. Genom att minska mängden restavfall som går till förbränning minskar utsläpp från denna verksamhet. Minskad nedskräpning leder till minskade utsläpp av giftiga ämnen i miljön. Fimpar som är en produkt som är det vanligaste skräpet i den offentliga miljön, släpper ut flertalet giftiga ämnen. Minskar detta skräp bidrar det positivt till miljöaspekten gifter i miljön.

Bedömningen är att avfallsplanen inte medför en betydande miljöpåverkan för gifter i miljön.

Naturmiljö

Avfallsplanen föreslår inga nya platser för upplag av massor, sand eller snö. Inga förslag på utökad mark för deponier eller andra upplag föreslås i planen. Minskad nedskräpning kan medföra positiva effekter för naturmiljön. Vid eventuellt nya placeringar av återvinningsstationer eller andra upplag ska naturmiljön tas i hänsyn för att minimera miljöpåverkan.

Bedömning är att avfallsplanen inte medför en betydande miljöpåverkan på miljöaspekten naturmiljön.

Kulturmiljö

Avfallsplanen föreslår inga nya platser för upplag av massor, sand eller snö. Inga förslag på utökad mark för deponier eller andra upplag föreslås i planen. Minskad nedskräpning kan medföra positiva effekter för kulturmiljön. Framförallt i de kulturmiljöer som finns i stadskärnan. Vid eventuellt nya placeringar av återvinningsstationer eller andra upplag ska kulturmiljön tas i hänsyn för att minimera miljöpåverkan.

Bedömningen är att avfallsplanen inte medför en betydande miljöpåverkan på miljöaspekten kulturmiljö.

Rekreation och friluftsliv

Avfallsplanen föreslår inga nya platser för upplag av massor, sand eller snö. Inga förslag på utökad mark för deponier eller andra upplag föreslås i planen. Minskad nedskräpning kan medföra positiva effekter för rekreation och friluftsliv. Vid eventuellt nya placeringar av återvinningsstationer eller andra upplag ska rekreation och friluftsliv tas i hänsyn för att minimera miljöpåverkan.

Bedömning är att avfallsplanen inte medför en betydande miljöpåverkan på miljöaspekten rekreation och friluftsliv.

Hushållning och naturresurser

Ett av fokusområdena i avfallsplanen är att skapa en hållbar avfallshantering där restavfallet ska minska och minimera matsvinnet. Avfallsplanen syftar till att Härnösands kommun är kretsloppsfrämjande för att minimera restavfallet och öka återbruket samt återvinningen.

Vid uppfyllelse och genomförande av de förslagna målen och åtgärderna i avfallsplanen förväntas avfallsplanen bidra positivt till att åtgången av naturresurser och annat jungfruligt material minskar vilket leder till en positiv miljöpåverkan.

Bedömningen är att avfallsplanen inte medför en betydande miljöpåverkan på miljöaspekten hushållning och naturresurser.

Omgivningspåverkan på mark

Avfallsplanen är kretsloppsfrämjande och främjar minskad nedskräpning, minimering av restavfall samt förbättrat återbruk och återvinning av avfall. Genom att uppnå och genomföra avfallsplanen mål och åtgärder antas spridningen av föroreningar till mark minska vilket ger en positiv miljöpåverkan. Avfallsplanen föreslår inga nya platser för upplag av massor, sand eller snö. Inga förslag på utökad markanvändning för deponier eller andra upplag föreslås i planen.

Bedömningen är att avfallsplanen inte medför en betydande miljöpåverkan på miljöaspekten omgivningspåverkan.

Luftföroreningar

Avfallsplanen syftar till minskning av restavfall och ökat återbruk och återvinning av avfall vilket kan minska spridningen av föroreningar till luften vilket ger en positiv miljöpåverkan. Att minska restavfall som går till förbränning minskar även transporter som medför en positiv miljöpåverkan. Ökat återbruk och återvinning kan medföra ökade transporter vilket skulle

kunna ge ökat utsläpp av luftföroreningar i luften. Konsekvenserna bedöms som små då avfallshanteringen har liten andel av transportsektorns totala utsläpp av luftföroreningar.

Bedömningen är att avfallsplanen inte medför en betydande miljöpåverkan på miljöaspekten luftföroreningar.

Omgivningspåverkan på vatten

Avfallsplanen syftar till minskning av restavfall och ökat återbruk och återvinning av avfall samt minska nedskräpning vilket kan minska spridningen av föroreningar till vatten vilket ger en positiv miljöpåverkan. Detta är särskilt viktigt då Härnösands kommunen är en kustkommun och stadskärnan ligger i direkt anslutning till vatten. Avfallsplanen föreslår inga nya platser för upplag av massor, sand eller snö. Inga förslag på utökad mark för deponier eller andra upplag föreslås i planen.

Bedömningen är att avfallsplanen inte medför en betydande miljöpåverkan på miljöaspekten omgivningspåverkan på vatten.

Klimatpåverkan

Ökat återbruk och återvinning av avfall kan leda till ökade utsläpp på grund av ökande transporter i kommunen. Däremot kan behovet av transporter minska om den totala mängden avfall minskar. Att minimera restavfallet som annars transporteras till Sundsvall skulle minska transporterna. Även ett minskat matsvinn skulle leda till färre transporter.

Ökat återbruk och återvinning kan även innebära att utsläpp indirekt minskar då nyttjande av naturresurser minskar vilket ger färre transporter och minskad tillverkning.

Bedömningen är att avfallsplanen inte medför en betydande miljöpåverkan på miljöaspekten klimatpåverkan.

Stads- och landskapsbild

Avfallsplanen föreslår inga nya platser för upplag av massor, sand eller snö. Inga förslag på utökad markutnyttjande för deponier eller andra upplag föreslås i planen. Avfallsplanen anger inga förutsättningar för nya anläggningar ianspråktaganden av nya områden som kan leda till en förändring av stads- och landskapsbilden.

Bedömningen är att avfallsplanen inte medför en betydande miljöpåverkan på miljöaspekten stad- och landskapsbilden.

Samlad bedömning

Den samlade bedömningen är att Härnösands kommuns avfallsplan 2022 – 2030 inte medför en betydande miljöpåverkan. Det kan finnas miljöaspekter som eventuellt får en negativ miljöpåverkan men påverkan vägs upp av att åtgärderna ger en positiv inverkan i ett annat led av avfallshanteringen och där den positiva påverkan är större.

Avfallsplanen skapar flera kretsloppsfrämjande åtgärder utifrån de mål som föreslås i planen. Att minimerat restavfall för att minska förbränningen ger flera positiva miljöeffekter och skapar förutsättningar att minska användandet naturresurser.

Att minska nedskräpning bidrar till att avfallet hamnar i systemet för avfallshanteringen och inte i naturen. Det minskar även mängden miljögifter som hamnar i naturen och vattnet. Till sist skapar det även ren och trygg miljö för invånare i Härnösand.

Att minska matsvinnet medför att mindre resurser används och att den mat vi producerar och konsumerar används på ett bra sätt.

Till sist är det viktigt att avfallshanteringen är lätt att använda. Det ska vara lätt att göra rätt i Härnösand så att fler återbrukar, återvinner och inte skräpar ner.

Avfallsplanen bidrar till flera av de globala målen, generationsmålet, miljökvalitetsmålen, etappmålen samt regionala miljömål.

Slutligen så bedöms avfallsplanens mål och åtgärder leda till en hållbar avfallshantering och de positiva effekterna överväger de negativa.

Bilaga 1. Nuvarande avfallshantering

Kommunalt avfall

För insamling av kommunalt avfall anlitar kommunen sitt helägda bolag, Härnösand Energi & Miljö AB, (HEMAB). De sköter även vidaretransport av det kommunala avfallet. Kommunens ansvar för hämtning och omhändertagande omfattar allt kommunalt avfall, utom det avfall för vilket producentansvar införts.

2014 infördes flerbäckkärl och då samlades det in 4885 ton brännbart avfall samt 354 ton matavfall. Matavfallet räknas inte längre in i totalsumman av brännbart kärlavfall från och med 2014 eftersom att det nu är en egen fraktion. 2020 samlades det in 3314 ton brännbart avfall och 1394 ton matavfall.

<i>År</i>	<i>2011</i>	<i>2014</i>	<i>2017</i>	<i>2020</i>
Brännbart avfall (kärlavfall) ton	5 348	4885	3687	3314
Matavfall i ton		354	1351	1394

Hämtningssystem för kommunalt kärl- och säckavfall

Från år 2005 har Härnösand infört ett system med registrering av varje kärl innan det töms. Detta för att säkerställa kvaliteten, dvs. att kärlet töms när det ska, att varje kund betalar rätt pris och att en effektiv hämtning kan ske.

Avfallstaxan är miljöstyrande vilket innebär att avgiften är lägre för renhållningsabonnemang och tjänster som har en mindre påverkan på miljön eller som är bättre för sophämtarnas arbetsmiljö jämfört med abonnemang och tjänster som är sämre för miljö och arbetsmiljö. Insamling av kommunalt avfall från småhus och verksamheter, flerbostadshus och verksamheter sker normalt med plastkärl på hjul. Hämtning av avfall sker med baklastande sopbilar. Det normala hämtningsintervallet är 14 dagar i hela kommunen. I flerbostadshus och verksamheter utnyttjas i vissa fall underjordsbehållare som alternativ till plastkärl. Dessa töms med kranbil. Samhällsnämnden kan bevilja längre hämtningsintervall om abonnent så önskar och vissa miljökrav uppfylls.

För fritidshus, totalt 2 500 abonnemang 2021, sker hämtning under somarmånaderna, d v s 1 maj till 30 september. 1 178 st. fritidsabonnenter har hämtning direkt vid fastighet och övriga fritidsabonnemang från gemensamma kärl. De gemensamma kärlna är placerade i sådana fritidshusområden där det är svårt/omöjligt att placera ut kärl separat för varje fastighet. Tömning sker varannan vecka även för fritidshus. Det finns problem med gemensamma kärl som t.ex. nedskräpning och överfulla kärl bl.a. beroende

på att avfallskärnen lockar till sig andra avfallslämnare utanför fritidshusområdet.

Kommunalt avfall från Härnösands kommun omlastas vid Ålands återvinningsanläggning till containerfordon och transporteras fr.o.m. 2007 vidare till Korsta kraftvärmeverk i Sundsvall för förbränning och energiutvinning.

Renhållningskostnader

Kostnaderna för kommunens avfallshantering täcks helt via avfallstaxa och mottagningsavgift vid avfallsanläggning. Taxesystemet för hushåll är uppbyggt enligt principen att alla betalar en grundavgift och en hämtningsavgift. Den del av taxan som kan påverkas av avfallslämnarna är i första hand val av kärlalternativ, kärlstorlek och hämtningsintervall. Taxan är miljöstyrande och ska bidra till att styra mot Härnösands kommuns mål inom avfallsområdet. Detta innebär att ju bättre kunden är på att källsortera kärl- och säckavfallet, dvs. sortera ut matavfallet från det brännbara och lämna förpackningar och tidningar till återvinning, ju lägre taxa får kunden. Grundavgiften ska täcka kostnader för insamling av farligt avfall, mottagning av avfall på återvinningscentralerna, grovsopskampanjer, planering, kundservice, uppföljning m.m. Återvinningscentraler, ÅVC, finns på Kretsloppsparken och Ålands återvinningsanläggning.

Avfall med producentansvar

Avfall som omfattas av producentansvar ska samlas in via system finansierade och administrerade av producenterna. I Sverige har vi lagstiftat producentansvar för sju produktgrupper:

- Förpackningar av papp, papper, kartong, wellpapp, plast, glas och metall. Samt övrigt ej vanligt förekommande förpackningar i t.ex. trä, tyg eller porslän.
- Elektriskt- och elektroniskt avfall (el-avfall)
- Bärbara batterier och blybatterier
- Däck
- Bilar
- Läkemedel
- Radioaktiva produkter och herrelösa strålkällor

Dessutom finns det frivilliga åtaganden som liknar producentansvar för:

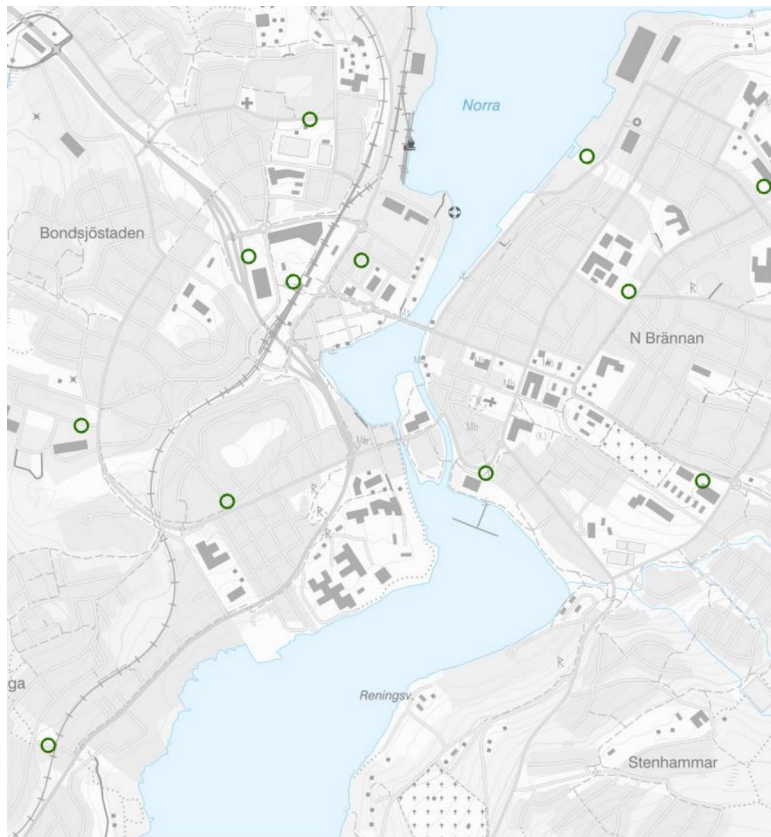
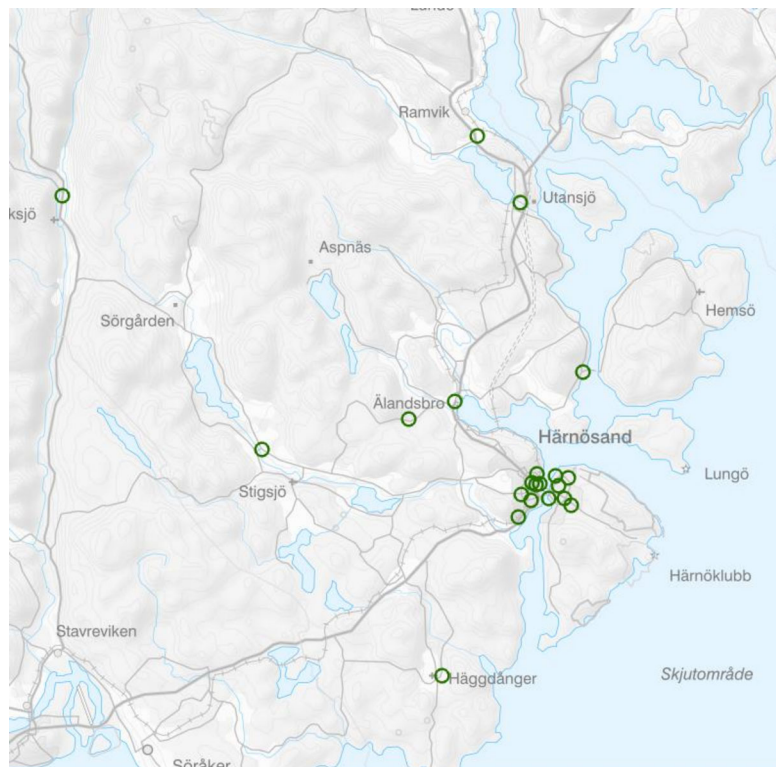
- Lantbruksplast

Förpackningar

Producentansvar gäller för förpackningar av papp, papper, kartong, wellpapp, plast, glas och metall. Förpacknings- och Tidnings Insamlingen, FTI, organiserar insamlingen av förpackningar. Utsorteringen i hushållen av förpackningsmaterial styrs till stor del av den servicenivå som FTI erbjuder, det vill säga närheten till en återvinningsstation (ÅVS). Det finns 19 ÅVS:er samt en Kretsloppspark i kommunen med möjlighet till utsortering av förpackningar av glas, papper, plast och metall. I Härnösand har hushållen även möjlighet att få sina förpackningar hämtat fastighetsnära, det vill säga i nära anslutning till fastigheten, i flerfackskärl, separata kärl eller underjordsbehållare. För sorterade trä-, tyg porslinsförpackningar finns ingen insamling med producentansvar i Härnösand.

Returpapper

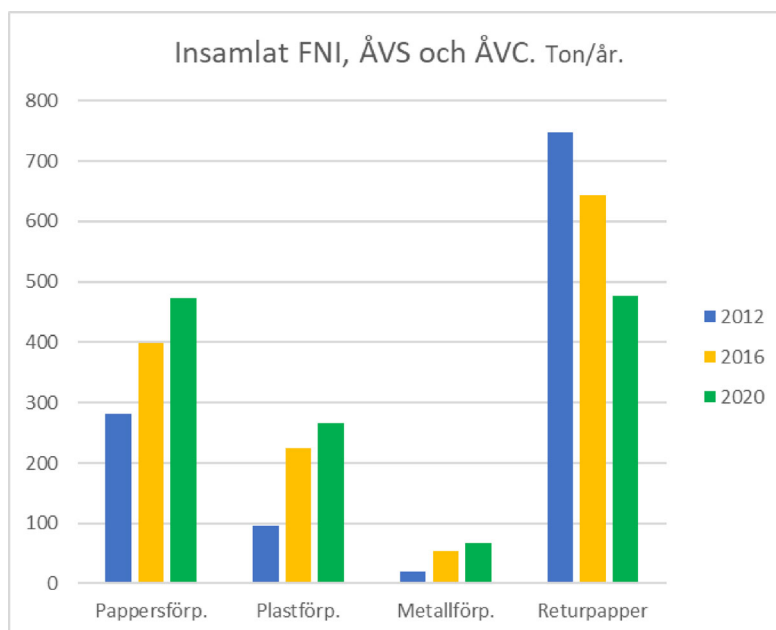
Från och med 2022 är kommunen ansvarig för insamlingen och återvinningen av returpapper. I och med detta är det tidigare producentansvaret för returpapper avskaffat.

Karta 1. Återvinningsstationerna i tätorten**Karta 2. Återvinningsstationerna i hela kommunen**

Nedanstående är mängder förpackningar av papper, metall och plast samt tidningar som samlades in i Härnösands kommun 2012, 2016 respektive

2020 i ton/år. Både i flerfackskärl, kärl och underjordsbehållare vid fastighetsnära insamling vid flerfamiljshus samt återvinningsstationer.

I

Härnösand utför HEMAB, på uppdrag av Veolia och Sundfrakt, insamlingen av producentansvarsavfallet utom glas som hämtas av Sundfrakt Sundsvall (dessa mängder kommer aldrig in till HEMAB) från återvinningsstationerna. Materialen körs till återvinningsanläggningen vid Jaktstigen för balning, mellanlagring och omlastning.

Elektriskt och elektroniskt avfall, s.k. elavfall

Det elavfall som kommer till ÅVC, sorteras och skickas sedan vidare till specialiserade återvinnare för demontering och omhändertagande av de skadliga komponenterna. Insamlad mängd elavfall i Härnösands kommun:

<i>Elavfall (ton)</i>	<i>2011</i>	<i>2016</i>	<i>2020</i>
Ljuskällor och lysrör	8,2	3,7	6,4
Kyl och frys	68	62,7	37,4
Vitvaror	65	89,0	139,3
Diverse elektronik	373	251,8	189,4

Elavfall insamlas via El-kretsen. El-kretsen tar hand om ljuskällor, vitvaror och andra elektriska och elektroniska produkter med producentansvar.

Socialförvaltningen har en demonteringsanläggning för vitvaror som tvätt och diskmaskiner och torkskåp på Rosenbäcksallén. Metallavfall sorteras var för sig och skickas sedan vidare till återvinning.

Bärbara batterier och blybatterier

Batterier kan lämnas på försäljningsställen i kommunen samt på ÅVC. Producentansvar gäller för batterier. Bärbara batterier insamlas via El-kretsen. BlyBatteriRetur AB tar hand om blybatterier.

Batterier (ton)	2011	2016	2020
Bärbara inkl. inbyggda	6,9	5,4	8,4
Blybatterier/bilbatterier	46,1	24,4	41,4

Däck

Däck samlas in via återförsäljare av nya däck. Svensk Däckåtervinning AB är branschens insamlingssamordnare. Däck som sitter på bilen ligger inte under producentansvaret för däck utan hör till producentansvaret för bilar.

Bilar

Bilar samlas in via BIL Sweden. BIL Sweden har ett rikstäckande mottagningsnät. Medlemmarna har skrivit avtal med STENA Recycling, som har utvecklat ett nätverk av bilskrotare (REFERO). I Härnösand finns ingen bilskrotningsanläggning.

Utförd plockanalys av hushållsavfall i Härnösand

Nedan redovisas en sammanställning av plockanalys av hushållsavfall utförd i hyreshus och villor i Härnösand i oktober 2011 och 2016. Plockanalysen för år 2016 är gjord på den brännbara fraktionen i villors flerfackskärl resp. gröna kärl för de som endast har brännbart och matavfall. Plockanalysen 2019 är utförd i december på brännbara fraktionen i villors flerfackskärl resp. brännbara fraktionen i underjordsbehållare (UB) i flerfamiljshus.

Resultat procent	Hyreshus 2011	Villor 2011	Villor Flerfacks- kärl 2016	Villor Grönt kärl 2016	Villor Flerfacks- kärl 2019	Flerfamiljshus UB 2019
Pappers förpackningar (P)	6,88	5,77	9,7	10,6	9,9	8,6
Tidningar och returpapper (P)	3,5	0,97	3,9	5,9	3,1	4,5
Wellpapp (P)	1,95	0,11	0,6	1,4	0,6	0,9

Hårdplast (P)	7,46	7,03	4,3	5,0	6,2	5,9
Mjukplast (P)	6,58	7,32	8,0	7,8	9,1	8,3
Glas (P)	2,2	2,6	0,6	2,7	0,9	1,2
Metall (P)	0,76	1,6	1,0	1,3	0,7	0,9
El och elektronik (P)	0,78	0,87	0,16	0,48	0,35	0,11
Farligt avfall	0,11	0,87	0,07	0,08	0,04	0,05
Brännbart avfall	32,5	25,64	32,5	21,8	34,0	35,2
Bioavfall /Organiskt avfall	29,5	45	23,2	27,2	26,1	26,2
Övrigt avfall / restfraktion	0,11	0,87	15,97	15,74	9,01	8,14
Totalt:	100	100	100	100	100	100
Kg/hushåll/vecka	4,74	8,9	3,3	5,0	3,2	5,3

(P)= producentansvar gäller för detta avfall

Grovavfall

På Kretsloppsparken och Älands återvinningsanläggning finns återvinningscentraler, ÅVC, där privatpersoner och verksamheter kan lämna grovavfall hela året. Två gånger per år är det grovavfallskampanj då containerbilar åker runt på landsbygden så hushållen kan lämna sitt sorterade avfall. Ur grovavfallet sorteras metallskrot och annat återvinningsbart ut, liksom eventuell förekommande farligt avfall, elavfall och vitvaror. Den brännbara fraktionen går med övrigt kommunalt avfall till Sundsvall för förbränning.

Latrin

Latrin hämtas på särskilda uppsamlingsställen eller efter budning. Mängderna har varierat mellan 10 – 18 ton de senaste fyra åren. Under år 2011 gjordes ett försök med kompostering ute på Älands återvinningsanläggning. Det kunde konstateras att kärnen innehåller för mycket plastpåsar samt urin för att det ska vara effektivt. Samhällsnämnden kan bevilja tillstånd till kompostering av latrin på avfallslämnarens fastighet om vissa miljövillkor uppfylls.

Övriga avfallsslag

Vid Älands återvinningsanläggning och Kretsloppsparken har bland annat dessa avfallsmängder mottagits.

Material i ton	2011	2016	2020
Park- och trädgårdsavfall	132	520	409
Träavfall, rent samt behandlat. Ej impregnerat	ET	3669	6175
Avfall från energiutvinning	2 037	1756	1433
Asbest	33	270	161
Förorenade jordmassor	31 256	78 164	1757

ET = ej tillgängligt.

Park- och trädgårdsavfall

Grövre träavfall från kommunala grönområden och kyrkogårdar körs till Kraftvärmeverket Härnösand där det flisas. Tunnare grenar tas emot på Älands återvinningsanläggning och komposteras tillsammans med park- och trädgårdsavfall med ursprung från privata trädgårdar.

Bygg- och rivningsavfall

Bygg- och rivningsavfall tas emot på Älands återvinningsanläggning, men företag kan också lämna sitt avfall till specialiserade byggåtervinningsföretag, eller anlita andra avfallsbolag (fri marknad). Jord och schaktmassor tas emot på Älands återvinningsanläggning och används där som konstruktionsmaterial och täckmassor på deponin.

Avfall från energiutvinning

Vid förbränning av biobränslen bildas avfall i form av bottenaska och flygaska. En del av bottenaskan kan återvinnas som jordförbättringsmedel i anläggningsjord. På Älands återvinningsanläggning mottas både flygaska och bottenaska som kan utnyttjas i konstruktioner och täckningsarbeten på anläggningen. Askan kommer från Kraftvärmeverket i Härnösand.

Avloppsslam

I de större avloppsreningsverken, Kattastrand och Norrstig, avvattnas slammet till en TS-halt (torrsubstanshalt) på 25 procent. Slammet körs sedan 2020 till Markförädling i Timrå där de tillverkar anläggningsjord. Oavvattnat slam från mindre reningsverk, enskilda och kommunala slambrunnar samt slutna tankar behandlas i avloppsreningsverket i Norrstig respektive Byåker.

Avloppsslam är näringsrikt och provtagning visar att halterna av tungmetaller och andra gifter är mycket låga. I dagsläget finns inget större intresse från jordbruksnäringen att i större skala använda slammet som gödningsmedel. En ändrad inställning på denna punkt är avgörande för om större mängder slam ska kunna återföras i jordbrukets kretslopp.

Mängd avloppsslam hanterat på Älands återvinningsanläggning:

<i>Slam typ i ton</i>	<i>2011</i>	<i>2016</i>	<i>2020</i>
Avvattnat slam från reningsverk	3 537	2818	107
Oavvattnat slam	189	95	108

Med oavvattnat slam menas slam från schakter, kalk och sand från vattenverket och dagvattenbrunnar (från icke kommunal mark). Gatubrunnsslam avvattnas i lagun i hamnområdet. Detta slam består nästan uteslutande av regnvatten samt en liten del grus och sand. När lagunen grävs ur läggs sanden ut på deponin på Älands återvinningsanläggning.

Farligt avfall

Farligt avfall ska samlas in och behandlas separerat från övrigt avfall. Kommunen har ansvar för insamling av farligt avfall och batterier från hushåll. Allmänheten kan lämna sitt farliga avfall på Kretsloppsparken och Älands återvinningsanläggning. Två gånger per år genomförs kampanj för insamling av farligt avfall i samband med kampanj för grovavfallsinlämning. Det farliga avfallet transporteras till behandlingsanläggning med tillstånd för sortering och omhändertagande.

Kasserade läkemedel

Apoteken tar emot läkemedelsavfall kostnadsfritt från allmänheten och svarar för transport och destruktion av sådant avfall.

Deponin på Älands återvinningsanläggning

Ett nytt tillstånd enligt miljöbalken finns sedan sommaren 2008. Länsstyrelsen har beviljat HEMAB tillstånd som förutom befintlig verksamhet innebär kompostering och/eller rötning av organiskt avfall, behandling av förorenade jordmassor och att en ny deponiyta kan tas i bruk för inert och icke farligt avfall.

Av den gamla deponiytan har endast asbestdeponin nyttjats de senaste åren. Den beräknas bli full under 2021 och sedan kommer asbest läggas på den nya deponin. Övriga etapper i gamla deponin har avslutats under åren 2011 –

2019. Nya gasbrunnar byggdes 2011 för energiutnyttjande till fjärrvärmeverket.

Biogasanläggningen i Äland

Biogasanläggningen på Älands återvinningsanläggning, framställer biogas av matavfall från Härnösand, Sundsvall och Örnsköldsvik. Upp till 6000 ton matavfall hanteras i torrötningsprocessen. Verksamheten omfattar mottagning och förbehandling av matavfall, torrötning, gasuppgradering, komprimering och flaktankning.

Bilaga 2. Nedlagda deponier

Enligt 17 § i Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall, NFS 2020:6, ska dessa planer innehålla uppgifter om nedlagda deponier.

- För varje nedlagd deponi ska en bedömning av risken för olägenheter för människors hälsa och miljön redovisas.
- För de nedlagda deponier där kommunen har varit verksamhetsutövare ska planen även innehålla uppgifter om vidtagna och planerade åtgärder för att förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön.

De uppgifter som ingår i denna sammanställning bygger på ett regionalt avfallsprojekt genom kommunförbundet i Västernorrland, "Avfallsprojekt 2002-2004".

Bransch- och riskklassning av nedlagda deponier

EBH- databasen är länsstyrelsens databas för förorenade områden, som samhällsförvaltningen varit delaktiga i att uppdatera de senaste åren. Där finns samtliga objekt i länet som är klassade som potentiellt förorenade områden. Av databasen framgår bland annat vilka objekt som är inventerade, bransch- eller riskklassade med mera.

Branschklassade är de verksamheter som kan förväntas ha markföroreningar, de finns upptagna på branschlista upprättad av Naturvårdsverket. Lägst branschklass är benämnd 4, högst riskklass benämnd 1.

Riskklassade är de verksamheter som är åtminstone skrivbordsinventerade utifrån risken för föroreningar. Av framtagna bedömningsgrunder har de fått en prioritering, en riskklass. Riskklass 4 innebär "Liten risk" och Riskklass 1 "Mycket stor risk".

Metodik för Inventering av Förorenade Områden (MIFO)

Klassning av förorenade områden och nedlagda deponier utgår från Metodik för Inventering av Förorenade områden (MIFO). MIFO är ett inventeringsinstrument som gör det möjligt att dela in förorenade områden i riskklasser. Riskklassificeringen görs enligt en 4-gradig skala. Enligt riskklassificeringen bedöms normalt nedanstående åtgärder:

Riskklass 1 Mycket stor risk

Åtgärder: Mätningar, undersökningar samt avslutande åtgärder behövs.

Riskklass 2 Stor risk

Åtgärder: Mätningar och undersökningar bör utföras för senare ställningstagande.

Riskklass 3 Måttlig risk

Åtgärder: Begränsade åtgärder behövs.

Riskklass 4 Liten risk

Åtgärder: Inga åtgärder behövs.

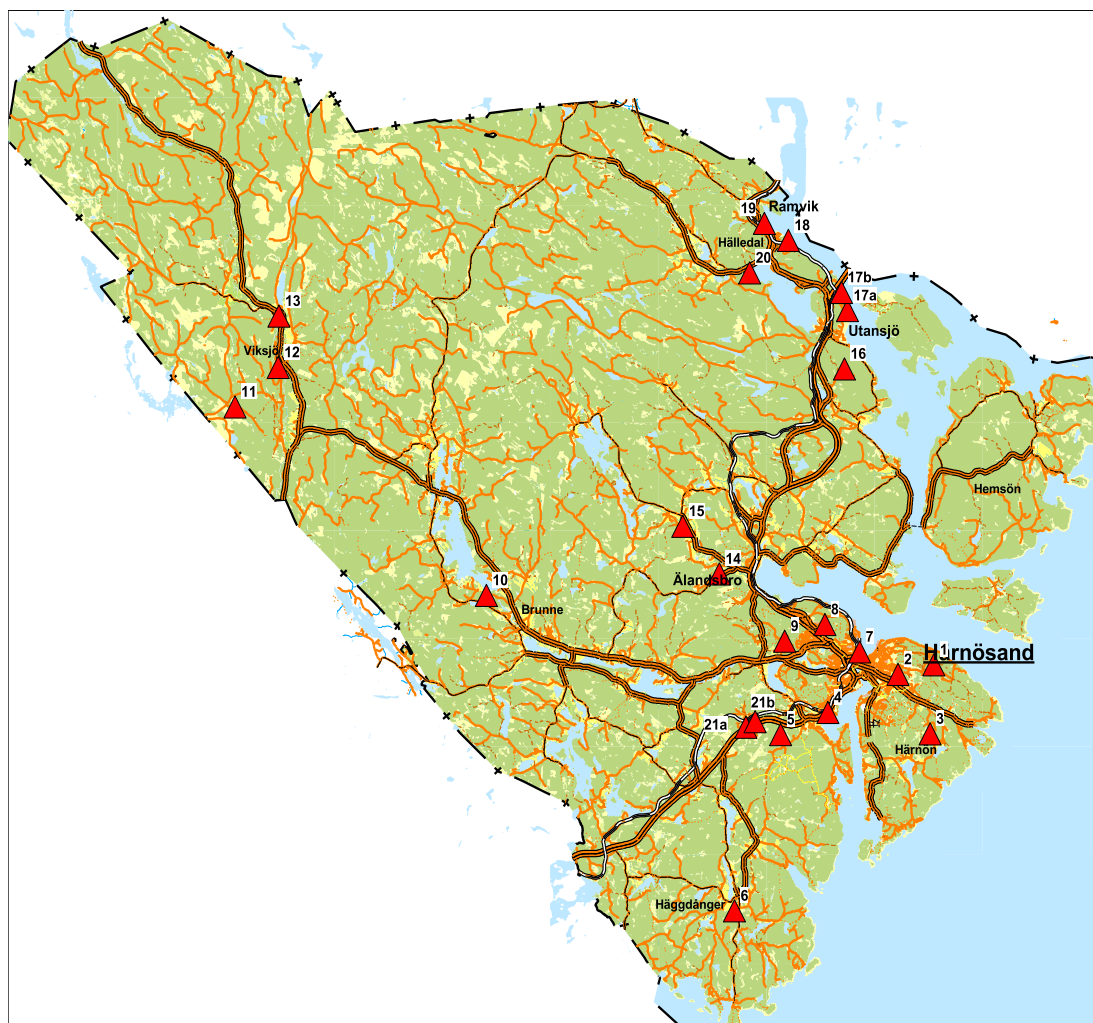
Organisation

Kommunstyrelseförvaltningen är renhållningsansvarig nämnd. Det innebär att ansvaret för åtgärder för de nedlagda deponierna tillkommer kommunstyrelsen och tillsynen över dessa (när kommunen är tillsynsansvarig myndighet) ligger inom samhällsnämnden.

Mål och prioriteringar för arbete med förorenad mark

Det nationella miljömålet Giftfri miljö, delområde förorenade områden, anger att förorenade områden ska vara åtgärdade i så stor utsträckning att de inte utgör något hot mot människors hälsa eller miljön. En övergripande nationell målsättning är att år 2050 har alla områden med mycket stor risk eller stor risk för människors hälsa eller miljön (riskklass 1 och 2) vara åtgärdade.

En handlingsplan för egeninitierad tillsyn av förorenade områden finns framtagen 2020 av samhällsförvaltningen.

Nedlagda riskklassificerade deponier i Härnösands kommun

Nr .	Objekt - Härnösand	Fastighetsbeteckning	Bransch	Driftperiod	Risk-klass	Branschkl ass (2020)	Tillsyns- myndighet	Planerade och vidtagna åtgärder
1	Myran	Ön 2:50	Kommunal avfallsdeponi + industri +slam	1952-73	1	2	Länsstyrelsen	Inga planerade åtgärder. - Ansvarsutredning genomfördes 2019.
2	Reservoaren deponi, Eriksdal	Ön 2:52	Kommunal avfallsdeponi	1948-52	4	2	Kommunen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
3	Specksta	Specksta 1:17	Industrideponi, koks och grafitstoft	1971-74		2	Länsstyrelsen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
4	Lövudden	Gådeå 4:32	Kommunal avfallsdeponi	1945-55	4	2	Kommunen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
5	Värptjärnstippen, Fröland	Lägdöm 1:8	Kommunal avfallsdeponi - slam	1969-73		2	Kommunen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
6	Häggdånger deponi, Skedom	Skedom 1:3	Kommunal avfallsdeponi	1966-74	4	2	Kommunen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
7	Härnösands hamn/deponi H19	Fastlandet 2:22	Kommunal avfallsdeponi + industri	- 1939		2	Kommunen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
8	Saltvikstippen, Saltviks industriområde	Bondsjö 2:290	Kommunal avfallsdeponi + schaktmassor och bark	-1988	4	2	Kommunen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.

9	Bondsjö deponi, Plutatorp	Bondsjö 17:1	Kommunal avfallsdeponi - slam	1967-74	4	2	Kommunen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
10	Brunne, Stigsjö deponi	Brunne 17:2	Kommunal avfallsdeponi	1940-55	4	2	Kommunen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
11	Västanå deponi, Lappnisseberget	Kälamäcki 2:1	Kommunal avfallsdeponi - slam	1965-74		2	Kommunen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
12	Mjällån Viksjön deponi	Viksjön 13:1	Kommunal avfallsdeponi	-1955	4	2	Kommunen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
13	Viksjö deponi, Neavita	Viksjön 13:1	Kommunal avfallsdeponi	1955-74	4	2	Kommunen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
14	Äland deponi	Kragom 7:20	Kommunal avfallsdeponi- ind o hushåll	1950-74	1	2	Länsstyrelsen	Sluttäckning av deponin slutfördes 2020.
15	Ramsås deponi	Ramsås S:3	Kommunal avfallsdeponi + industri	1950-72	2	2	Länsstyrelsen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
16	Överskog deponi	Överskog 2:39	Kommunal avfallsdeponi	1950-70		2	Kommunen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
17 a	Mörtsal barktipp	Mörtsal 1:3	Industrideponi, Utansjö AB	1971-77		2	Länsstyrelsen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.

17 b	Mörtsal Veda deponi	Utansjö 3:48	Industrideponi, Utansjö AB	1971-96		2	Länsstyrelsen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
18	Ramviksågen deponi	Ramvik 1:55	Industrideponi, bark o byggn avfall	-1979	4	2	Länsstyrelsen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
19	Ramvik/Torsvik deponi	Ramvik 1:55	Industrideponi	1940-50	4	2	Kommunen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
20	Högsjö deponi, vid gamla kyrkan	Högsjö Prästbordet 1:1	Kommunal avfallsdeponi + industri	1945-72	4	2	Kommunen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
21 a	Järsta byggtipp 1, Kittjärn	Järsta 4:26	Industrideponi	1979-84	-	2	Länsstyrelsen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
21 b	Järsta byggtipp 2, Kittjärn	Järsta 1:9	Industrideponi	1988-93	-	2	Länsstyrelsen	Inga planerade åtgärder – inga vidtagna åtgärder.
22	Kronholmen Brenneritjärn	'FASTLANDET 2:66; FASTLANDET 2:76; FASTLANDET 2:92; FASTLANDET 2:98; JULLEN 11; KOSTERN 1	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	-	2	2	Länsstyrelsen	Inga planerade åtgärder – Schaktmassor borttagna på fastighet 2:66
23	Härnösands Schakt-och Trädg AB deponi	GÄNSVIK 1:137	Avfallsdeponier - inert, schaktmassedeponier	-	-	2	Länsstyrelsen	Inga planerade åtgärder – Inga vidtagna åtgärder

24	Härnö tipp. Reservoaren.H2	GÅNSVIK 1:137	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	-	-	2	Kommunen	Inga planerad åtgärder – Inga vidtagna åtgärder
----	----------------------------	---------------	--	---	---	---	----------	---

Bilaga 3. Uppföljning av avfallsplanen 2018–2020

Härnösands kommuns vision med avfallsarbetet är 100 procent kretslopp till 2030. Denna vision beslutades i sambands med att avfallsplanen 2014-2017 antogs. Vision sträcker sig fram till 2030 vilket är slutår för avfallsplanen 2022-2030.

Målen i Avfallsplanen 2018-2020 var kopplade till visionen, nationella och regionala miljömål. Avfallsplanen 2018-2020 var en förlängning av avfallsplanen 2014-2017. Nollalternativet för målen i båda avfallsplanerna var 2011.

Övergivande lokalt avfalls mål – Avfallsmängderna ska minimeras

Till det övergripande målet fanns tre mätbara mål.

1. Mängden brännbart (nu mera restavfall) ska minska med 20 procent

2011 tog HEMAB emot 5348 ton brännbart avfall. 2020 tog HEMAB emot 3314 ton brännbart avfall. En minskning 2034 ton brännbart avfall vilket ger en minskning med 38procent. Målet kan där med anses som nått.

2. Mål 2. Insamling av förpackningar och tidningar ska minst uppnå FTIs krav på rena fraktioner.

Enligt plockanalys gjord under planperioden för att se renheten i fraktioner klara kommunen målet om krav på rena fraktioner.

3. Inget farligt avfall ska finnas blandat med annat hushållsavfall

Rapporteringen som HEMAB gör i Bilaga 1 redovisar andelen farligt avfall som hittats i hushållsavfall vid plockanalyser. Rodvisningen visar att detta mål inte uppfyllt då varje plockanalys sedan 2011 visar på en viss mängd farligt avfall har slängts i hushållsavfallet.

<i>Resultat procent</i>	<i>Hyreshus 2011</i>	<i>Villor 2011</i>	<i>Villor Flerfacks- kärl 2016</i>	<i>Villor Grönt kärl 2016</i>	<i>Villor Flerfacks- kärl 2019</i>	<i>Flerfamiljshus UB 2019</i>
Farligt avfall	0,11	0,87	0,07	0,08	0,04	0,05

Avfallsplanen 2018-2020 antog även ytterliga ambition om att inlämnat återbruksmaterial ska återanvändas i så stor utsträckning som möjligt.

För att öka återbruket i Härnösands kommun har flera insatser gjorts för att bidra till detta mål. Till exempel har Kretsloppsparken placerat en ”återbruksbod” i direkt anslutning där besökare kan slänga sitt avfall. I återbruksboden kan besökare lämna saker som de anser kunna återbrukas och det är fritt att ta lämnade saker. Det finns även möjlighet att lämna överblivet byggmaterial med mera för återbruk.

Härnösands kommun har beslutat om att inrätta en Fritidsbank. En fritidsbank är en form av bibliotek för sportutrustning. Till fritidsbanken kan invånare lämna utrustning som inte längre används och det är gratis att låna från fritidsbanken. Syftet är att återbruka mer och ge invånare och besökare i Härnösand att kunna testa olika aktiviteter och delta sportaktiviteter utan att behöva köpa utrustning.

2020 öppnar Re:store i Härnösand. Re:store är en återburksgalleria där återbruksmaterial säljs. Syftet med Re:store är att del öka återbruket i Härnösand, skapa hållbara arbeten genom att produkter som kanske annars skulle ha slängs renoveras, lagas eller på annat sätt förädlas för att åter säljas.

Slutsatsen är att avfallsplanen delvis uppnått målen. Det brännbara avfallet har minskat nästan dubbel så mycket som angivet mål (20procent). Det farliga avfallet har inte försvunnit helt i hushållsavfallet men har minskat sedan nollalternativet (2011).

Återbruket i Härnösand antas ha ökat genom de beslut om kretsloppsfrämjande insatser som tagit av både kommunfullmäktige och HEMAB.

Bilaga 4. Uppgifter som ska lämnas till länsstyrelsens sammanställning

Dessa uppgifter sammanställs efter att Avfallsplanen är antagen av Kommunfullmäktige

Bilaga 5. Ordlista

Avfall – alla föremål eller ämnen som innehavaren vill göra sig av med eller är skyldig att göra sig av med.

Avfallshierarkin Avfallstrappan – prioriteringsordning som visar i vilken ordning olika behandlingsmetoder för avfall bör användas för att minimera miljöpåverkan. Översta steget är Förebyggande, därefter följer Förberedelse för återanvändning, Återanvändning, Materialåtervinning, Annan återvinning och sist Bortskaffande.

Cirkulär ekonomi – Cirkulär ekonomi är ett uttryck för ekonomiska modeller för affärsmöjligheter där cirkulära kretslopp i ett företag, samhälle eller en organisation används, snarare än linjära processer som hittills har varit dominerande

Deponi – en avfallsbehandlingsmetod som innebär att avfall läggs på ett avfallsupplag. **Farligt avfall** – avfall som är farligt därför att det är explosivt, brandfarligt, frätande, smittförande eller giftigt för människa och miljö.

Farligt avfall – avfall som är farligt därför att det är explosivt, brandfarligt, frätande, smittförande eller giftigt för människa och miljö. Farligt avfall är sådant avfall som finns uppräknat i avfallsförordningen (2020:614) och som har egenskaper som gör att det måste hanteras särskilt för att inte skada levande organismer eller miljö. Exempel på farligt avfall som uppkommer i hushållen, eller i bygg- och rivningsavfall, är nagellack, aceton, färg, färg, lösningsmedel, förtunningsmedel, olja och elavfall.

Fastighetsnära insamling (FNI) – insamling vid fastighetsgränsen eller vid överenskommen eller anvisad plats inom rimligt avstånd från fastigheten.

Fraktion – Utsorterat avfall av samma typ, t.ex. metall, plast eller matavfall.

Förebyggande av avfall – åtgärder som vidtas för att förebygga att det överhuvudtaget uppkommer avfall till exempel genom minskad konsumtion eller delat ägande. Det kan även vara åtgärder som vidtas för att minska innehållet av farliga ämnen i material eller produkter.

Förpackningar – konstruktion av plast, metall, papper, kartong, wellpapp eller glas som används för att förvara, skydda eller leverera en vara. Se förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar.

Grovavfall – den del av hushållsavfallet som är så tungt och skrymmande eller har andra egenskaper som gör att det inte är lämpligt att samla in tillsammans med restavfall i kärl eller annan behållare. Det kan till exempel vara möbler, trädgårdsavfall, cyklar, stekpannor och skidor.

Kommunalt avfall – avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet. I begreppet hushållsavfall inryms avfall som typiskt kan uppkomma vid människors användning av mark och byggnader för bostadsändamål. Hushållsavfall uppstår i alla former av boende. Med avfall från annan verksamhet som är jämförlig med hushållsavfall menas sådant avfall som uppkommer som ett resultat av att människor använder lokaler eller anläggningar på ett sätt som ger upphov till avfall som liknar det avfall som även kan uppstå vid användning av mark eller byggnad för bostadsändamål. Till exempel avfall från personalmatsalar och restauranger, samt avfall som uppkommer genom städning och genom att saker kastas i papperskorgar.

Avfall som uppstår från följande verksamheter räknas inte som kommunalt avfall.

1. avfall från tillverkning
2. avfall från jord- och skogsbruk
3. avfall från fiske 4. avfall från septiktankar, avloppsnät och avloppsrening
5. bygg- och rivningsavfall
6. uttjänta bilar.

Matavfall – biologiskt lättnedbrytbart avfall, avfall som på kort tid kan brytas ner i biologiska processer, och som består av livsmedel eller som uppstår i samband med hantering av livsmedel, till exempel kaffesump och olika skal.

Matsvinn – onödigt matavfall som hade kunnat ätas upp till exempel bröd, matrester frukt och grönsaker, även avskrap från tallrikar och rester i förpackningar.

Nedlagda deponier – ett avfallsupplag som inte längre är i drift och som inte omfattas av deponeringsförordningen (SFS 2001:512).

Plockanalys – en metod för att undersöka avfallets sammansättning och resultatet kan till exempel visa hur stor andel av restavfallet som skulle ha kunnat sorteras till materialåtervinning eller av andra skäl inte borde ha lagts i restavfall, det vill säga andelen producentansvarsmaterial, matavfall, farligt avfall och el-avfall i det restavfallet.

Producentansvar – lagstadgat ansvar för producenterna för att en vara eller produkt samlas in och omhändertas genom återvinning, återanvändning eller bortskaffning på ett sådant sätt som krävs för en hälso- och miljömässigt godtagbar avfallshantering. Exempelvis omfattas förpackningar, däck, batterier, bilar och elavfall samt vissa radioaktiva produkter av producentansvar.

Restavfall – brännbart avfall som är kvar efter utsortering av matavfall, förpackningar, returpapper, grovavfall och farligt avfall. Restavfall kan innehålla matavfall och/eller annat avfall om dessa avfall inte sorterats ut.

Returpapper/tidningar – dags- och veckotidningar, tidskrifter, kataloger, reklamblad, broschyrer, skriv- och ritpapper, pocketböcker.

Verksamhetsavfall – avfall från verksamhet som inte utgör med hushållsavfall jämförligt avfall, till exempel produktionsspill och bygg- och rivningsavfall som uppstår i kommersiell verksamhet.

Återbruk/återanvändning – en åtgärd som innebär att en produkt eller komponent som inte är avfall används igen för att fylla samma funktion som den ursprungligen var avsedd för. I avfallsplanen inkluderas i begreppet även åtgärd som innebär förberedelse för återanvändning.

Återvinning – en avfallshantering som innebär att avfall kommer till nytta som ersättning för annat material eller förbereds för att komma till sådan nytta eller en avfallshantering som innebär förberedelse för återanvändning.

Återvinningscentral (ÅVC) – bemannad större anläggning för insamling av grovavfall, trädgårdsavfall, farligt avfall, el-avfall etc. Ibland även med verksamhet för återanvändning.

Återvinningsstation (ÅVS) – obemannad mindre anläggning för mottagning av förpackningar och returpapper. Drivs av Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI AB). Utformning och ansvar för återvinningsstationer kan förändras när kommunerna ska ta över ansvaret för insamlingen av returpapper år 2022.

Bilaga 6. Lokala föreskrifter för avfallshanteringen i Härnösands kommun

Inledande bestämmelser

Tillämpliga föreskrifter

1 § För kommunens avfallshantering gäller

- miljöbalken (1998:808) och avfallsförordningen (2020:614), föreskrifter om avfallshantering i förordningar utfärdade med stöd av miljöbalken och andra författningar.

Utöver de författningar som anges i första stycket gäller dessa föreskrifter om avfallshantering i Härnösands kommun.

Definitioner

2 § Termer och begrepp som används i dessa föreskrifter har samma betydelse som i 15 kap. miljöbalken och avfallsförordningen. I övrigt används följande begrepp med de betydelser som här anges:

1. Med kommunalt avfall avses detsamma som i 15 kap. 3 § miljöbalken, det vill säga avfall som kommer från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, med undantag för vad som anges i 15 kap. 3 § 1-6 punkterna.
 - a. Med avfall under kommunalt ansvar avses kommunalt avfall inklusive avfall under kommunalt ansvar enligt 15 kap. 20 § miljöbalken.
 - b. Med kärl- och säckavfall avses den del av kommunala avfallet som får läggas i kärl eller säck.
 - c. Med grovavfall avses avfall under kommunalt ansvar som är så tungt eller skrymmande eller har egenskaper som gör att det inte är lämpligt att samla in i kärl eller säck.
 - d. Med trädgårdsavfall avses sådant biologiskt nedbrytbart trädgårdsavfall i enlighet med definitionen i 1 kap. 5 § 1 punkten avfallsförordningen (2020:614) som uppstår vid normalt nyttjande av trädgård vid bostadshus.
 - e. Farligt avfall som har en eller flera farliga egenskaper, till exempel giftigt, cancerframkallande, explosivt eller brandfarligt. Farligt avfall som uppkommer i hushåll är t.ex. färg, lim, lösningsmedel som lacknafta och fotogen, spillolja, bekämpningsrester, fotokemikalier och kylarvätska. Farligt avfall är markerat med en asterisk (*) i bilaga 3 i avfallsförordning (2020:614).
 - f. Med konsumentelavfall avses detsamma som i 13 § förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning.
 - g. Med matavfall avses allt biologiskt nedbrytbart avfall som uppkommer i och med livsmedelshanteringen i hushåll, restauranger, storkök, butiker och liknande och som skulle kunna, eller har kunnat, användas som livsmedel och som utgör avfall under kommunalt ansvar. I begreppet matavfall som utgör avfall under kommunalt ansvar ingår också avfall som hålls ut i vasken (flytande livsmedel

såsom mjölk eller livsmedel som sköljs ur förpackningar) i de fall detta samlas upp i slutna tankar. Förutom detta ingår också skal, ben och liknande som visserligen inte är mat men ändå intimt förknippat med mat. Butiksavfall av animaliskt ursprung utgör dock före detta livsmedel i enlighet med punkten (g.3) nedan.

- g.1) Förtydligande: Fallfrukt och trädgårdsavfall lämnas i separat behållare på återvinningscentral.
- g.2) Förtydligande: Slaktavfall, se separat bestämmelse Jordbruksverket.
- g.3) Förtydligande: Matavfall från butiker klassas som "Före detta livsmedel" och faller under ABP-förordningen. (Animaliska biprodukter)
- h. Med restavfall avses sorterat brännbart kärl- och säckavfall. Med detta avses det avfall som kvarstår när matavfall, returpapper, farligt avfall, förpackningar, konsumentelavfall och annat avfall som omfattas av producentansvar, har sorterats ut från hushållets kärl- och säckavfall.
- i. Med bygg- och rivningsavfall avses i enlighet med 15 kap. 8 § miljöbalken avfall från bygg- och rivningsarbeten.
- j. Med bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet avses detsamma som i 15 kap. 20 § 4 punkten miljöbalken.
- 2. Med fastighetsinnehavare avses den som är fastighetsägare eller den som enligt 1 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) skall anses som fastighetsägare.
- 3. Med nyttjanderättshavare avses den som, utan att omfattas av begreppet fastighetsinnehavare, har rätt att bruka eller nyttja fastighet.
- 4. Med behållare avses kärl av plast, bottentömmande behållare, container, säck, latrinbehållare eller någon annan anordning för uppsamling av kommunalt avfall.

Kommunens ansvar för avfallshantering, information och tillsyn

3 § Kommunstyrelsen har verksamhetsansvar, enligt 15 kap. 20 § miljöbalken, för hanteringen av avfall under kommunalt ansvar i kommunen, med särskilt ansvar för att kommunalt avfall som utgörs av farligt avfall samlas in och transporteras till en behandlingsanläggning.

Hantering av det avfall som omfattas av kommunens ansvar utförs av den eller dem som kommunen anlitar för ändamålet, nedan kallad renhållaren.

4 § Tillsynen över avfallshantering enligt 15 kap. miljöbalken och enligt föreskrifter meddelade med stöd av miljöbalken utförs av samhällsnämnden. Kommunstyrelsen fullgör dock kommunens uppgifter gällande prövning och tillsyn inom miljö- och hälsoskyddsområdet och plan- och byggnadsväsendet i sådana ärenden där kommunen bedriver verksamhet eller utför åtgärder som är föremål för sådan prövning eller tillsyn.

5 § Renhållaren informerar hushållen om de krav och hantering avseende förpackningar och konsumentelavfall i enlighet med gällande producentansvar.

Betalning och information

6 § Avgift skall betalas för den insamling, transport, återvinning och bortskaffande av avfall som utförs genom kommunens försorg och i enlighet med föreskrifter som kommunen har meddelat med stöd av 27 kap. 4 § miljöbalken.

Taxan består av en grundavgift och en hämningsavgift. De som beviljas uppehåll i hämtningen påförs endast grundavgiften.

7 § Fastighetsinnehavare och nyttjanderättshavare är skyldig att i behövlig omfattning informera den eller dem som bor i eller är verksamma i fastigheten om gällande regler för avfallshantering.

Sortering och överlämning av avfall under kommunalt ansvar

Sortering av avfall

8 § Fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare skall sortera ut avfallsslag i enlighet med bilaga 1 och hålla det skilt från annat avfall.

9 § Fastighetsinnehavare skall säkerställa möjligheter att sortera ut och hålla åtskilda de avfallsfraktioner som enligt dessa föreskrifter skall överlämnas till renhållaren för borttransport.

Skyldighet att överlämna avfall under kommunalt ansvar

10 § Avfall under kommunalt ansvar skall lämnas till renhållaren om inte annat sägs i dessa föreskrifter eller i bilaga 1 till dessa föreskrifter.

Utsorterade avfallsslag hämtas vid fastigheten, vid överenskommen eller anvisad plats enligt 19 §.

Det utsorterade avfallet skall transporteras bort från fastigheten så ofta att olägenhet för människors hälsa och miljö inte uppstår. Hämningsintervall och storlek på behållare ska motsvara behovet av borttransport av avfall under kommunalt ansvar från fastigheten.

Fastighetsinnehavaren och nyttjanderättsinnehavaren ska upplysa renhållaren om ändrade förhållanden av betydelse för avfallshanteringen för fastigheten.

Enskilda hushåll på öar utan fast förbindelse med fastlandet får transportera bort sitt kärl- och säckavfall till av renhållaren anvisade samlingsplatser för avlämning.

Emballering av avfall under kommunalt ansvar, fyllnadsgrad och vikt

11 § I behållare och utrymme för avfall får endast läggas sådant avfall för vilket behållaren och förvaringsplatsen är avsedd. Avfall som ska emballeras, enligt bilaga 1, ska vara väl emballerat så att skada, arbetsmiljöproblem eller olägenhet för människors hälsa eller miljö inte uppkommer.

Avfallsbehållare får inte fyllas mer än att den lätt kan tillslutas. Behållaren får inte vara så tung att den blir svår att flytta eller att arbetsmiljökraven inte kan tillgodoses.

Överfull, för tung eller trasig avfallsbehållare eller avfallsbehållare som innehåller dåligt emballerat avfall hämtas först när avfallet paketerats om.

Glödande avfall får inte lämnas till kommunens avfallshantering.

Fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren är skyldig att se till att avfallet i kärl inte är så hårt packat att problem uppstår vid tömning samt att vintertid se till att avfallspåsarna inte är fastfrusna i behållarna inför tömning.

Abonnemang ska vara tillräckligt stora så de svarar mot de behov som föreligger.

Typ, antal och storlek på behållare vid fastigheten avgörs av renhållaren i samråd med fastighetsinnehavaren. Renhållaren kan dock komma att besluta detta om inte god arbetsmiljö kan tillgodoses, avfallet är dåligt sorterat trots påtalan eller risk för olägenhet för människors hälsa eller miljö finns.

Anskaffande och ägande av avfallsbehållare samt underhåll och skötsel av behållare och annan utrustning

Anskaffande och ägande

12 § Behållare och annan utrustning som används i kommunen anges i avfallstaxan.

13 § Kärl ägs och tillhandahålls av renhållaren. Fastighetsinnehavaren har ansvar för rengöring och tillsyn av kärl.

Andra behållare såsom säckhållare, latrinbehållare, bottentömmande behållare, komprimator, enskilda avloppsanläggningar, fettavskiljare och tank för matavfall anskaffas, installeras och underhålls av fastighetsinnehavaren.

Endast godkänd och märkt latrinbehållare inköpt hos renhållaren får användas. Fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättsinnehavaren ska försluta latrinbehållare och rengöra den på utsidan innan hämtning sker.

Fastighetsinnehavaren ansvarar för och bekostar installation och underhåll av övriga inom fastigheten förekommande anordningar och utrymmen för avfallshanteringen.

Anläggande

14 § Vid anläggande av enskilda avloppsanläggningar, fettavskiljare eller tank för matavfall ska inte avståndet mellan uppställningsplats för slambil och anslutningspunkt för tömning överstiga 10 meter såvida inte särskilda skäl föreligger.

Vid installation av bottentömmande behållare ska anläggningen utformas så att den är åtkomlig för fordon utrustat med kran.

Anläggning som kräver byte av filtermaterial ska anläggas så att den är åtkomlig för hämtningsfordon. Anläggningar där hämtning av filtermaterial ska ske i filterkassett eller säck ska anläggas så att hämtning med fordon utrustat med kran kan utföras.

Anläggande ska ske så att avståndet mellan kranfordonets uppställningsplats och filterkassett eller säck inte överskrider 10 meter för filterkassett eller storsäck som väger högst 1000 kilogram, om inte särskilda skäl föreligger.

Vid installation och anläggande av enskilda avloppsanläggningar, fettavskiljare, tank för matavfall eller anläggning som kräver byte av filtermaterial ska hänsyn tas till vad som utgör en god arbetsmiljö vid hämtning av avfall från anläggningen.

Rengöring och tillsyn

15 § Fastighetsinnehavaren har ansvar för rengöring och tillsyn av behållare samt anläggning. Behållare och anläggningar ska ges regelbunden service för att förebygga störningar i anordningens funktion och olägenhet såsom buller, lukt och dylikt.

Såväl behållare som inom fastigheten förekommande anläggningar, anordningar och utrymmen för avfallshantering ska skötas så att kraven på god arbetsmiljö uppfylls och risken för olycksfall minimeras.

Åtgärder inför hämtning av avfall som lämnas i kärl eller säck

16 § Behållare får inte fyllas mer än att den kan stängas. Den får inte heller vara så tung att det blir uppenbara svårigheter att flytta den eller att arbetsmiljön inte kan tillgodoses. Behållare bör vara fri från snö och is vid hämtningstillfället.

Behållare skall vara uppställda så att hantering med den utrustning som används i kommunens renhållningssystem kan ske och att hämtning underlättas. De skall placeras så att de kan hämtas med baklastande bil.

Renhållaren ska ha tillträde till de utrymmen i fastigheten där arbetet ska utföras. Nycklar, portkoder och dylikt ska tillhandahållas till renhållaren. Ändringar ska utan anmaning meddelas renhållaren.

Fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren ska försluta latrinbehållare och rengöra den på utsidan innan hämtning sker.

Åtgärder inför hämtning av avfall från anläggningar

17 § Det åligger fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren att inför hämtningstillfället placera storsäck, filterkassett eller annan flyttbar behållare som ska tömmas med fordon utrustat med kran, inom längsta tillåtna avstånd enligt 14 §.

Inför tömning ska fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren förbereda anläggningen så att tömning kan ske med det fordon som används.

Enskilda avloppsanläggningar, fettavskiljare och tankar för matavfall ska vara lätt tillgängliga för tömning. Lock eller manlucka skall kunna öppnas av en person. Lockets maximala vikt får högst vara 15 kg och får inte vara övertäckt när tömning skall ske. Alltför tunga lock med vikt över 15 kg, åligger det fastighetsägaren att på egen bekostnad byta ut.

Anläggningen ska vara tillsluten på ett barnsäkert sätt och försedd med de säkerhetsanordningar som behövs med hänsyn till anläggningens beskaffenhet och belägenhet.

Tydliga instruktioner som behövs i samband med hämtning ska tillhandahållas av fastighetsinnehavaren och nyttjanderättsinnehavaren i god tid innan tömning och

ska finnas tillgängliga i direkt anslutning till anläggningen. När anläggningen är belägen utanför fastigheten ska den vara markerad med skylt som anger till vilken fastighet anläggningen tillhör.

Fastighetsägaren är skyldig att vidta erforderliga åtgärder för att skydda sin anläggning från skador vid tömning.

Renhållaren ska ha tillträde till de utrymmen på fastigheten där arbetet ska utföras. Nycklar, portkoder och dylikt ska tillhandahållas till renhållaren. Ändringar ska utan anmaning meddelas renhållaren.

18 § Efter anslutning till kommunalt avloppsnät eller annan godkänd avloppsanläggning, som innebär att befintlig anläggning tas ut bruk, ska sluttömning ske. Sluttömning ska beställas av fastighetsinnehavaren.

Hämtnings- och transportvägar

19 § Hämtning av avfall under kommunalt ansvar sker normalt vid fastighetsgränsen, vid en överenskommen plats eller vid en av kommunen anvisad plats.

Anvisning av plats görs av samhällsnämnden.

Behållare skall vid hämtningstillfället vara uppställd vid fastighetsgräns mot farbar väg, vid överenskommen plats med renhållaren eller anvisad plats. Behållare får stå max 2 meter in på plats och behållarens draghandtag ska vara placerad ut mot gång.

20 § Fastighetsinnehavaren skall se till att transportväg fram till behållarens hämtnings- och tömningsplats hålls i farbart skick.

Transportvägen skall röjas från snö och hållas halkfri. Enskild väg som utnyttjas vid hämtning av hushållsavfall skall vara så dimensionerad och hållas i sådant skick att den är farbar för hämtningsfordon. Sådan väg skall tillåta en hastighet av 20 km/h, hålla en minsta bredd av 4 m och en fri höjd av 4 m utmed vägens bredd samt medge värdmöjlighet för hämtningsfordonet. Renhållaren avgör vägens farbarhet.

Om farbar väg inte kan upprättas skall fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren avlämna avfallet på plats som överenskommes med renhållaren eller anvisas enligt 19 §.

Fastighetsinnehavaren ska se till att den väg som kärlet behöver dras av den som utför hämtningen hålls i sådant skick att kärl utan svårighet kan förflyttas. Dragvägen ska inför hämtning hållas fri från hinder, röjas från snö och hållas halkfri.

För Lungön gäller att avfall skall lämnas på anvisad plats på Hemsön samt Kronholmen och för Åbordsön gäller att avfall skall lämnas på anvisad plats på fastlandssidan.

Hämtningsområde och hämtningsintervall

21 § Kommunen utgör ett hämtningsområde, med undantag av Lungön och Åbordsön vad avser slamtömning.

22 § Ordinarie hämtning av avfall under kommunalt ansvar sker med nedanstående intervall. Tätare hämtningsintervall kan medges av renhållaren om särskilda skäl föreligger.

- Från flerbostadshus sker hämtning av mat- och restavfall var 14:e dag.
- Från en- eller tvåbostadshus för permanentboende sker hämtning av mat- och restavfall var 14:e dag. Har fyrfackskärl valts sker hämtning av kärl med matavfall var 14:e dag och det andra kärlet var 4:e vecka.
- Från en- eller tvåbostadshus för fritidsboende sker hämtning av mat- och restavfall var 14:e dag. Har fyrfackskärl valts sker hämtning av kärl med matavfall var 14:e dag och det andra kärlet var 4:e vecka. Hämtning sker under perioden 1.5 – 30.9. Övrig del av året sker hämtning efter beställning hos renhållaren.
- Från kolonitradgårdar, fritidsanläggningar och andra verksamheter sker hämtning av mat- och restavfall var 14:e dag.
- Hämtning av utsorterat farligt avfall sker efter beställning hos renhållaren.
- Grovavfall från hushåll kan kostnadsfritt lämnas två gånger per år i containers på bestämda uppställningsplatser enligt särskilt tidsschema. Grovavfall från hushåll och verksamheter kan dessutom lämnas under hela året vid kommunens återvinningscentraler.
- Hämtning av latrin sker under perioden 1.5 – 30.9. Övrig del av året sker hämtning efter beställning hos renhållaren.
- Hämtning av slam från slamavskiljare vid permanentbostad med WC sker minst en gång per år. Slamavskiljare vid fritidshus med WC töms minst en gång vartannat år. Tömning av slutna tankar, extra tömning av slamavskiljare samt slamavskiljare med endast BDT-avlopp (Bad, Disk och Tvätt) utförs efter särskild beställning hos renhållaren. Undantag utgör bebyggelse på Lungön och Åbordsön, där ingen slamtömning sker genom renhållarens försorg.
- Fosforfällor och minireningsverk ska tömmas i enlighet med de tillstånd som givits av samhällsnämnden för enskilda avloppsanläggningar och ska följa leverantörens anvisningar.
- Tömning av fettavskiljare som genererar avfall under kommunalt ansvar utförs minst en gång per år och i övrigt efter behov för att upprätthålla en god funktion i avskiljaren.

Åtgärder om föreskrifter inte följs.

23 § Renhållaren har rätt att inte utföra ordinarie hämtning om dessa föreskrifter inte följs, exempelvis vid överfull eller för tung behållare. Avfallet ska efter rättelseåtgärd från fastighetsinnehavaren hämtas antingen vid nästa ordinarie hämtningstillfälle eller efter beställning av extrahämtning mot avgift. För avfall från enskilda avloppsanläggningar, fettavskiljare och tankar för matavfall ska extrahämtning beställas efter vidtagna rättelseåtgärder.

Vid felsortering i fyräckskärl töms inte kärlet. Efter att omsortering av avfallet har utförts av fastighetsinnehavaren töms kärlet vid nästa ordinarie hämtningstillfälle eller efter beställning av extrahämtning mot avgift. Vid upprepad felsortering ska abonnemanget ändras enligt bestämmelse i kommunens avfallstaxa.

Vid felsortering i andra typer av behållare, har Renhållaren rätt att debitera felsorteringsavgift och hämta avfallet på annat sätt om det är möjligt.

Om behållare för matavfall och returpapper innehåller annat avfall än matavfall respektive returpapper har Renhållaren rätt att klassa om allt avfall i behållaren.

24 § Särskild hämtning kan beställas av nedanstående avfallsslag enligt renhållarens anvisningar:

- Farligt avfall
- Grovavfall
- Trädgårdsavfall

Särskilt om kommunalt avfall från verksamhet

25 § Avfall under kommunalt ansvar från verksamheter ska hållas skilt från annat avfall än avfall under kommunalt ansvar. För avfall under kommunalt ansvar från verksamheter gäller 8 - 20 §§ om ej annat anges i dessa föreskrifter.

Annat avfall än avfall under kommunalt ansvar från verksamhet

Uppgiftsskyldighet

26 § Den som bedriver yrkesmässig verksamhet inom kommunen som ger upphov till annat avfall än avfall under kommunalt ansvar ska lämna de uppgifter om arten, sammansättningen, mängden eller hanteringen av avfallet som behövs för underlag för kommunens renhållningsordning.

Enligt 4 kap. 9 § avfallsförordningen ska den som är innehavare av en hamn lämna uppgift om behovet av avfallshantering enligt 4 kap 8 § avfallsförordningen till kommunen. Uppgifterna ska lämnas till kommunens samhällsnämnd.

Undantag

Handläggning av anmälnings- och ansökningsärenden

27 § Undantag från dessa föreskrifter kan medges under förutsättning att det inte medför risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön och att särskilda skäl föreligger. Alla undantag från föreskrifterna är personliga och gäller inte längre om förutsättningarna för dessa ändrats.

Samhällsnämnden handlägger ansökan/anmälan om undantag från avfallsföreskrifterna. Samhällsnämnden översänder kopia på beslutet till renhållaren.

Anmälan och ansökan ska vara skriftlig och innehålla uppgifter om vilka avfallsslag som avses omhändertas samt en redogörelse för på vilket sätt

omhändertagandet ska ske så att eventuell påverkan på miljön och människors hälsa kan bedömas.

Av ansökan eller anmälan ska framgå den tidsperiod som avses och uppgifter om de beräknade avfallsmängderna.

Ansökan enligt bestämmelserna i 36 § ska ske senast en månad före den avsedda uppehållsperioden.

Upphåll i hämtning av avfall under kommunalt ansvar medges för maximalt två år per ansökningstillfälle.

Kompostering, annan återvinning eller bortskaffande av visst avfall under kommunalt ansvar

28 § Avfall får endast tas om hand på den egna fastigheten enligt vad som anges i 29-31 §§ och under förutsättning att det kan ske utan risk för olägenhet för människors hälsa och miljön.

29 § Fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare som själv avser att kompostera matavfall från fastigheten ska anmäla det till samhällsnämnden.

Kompostering av matavfall ska ske i skadedjurssäker behållare och på sådant sätt att olägenhet för människors hälsa och miljön inte uppstår. Fastigheten ska ge utrymme för användning av den erhållna kompostjorden.

30 § Trädgårdsavfall från fastigheten får komposteras på fastigheten utan särskild anmälan.

31 § Kompostering av latrin från fastigheten får, efter ansökan, medges i särskild därför avsedd anläggning på fastigheten, s.k. förmultningsanläggning eller liknande anläggning för omhändertagande av latrin för användning av näringsämnen på fastigheten. Ansökan om omhändertagande av latrin genom egen anläggning ska innehålla en komplett beskrivning av anläggningen.

Eget omhändertagande av avloppsslam/urin kan medges om spridning sker på sådant sätt att smittrisen bryts. Slammets/urinens näringsinnehåll skall komma till nytta genom odling och utan olägenhet från hälso- och miljöskyddssynpunkt.

Förlängt hämtningsintervall

32 § Medgivande till förlängt intervall vid hämtning av restavfall kan efter ansökan meddelas av samhällsnämnden under förutsättning att fastighetsinnehavare komposterar det på fastigheten uppkomna matavfallet enligt 29 § i dessa föreskrifter och om det är uppenbart att tätare hämtning inte behövs. Intervallet för förlängd hämtning är en gång var fjärde vecka. Förlängt hämtningsintervall avser inte flerfacksskär.

Undantag medges för högst sex år i taget. Därefter måste ny ansökan göras. Medgivande om förlängt hämtningsintervall kan komma att återkallas om kommunen konstaterar att matavfall trots uppgifterna om kompostering eller utsortering lämnas i behållaren för restavfall för hämtning eller om kommunen på annat sätt gör sannolikt eller konstaterar att matavfall från fastigheten inte omhändertas på det sätt som medgivits eller uppgivits.

33 § För enskilda avloppsanläggningar kan fastighetsinnehavare eller den nyttjanderättshavare som äger anläggningen efter ansökan till samhällsnämnden medges utsträckt hämtningsintervall för tömning av slamavskiljare avseende permanentbostad. Förlängt intervall kan medges under förutsättning att nämnden utifrån ansökan med uppgifter om anläggningens belastning och beskaffenhet kan bedöma att hämtning inte behöver utföras med ordinarie intervall, utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön. En förutsättning är att avloppsanläggningen uppfyller gällande krav enligt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avloppsanläggningar för hushållspillvatten

Maximalt två års hämtningsintervall kan medges. Undantag medges för högst sex år i taget. Därefter måste ny ansökan göras.

En persons hushåll i permanentbostad kan efter ansökan få förlängt hämtningsintervall med hämtning vartannat år om avskiljaren uppfyller Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avloppsanläggningar för hushållspillvatten.

Det är fastighetsinnehavarens ansvar att hämtning anpassas till anläggningens behov.

Medgivande om utsträckt hämtningsintervall kan återkallas om kommunen konstaterar att förutsättningarna för sådant inte är uppfyllda.

Mindre avfallsbehållare

34 § Utbyte av befintlig avfallsbehållare mot en mindre kan efter beställning hos renhållaren medges om bestämmelserna i dessa föreskrifter om fyllnadsgrad och vikt beaktas och under förutsättning att olägenheter för människors hälsa eller miljön inte uppstår. Gäller inte flerfackskärl.

Gemensam avfallsbehållare

35 § Två närboende fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare kan efter ansökan medges rätt att använda gemensam avfallsbehållare under förutsättning att bestämmelserna i dessa föreskrifter om fyllnadsgrad och vikt beaktas och att olägenheter för människors hälsa eller miljön inte uppstår. En av fastighetsinnehavarna ska förbinda sig att ansvara för uppställningsplats.

Fastigheter får dela avfallsbehållare om följande kriterier är uppfyllda:

1. Fastigheterna ska angränsa till varandra eller att fastighetsägarnas/nyttjanderättshavarnas avfallskärl är placerade på samma ställe av renhållaren.
2. Fastighetsägarna ska inte ingå i en redan befintlig kollektivlösning med befintlig angiven plats för avfallskärl.

Medgivande om gemensam avfallsbehållare kan återkallas om kommunen konstaterar att förutsättningarna för medgivandet inte längre är uppfyllda.

36 § Underjordsbehållare. För att fastighetsägare skall få använda underjordsbehållare ska följande kriterier uppfyllas.

- a. Det är endast tillåtet att ha kombinationen restavfall och matavfall, inte enbart det ena eller det andra, i underjordsbehållare. Även förpackningar och returpapper får sorteras ut i underjordsbehållare.
- b. Underjordsbehållare ska vara tillgängliga för funktionsnedsatta personer.
- c. Underjordsbehållare installeras, ägs, underhålls och servas av fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren. Fastighets- eller nyttjanderättshavaren ansvarar för att behållarna är tillgängliga för tömning. Placering av underjordsbehållare ska godkännas av renhållaren och stadsarkitekten innan underjordsbehållare anskaffas. Installation av underjordsbehållare får endast göras efter renhållarens och stadsarkitektens godkännande.
- d. När hämtning ska ske med kranfordon får avståndet mellan fordonets uppställningsplats och behållarens lyftanordning vara högst 5 m. Den fria höjden ska vara minst 8 m över kranfordonet och mellan kranfordonets uppställningsplats och behållaren. Minsta avstånd till hinder ska vara 2 meter.
- e. Avstånd mellan behållare bör vara minst 70 centimeter.
- f. Vid nyinstallation av behållare bör hämtningsfordonet inte angöra vid utfart, vid vägkorsning eller längs huvudgata om det inte finns lastzon eller motsvarande för hämtningsfordon. Angöringsplatsen för tömning av behållare skall inte ligga så att parkerade bilar finns mellan fordonet och behållare. Inte heller gång- och cykelbana bör finnas mellan fordonet och behållare.
- g. Flera närliggande fastighetsinnehavare kan efter skriftlig begäran till renhållaren medges rätt att anordna gemensam uppsamlingsplats för underjordsbehållare. Detta kan även vara tillämpligt i de fall ett samgående avsevärt underlättar avfallshämtningen. För medgivande krävs att hämtning kan ske med den tekniska utrustning som renhållaren förfogar över, att bestämmelserna i dessa föreskrifter samt i annan berörd lagstiftning beaktas och att olägenheter för människors hälsa eller miljön inte uppstår. Installation av en sådan underjordsbehållare ska ske i samförstånd med renhållaren och samhällsförvaltningen. En gemensam underjordsbehållare kräver en skötselansvarig och en betalningsansvarig.
- h. Hänsyn ska tas till risk för viss lukt, så att behållare till exempel inte står för nära bostäder eller luftintag till byggnader.
- i. Underjordsbehållare ska vara placerade så att ytvattenavrinning möjliggörs.
- j. Vid placering av behållare ska hänsyn tas till riktvärden för bullernivåer i bostäder enligt folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus FoHMFS 2014:13.

Uppehåll i hämtning

36 § Uppehåll i hämtning vid permanentbostad kan efter ansökan medges fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare om fastigheten inte kommer att utnyttjas /ingen kommer att övernatta på fastigheten under en sammanhängande tid om minst fyra månader.

Ansökan skall lämnas till samhällsnämnden senast en månad före den avsedda uppehållsperioden.

Uppehåll i hämtning medges för permanentbostad för högst två år i taget.

Uppehåll i hämtning vid fritidshus kan efter ansökan medges fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare om fastigheten inte kommer att utnyttjas /ingen kommer att övernatta på fastigheten under en sammanhängande tid om minst hela hämtningsperioden.

Ansökan skall lämnas till samhällsnämnden senast 31 mars före aktuell hämtningssäsong.

Uppehåll i hämtning medges för fritidshus för en eller två hela hämtningssäsonger i taget.

Befrielse från skyldigheten att överlämna avfall under kommunalt ansvar till kommunen

37 § Total befrielse från skyldighet att lämna avfall under kommunalt ansvar till renhållaren för bortforsling och slutligt omhändertagande kan medges efter särskild prövning för fastighet, som uppenbart inte kan användas som bostad eller nyttjas på sådant sätt att avfall uppkommer.

För att få ansökan om dispens beviljad så finns det vissa krav som fastigheten måste uppfylla.

1. Fastighetens samtliga byggnader ska vara helt obeboeliga.
2. Fastighetens samtliga byggnader ska vara helt urstädade.

Befrielse medges för högst sex år i taget. Därefter måste ny ansökan göras.

Ikraftträdande

Dessa föreskrifter träder i kraft i och med antagandet av renhållningsordningen 2022 – 2030.

Bilaga 1.

Föreskriftsbilaga för sortering och lämning av avfall m.m. i Härnösands kommun

Av kommunens avfallsföreskrifter och övriga tillämpliga föreskrifter följer att nedan uppräknade avfallsslag skall utsorteras. Avfallet lämnas på den vid respektive avfallsslag anvisad plats.

Avfallsslag	Exempel	Krav på emballering	Instruktion för hämtning/lämning
Matavfall	T.ex. matrester, kött, bröd, fiskrens, frukt- och grönsaksrester,	Matavfall ska emballeras i	Matavfall borttransporteras från fastigheten i enlighet

	kaffesump och tepåsar.	papperspåsar godkända av renhållaren.	med hämtningsintervall som kommunen tillhandahåller.
Förpackningar	Förpackningar av metall, ofärgat och färgat glas, papper, mjuk- och hårdplast.	Lämnas lösa i de behållare/kärl som tillhandahålls/anvisas.	Hämtas sorterat enligt abonnemang eller lämnas på återvinningsstation eller HEMAB:s återvinningscentraler.
Returpapper	T.ex. tidningar, journaler, reklam.	Lämnas löst i de behållare/kärl som tillhandahålls/anvisas.	Hämtas sorterat enligt abonnemang eller lämnas på återvinningsstation eller HEMAB:s återvinningscentraler.
Batterier	Alla sorters batterier, under 3 kg. Batterier över 3 kg som t.ex. bilbatterier ska hanteras som farligt avfall.	-	Hämtas vid fastigheten enligt abonnemang eller lämnas på HEMAB:s återvinningscentraler.
Farligt avfall	Färg, lösningsmedel, lysrör, lågenergilampor, glödlampor, bekämpningsmedel, lim, oljor, fotokemikalier, batterier, bilbatterier, termometrar och annat som innehåller kvicksilver.	Ska vara tydligt märkt med uppgift om innehåll, väl förpackat och får inte blandas med annat avfall (gäller även annat farligt avfall). Förpackningarna ska vara hela så att avfallet inte läcker ut eller sprids.	Farligt avfall från hushållen lämnas vid HEMAB:s återvinningscentraler.
Konsumentelavfall	Allt med sladd eller batteri samt glödlampor, lågenergilampor och lysrör.	-	Konsumentelavfall lämnas vid HEMAB:s återvinningscentraler. Hämtning av skrymmande konsumentelavfall kan beställas med tjänster för grovavfall enligt kommunens avfallstaxa. Butiker som säljer elutrustning är även skyldig att ta emot uttjänt konsumentelavfall. Se Naturvårdsverkets webb för mer information.
Läkemedel	Läkemedelsrester som alstras i hemmet.	Ska lämnas i behållare/påse som tillhandahålls av apoteket.	Lämnas till apotek.
Stickande/skärande /smittförande avfall	Bland annat kanyler och sprutor	Kanyler ska läggas i speciell behållare som tillhandahålls gratis av apotek.	Lämnas till apotek.

Grovavfall, återbrukbart			Lämnas vid återbruket på HEMAB:s återvinningscentraler eller till valfri secondhand mottagare.
Grovavfall, icke återbrukbart eller återvinningsbart.	Avfall som är för stort för att få plats i restavfallsbehållare och som inte går att återbruka.	-	Privatpersoner får genom egen försorg försla bort grovavfall som uppkommer i det egna hushållet till av renhållaren anvisad plats eller till HEMAB:s återvinningscentraler. På återvinningscentralen ska avfallet sorteras och lämnas enligt instruktioner på plats.
Textilier	Gardiner, kläder och tyg.	-	Bör i första hand lämnas till återanvändning /second hand. Lämnas på anvisad plats på HEMAB:s återvinningscentraler. I sista hand sorteras ut som restavfall.
Trädgårdsavfall	Ris, grenar, löv, mossor etc. Ej sten och grus.	Lämnas löst.	Trädgårdsavfall från hushållen lämnas vid HEMAB:s återvinningscentraler. All övrig transport av trädgårdsavfall från fastighet ska utföras genom kommunens försorg. Hämtning kan beställas separat enligt kommunens avfallstaxa. Hämtning av trädgårdsavfall sker separat från hämtning av annat grovavfall.
Latrin	Urin, avföring och toalettpapper.	Ska samlas i tunna som ska vara väl försluten av fastighetsägaren eller nyttjanderättsinnehavaren så att avfallet inte kan spridas.	Endast latrintunnor köpta hos renhållaren är godkända. Latrintunnor lämnas vid av renhållaren anvisade platser samt vid Älands återvinningsanläggning.
Slam från enskilda avlopp	Urin, avföring och toalettpapper.	-	Slutna tankar, slamavskiljare som t.ex. två- och trekammarbrunnar, minireningsverk och liknande ska tömmas av renhållaren.

Fosforfiltermaterial		Filtermaterial från fosforfällor och andra jämförbara filter ska vara förpackat eller tillgängligt på ett sådant sätt att hämtning kan utföras av fordon utrustat med kran eller suganordning.	
Fett från fettavskiljare		Ska vara åtkomligt för tömning i den anläggning där det genereras.	
Matfett och frityroljor		Ska förvaras i behållare med tätslutande lock. Maximalt 1 liter flytande emballerat avfall får läggas i behållare för restavfall, om det kan ske utan att emballaget går sönder. Större mängd matfetter och frityroljor lämnas på HEMAB:s återvinningscentraler.	Spillfett såsom frityrolja får inte hällas direkt i avloppet. Privatpersoner får genom egen försorg frakta spillfett till kommunens återvinningscentraler där separat insamling för fett från privatpersoner finns. Mindre mängder fett som uppstår i kök eller vid annan livsmedelshantering kan även förvaras i tät plastflaska eller liknande och lämnas som restavfall. Maximalt en liter spillfett får lämnas på detta sätt i behållare för restavfall vid samma tillfälle.
Döda sällskapsdjur	T.ex. hund, katt, marsvin, kanin.	Hos veterinärklinik enligt deras respektive rutiner. Om lämning på Ålands återvinningsanläggning ska avfallet vara väl förpackat.	Lämnas på veterinärklinik eller på Ålands återvinningsanläggning. Vid lämning på Ålands återvinningsanläggning ska det vara väl förpackat och personal på plats ska kontaktas för hänvisning. Mindre sällskapsdjur kan även grävas ner på den egna fastigheten, förutsatt att graven är så djup att djur hindras från att gräva upp kroppen, att ingen misstanke om smitta föreligger samt att den kan ske utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Större djur	Det vill säga andra djur än döda sällskapsdjur.	Kontakta veterinär. Gällande föreskrifter från Jordbruksverket ska beaktas.	
Aska och sot		Väl förpackat så att inte damning vid hämtning kan förekomma.	Aska och sot från kol- och vedeldning ska sorteras som restavfall och hanteras på ett sådant sätt att det inte kan förorsaka brand i avfallsbehållare.
Restavfall	Det avfall som är kvar efter källsortering.	Restavfallet ska läggas i påse av lämpligt material och storlek. Det paketerade avfallet ska vara väl förslutet så att avfallet inte kan spridas.	Restavfall borttransporteras från fastigheten i enlighet med hämtningsintervall som kommunen tillhandahåller.
Annat avfall som inte är kommunalt avfall	T.ex. bygg- och rivningsavfall från omfattande byggverksamhet på fastigheter.		Bygg- och rivningsavfall kan lämnas på HEMAB:s återvinningscentraler mot gällande taxa. Hämtning kan även beställas hos renhållaren.
Annat avfallsslag som omfattas av producentansvar	T.ex. däck och bilar	-	Se förordningar om producentansvar för respektive avfallsslag.

Bilaga 7. Skräpmätning 2021

Stiftelsen Håll Sverige Rent
Rosterigränd 4, 117 61 Stockholm
08-505 263 00
info@hsr.se, www.hsr.se

Kommentarer om undersökningen

Statisticon AB
Östra Ågatan 31, 753 22 Uppsala
Klara Södra Kyrkogata 1, 111 52 Stockholm
010-130 80 00, info@statisticon.se, www.statisticon.se

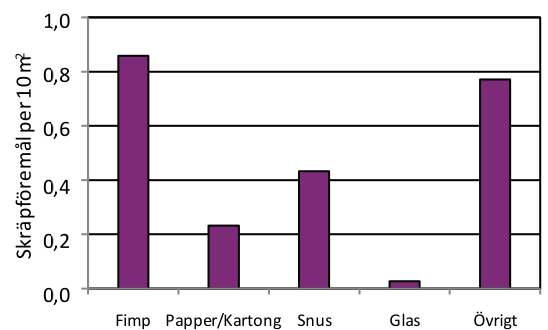
Skräpmätningar genomförs i ett antal centrala stadsdelar i Sverige. Alla kommuner ges samma instruktioner för att centrala stadsdelar ska avgränsas och samråd med Statisticon AB sker. Inom samma kommun och stadsdel är jämförbarheten mellan år stor. Tuggummi redovisas separat, eftersom det är ett komplicerat skräpslag både att mäta och att städa bort. För mer detaljerad information om metoden, se dokumentet Teknisk rapport.

Fakta: Areal och folkmängd

Hela tätorten		Totalt skattat antal objekt i undersökningsområdet	
Landareal (km ²)	11,42	Fimp	7 267
Folkmängd (31/12-2020)	18 502	Plast	5 564
Folkmängd per km ²	1 620	Totalt	19 641
		Landareal (km ²)	0,93

Skräpfördelning: Genomsnittligt antal skräp2 föremål per 10 m fördelat efter kategori

Kategori	Skräp 2021	procent	
Fimp	0,86 D	37	
Papper/Kartong		0,23 E	10
Snus	0,43 D	19	
Glas	0,03 F	1	
Övrigt	0,77 D	33	
Totalt	2,32 D	100	

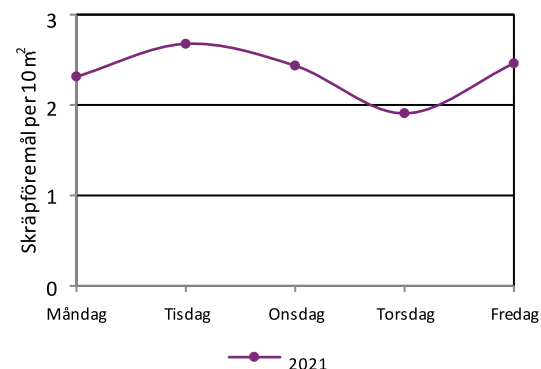

Relativ osäkerhet redovisas med bokstavsbeteckning A till G, se nedan. Procentfördelningen anger andelen skräp per skräpkategori.

Veckodag	Skräp 2021	Punkter
----------	------------	---------

Skräpfördelning: Genomsnittligt antal skräp2 föremål per 10 m fördelat efter veckodag

Måndag	2,31 E	54
Tisdag	2,68 E	41
Onsdag	2,44 E	39
Torsdag	1,91 E	42
Fredag	2,46 F	21
Totalt	2,32 D	193

Relativ osäkerhet redovisas med bokstavsbeteckning A till G, se nedan.

Punkter anger hur många punkter som mätts respektive veckodag.

Standard för bokstavsbezeichnung av relativa osäkerhetsmarginaler - övre gränser är uteslutande

0 - 2procent A 2 - 5procent B 5 - 10procent C 10 - 20procent D 20 - 50procent E 50 - 100procent F 100procent - G

Bokstäverna beskriver osäkerheten i värdena som redovisas.

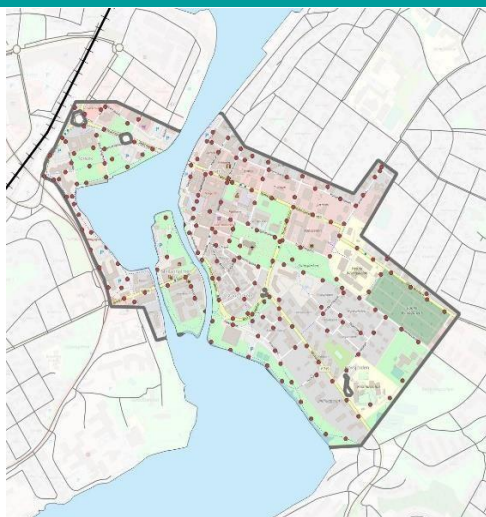
Hela den yta som kommunen valt att mäta skräp i har inte undersökts, av praktiska skäl. I stället har ett antal punkter i ytan valt ut slumpmässigt, där har skräp räknats och så beräknas utifrån detta den skattade totala mängden skräp i ytan. Det betyder att det finns en viss osäkerhet i värdena som redovisas i rapporten, och det är den som bokstäverna beskriver. Den relativa felmarginalen uttrycker osäkerheten som en procent av skattningen. Säg att skattningen av antalet finpar per tio kvadratmeter är 6,5. Om osäkerheten är B innebär det att osäkerheten i denna skattning är mellan 10 och 20 procent av 6,5.

SKRÄPFACIT 2021

Område

Punkter

Skräp

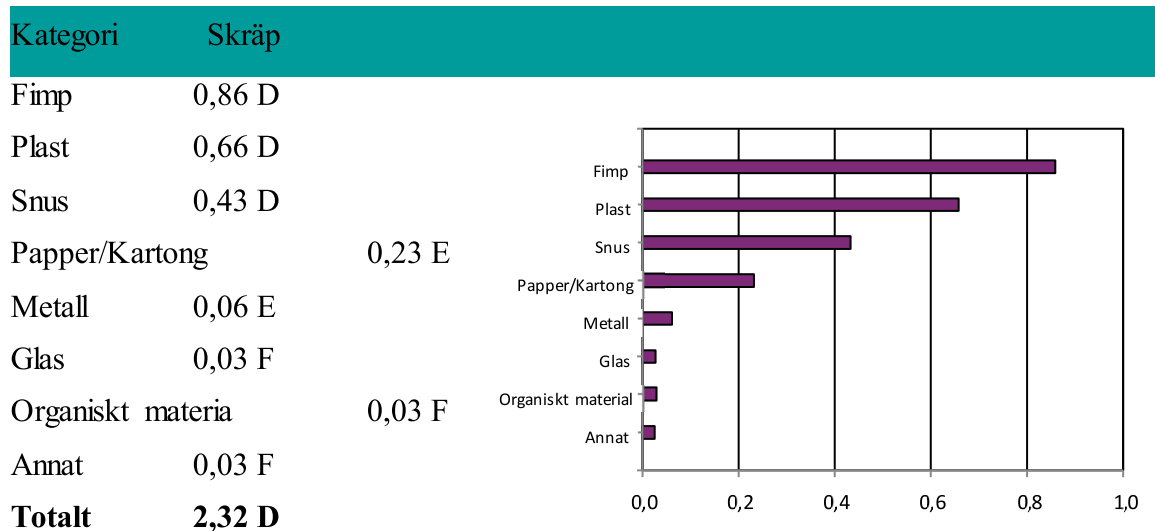
Härnösand

193

2,32 D

För mer information om osäkerheter, se första sidan.

Skräpfördelning: Genomsnittligt antal skräp² föremål per 10 m fördelat efter kategori

Dessutom förekommer tuggummi 0,23 per 10 m².

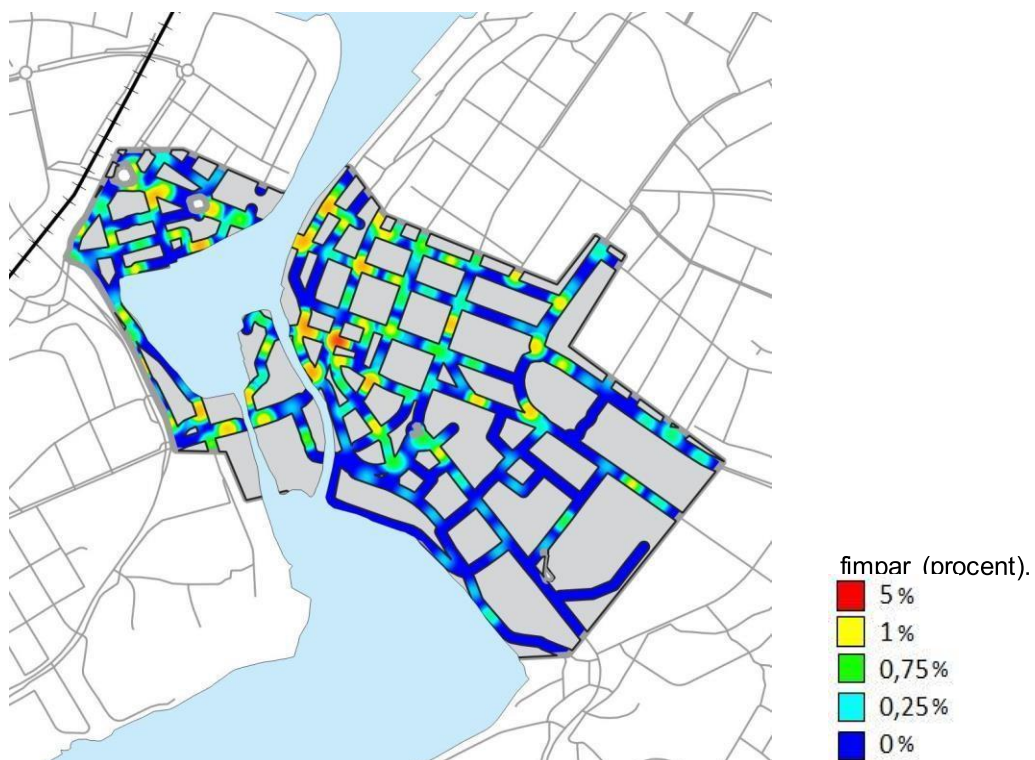
För mer information om osäkerheter, se första sidan. Skräpföremål per 10 m²

Skräpsituation: Andel mätytor fördelat på upplevd skräpsituation

Upplevd situation	Andel ytor (procent)
Ej nedskräpad	19
Lätt nedskräpad	80
Ganska nedskräpad	1
Mycket nedskräpad	*
Extremt nedskräpad	*

*Inga ytor upplevdes som nedskräpade enligt denna nivå.

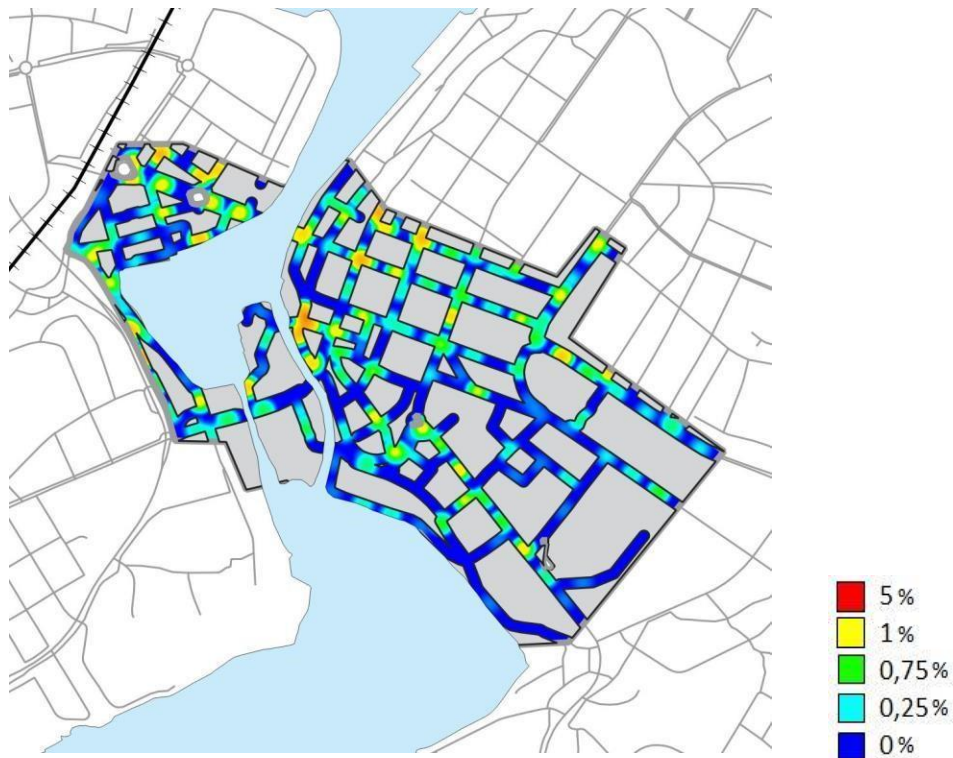
SKRÄPFACIT 2021

Kommentar : Färgerna ger en översiktlig bild av hur mängden fimpar var spridda vid mättillfället.

Andel fimpar av totalt 478 upphittade

Kartbild: Övrigt skräp

Skräptäthet, skräp exklusive fimpar och tuggummi.

Kommentar: Färgerna ger en översiktlig bild av hur mängden skräp, exklusive fimpar och tuggummi var spridda vid mättillfället.

Andel skräp av totalt 814 upphittade objekt (procent). Tuggummi och fimpar ej medräknade.

SKRÄPFACIT 2021

Kategori	2021	Diagram exkl. tobak och tugg
Skräpfördelning: Genomsnittligt antal skräp2 föremål per 10 m fördelat efter kategori		

Plast

Godis-/snacks-/glassförpackning 0,08 E

Matförpackning 0,00

G

Engångsmugg 0,00

G

Dryckesflaska/dryckesförpackning -

Plastpåse 0,01 F

Snusdosa 0,01 G

Cellofan från cigarettpaket 0,01

G

Engångshandskar 0,02

F

Lösa korkar och lock 0,00 G Plast, övrigt 0,54 D

Papper/Kartong

Godis-/snacks-/glassförpackning 0,02

F

Matförpackning -

Engångsmugg -

Dryckesförpackning -

Tidning/Trycksak 0,00

G

Cigarettpaket och delar av paket 0,00

G

Papper/Kartong, övrigt 0,20

E

Glas

Glasflaska -

Glas, trasigt 0,02 F

Glas, övrigt 0,01 G

Metall

Läsk-/ölburk 0,00 G

Kapsyl 0,02 F

Metall, övrigt 0,04

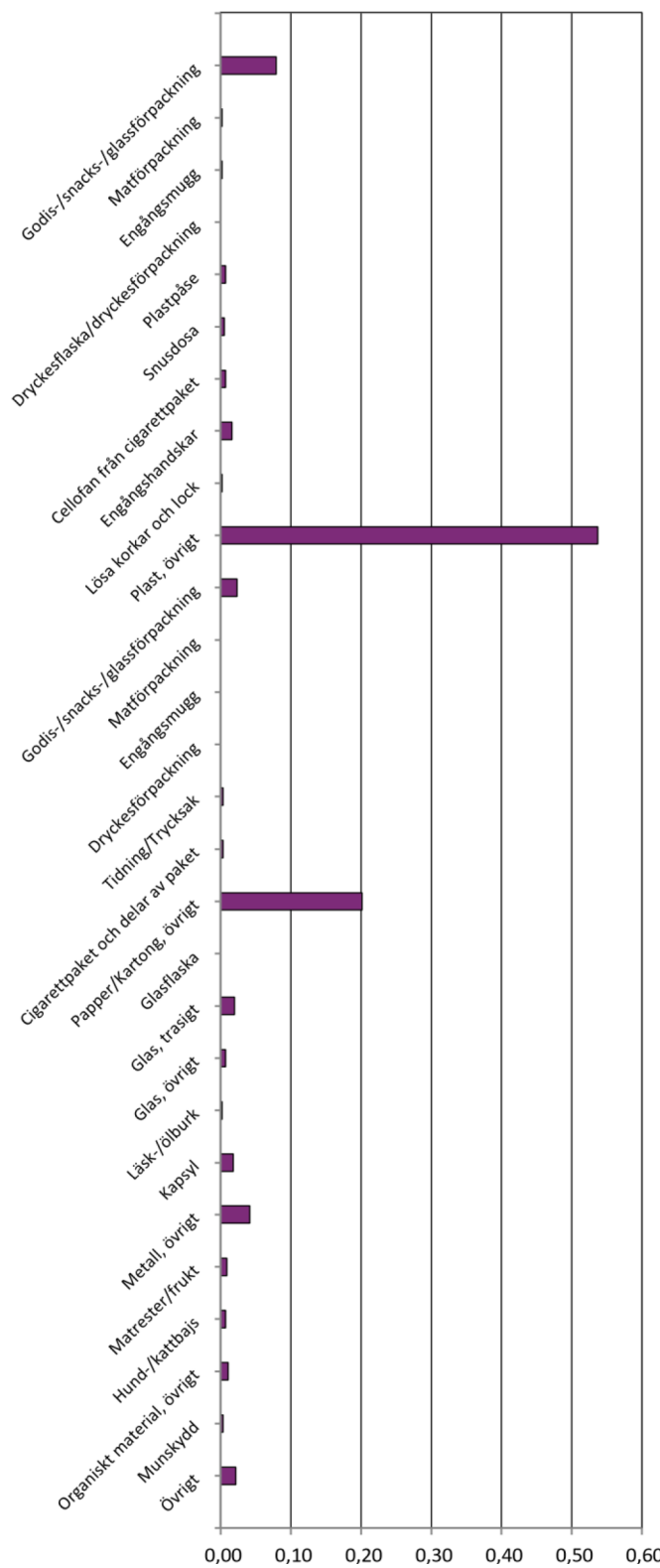
E

Organiskt material

Matrester/frukt 0,01 F

Hund-/kattbajs 0,01 F

Organiskt material, övrigt 0,01 F

Annat

Cigarettfimp 0,86 D

Snusprilla 0,43 D

Munskydd 0,00 G

Övrigt 0,02 F

Totalt 2,32 D

Tuggummi 0,23 E Skräpföremål per 10 m²

- Redovisas ej på grund av att inget skräp av den typen har observerats.

För mer information om osäkerheter, se första sidan.

Bilaga 8. Samråd

Samråd handlar om att enas om ett gemensamt handlande. En förutsättning för avfallsplanens framtagande är att samråd mellan olika intressenter sker under arbetets gång. Enligt miljöbalken (15 kap 13 §) ska kommunen på ett lämpligt sätt och i skälig omfattning samråda med fastighetsinnehavare och myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse i saken, när en renhållningsordning upprättas. Förslaget ska ställas ut till granskning under minst fyra veckor.

I framtagandet av avfallsplanen har myndigheter, förvaltningar, företag och organisationer erbjudits att läsa och lämna synpunkter. Avfallsplanen har ställts ut för granskning på Härnösands kommuns digitala anslagstavla för allmänheten.

Samråd genom remissförfarande

Avfallsplanen har skickat på remiss till länsstyrelsen i Västernorrland, angränsande kommuner, fastighetsägare, intresseorganisationer, politiska organisationer och Härnösand Energi och Miljö AB.

Följande har svarat på remissen:

Länsstyrelsen Västernorrland:

FTI AB

Arbetsgruppen har noterat alla remissvar och beaktat synpunkter som bedömts vara relevanta.

Ej beaktade synpunkter

Alla förslag som har inkommit har inte beaktats i avfallsplanen. Nedan följer kommentarer på dessa. Synpunkter av redaktionell betydelse har inte kommenterats.

1. Det behöver förtydligas vilka aktörer som medverkat i samråd och i framtagandet av avfallsplanen. Genom samverkan under hela framtagande av avfallsplanen höjs kvalitén och ökar förankringsgraden vilket i sin tur leder till en ökad sannolikhet att åtgärderna blir genomförda. I avfallsplanen står det att Härnösands energi och miljö AB, Samhällsförvaltningen och den politiska referensgruppen har deltagit i arbetet med renhållningsordningen. Utöver det har renhållningsordningen ställts ut och remiss har skickats till fastighetsägare, politiska partier med mera.

Svar: Redovisning av samrådsdelen i Renhållningsordningen sammanfattas efter att synpunkter från remissen har tagits emot.

1. Framtida avfallshantering Länsstyrelsen saknar en beskrivning av vilka investeringar och andra ekonomiska resurser som behövs för att tillgodose framtida behov som beskrivs.

Svar: Framtagna åtgärder i Avfallsplanen måste genomföras i ansvariga verksamheters operativa arbete och budget för att kommunen ska få utdelning av arbetet. HEMAB har också meddelat befintlig infrastruktur har kapacitet för en befolkningsökning upp till 30 000 invånare i kommunen.

Beaktade synpunkter

1. Länsstyrelsen ser också att det i avfallsplanen saknas kopplingar till andra kommuner. Vad länsstyrelsen känner till så tar till exempel Härnösands kommun emot matavfall från bland annat Örnsköldsviks kommun som går till biogasanläggningen på Älands avfallsanläggning. I avfallsplanen bör även externa avfall som tas emot från till exempel andra kommuner eller länder beskrivas. Både när det gäller framtagandet av avfallsplanen men också i kommunens dagliga avfallsarbete, bör det eftersträvas ett samarbete mellan kommunerna i länet, för att öka samsynen och uppnå gemensamma mål.

Svar: Synpunkten är beaktad och information om biogasanläggningen finns i bilaga 1 Nuvarande avfallshantering.

2. Länsstyrelsen saknar en beskrivning av biogasanläggningen på Älands avfallsanläggning och vilka avfall som hanteras i biogasanläggningen samt som länsstyrelsen nämnde ovan att andra kommuner skickar sitt matavfall till anläggningen.

Svar: I bilaga 1 nuvarande avfallshantering har beskrivning av biogasanläggningen lagts in.

3. Nedlagda deponier Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall (NFS 2020:6) ska planen innehålla uppgifter om nedlagda deponier, för varje deponi ska risken för olägenheter för människa och miljö bedömas och redovisas. För de deponier där kommunen har varit verksamhetsutövare ska planen innehålla uppgifter om vidtagna och planerade åtgärder för att förebygga olägenheter för människa och miljö. Härnösands kommun har inte redovisat något av detta i planen. Avfallsprojektet som slutfördes 2004 var väldigt översiktligt och mycket har förändrats sedan dess, både vad gäller hur man ser på risken med deponier och med själva deponierna. Länsstyrelsen ser att detta behöver beaktas i avfallsplanen. De flesta deponier som riskklassades då blev bara bedömda utifrån hur de såg ut. I projektet togs två grundvattenprover vid Myran som uppvisade höga till mycket höga metallhalter. Redan då såg konsulten att uppföljande provtagningar och eventuellt åtgärder behövdes. Vid Myran har PFAS uppmätts i ett senare skede vilket inte framkommer av avfallsplanen. Även vid Älands avfallsanläggning togs två grundvattenprover som uppvisade höga till mycket höga halter av metaller. Konsulten rekommenderade inneslutning av deponin samt kontroller av deponigas och spridning till vattendrag. Idag vet vi dock att det inte räcker att analysera metaller vid deponier då de kan innehålla allt möjligt och därmed alla möjliga föroreningar, bland annat PFAS.

Svar: Synpunkter har beaktats. Redovisningen av nedlagda deponier har uppdaterats med planerade och vidtagna åtgärder. De deponier som har haft kommunal verksamhetsutövare är riskklassificerade för att klargöra om de innebär risk för olägenheter för människor och miljö. Deponin på vid Älands återvinning har sluttäcks och arbetet blev klart 2020. För Myrans deponi har Härnösands kommun genomfört en ansvarsutredning som bedömde att Härnösands kommun har ett cirka 40 procent ansvar för deponin. Vision

Nedlagda deponier Vad gäller den lista över deponier som finns med i planen så finns det frågetecken kring vilken deponi som avses med Oljehamnen/Djuphamnen deponi. Vid sökning på de fastigheter som nämns så finns de inte i fastighetsregistret. Kan det vara den deponi som länsstyrelsen i EBH-stödet benämner Härnösands hamn/deponi H19 och ligger på fastighet Fastlandet 2:22? Vid jämförelse mellan kommunens lista och de som finns i EBH-stödet så saknas tre deponier, Kronholmen Brenneritjärn, Härnösands Schakt- och Trädg AB deponi och Härnö tipp, Resevoaren H2, de båda sista på fastighet Gånsvik 1:137

Svar: Synpunkten har beaktats och listan över deponier har uppdaterats. Länsstyrelsen har också tittat i den gamla avfallsplanen 2018–2020 och sett att där finns ett handlingsprogram som gäller under samma tidsperiod som planen. Där framgår att deponier i riskklass 1–3 ska utredas för att klargöra behov av åtgärd med start 2018. Det beskrivs att åtgärder kan behövas för Myran och Åland då de läcker tungmetaller och att Ramsås behöver utredas. Länsstyrelsen undrar hur det gick med allt detta. Handlingsprogrammet utvärderas inte i den nya planen, det nämns överhuvudtaget inte alls. Det saknas beskrivning av deponierna i den nya planen, samt en handlingsplan för hur kommunen avser att arbeta med dem. I gamla planen nämns även några deponier som ej är riskklassade, Judeby, Kråkviken, Murbergsviken, Säbrå. Dessa bör vara med i den nya planen.

Svar: Synpunkten har beaktats och uppföljning av föregående avfallsplan har lagt till i avfallsplanen.

FTI AB

4. Texten som handlar om insamling av sällanförpackningar är felaktig och förslaget är under utredning och inget är ännu fastslaget. Så det går inte att skriva att det är en gällande förordning.

Svar: Synpunkten är beaktad och berört stycke är omformulerat.

Tillväxtavdelning

Eva-Lotta Öberg, 0611-34 82 44

eva-lotta.oberg@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Medfinansiering Leader Höga Kusten 2023-2029

Förslag till beslut

Tillväxtavdelning föreslår kommunstyrelsen besluta

att ur kommunstyrelsens projektbudget för 2023 avsätta 300 000 kr avseende Leader Höga Kusten programperiod 2023, och

att årligen i kommunstyrelsens projektbudgetarbete för 2024–2029 beakta 300 000 kr avseende Leader Höga Kusten programperiod 2024-2029.

Beskrivning av ärendet

Leader Höga Kusten är en ideell förening som arbetar med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden i Höga Kustens kommuner. Metoden bygger på samarbete mellan näringslivet, ideella och offentliga parter. Leader Höga Kustens verksamhet finansieras av EU-programmen via jordbruksverket samt igenom deltagande kommuner i Leaderområdet.

Härnösands kommun har tidigare medfinansierat "Leader Höga Kusten" med 250 tkr per år fram till 2020. Något som möjliggjort resurser och 44 mkr för att utveckla landsbygden i Höga kusten under EU:s programperiod 2014–2020. Programperioden förlängdes med 2 år så även Härnösands kommuns medfinansiering. Den medfinansieringen har under EU perioden genererat en uppväxlingseffekt i direkta pengar på 5,67 till det tillkommer bland annat stora värden av varumärke, attraktiva boende och besöksmiljöer samt en attraktiv plats att verka på.

Med anledning av den nästkommande programperiod ansöker Leader Höga Kusten medfinansiering från ägande kommuner samt region Västernorrland. En ny lokal utvecklingsstrategi med bred demokratisk förankring är framtagen för Höga Kustens Leaderområde.

För att genomföra den lokala utvecklingsstrategin ska ett äskande för en budget på 50 miljoner att göras. Medfinansieringen är nödvändig för att växla upp de tillsatta pengarna för Sveriges arbete med landsbygdsutveckling av EU och staden. Tillsammans med kommunerna och regionens representanter i partnerskapsgruppen har beslutet fattats att begära 300 tkr i medfinansiering av Härnösands kommun.

Socialt perspektiv

Positiv påverkan. Leader Höga Kusten arbetar enligt trepartnerskapet som är en förutsättning att få ta del av medel från Leader Höga Kusten. Offentlig, privat och ideell sektor i samverkan har visat sig vara framgångsrikt för att skapa hållbara inkluderande insatser. Leader arbetar också särskilt med insatser för att inkludera unga i utvecklingsarbete.

Ekologiskt perspektiv

Positiv påverkan. Leader Höga Kustens utvecklingsstrategi lyfter hållbarhet ur alla tre dimensioner som en förutsättning för allt utvecklingsarbete.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Positiv påverkan. Strategin lyfter hållbarhet ur alla tre dimensioner som en förutsättning för allt utvecklingsarbete. Härnösands kommun har tidigare avsatt 250 000kr per år i projektbudgeten för Leader Höga kusten. Den nya finansieringen innebär en ekonomisk påverkan på 50 000 k per år.

Beslutsunderlag

Medfinansieringsbegäran 2023-2029

Lokal utvecklingsstrategi Leader Höga Kusten

Uno Jonsson
Tillväxtchef

Eva-Lotta Öberg
Näringslivsutvecklare

LOKAL UTVECKLINGSSTRATEGI

Framtidens landsbygder i Höga Kusten 2030

Lokal utvecklingsstrategi för *Leader Höga Kusten*

Sammanfattning

Leader Höga Kusten ska bidra till ett attraktivt och livskraftigt Höga Kusten. Med kreativitet, samverkan och öppenhet formar vi tillsammans ett innovativt, hållbart och inkluderande Höga Kusten för fler att bo, leva och verka – en nivå till.

Leaderområdet Höga Kusten omfattar fyra kommuner: Härnösand, Kramfors, Sollefteå och Örnsköldsvik. Denna utvecklingsstrategi utgör ramen för Leader Höga Kustens verksamhet under åren 2023–2027 och styr på så sätt vårt arbete och hur våra medel ska fördelas under perioden. Strategin baseras på lokala behov och har tagits fram i bred samverkan mellan offentlig, ideell och privat sektor. Strategin är dessutom utformad för att såväl förstärka som komplettera andra strategiska dokument och planer för vårt område.

Tre mål har formulerats baserat på de behov som identifierats:

1. Stärka Höga Kusten som attraktiv plats
2. Främja omställningen till ett hållbart Höga Kusten
3. Förbättra inkludering och mångfald i Höga Kusten

Förutom våra egna mål bidrar alla projekt som prioriteras genom strategin även till att uppfylla målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

För att nå målen har tre insatsområden valts; 1) Ett hållbart näringsliv; 2) Attraktiva platser; 3) Ett engagerat och inkluderande civillsamhälle. Det är möjligt för samverkande organisationer att söka stöd till utvecklingsinsatser inom dessa tre.

I genomförandet av strategin är det, precis som i framtagandet, viktigt med bred samverkan. För att främja innovation och långvariga effekter ska Leader Höga Kusten strategiskt samverka med andra lokala, regionala och nationella aktörer och program genom leadermetoden. Här spelar samverkan med Forskning och Utveckling en viktig roll.

Hållbar utveckling samt lika behandling, ickediskriminering och jämställdhet mellan män och kvinnor är övergripande principer för strategin. Agenda 2030 löper som en röd tråd och har integrerats för att stärka och säkerställa Leader Höga Kustens bidrag till en hållbar omställning.

Leader Höga Kustens arbete leds av föreningens styrelse, LAG-styrelsen. Ledamöterna ska ha ett tydligt mandat och verka för att nå leaderområdets mål. Utvecklingskontoret är den enhet som praktiskt utför de strategiska beslut LAG-styrelsen fattar och som driver arbetet framåt.

Summary

Leader Höga Kusten wants to contribute to an attractive and viable Höga Kusten. With creativity, collaboration, and openness, we together form an innovative, sustainable, and inclusive Höga Kusten for more people to live and work within.

Our leader area consists of four municipalities: Härnösand, Kramfors, Sollefteå and Örnsköldsvik. This local development strategy forms the framework for Leader Höga Kusten's operations during the years 2023–2027, it governs our work and how our funds will be distributed during the period. The strategy is based on local needs and has been developed in broad collaboration between the public, non-profit and private sectors. The strategy is also designed to both strengthen and complement other strategic documents and plans for our area.

Three goals have been formulated based on the identified needs:

1. Strengthen Höga Kusten as an attractive place
2. Promote the transition to a sustainable Höga Kusten
3. Improve inclusion and diversity in Höga Kusten

In addition to our own goals, all projects prioritized through the strategy also contribute to meeting the objectives of the EU Common Agricultural Policy.

To achieve the goals, three focus areas have been chosen; 1) A sustainable trade and industry; 2) Attractive places; 3) A committed and inclusive civil society. It is possible for collaborating organizations to apply for financial support for development initiatives within these three focus areas.

In the implementation of the strategy broad collaboration is important. To promote innovation and long-term effects, Leader Höga Kusten will strategically collaborate with other local, regional, and national actors and programs through the leader approach. Here, collaboration with Research and Development plays an important role.

Sustainable development and equal treatment, non-discrimination and equality between men and women are overarching principles of the strategy. Agenda 2030 is a common thread and has been integrated to strengthen and secure Leader Höga Kusten's contribution to a sustainable transformation.

Leader Höga Kusten's work is led by the association's board, the LAG board. The members must have a clear mandate and act to achieve the leader area's goals. The development office is the unit that practically executes the strategic decisions made by the LAG board and that drives the work forward.

Innehåll

Lokal utvecklingsstrategi för <i>Leader Höga Kusten</i>	2
Sammanfattning	2
Summary	3
1 Landsbygdsutveckling genom Leader.....	7
2 Strategins framtagning	7
3 Utvecklingsområdet	11
3.1 Tabell med statistik.....	11
3.2 Områdesbeskrivning.....	11
3.2.1 En unik plats.....	11
3.2.2 Människorna.....	11
3.2.3 Kulturarv och traditioner	12
3.2.4 Närområden	12
3.2.5 Föreningsstruktur	13
3.2.6 Arbetsmarknad och näringsliv	13
3.2.7 Service och infrastruktur	15
3.3 Behov och utvecklingsmöjligheter	15
3.3.1 Samverkan som motor för regional utveckling	15
3.3.2 Hållbart näringsliv	16
3.3.3 Attraktiva platser – platsutveckling.....	17
3.3.4 Ett engagerat civilsamhälle.....	18
3.3.5 Smarta landsbygder och behovet att skapa och sprida kunskap.....	18
3.3.6 Digitalisering	19
3.3.7 Attitydförändring.....	19
3.3.8 Kapitalförsörjning och nya finansieringslösningar	20
3.3.9 Minskade klyftor och sociala frågor.....	20
3.3.10 Transport och hållbart resande	21
4 Mål, insatsområden och indikatorer	21
4.1 Vision.....	22
4.2 Mål.....	22
4.2.1 Stärka Höga Kusten som attraktiv plats	22
4.2.2 Främja omställningen till ett hållbart Höga Kusten	23
4.2.3 Förbättrad inkludering och mångfald i Höga Kusten.....	24

4.3	Insatsområden	25
4.3.1	Insatsområde 1: Ett hållbart näringsliv	25
4.3.2	Insatsområde 2: Attraktiva platser	26
4.3.3	Insatsområde 3: Ett engagerat och inkluderande civilsamhälle	27
4.4	Indikatorer och målvärden	28
4.4.1	Eus resultatindikatorer	29
4.4.2	Nationella indikatorer	29
4.4.3	Lokala indikatorer	30
	EU:s resultatindikatorer	32
	Nationella indikatorer	32
	Lokala indikatorer	35
5	Genomförande	38
5.1	Kommunikation	38
5.2	Urvalsprocess	39
5.3	Samordning och samarbete med andra aktörer	39
5.3.1	De aktörer som identifierats som viktiga att samverka med:	40
5.4	Effekter	41
5.4.1	Lärande för att främja effekter	41
5.4.2	Coachande för främjande av effekter	42
5.4.3	Urval av projekt	42
5.4.4	Utvärdering	42
5.5	Hur främjar strategin innovation?	42
5.5.1	Innovation integrerat i mål, insatsområden, villkor och urval	43
5.5.2	Samverkan med SLU och andra kunskapspartner	43
5.5.3	Lärande nätverk av Smarta landsbygder	43
5.5.4	Regional samverkan för innovationsfrämjande	44
5.6	Övergripande principer	44
5.6.1	Hållbar utveckling	45
5.6.2	Lika behandling, ickediskriminering och jämställdhet mellan män och kvinnor	45
6	Organisation	46
6.1	Partnerskapet och föreningen	46
6.2	Föreningens styrelse	47

6.2.1	Valberedning	49
6.3	Drift – den operativa verksamheten.....	49
7	Uppföljning och utvärdering	51
7.1	Uppföljning.....	51
7.2	Utvärdering och följeforskning.....	51
7.3	Allmän lärandeprocess.....	52
7.4	Revidering.....	52

1 Landsbygdsutveckling genom Leader

Denna strategi bidrar till utveckling av den lokala landsbygden genom leadermetoden. Lokalsamhället har varit delaktiga i framtagandet och strategin genomförs i samverkan mellan privata, ideella och offentliga aktörer. Leader är ett verktyg för landsbygdsutveckling inom EU och Sverige, därmed bidrar strategin även till den regionala och nationella landsbygdsutvecklingen.

Strategin utgår ifrån det lokala perspektivet där analys av områdets utvecklingsbehov och möjligheter samt samordning med andra handlingsplaner och utvecklingsstrategier i området ligger till grund för strategins mål och insatsområden. Eftersom Leader finansieras av stöd från EU genom Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling är målen i strategin också utformade att rymmas inom målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

Urvalskriterier och processer för projekturval är utformade att stödja strategins mål och insatsområden. På så sätt bidrar alla projekt som prioriteras genom denna strategi både till den lokala utvecklingen av området och till målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

2 Strategins framtagning

Framtagandet av strategin har styrts av det vi kallar för Styrgrupp+ som också fungerat som skrivargrupp. I Styrgruppen finns de parter som ansöker om att bilda leaderområde samt adjungerade organisationer som ytterligare förstärker gruppens arbete med sin kompetens. (se kap 6.1) Styrgruppen representerar alla tre sektorerna samt området forskning och utveckling (FoU).

I processen har Styrgrupp+ under flertalet workshops haft dialogmöten där strategiprocessen utformats, intressentanalys och resultat från omvärldsanalys och SWOT har analyserats, samt att utkast för vision, mål och insatsområdena har arbetats fram. Styrgrupp+ har också genomfört remissprocessen och gett feedback på utkast för strategin för att slutligen godkänna den inskickade strategin. Strategiarbetet har varit omfattande och involverat, utöver Styrgrupp+, en mängd aktörer ur trepartnerskapet. Representationen under arbetet har följts noggrant och så snart någon grupp uppfattats som underrepresenterad har särskilda åtgärder satts in.

På grund av Coronapandemin har fysiska möten inte varit ett alternativ och sammankomsterna har därför skett digitalt. Möten har arrangerats via mötesverktygen Teams, Zoom och mural.com, där vi arbetat i mindre grupper som tillåter en hög grad av medskapande och delaktighet, samt underlättar dokumentationen. För att minska det digitala utanförskapet och risken att tappa engagemang hos grupper som kanske inte är vana vid digitala arbetssätt har vi startat alla möten minst 30 minuter innan där vi stöttat och lotsat personer som känt

osäkerhet. Vi har också märkt att det digitala mötesformerna har gjort det lättare att få fler som tidigare inte engagerat sig i leaderarbete delaktiga.

Arbetet inleddes med en intressentanalys där utvecklingskontor, LAG och styrgrupp tillsammans med konsultstöd kartlade vilka aktörer som är avgörande att engagera i processen. Några aktörer bedömdes helt avgörande medan andra blev inbjudna mer generellt.

En grundläggande analys av regionala och nationella utvecklingsplaner och strategier som ansågs som relevant för strategin genomfördes av utvecklingskontor och LAG-ledamöter. Extra fokus i analysen lades på den Regionala Utvecklingsstrategin för Västernorrland (RUS) som togs fram i en bred och inkluderande process och har en tydlig koppling till bland annat kommunala planer och strategier samt Agenda 2030. Inspel från analysen togs med i SWOT-workshops och dialogmöten. I texten för strategin finns fotnoter med referenser till ett trettiotal olika styr- och forskningsdokument som har tagits med in i strategiprocessen för att skapa styrka, samspel och synergier där leadermetoden kan och ska bidra i det övergripande regionala utvecklingsarbetet.

Under framtagandet har vi arbetat med metoden PESTE där man tillsammans gör en omvärldsanalys för vad som är utmaningar och möjligheter för Höga kusten. PESTE står för Politik, Ekonomi, Sociala frågor, Teknik och Miljö (Ekologiska) – områden att bevaka omvärlden utifrån. Två PESTE-workshops genomfördes med aktörer från trepartnerskapet med särskilda kompetenser och kunskap exempelvis leadermetoden och hållbarhetsfrågor. Den lokala omvärldsanalysen har sedan kombinerats med Kairos Futures omvärldsanalys¹ på nationell nivå och egen trendspaning² som utgjort inspiration under de SWOT-analyser som genomförts. Under sommaren togs även en forskningsrapport om inkluderande landsbygd³ fram, där vi samverkade med tre andra leaderområden för framtagande och analys. Under hösten genomlystes strategin med analysen och förbättrade områden kring inkludering, mångfald och jämställdhet.

SWOT är en metod där man tillsammans gör en analys av Styrkor, Svagheter, Hot och Möjligheter. I detta fall för Höga Kustens landsbygder fram till år 2030 för att knyta an till övriga regionala utvecklingsplaner, så som RUS, Agenda 2030 och besöksnäringstrategin som också sträcker sig fram till 2030. Analysen har genomförts med många olika grupper från ideell, privat och offentlig sektor. Den har också kompletterats med en särskild fokusgrupp för ungdomar och en annan grupp för utlandsfödda. Detta då dessa grupper upplevdes underrepresenterade i de breda inbjudningarna. Totalt 4 SWOT-workshops genomfördes. Arbetet genomfördes utifrån en designmetodik i verktyget mural.co där deltagare i mindre

¹ Omvärldsanalys till framtagande av lokala utvecklingsstrategier, Kairos Future, 2021

² Omvärld och landsbygd, Your will AB, 2021

³ [Inkluderande landsbygd, Stina Haglund, 2021](#)

grupper med hjälp av digitala post-it lappar kunde komma med inspel kring styrkor, svagheter, möjligheter och hot. Med hjälp av verktyget kunde även omröstningar med prioriteringar genomföras. Även en intervju med en forskare från SLU med expertis kring integration genomfördes för att få insikt i hur vi kan involvera utrikesfödda i strategins framtagande och genomförande.

De flesta styrgruppsledamöter är även del av LAG styrelsen och har stor kännedom om Leader Höga Kustens arbete som de tog med in i arbetet med den nya strategin. För att säkerställa att erfarenheter från tidigare programperiod och arbetet inom Eus strukturfonder, har även den nuvarande LAG-styrelsen varit med som referensgrupp under hela processen. Leader Höga Kustens utvecklingskontor, med många års erfarenhet har, tillsammans med upphandlat strategistöd, gjort textförslag för strategin och har tagit med tidigare analyser, enkäter med projektägare och utvärderingar in i skrivelserna.

Totalt deltog cirka 450 personer i arbetet. Alla deltagare deltog i processen genom sin representation inom den ideella, offentliga eller privata sektorn. Detta betyder att de deltog för sin organisation och inte som privatperson, därmed har ännu fler personer fått möjlighet att påverka strategin. Cirka 120 organisationer deltog i workshops och dialogmöten. Könsfördelningen har varit relativt jämn, även om vi ser en viss överrepresentation av kvinnor (56 %). Gällande olika sektorer så har det även där varit ett relativt jämnt fördelat engagemang med 32% från offentliga sektorn, 29% för den privata sektorn och 39% för den ideella sektorn. Värt att notera är att engagemang inom olika sektorer ofta överlappar varandra, många personer som arbetar inom offentlig sektor kan vara involverade i företag och/eller föreningar och vice versa.

Innan sommaren 2021 skickades ut en remissversion av strategin till cirka 125 organisationer, samt att strategin lades ut offentligt på Leader Höga Kustens webbplats. Organisationer som på något sätt jobbar med eller driver lokal utveckling bjöds in till att svara på remissen. Dessutom har utvecklingskontoret presenterat strategin i olika sammanhang; på samtliga kommuners landsbygdsråd/landsbygdsgrupper och kommunstyrelse och i regionstyrelsen bland annat. 33 remissvar har inkommit där fördelningen mellan den offentliga (10), privata (11) och ideella sektorn (12) har varit jämt. Alla som svarat har ställt sig bakom strategin. Efter sommaren har strategin bearbetats med feedback från remissvaren och alla som skickade in ett remissvar fått återkoppling kring hur deras feedback har tagits med i den slutliga versionen av strategin.

Framtagandet av strategin har genomsyrats av de övergripande principerna: hållbar utveckling, likabehandling och icke-diskriminering och jämställdhet mellan kvinnor och män. Fokus på hållbar utveckling säkerställdes genom att vi tog in särskild expertis kring hållbarhet i strategiprocessen och att Agenda 2030 genomsyrar hela strategin. Likabehandling och icke-diskriminering säkerställdes genom kartläggningen av deltagare och de åtgärderna som togs för att se till att

underrepresenterade grupper såsom unga och utrikesfödda fick möjligheten att vara med. Konsultstödet under processen hade särskild expertis på jämställdhet och har skapat inkluderande möten där alla kommer till tals. Vi har noga följt upp fördelningen mellan kvinnor och män i processen. En kunskapsrapport togs fram kring inkludering där lärdomar har tagits med i processen.

3 Utvecklingsområdet

3.1 Tabell med statistik

Ämnesområde	Variabel	Värde	
Områdets storlek	Antal invånare	83 921	
	Storlek i km ²	16 152	
	Invånare per km ²	5	
Befolkningsstruktur	Andel av befolkningen som är utrikes född	12 %	
	Andel av befolkningen i intervallerna (%):	Kvinnor	Män
	0-15 år	8 %	9 %
	16-24 år	4 %	5 %
	25-44 år	10 %	11 %
	45-64 år	13 %	13 %
	65- år	14 %	14 %

Tabell 1: Översikt av områdets storlek och befolkningsstruktur.

3.2 Områdesbeskrivning

Leaderområdet Höga Kusten omfattar fyra kommuner: Härnösand, Kramfors, Sollefteå och Örnsköldsvik. Områdets geografiska gränser motsvarar kommunernas geografiska gränser, exkluderat Örnsköldsviks tätort. Antalet invånare i kommunerna uppgår till ca 120 000, varav ca 84 000 ingår inom leaderområdets landsbygdsavgränsningar (utan Örnsköldsviks tätort). Höga Kusten utgör en stor del av Västernorrlands län och angränsar till Leaderområdena: Idériket Umeåregionen (från 2023), 3sam och Mittland Plus.

3.2.1 En unik plats

Den tätbebyggda kusten med de större städerna, den bitvis mycket branta kusten och skärgården, odlingslandskapen, sjöarna, de markerade älvdalarna samt de omfattande skogslandskapen präglar Höga Kusten.⁴ Området är unikt och finns med bland UNESCO:s världsarv. Svenska Höga Kusten och finska Kvarkens skärgård bildar sedan 2006 ett gränsöverskridande Världsarv baserat på landhöjningen och den speciella geologin.

3.2.2 Människorna

I länet bor 11,4 invånare per km² och i Leaderområdet 5 invånare per km², jämfört med 117,7 inom EU. Ändå lyfter medborgarna fram närheten till det mesta⁵, även om boende i landsbygder upplever att samhällsservicen utarmats över tid.⁶ Vårt

⁴ Regional utvecklingsstrategi för Västernorrland 2020–2030, bilaga 1 Västernorrland här och nu, 2019. Vidare hänvisas denna som "RUS, nulägesanalys"

⁵ RUS, nulägesanalys

⁶ Regionalt serviceprogram för Västernorrland 2014–2020, Länsstyrelsen Västernorrland, 2017. Vidare hänvisas denna som "Regionalt serviceprogram"

område upplevs som ett tryggt län att leva i men det finns en trend av sjunkande trygghet, speciellt för den yngre gruppen där den upplevda tryggheten sjunker för både tjejer och killar i högstadiet.⁷ Vi har under några år blivit fler invånare tack vare utrikesfödda, men dessa står nu för en stor andel av utflyttningen till andra län.⁸ Antalet inrikesfödda i arbetsför ålder minskar, samtidigt som vi inte har någon naturlig befolkningsökning. Enligt underlag från SCB beräknas befolkningen i åldrarna 16–64 år i länet minska med omkring 3 200 personer till år 2030. Andelen äldre ökar, vilket leder till ökad försörjningsbörda i alla kommuner. 77 procent av unga i åk 2 i gymnasiet tror att de kommer att flytta från området.⁹ Att flytta på grund av arbete eller studier är de vanligaste anledningarna.

Andelen invånare som anger att de har bra eller mycket bra hälsa uppgår till 69 procent, i jämförelse med rikets 73 procent.¹⁰ Sjuk- och ohälsotalen i länet är markant högre än genomsnittet i riket, främst bland kvinnor. Västernorrälänningar har kortare medellivslängd än i övriga riket.

3.2.3 Kulturarv och traditioner

Höga Kusten har ett rikt kulturarv och många kulturmiljöer med koppling till forntid, industrihistoria, fiskelägen, historien kring häxprocesserna med mera. Hela området utgör också renbetesland, här finns även landets mest koncentrerade hållristningsområde. Det dramatiska landskapet har inspirerat många av kulturpersonligheterna från området, och är av tradition ett område där konstnärer och konsthantverkare samlats. Historiskt sett har områdets rika skogar haft stor betydelse, framför allt från 1800-talets senare hälft då skogsnäringen gynnades av de nya ångsågarna vid kusten och de ovanligt goda möjligheterna till flottning. Mellan åren 1850 och 1900 mer än fördubblades invånarantalet på grund av sågverks- och massaindustrin. I Västernorrland satsar vi mer pengar på kultur än riksgenomsnittet; vilket är viktigt för upplevd livskvalitet.¹¹ Kulturutbudet är stort och satsningar görs i alla kommuner i länet.

3.2.4 Närområden

Norrlands största städer Umeå och Sundsvall finns inom korta pendlingsavstånd, och nås inom en timme från leaderområdets gränser. Väg E4 knyter ihop kuststäderna och Väg 90 binder ihop kust- och inland. Med Ådalsbanan och Botniabanan når du tre av områdets centralorter: Härnösand, Kramfors och Örnsköldsvik. Kommunerna arbetar tillsammans med att rusta upp tågnätet så att även Sollefteå kan nås av persontrafik. Området har två flygplatser: Höga Kusten Airport och Örnsköldsviks flygplats med ett naturligt samarbete och

⁷ LUPP, Kramfors, 2018

⁸ RUS, nulägesanalys

⁹ LUPP Kramfors, 2018

¹⁰ RUS, nulägesanalys

¹¹ RUS, nulägesanalys

gränsöverskridande tillgång till områdets största flygplats; Timrå-Sundsvall Airport.

Den interregionala samverkan är stor inom vårt område, speciellt efter norrlandskusten.¹² Det karaktäriseras av både informell och formaliserad samverkan i olika former. I vårt område finns också en stark samverkan inom den så kallade Umeåregionen, där Örnsköldsvik ingår, som är en stark närings- och arbetsmarknadsregion.¹³

3.2.5 Föreningsstruktur

Som i så många andra landsbygdsområden utgör föreningslivet ett nav i Höga Kustens civilsamhälle. Föreningar utvecklar, driver och förvaltar lokal service och infrastruktur. Civilsamhället, med föreningar i spetsen skapar lokal anda och identitet samt attraktivitet. I Höga Kusten finns sammanslutningar för de flesta intresseriktningar, totalt finns omkring 1 800 registrerade föreningar.¹⁴ Här finns en lång idrottstradition med en breddverksamhet som fostrat många framgångsrika idrottare. Förutom idrott är kyrklig verksamhet, bygdeutveckling och kultur i fokus för många föreningar. Föreningarna är aktiva även i frågor som rör mer än den egna föreningen, till exempel gällande service och i besöksnäringen. Föreningarna är också drivande när det gäller evenemang i området; idrotts-, fordons- och musikevenemang etcetera, vilket bidrar till många besök, övernattningar och inkomster.

På senare tid har engagemang i ”enfråge-aktiviteter” blivit vanligare¹⁵, vilket vi kan se även i Höga Kusten genom, i bland annat, engagemanget kring bredbandsutbyggnad i tidigare programperiod.

3.2.6 Arbetsmarknad och näringsliv

Höga Kusten och länet följer sysselsättningstrenden med krympande industrinäringar och växande tjänstesektor,¹⁶ samtidigt finns industrinäringen högst närvarande i delar av Leaderområdet. De större industrierna skapar också många jobb hos underleverantörer, ofta små- och medelstora företag. Den offentliga sektorn har större betydelse för länet i jämförelse med riket. Arbetsmarknaden präglas av att män främst arbetar inom industrin och kvinnor i offentlig sektor. En stor andel av anställda inom industri bor vid kusten och större andel inom offentlig sektor i inlandet.

¹² Regional utvecklingsstrategi för Västernorrland 2020–2030, Region Västernorrland, 2019. Vidare hänvisas denna som ”RUS”

¹³ [Umeåregionen](#)

¹⁴ Uppgifter från Härnösand, Kramfors, Sollefteå och Örnsköldsviks kommuner 2021-06-21

¹⁵ Volontärbarometern: Rapport om ideellt engagemang, Volontärbyrån, 2019

¹⁶ RUS, nulägesanalys

Sysselsättningsgraden är hög, men med stora skillnader mellan inrikes- och utrikesfödda. Det råder kompetensbrist på arbetsmarknaden, både företag och offentliga verksamheter har svårigheter att rekrytera.

Utbildningsnivån är lägre än riksgenomsnittet och speciellt män har lägre utbildningsnivå, det finns samtidigt stora skillnader i utbildningsnivå mellan kommunerna. Även andelen unga med behörighet till gymnasiet och högskola är låg. Antalet utbildningsplatser i området är däremot många, men matchar inte med de sektorer och yrken där flest rekryteringar väntas ske.¹⁷

I Höga Kusten är många sysselsatta i små- och medelstora företag, omkring 35 % jobben i området finns i företag med färre än 50 anställda. Nio av tio företag är microföretag, med färre än 10 anställda.¹⁸

Höga Kusten-området ingår i det som är Sveriges femte största skogslän, skogsnäringen är stor och har 56 procent av den totala varuexporten för hela länet.¹⁹ Skogsindustrin är geografiskt utspridd med de största arbetsplatserna fokuserade vid kusten. Näringslivet ser stora affärsmöjligheter utanför den traditionella skogsindustrin och investerar i länet för förnyelsebara bränslen och produkter.²⁰ Området är en storproducent av förnybar el och av den el som produceras exporteras mer än en tredjedel. Längs våra älvar finns många vattenkraftverk och numer är vi också en stor vindkraftsproducent. På kommunnivå är Sollefteå den kommun med mest installerad vindkraftseffekt i Sverige och Örnsköldsvik ligger på tredje plats. Utbyggnad av vindkraft är planerad för många år framåt.²¹

Jordbruksmarken i hela länet utgör 2 procent av landarealen. Vi har ett glest odlingslandskap med många små gårdar, i en nationell jämförelse har vi många små företag med flera produktionsinriktningar.²² Den ekologiska livsmedelsproduktionen är jämförelsevis stor och utgör en fjärdedel av markanvändningen.

Höga Kusten har en kraftigt växande besöksnäring och en stigande efterfrågan på natur- och kulturupplevelser. En god samverkan mellan olika aktörer är något som utmärker Höga Kustens besöksnäring. Här finns engagerade entreprenörer och företagare som driver utvecklingen tillsammans med två välfungerade

¹⁷ RUS

¹⁸ [Företagarna, 2020](#)

¹⁹ RUS

²⁰ Regionalt skogsprogram 2020–2030, Länsstyrelsen Västernorrland, 2021

²¹ Energi- och klimatstrategi Västernorrland 2020–2030, Länsstyrelsen Västernorrland, 2019

²² Regional livsmedelsstrategi Västernorrland, Länsstyrelsen Västernorrland, 2021

områdesövergripande organisationer; Höga Kusten Turism och Höga Kusten Destinationsutveckling.²³

Generellt är företagens tillväxtvilja hög i området, men satsningarna på innovation är låga. Höga Kustens företag har hög produktivitet till följd av effektivisering, men innovationsnivån i Västernorrland är medelhög – med stora utvecklingsmöjligheter, främst i de små och medelstora företagen.²⁴ Enligt Innovationsindex från Reglab 2020²⁵ har vårt område stora utmaningar när det kommer till grundförutsättningar för innovation; öppenhet, tolerans och mångfald. Vidare har hela länet utmaningar när det gäller förnyelseförmåga medan vi ligger bättre till gällande marknadsförmåga. Styrelser har relativt ålderstigna medlemmar med få kvinnor och utlandsfödda. Länet har många sysselsatta inom privat sektor men en låg andel nyföretagande jämfört med riket.

3.2.7 Service och infrastruktur

I områdets mer tätbefolkade områden längs kusten och i tätorterna möter utbudet av service den efterfrågan som finns. I mer glesbefolkade landsbygdsområden är det inte så, och boende i landsbygder upplever att samhällsservicen utarmats över tid.²⁶

Utbyggnaden av bredband och mobiltelefoni går betydligt långsammare i landsbygder än i tätbebyggda områden. 2019 hade 79 procent av hushållen i tätbebyggda områden tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, medan motsvarande siffra för hushåll i landsbygder var 42 procent.²⁷ Merparten av befolkningen drar nytta av digitala tjänster i sin vardag, men 11 procent känner ett digitalt utanförskap.

3.3 Behov och utvecklingsmöjligheter

3.3.1 Samverkan som motor för regional utveckling

Precis som Västernorrlands regionala utvecklingsstrategi konstaterar, har funktionell samverkan inga geografiska gränser²⁸ - den största effekten når vi genom att arbeta tillsammans. Leader Höga Kusten är en etablerad aktör inom regionalt utvecklingsarbete.²⁹ I SWOT och analyser poängteras att det krävs bred samverkan för att åstadkomma ett framgångsrikt utvecklingsarbete, där

²³ En nivå till mot 2030, Höga Kusten besöksnäringstrategi, HK Dest, 2021

²⁴ RUS

²⁵ Reglab Innovationsindex 2020

²⁶ Regionalt serviceprogram

²⁷ Bredband för ett kraftfullt Västernorrland. Regional bredbandsstrategi för Västernorrlands län 2021–2030, Region Västernorrland, 2021. Vidare hänvisas denna som "Regional bredbandsstrategi"

²⁸ RUS

²⁹ LEADER Höga kusten, nya former för styrning och samverkan. Oxelhöjd. Emil, Kulturgeografiska institutionen, Uppsatser, Uppsala universitet, 2020

Leadermetoden ses som grunden för sådant och kan verka som motor. Partnerskap mellan offentliga, privata och ideella aktörer skapar en stark bas för utveckling och det är en förutsättning för hållbar utveckling långsiktigt, då engagemang kan gå upp och ner. Där offentliga parter går med i utvecklingsinsatser tenderar utveckling bli mer långsiktigt. En ytterligare möjlighet som poängteras för hållbar utveckling i våra landsbygder är att utöka 3-partnerskapet till 4-partnerskap genom att inkludera Forskning och utveckling (FoU) som kan både inhämta och lämna kunskap i sammanhanget.³⁰

3.3.2 Hållbart näringsliv

I SWOT- och övriga analyser lyfts möjligheterna med en stabil basindustri, en växande besöksnäring, en växande kreativ och kulturell sektor och möjligheten till att arbeta/studera på distans. Där det poängteras att ett diversifierat näringsliv bidrar till områdets attraktivitet. Utmaningen med kompetensbrist samt att attrahera och matcha kompetens pekas ut som en broms i den möjliga utvecklingen som digitalisering, ökad attraktivitet och nya trender kan innebära. Såväl företag som offentlig verksamhet har i dagsläget svårigheter att rekrytera.

I SWOT-analysen lyfts former av entreprenörskap fram som inte har som främsta syfte att tjäna pengar. Satsningar på socialt entreprenörskap (hållbara och affärsmässiga lösningar på samhällsutmaningar) kan vara en stor möjlighet till exempel när det kommer till service på landsbygden. Det kan också vara svaret på den stora utmaningen från analyserna, att det ideella engagemang som löst många serviceutmaningar riskerar att tröttnas ut.

Allt fler kan och vill arbeta på distans³¹, vilket också ställer krav på digital infrastruktur och nya investeringar. Om Höga Kusten ska dra nytta av denna trend så krävs vissa saker. I SWOT-analysen identifieras dålig infrastruktur och uteblivna investeringar som ett hot där Höga Kusten riskerar att tappa attraktionskraft till följd av utebliven digitalisering. Här finns ett behov att mobilisera och skapa lösningar för en uppkopplad landsbygd. Den digitala infrastrukturen och kunskapen om dess möjligheter och användning, är en förutsättning för digital inkludering och delaktighet i samhället.

Höga Kusten har de senaste 10 åren haft en kraftigt ökande besöksnäring och en stigande efterfrågan på naturupplevelser. Besöksnäringen är en viktig möjliggörare för lokal och regional utveckling³² och är också en av styrkorna som lyfts i SWOT-analysen. Här finns ett behov av att få fram fler drivna entreprenörer i området och mer paketering av kvalitativa och hållbara produkter och upplevelser, som ger

³⁰ Swotanalys, Leader Höga Kusten, 2021

³¹ Analys gjord av samverkansgruppen i projektet ”BO LEVA VERKA HÖGA KUSTEN” mars 2021, med representanter från Sollefteå, Kramfors, Härnösand och Örnsköldsviks kommuner, Region Västernorrland och Höga Kusten Destinationsutveckling. Vidare hänvisas denna som ”Bo Leva Verka”

³² Sveriges nya geografi, Sweco, nr 23, 2020

möjligheter att njuta av naturen utan att förstöra den. Här krävs stora satsningar i samverkan över flera sektorer och mellan näringar, samt kompetensutveckling. Inte minst behövs satsningar för att vara ett intressant besöksområde 12 månader per år. Arbete kring dessa frågor stämmer också väl in i regeringens målsättning om att friluftsliv och turism ska bidra till att stärka den lokala och regionala attraktiviteten samt medverka till en stark, hållbar utveckling och regional tillväxt.³³ Med en stigande efterfrågan på naturupplevelser, behövs även diversifiering och samarbete för att sprida ut besökare, geografiskt och bland aktiviteter.

Behovet av ett hållbart näringsliv är tydligt, fortsatt utveckling och lönsamhet bygger på att näringslivet i samverkan genom leadermetoden tar aktiv del i omställningen. Klimatförändringar, miljöpåverkan och ändrade levnadsmönster ställer krav på näringslivet, samtidigt som det ger förutsättningar för nya företag och affärsområden. Ett hållbart näringsliv i samverkan möjliggörs av, och bidrar, till mångfald och inkludering - som kan förbättra förutsättningarna för att attrahera kompetens och skapa attraktiva livsmiljöer.

3.3.3 Attraktiva platser – platsutveckling

Befolkningsantalet har länge minskat i Höga Kusten, även om inflyttningsstatistiken vänt uppåt i vissa områden den senaste tiden.³⁴ Samtidigt är Höga Kusten med sin unika natur och starka varumärke en plats allt fler får upp ögonen för. Antalet besökare ökar och styrkor i området är de engagerande människorna, livsmiljön, besöksnäringen, naturen och den sociala tryggheten.³⁵ Vi väljer allt oftare platsen att bo på baserat på upplevd livskvalité, än en enskild faktor så som exempelvis jobb.³⁶ Därför finns det ett stort behov att på olika sätt arbeta med attraktiva platser i Höga Kusten.

Samtidigt beskrivs bristande tillgång på attraktiva boenden som både ett hot och en svaghet. Svårigheter att få lån och medel till investeringar, dålig rotation på bostadsmarknaden (ofta till följd av att äldre bor kvar i sina hus i brist på attraktiva och ekonomiskt likvärdiga alternativ) och få tillgängliga tomter i attraktiva lägen pekas ut som tre anledningar till detta.³⁷ En ytterligare svaghet är det stora antalet bostäder som idag endast används ett fåtal veckor/månader per år. För att kunna välkomna fler att bo, leva och verka i Höga Kusten behöver smarta boendelösningar utvecklas, både när det gäller nya och befintliga bostäder.

Tillgång till service har stor betydelse för landsbygders utveckling och attraktivitet, och våra analyser visar att lokala aktörer som samverkande föreningar och företag har tagit en allt större roll i att upprätthålla och förbättra servicen.

³³ Sveriges friluftsmål prop. 2009/10:238

³⁴ [Befolkningsstatistik](#), SCB, 2021

³⁵ Swotanalys, Leader Höga Kusten, 2021

³⁶ Charlotta Mellander, professor Jönköpings högskola, Landsbygdskonferensen, Örnsköldsvik, 2019

³⁷ Bo Leva Verka

Omvärldsanalysen visar att samhällskontraktet för service omförhandlas, frågan om ansvar och rollfördelning kring service behövs diskuteras inom den offentliga, ideella och privata sektorn för att utveckla hållbara samverkansstrukturer för framtidens service.

En attraktiv plats möjliggör ett utvecklande och diversifierat arbetsliv. Med ett diversifierat arbetsliv, menas en arbetsmarknad där det finns en mångfald av kompetens och yrken närvarande – både fysiskt och digitalt. Samtliga kommuner i Höga Kusten ser inflyttning och talangattraktion som prioriterade frågor att arbeta med³⁸, det är också ett av målområdena i den regionala utvecklingsstrategin.³⁹

3.3.4 Ett engagerat civilsamhälle

En nyckel till en attraktiv livsmiljö är den sociala sammanhållningen, som stärks av ett levande föreningsliv som ger känsla av sammanhang och tillit samt skapar nätverk.⁴⁰ Inkluderande och hållbara samhällen är två av FN:s globala hållbarhetsmål och forskning visar att föreningslivet och möjligheten till fritidsaktiviteter är av stor betydelse för ungas upplevelse av sin hemort samt spelar en viktig roll för unga människors vilja att bo kvar eller att flytta tillbaka.

I ett mindre samhälle känner många varandra, något som skapar trygghet vilket är en stor styrka. Baksidan av sammanhållning är svårigheten för de som finns utanför att komma in. Ett engagerat föreningsliv och ideell sektor med stor drivkraft skapar innovation genom samverkan och har en viktig roll i detta. Men vissa delar av Höga Kustens föreningsliv har inte hängtt med i den samhällsutveckling som skett utan arbetar på samma sätt som man gjort under många år. Detta gör det svårt för nya grupper (till exempel unga, utrikesfödda och nyinflyttade) att engagera sig, bidra och komma med nya idéer.⁴¹ Här finns behov att tänka nytt och att få stöd i den processen, inte minst kopplat till leadermetoden och främjande av samverkan.

3.3.5 Smarta landsbygder och behovet att skapa och sprida kunskap

Våren 2016 lanserade Europaparlamentet sin handlingsplan för Smarta landsbygder. Smarta Landsbygder utvecklar kreativa lösningar på lokala utmaningar. Genom att använda ortens unika styrkor och möjligheter bidrar aktiva invånare med lokal kunskap och engagemang till en hållbar utveckling i området.⁴² Men EU:s handlingsplan uttrycker även att ”traditionella och nya nätverk och tjänster (kan) förbättras med hjälp av digital telekommunikationsteknik, innovationer och bättre kunskapsanvändning” och dessa behov ser vi även i Höga Kusten. Det finns ett behov att skapa nätverk som främjar kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan

³⁸ Bo Leva Verka

³⁹ RUS

⁴⁰ Idrottsrörelsens Landsbygdsprogram, Ett Sverige fullt med rörelse och gemenskap, Riksidrottsförbundet, 2021

⁴¹ SWOT Leader Höga Kusten, workshop med utrikesfödda, 16e juni 2021

⁴² [Landsbygdsnätverket](#)

landsbygderna kring gemensamma utmaningar och lösningar. Att stärka och främja former av samarbeten skapar mervärden och lyfter fram nytänkande. Här är det viktigt att lägga till forskning och utvecklingsorganisationer (FoU) för än mer innovativ samverkan, något som blev tydligt under SWOT-arbetet.

3.3.6 Digitalisering

Tillgång och användning av digital teknik är för många avgörande.⁴³ Oavsett om det handlar om service, arbete eller fritid. När vi i allt högre grad väljer plats att bo på baserat på upplevd livskvalité, är det extra viktigt att arbetet kan följa med hemmet. Det är också viktigt att det finns service, fritidsaktiviteter och gemenskap både nära hemmet och digitalt.

Behovet av fortsatt bredbandsutbyggnad och mobiltäckning är avgörande, bristen i den digitala infrastrukturen och den ojämna fördelningen mellan tätbebyggda och glesbebyggda områden ses som en svaghet.⁴⁴ Digitalisering som kan tillgängliggöra service, nya produkter och tjänster är grundförutsättningar för utveckling av landsbygderna i vårt område. Här finns behov att använda teknik för att knyta ihop aktörer, utbud och information. Inte minst i omställningen till en cirkulär ekonomi. Samtidigt finns det grupper som känner digitalt utanförskap och användning av digitala verktyg är ojämn.

Här kan mobilisering via leadermetoden samt kunskapshöjande åtgärder vara nycklar till en accelererande förbättring av både digital infrastruktur, digitalt utbud och mognad samt ökad attraktivitet. Med förutsättningar för uppkopplat arbete med inflyttning som följd, ökar också mångfalden bland bakgrund, intressen och kunskaper i befolkningen. Något som berikar och ytterligare stärker attraktiviteten hos en plats.

3.3.7 Attitydförändring

Miljö, natur och livsmiljö blir allt viktigare för allt fler, samtidigt upptäcker fler och fler Höga Kustens livs- och besöksmiljöer, vilket ses som en möjlighet. Känslan som delas i SWOT-analysen är att det blir allt lättare att bo i landsbygder och att fler också kommer välja att göra det. Samtidigt finns en traditionellt stark urban norm. Ett hot kopplat till detta är att bilden av landsbygder blir onyanserad – antingen paradiset eller avvecklingsbygd.

Härnösand, Kramfors, Sollefteå och Örnsköldsviks kommuner har under snart tio år arbetat tillsammans för att utveckla området och varumärket Höga Kusten. Ett framgångsrikt arbete som ses som en styrka, inte minst kopplat till besöksnäringen.⁴⁵ Alla identifierar sig dock inte med begreppet Höga Kusten, vilket är särskilt tydligt i inlandsdelarna av området. Det finns även de som anser

⁴³ Regional bredbandsstrategi

⁴⁴ Swotanalys Leader Höga Kusten, 2021 och Regional bredbandsstrategi

⁴⁵ Swotanalys Leader Höga Kusten, 2021

att begreppet Höga Kusten har blivit allt för områdesövergripande. Bådadera riskerar att skapa klyftor och utanförskap.

Det gäller att ta vara på den positiva förändring som sker, möjligheterna, där Höga Kusten och landsbygder blir alltmer attraktiva. Samtidigt behöver vi arbeta med attitydförändring för att skapa en balanserad bild av landsbygder och Höga Kusten; livsmiljöer, entreprenörer, service, civilsamhälle och så vidare. Att fler identifierar sig med Höga Kusten är också nödvändigt för att skapa ett starkt och inkluderande område.

3.3.8 Kapitalförsörjning och nya finansieringslösningar

För att det ska vara möjligt att starta, utveckla och driva framgångsrikt företagande i landsbygder behöver finansieringsmöjligheter finnas på plats⁴⁶. För företag och entreprenöriella föreningar i våra landsbygder är kapitalförsörjning ett hot som bromsar utveckling.

Digitalisering och ny teknik öppnar för nya möjligheter, så som till exempel crowdfunding. Sådana alternativa lösningar är inte vanligt i vårt område, varken på företags- eller föreningsnivå. Här behövs mer kunskap. Företagare och föreningar har även svårt att ”hitta vägar till pengarna”, samt att det råder stor ojämlikhet i vilka som tar del av den finansiering som främjande systemet erbjuder. Finansiärer upplever också att det är en utmaning att nå ut till organisationer som har en bra idé.

Mer samverkan, kompetens och gemensamma krafttag inom det främjande systemet behövs för att lösa dessa utmaningar, så som sänka trösklar till rådgivning och kapital och bli bättre på att visa vägen till pengarna.

3.3.9 Minskade klyftor och sociala frågor

Stereotypa könsroller, ekonomisk otrygghet och obalans i arbetslivet lyfts som hot i SWOT-analysen. Utrikesfödda och nyanlända beskriver utmaningar med att komma in i det svenska samhället och att hitta jobb som inte kräver utbildning. Man upplever en informationsbrist kring fritidsaktiviteter och hur man hittar jobb.⁴⁷

Världen i stort och så även Sverige och Höga Kusten, präglas av allt större samhällsklyftor.⁴⁸ Åsiktskorridorer påverkar vår bild av verkligheten och social bakgrund styr våra möjligheter i livet. Kvinnor och yngre tenderar att flytta från landsbygden medan äldre och män stannar kvar.⁴⁹ Även ökningen av den psykiska ohälsan är oroväckande och exempelvis stressrelaterade symptom ökar i

⁴⁶ Analysen byggs på 20-tal intervjuer genomförda av Leader Höga Kusten under våren 2021, samt Utredning ”Aktörskarta Västernorrland”, Mazarin Consulting på uppdrag av Bizmaker, 2021.

⁴⁷ Workshop utrikesfödda, 16 juni, 2021

⁴⁸ [ex. OECD:s rapport](#)

⁴⁹ RUS

ungdomsgruppen.⁵⁰ 70 procent av alla självmord begås av män, missbruk är dubbelt så vanligt hos män och i princip alla våldsbrott begås av män.⁵¹ Att arbeta med jämställdhet mellan män och kvinnor och inkludering är direkt avgörande för att komma åt dessa utmaningar.

I fokusgruppen med utrikesfödda lyftes psykisk ohälsa bland nyanlända fram som en central fråga, där social exkludering, brist på perspektiv och arbetslöshet spelar in. Vidare vet vi att många nyanlända som placerats på landsbygden väljer att flytta till en större stad för tillgång till jobb och gemenskap.⁵² Här finns en stor möjlighet och utmaning att inkludera utlandsfödda i mindre orter, att skapa en tillhörighet som möjliggör boende på landsbygd för alla. Med ökad inkludering kan landsbygdens homogenitet brytas och mångfald skapas som i sin tur leder till öppenhet, utveckling och innovation.⁵³

3.3.10 Transport och hållbart resande

Transport och resande i Höga Kustens landsbygder är främst anpassat för fossildriven bil. Sveriges utsläpp från inrikes transporter står för en tredjedel av Sveriges totala växthusgasutsläpp⁵⁴ och behöver minska drastiskt för att nå klimat- och miljömålen. Transporter spelar också roll för individers möjlighet att ta del av samhällets utbud och påverkar en plats attraktivitet.⁵⁵ Vi ser också att Västernorrlands arbetsmarknadsregioner inte växer, bland annat till följd av otillräckliga pendlingsmöjligheter.⁵⁶

Bristande infrastruktur och kollektivtrafik kommer fram i SWOT-analysen som tydliga svagheter i Höga Kusten. Samtidigt som man ser stora möjligheter att genom leadermetoden samverka kring lösningar för hållbart resande inom området, både gällande besöksnäring och för den egna befolkningen. Det behövs samverkanslösningar och infrastruktur som möter ökade krav på hållbarhet och tillgänglighet, för att skapa ökad attraktivitet och möjliggöra hållbar omställning.

4 Mål, insatsområden och indikatorer

I föregående kapitel har vi identifierat de behov och utvecklingsmöjligheter som ska ligga till grund för de insatser Leader Höga Kusten genomför inom ramen för den lokala utvecklingsstrategin. Med utgångspunkt i den analysen har en vision formulerats. Den ger vägledning för de tre övergripande mål som satts upp för perioden. Målen ska beskriva vad som ska uppnås, de tre insatsområdena är Leader

⁵⁰ LUPP Kramfors, 2018

⁵¹ På tal om kvinnor & män. Lathund om jämställdhet 2020, SCB

⁵² Swotanalys Leader Höga Kusten, 2021

⁵³ RUS

⁵⁴ [Sveriges miljömål](#)

⁵⁵ Regional transportplan för Västernorrland 2018–2029, Region Västernorrland, 2018

⁵⁶ RUS

Höga Kustens svar på hur dessa mål ska infrias och kan ses som strategins verktyg. Indikatorerna mäter i sin tur hur väl vi uppnår våra mål och för att bedöma om utvecklingen över tid går åt rätt håll.

4.1 Vision

Vision: Höga Kusten - alltid en nivå till

Mission: Här lyfter vi modiga idéer. Tillsammans utvecklar vi en hållbar plats som vi kallar vårt hem.

Med samma vision som besöksnäringstrategin i Höga Kusten stärker vi samverkansarbetet i vårt område – alltid en nivå till. I Höga Kusten strävar vi alltid en nivå till, vi är ett ledande hållbart leaderområde där kraften finns hos människor som utvecklar området tillsammans. Kreativitet, samverkan och öppenhet ger modiga idéer som skapar attraktiva platser, affärsmöjligheter och besöksanledningar. En välkomnande och framåtsträvande attityd möjliggör för människor att vara med och påverka. Tillsammans formar vi ett innovativt, hållbart och inkluderande Höga Kusten för fler att bo, leva och verka inom. En plats som vi stolt kallar vårt hem.

4.2 Mål

Leader Höga kusten har i strategiarbetet utformat 3 mål:

1. Stärka Höga Kusten som attraktiv plats
2. Främja omställningen till ett hållbart Höga Kusten
3. Förbättra inkludering och mångfald i Höga Kusten

I arbetet med strategins målformulering har de globala målen integrerats. För vardera av strategins tre mål, anges vilka globala mål som kan kopplas till dessa. Detta ger en röd tråd som inte bara knyter an till Agenda 2030 utan också länkar samman med den regionala utvecklingsplanen, som också integrerar Agenda 2030, och det nationella (och globala) arbetet för en hållbar utveckling.

4.2.1 Stärka Höga Kusten som attraktiv plats

Bild 1: Visar vilka av de globala målen som integreras i Leader Höga Kustens mål: 11. Hållbara städer och samhällen, 12. Hållbar konsumtion och produktion, 13. Bekämpa klimatförändringarna, 14. Hav och marina resurser, 15. Ekosystem och biologisk mångfald.

Höga Kusten ses som alltmer attraktivt för boende och besök. I SWOT-analysen framgår Höga Kustens natur-, livs- och besöksmiljöer i kombination med engagerade och drivna människor, civilsamhälle och näringsliv som stora styrkor.

Samtidigt ses dålig infrastruktur, ojämlikhet, brist på attraktiva boenden och befolkningsminskning som hot och svagheter.

Målet är att Höga Kusten definieras som en plats dit man längtar och där man känner sig välkommen att bo, leva och verka.⁵⁷ En plats där livspusslet går att balansera, där vi gör saker tillsammans och kan utvecklas på våra egna villkor. Det är också en plats som människor vill besöka, både på grund av den fantastiska naturen och de drivna människorna och företagen som är verksamma här. Inte minst är det också en plats där människor förverkligar sina idéer, startar företag och utvecklar sitt entreprenörskap.

Hur en attraktiv plats tar sig uttryck kan se olika ut, målet tar sikte mot de behov som identifierats under strategiarbetet: Tillgång till attraktiva boenden, inflyttning, sysselsättning och service, ett diversifierat arbetsliv och möjligheten till hållbar omställning, en varierad och inkluderande fritid, infrastruktur för det digitala livet och hållbart resande, samverkan och utbyte av kunskaper och erfarenheter mellan olika organisationer och sektorer.

Att stärka Höga Kusten som attraktiv plats knyter an till målet ”2030 är Västernorrland den plats som människor väljer för att leva och besöka” i Västernorrlands regionala utvecklingsstrategi. Vårt mål har tagits fram för att bidra till jordbruksfondens mål om att främja social delaktighet och lokal utveckling i landsbygdsområden, men kommer även bidra till sysselsättning och tillväxt genom att skapa förutsättning för att attrahera fler kompetenser, intressen och människor till vårt område.

4.2.2 Främja omställningen till ett hållbart Höga Kusten

Bild 2: Visar vilka av de globala målen som integreras i Leader Höga Kustens mål: 7. Hållbar energi för alla, 9. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, 9. Hållbar industri och infrastruktur, 12. Hållbar konsumtion och produktion, 13. Bekämpa klimatförändringarna, 14. Hav och marina resurser, 15. Ekosystem och biologisk mångfald.

En hållbar omställning handlar om att ställa om så att det vi gör blir hållbart socialt, ekonomiskt och ekologiskt. Omställningen är en förutsättning för allt utvecklingsarbete på global, nationell, regional och lokal nivå. Att arbeta för hållbar omställning sätter Höga Kusten i ett större perspektiv, där lokalt engagemang bidrar till den globala strävan att nå målen i Agenda 2030⁵⁸, i enlighet med Sveriges nationella handlingsplan för Agenda 2030 och RUS.

⁵⁷ En nivå till mot 2030, Höga Kustens besöksnäringstrategi, HK DEST, 2021

⁵⁸ [Handlingsplan Agenda 2030](#), Regeringskansliet

I SWOT-analysen diskuteras många sociala faktorer; människorna som bor här, livsmiljö, demografi, kompetensförsörjning osv. Även många ekonomiska faktorer diskuteras som till exempel besöksnäring, arbetslöshet, dålig infrastruktur med mera. I genomförandet av Agenda 2030, och i förlängningen också leaderstrategin, behöver våra behov tillgodoses inom de planetära gränserna.⁵⁹ Det vill säga – våra ekonomiska och sociala behov behöver uppfyllas inom ekologins gränser.

En tydligt utpekad styrka i området är den unika naturen, som ses både som en möjlighet för områdets utveckling och som något viktigt att vårda. Även de drivna människorna pekas ut som en styrka i SWOT-analysen. Målet är att bidra till en hållbar omställning av Höga Kusten genom satsningar som möter till exempel expansionen av friluftsliv och turism genom samverkan, främjar lönsamhet och nya affärsmässiga lösningar samt tillfredsställer behovet av diversifierat arbetsliv och service, samt hållbart resande.

Styrkan i social trygghet och gemenskap i landsbygdsmiljöer⁶⁰, gör till exempel att människor har en vana att dela resurser och kunskap mellan varandra. Genom att fortsätta arbeta med den styrkan som utgångspunkt, främjar leaderområdet även jordbruksfondens mål om lokal utveckling, bioekonomi och förbättrad socioekonomisk struktur. Även fondens mål om ökad sysselsättning och tillväxt gynnas av en hållbar omställning, där nya affärsmodeller och entreprenörskap växer fram.

I arbetet mot målet är det viktigt att dra fördel av den möjlighet som lyfts i SWOT-analysen kring potentialen för utveckling och innovation som finns när vi arbetar tillsammans i 3- och 4-partnerskap och med att dra lärdom av andras erfarenheter (Smarta landsbygder).

4.2.3 Förbättrad inkludering och mångfald i Höga Kusten

Bild 2: Visar vilka av de globala målen som integreras i Leader Höga Kustens mål: 3. God hälsa och välbefinnande, 5. Jämställdhet, 10. Minskad ojämlikhet, 16. Fredliga och inkluderande samhällen.

I inkluderande samhällen och strukturer skapas välmående, sysselsättning, innovation, hälsa och framtidstro.⁶¹ Genom en förbättrad inkludering och mångfald

⁵⁹ Stockholm Resilience Center: [“The nine planetary boundaries”](#)

⁶⁰ Swotanalys Leader Höga Kusten, 2021

⁶¹ Lämna eller stanna, Lotta Svensson, 2017. Samt Fokus 18 “Vilka ska med? Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, 2018.

i vårt leaderområde kan vi ta vara på fler människors engagemang, kunskap och idéer.

I SWOT-analysen identifieras människorna som lever i Höga Kusten som en stor styrka; engagemanget, entreprenörsandan och även sammanhållningen bland människor i bygderna och föreningslivet. Samtidigt ses det som ett hot att mindre samhällen ofta är förhållandevis homogena, vilket gör det svårt för nya personer att hitta sammanhang och gemenskap.

Både i civilsamhälle och näringsliv finns problem med inkludering och mångfald, där en segregerad arbetsmarknad ses som en svaghet. För den ideella sektorn identifieras svårigheter att skapa en inkluderande sektor som hot, där vissa inte hängit med i samhällsutvecklingen utan arbetar på samma sätt som man gjort under många år. I båda fall är det ofta unga och utlandsfödda som hamnar utanför, vilket gör det svårt för dessa grupper att bidra och komma med nya idéer. Även nyinflyttade riskerar att hamna utanför i gamla strukturer.

Målet är att hitta nya tillvägagångssätt och aktiviteter som är hållbara och inkluderar fler i våra landsbygder och sektorer. Behovet av att arbeta tillsammans är tydligt, gärna i 3- och 4-partnerskap samt med inspiration av andra (Smarta landsbygder).

Målet riktas också mot att skapa en ökad inkludering och mångfald i begreppet Höga Kusten, där det finns behov av att hela området känner sig inkluderade i både begrepp och varumärke. Detta gäller även behovet av att visa en diversifierad bild av landsbygder och människorna som finns här.

Målet är utformat för att bidra till jordbruksfondens mål om social delaktighet och lokal utveckling i landsbygdsområden. Med förbättrade förutsättningar för inkludering och mångfald, och i förlängningen innovation⁶² ser vi också att målet på sikt bidrar till ökad sysselsättning och tillväxt. Målet ligger också i linje med RUS vision "Ett Västernorrland", där ökad inkludering är ett av verktygen för ett attraktivt Västernorrland, idag och i framtiden.

4.3 Insatsområden

Insatsområdena utgör strategins verktyg och anger inom vilka områden utvecklingsinsatser ska ske för att nå strategins mål. Utvecklingsinsatser ska drivas i ett av tre insatsområden, för att bidra till måluppfyllnad i ett eller flera av målen i strategin.

4.3.1 Insatsområde 1: Ett hållbart näringsliv

Ett hållbart näringsliv är ett ankare för att kunna uppnå EU:s mål att förbättra socioekonomiska strukturer i landsbygder, främja sysselsättning och tillväxt. Ett

⁶² RUS

hållbart näringsliv är ett viktigt verktyg för att gynna en hållbar omställning i Höga Kusten och bidrar även till att utveckla Höga Kusten till en attraktiv plats. Ett hållbart näringsliv bidrar också till ökad inkludering och mångfald genom att bidra till sysselsättning, innovation och nya kompetenser. Insatsområdet kan ge verktyg för alla strategins mål.

I detta insatsområde ryms insatser som syftar till att möta de identifierade behoven av att öka antalet entreprenörer och attrahera arbetskraft och kompetens. Det handlar också om kompetensutveckling; till exempel inom digitaliseringsområdet för att öka företagets konkurrenskraft och tillväxt; hållbart företagande samt satsningar på att öka innovationsnivån i Höga Kusten.

I detta insatsområde ser vi också insatser som paketerar det lokala (produkter, upplevelser, transporter, mat och dryck, lokala berättelser) till en bredare publik och därmed möjliggör för fler verksamheter att kommersiellt bygga sina hållbara upplevelser och produkter under det starka varumärket "Höga Kusten" – 12 månader om året. Här finns möjligheter för många olika näringar att arbeta tillsammans, såsom kulturella och kreativa näringar, gröna näringar, besöksnäringen och serviceföretag.⁶³

Tillgång till finansiell- och kunskapskapital samt kunskap om detta, är en förutsättning för att nya företag ska kunna etableras men också för att befintliga företag och entreprenöriella föreningar ska kunna utvecklas. Insatser för att främja samverkan och kunskapshöjning kring detta behövs.

Insatsområdet ska bidra till en hållbar omställning. För att skapa ett hållbart näringsliv välkomnar vi utvecklingsinsatser där företag och föreningar samverkar för att skapa affärsmodeller som gynnar såväl klimat som människor. Insatsområdet möjliggör affärsidéer som har fler värden än bara ekonomiska då det kopplar an till samtliga hållbarhetsdimensioner. Det kan handla om cirkulär ekonomi, men det kan också gälla inkludering, matchning av kompetens och arbetstillfällen, samt platserns attraktivitet.

4.3.2 Insatsområde 2: Attraktiva platser

Behovsanalysen visar att det blir allt tydligare att fler och fler kan tänka sig att flytta till landsbygder. Samtidigt visar också forskning att valet av plats att bo på i allt högre grad beror på upplevd livskvalité, som påverkas av tillgången till service, meningsfull fritid, stimulerande arbete och social tillvaro. I detta insatsområde ser vi därför satsningar som stärker Höga Kustens attraktivitet att bo, leva, verka och besöka – en nivå till.

Insatsområdet har en direkt koppling till mål 1 och har även en stark koppling till mål 2 och 3. Att utveckla attraktiva platser handlar om att skapa livs- och

⁶³ Geografiska matvarumärken – en accelererande kraft för lokal mat, Jordbruksverket, rapport, 2021

besöksmiljöer som bygger på våra styrkor och som också är hållbara över tid. En av Höga Kustens styrkor är den unika naturen, vilken också en av anledningarna till att många vill vistas här. För att det ska vara så även i framtiden behöver vi vårda naturen och livsmiljön, vilket ligger i linje med mål 2.

Behovsanalysen visar att en nyckel till en attraktiv plats är den sociala sammanhållningen, som stärks av ett levande föreningsliv. I insatsområdet ser vi därför satsningar av samverkande organisationer som ökar livskvalitén för boende i Höga Kusten, samt främjar inflyttning. Att man i detta arbete involverar olika gruppers perspektiv och behov, såsom utrikesfödda och unga, är en viktig förutsättning och ligger i linje med mål 3. Det är även viktigt att mötesplatser, där människor med olika bakgrund, ålder och intressen kan integrera och samverka, utvecklas.

Tillgång till service har stor betydelse för landsbygders utveckling. I insatsområdet ryms satsningar på nya samverkansformer och strategier mellan sektorer med fokus på att utveckla service i landsbygder. Även användning av digitala verktyg för att utveckla service ryms i insatsområdet.

Behovsanalysen visar att bristande tillgång till attraktiva året-runt-boenden är både ett hot och en svaghet. Utvecklingsinsatser som jobbar för att överkomma trösklarna för tillgång till attraktiva boenden är därför prioriterat i detta insatsområde.

Corona-pandemin har varit en ögonöppnare på många sätt, inte minst genom att det skapades nya förutsättningar för distansarbete. Distansarbete möjliggör för fler att kombinera längtan efter att bo och verka i landsbygder och samtidigt att behålla sitt jobb. Därför ryms i detta insatsområde insatser som utvecklar strukturer för en diversifierad arbetsmarknad. Den mångfalden bidrar i sig till att skapa attraktiva platser för fler att verka inom. Insatserna kan handla om mobilisering, användning och kunskapshöjning kring digitalisering samt ökad digital inkludering.

I takt med att antalet besökare ökar, ställs höga krav för att utveckla och upprätthålla en attraktiv miljö för både boende och besökare. Samverkan med lokalbefolkning, markägare och lokala företagare kring tillgänglighet och utveckling av turism är väldigt viktigt. I insatsområdet ryms insatser att förbättra och jobba mer förebyggande med planering av turisttäta områden för att skapa bättre flöden. Detta för att minska friktionen vid besöksmål och säkerställa en fortsatt positiv attityd till besöksnäringen hos invånare samt ett hållbart nyttjande av områdets natur.

4.3.3 Insatsområde 3: Ett engagerat och inkluderande civilsamhälle

Strategins tre mål genomsyras av behovet av engagemang, mångfald och inkludering, något även övriga insatsområden berör. De tydligt utpekade och

återkommande behoven kopplade till engagemang och inkludering motiverar valet att ha det som ett eget verktyg för genomförandet av strategin.

Det är tillsammans med engagemang vi skapar utveckling. Inkluderande och hållbara samhällen är två av FN:s globala hållbarhetsmål, dessutom är det tydligt i Reglabs innovationsindex att just dessa frågor bidrar till innovation.

Viljan att utveckla området är sektorsövergripande och görs bäst tillsammans, något som uttrycks i både SWOT-analys och i erfarenheter från tidigare programperioder. Vi ser dock att arbetet med inkludering haltar. SWOT-analysen visar att den ideella sektorns betydelse för Höga Kustens arbete för att skapa inkluderande samhällen är stor, men vissa delar av föreningslivet har svårt att jobba med dessa frågor. Även inom näringslivet ser vi svårigheter, där till exempel unga och utrikesfödda står utanför i högre utsträckning.

I insatsområdet ser vi satsningar i samverkan, som bidrar till att fler känner sig delaktiga, inkluderade och engagerade. Insatsområdet spänner över samtliga mål och kan till exempel handla om att skapa en meningsfull fritid för fler (mål 1), utveckla delningsekonomin (mål 2) och skapa samsyn om varumärket Höga Kusten (mål 3). Insatsområdet möjliggör också utvecklingsinsatser för att inkludera fler i civilsamhället och näringslivet, oavsett bakgrund, ålder, kön och funktionsförmåga för att skapa välmående, sysselsättning, innovation, hälsa och framtidstro. Insatserna omfattar aktiviteter som stärker såväl fysiskt som digitalt engagemang och inkludering.

4.4 Indikatorer och målvärden

Indikatorer används för att mäta hur väl vi uppnår våra mål och för att bedöma om utvecklingen över tid går åt det håll vi önskar. Möter vi visionen om Höga Kusten – en nivå till? Erfarenhet från tidigare programperioder visar att utveckling genom leadermetoden kan ha beröringspunkter inom flera insatsområden och därmed bidra till flera mål, något vi tagit fasta på när vi formulerat dessa. Dessa aspekter ligger till grund för valet att använda flertalet indikatorer för att följa upp alla mål.

I strategin satsas mycket på innovation, där innovativa projekt definieras som projekt vars resultat/aktiviteter är nya för platsen. För att mäta innovation inom olika målområden finns det en del indikatorer som refererar till att någonting ”nytt” skapas till exempel nya mötesplatser och nya nätverk. Begreppet ”nytt” i formuleringen av indikatorn betyder att det är nytt för platsen. Detta kan även innebära att till exempel en befintlig mötesplats utvecklas på ett innovativt sätt och räknas därmed som ”ny”.

Indikatorer nedan mäter framsteg mot de flesta delområden av våra mål, men vissa områden kan mätas bättre genom kvalitativa forskningsmetoder. Sådana delområden kommer att mätas genom riktad följeforskning. (läs mer i kapitel 5.4, 5.5 och 7).

4.4.1 Eus resultatindikatorer

Två EU-indikatorer är valda för att mäta framsteg i vår måluppfyllelse:

- (1) Tillväxt och sysselsättning i landsbygdsområden (Ny sysselsättning)
- (2) Smart omställning av ekonomin på landsbygden (Smarta landsbygdsstrategier)

Sysselsättning (1) är en övergripande indikator för att mäta tillväxt. Sysselsättning krävs för landsbygdersnas möjlighet att utvecklas. I ett område som ska vara attraktivt för boende och besökare måste det finnas möjligheter till sysselsättning. Att skapa fler hållbara, diversifierade och inkluderande arbetstillfällen möjliggör hållbar omställning, samtidigt som det förbättrar möjligheterna för att ökad mångfald och inkludering skapas, och bidrar till välmående, hälsa och framtidstro. Att våra sektorer går ihop och arbetar tillsammans genom Smarta landsbygdsstrategier (2) kommer att visa, inom alla våra tre mål, att vi arbetar med potentialen som finns för utveckling och innovation när vi arbetar tillsammans i 3- och 4-partnerskap och med att dra lärdom av andras erfarenheter.

4.4.2 Nationella indikatorer

Sex indikatorer på nationell nivå kommer att användas för att mäta framsteg i måluppfyllelsen.

- (1) Nya företag
- (2) Nya produkter
- (3) Nya tjänster
- (4) Nya mötesplatser
- (5) Nya fritids- och kulturverksamheter
- (6) Nya nätverk och samarbeten

I en attraktiv plats (mål 1) finns ett diversifierat arbetsliv och tillgång till service. Nya företag (1), produkter (2) och tjänster (3) är viktiga indikator för att mäta detta och komplettera indikatorn för ny sysselsättning. I arbetet med att främja hållbar omställning (mål 2) finns behov av nya affärsmodeller och entreprenörskap, vilket också mäts med indikatorerna (1), (2) och (3). Med förbättrad inkludering och mångfald (mål 3), ökar möjligheterna för fler grupper att starta företag, vilket kan mätas med indikator (1).

Mål 1 och 3 syftar till att skapa attraktiva platser för fler. Med nya mötesplatser (4) och fritids- och kulturverksamheter (5) kan vi mäta hur det arbetet fortskrider. Indikatorerna mäter också arbetet med till exempel hållbart friluftsliv och delningsekonomi i mål 2.

Grundläggande för leadermetoden och Leader Höga Kustens strategi är bred samverkan. Att arbeta tillsammans i nya nätverk och samarbeten (6) är en grundförutsättning för måluppfyllnad i alla tre mål.

4.4.3 Lokala indikatorer

Av tillgängliga indikatorer på lokal nivå har vi valt 16 för att mäta måluppfyllelsen av denna strategi:

- (1) Deltagare, kvinnor under 25 år
- (2) Deltagare, män under 25 år
- (3) Deltagare, utländsk bakgrund
- (4) Deltagare, funktionsvariation
- (5) Nya servicelösningar
- (6) Nya transportlösningar
- (7) Nya metoder, arbetssätt eller processer
- (8) Nya sociala företag
- (9) Projektdeltagare som upplever ökad inkludering
- (10) Nya lösningar på miljö- & klimatproblem
- (11) Nya aktiviteter utanför högsäsong
- (12) Nya besökare utanför högsäsong
- (13) Nya besöksmål
- (14) Befolkningsutveckling
- (15) Diversifiering av den lokala arbetsmarknaden
- (16) Nya bostadslösningar

De lokala indikatorerna är mer specifika än EU- och nationella indikatorer och har valts för att dels kunna mäta målen övergripande för alla mål, dels för att mäta mer specifika insatser som kan göras inom särskilda mål eller insatsområden.

Indikatorerna 1–4 ska mäta hur väl vi uppnår behoven av att attrahera unga, utlandsfödda och människor med funktionsvariation då det är särskilt utpekade målgrupper för att möta utmaningar gällande alla mål. Även indikatorerna servicelösningar (5), diversifiering av den lokala arbetsmarknaden (15), befolkningsutveckling (14) och projektdeltagare som upplever ökad inkludering (9) ligger på övergripande strateginivå. Eftersom behov finns särskilt utpekade i alla mål är indikatorerna valda för att mäta att leaderarbetet är framgångsrikt inom alla mål. Även indikatorn Nya sociala företag (8) mäter alla tre mål och dimensioner för att hållbar utveckling då sådana företag har andra värden är bara ekonomiska, som gynnar omställning och inkludering.

Arbetet för nya metoder, arbetssätt eller processer (7) är övergripande faktorer för utveckling och innovation i landsbygd. Att mäta detta är en självklarhet i alla tre målen. Då hållbarhet och miljö är en övergripande princip som påverkar alla våra mål vill vi mäta resultat av sådant arbete genom indikatorn nya lösningar på miljö- och klimatproblem (10).

För mål 1 och 2 är utvecklingen av besöksnäring, övriga näringar samt attraktivitet och inflyttning oerhört viktigt - särskilt i samverkan mellan varandra, samt för verksamheter året runt. Indikatorerna nya aktiviteter utanför högsäsong (11), nya besökare utanför högsäsong (12), nya besöksmål (13), och nya bostadslösningar (16) har valts för att mäta resultat av sådant Leaderarbete. För att möta behoven av

transportlösningar och hållbart resande som identifierats så har indikatorn nya transportlösningar (6) valts för att möjliggöra mätning av dessa insatser under mål 1 och 2.

EU:s resultatindikatorer

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
Stärka Höga Kusten som attraktiv plats (1), Främja omställningen till ett hållbart Höga Kusten (2), Förbättra inkludering och mångfald i Höga Kusten (3)	Hållbart näringsliv (1), Attraktiva platser (2), Ett engagerat och inkluderande civilsamhälle (3)	R.37	Tillväxt och sysselsättning i landsbygdsområden	Sysselsättningen ska ha skapats som senast vid projektslut. En heltidstjänst motsvarar 1720 timmar per år och en halvtidstjänst motsvarar 860 timmar per år.	xx heltidstjänster
1, 2, 3	1, 2, 3	R.40	Smart omställning av ekonomin på landsbygden	Antal framtagna strategier för smarta landsbygder	xx strategier

Nationella indikatorer

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
Stärka Höga Kusten som attraktiv plats (1), Främja omställningen till ett hållbart Höga Kusten (2), Förbättra inkludering och	Hållbart näringsliv (1), Attraktiva platser (2), Ett engagerat och inkluderande civilsamhälle (3)	NN.01	Nya företag	Antal nya företag som skapats under projektiden på grund av projektet. Med företag menar vi olika organisationsformer som till exempel enskild firma, AB och ekonomisk förening.	xx nya företag

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
mångfald i Höga Kusten (3)					
1, 2, 3	1, 2, 3	N.03	Nya produkter	Denna delas upp i 3 nivåer för att kunna ta hänsyn till innovationshöjd. D.v.s. är produkten/erna nya på den svenska marknaden, på den lokala marknaden (leaderområdet) eller endast för det enskilda företaget? En fysisk produkt är en vara som man kan köpa och ta med hem, men konsumera senare. Till exempel olika matprodukter, souvenirer, kläder och möbler. En digital produkt är en vara som säljaren kan sälja (eller erbjuda gratis) upprepat antal gånger utan att göra om varan på nytt. Till exempel nedladdningsbara filer som e-böcker och guider. Men det kan också inkludera olika mjukvaror och appar om kunden inte är beroende av prenumerationer för att kunna ta del av dem.	xx nya produkter
1, 2, 3	1, 2, 3	N.04	Nya tjänster	Denna delas upp i 3 nivåer för att kunna ta hänsyn till innovationshöjd. D.v.s. är tjänsten/erna nya på den svenska/lokala marknaden eller endast för det enskilda företaget? En (fysisk) tjänst är något som man köper och konsumerar ihop istället för att ta med hem. Till exempel hårklippningar, guidade turer och upplevelser samt teaterföreläsningar. En digital tjänst är en tjänst som säljaren behöver göra om och anpassa vid varje försäljning. Till exempel sociala media tjänster, webbdesign eller liknande. Hit räknas även olika streamingtjänster då kunden inte äger materialet utan	xx nya tjänster

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
				endast har tillfällig tillgång genom någon form av prenumeration på säljarens villkor.	
1, 2, 3	1, 2, 3	N.05	Nya mötesplatser	Antalet mötesplatser som skapats genom projektet och som bedöms kunna bestå efter projektslut. En mötesplats kan vara fysisk i form av en ny eller återställd lokal där olika verksamheter kan äga rum. Till exempel hembygdsgårdar eller övriga samlingslokaler. En mötesplats kan också vara ett digitalt forum om det är begränsat till en tydligt avgränsad målgrupp och det finns sätt att interagera. Till exempel en facebook-grupp. Hemsidor eller bloggar räknas inte.	xx nya mötesplatser
1, 2, 3	1, 2, 3	N.06	Nya fritids- och kulturverksamheter	Antalet fritids- och kulturverksamheter mötesplatser som skapats genom projektet och som bedöms kunna bestå efter projektslut. Till exempel kan detta inkludera ungdomsverksamheter, teatergrupper, idrottsföreningar och språkcaféer. Endast antalet olika verksamheter ska räknas. Man ska inte räkna in antalet träffar som de haft eller antalet deltagare som medverkat.	xx nya fritids- och kulturverksamheter
1, 2, 3	1, 2, 3	N.07	Nya nätverk och samarbeten	Antalet nya och bestående nätverk eller samarbeten som skapats genom projektet och som bedöms kunna bestå efter projektslut. För att räknas som nytt ska nätverket eller samarbetet inte ha funnits innan projektets mobilisering och uppstart för det syfte som det nu har. Det behöver ingå minst två aktörer för att räknas som ett nytt nätverk eller samarbete. Endast antalet nätverk ska ingå, inte antalet aktörer i de nätverken.	xx nya nätverk och samarbeten

Lokala indikatorer

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
Stärka Höga Kusten som attraktiv plats (1), Främja omställningen till ett hållbart Höga Kusten (2), Förbättra inkludering och mångfald i Höga Kusten (3)	Hållbart näringsliv (1), Attraktiva platser (2), Ett engagerat och inkluderande civilsamhälle (3)	L.01	Deltagare, kvinnor under 25 år	En deltagare är en person som medverkar aktivt i projektet och får någon form av utbildning, kompetensutveckling eller liknande.	xx deltagare
1, 2, 3	1, 2, 3	L.03	Deltagare, män under 25 år	En deltagare är en person som medverkar aktivt i projektet och får någon form av utbildning, kompetensutveckling eller liknande.	xx deltagare
1, 2, 3	1, 2, 3	L.05	Deltagare, utländsk bakgrund	Summan av L.01-L.04 (Deltagare) för projekt som identifieras som projekt som arbetar med inkludering av utrikes födda.	xx deltagare
1, 2, 3	1, 2, 3	L.06	Deltagare, funktionsvariation	Summan av L.01-L.04 (Deltagare) för projekt som identifieras som projekt som arbetar med inkludering av individer med funktionsvariation.	xx deltagare
1, 2, 3	1, 2, 3	L.16	Nya servicelösningar	Servicelösningarna ska vara nya på så sätt att man vill testat eller introducerar nya metoder för att uppnå förbättrad lokal service som kan utveckla en bygd.	xx nya servicelösningar
1, 2	1, 2, 3	L.17	Nya transportlösningar	Lösningen kan vara digital eller fysisk, det viktiga är att den bidrar till att individer lättare kan transportera sig i området. Till exempel genom olika kollektiva lösningar, appar, eller liknande. Med ny menas att den skapades under projektets gång.	xx nya transportlösningar
1, 2, 3	1, 2, 3	L.23	Nya metoder, arbetssätt eller processer	Nya sätt att arbeta i företag. Till exempel nya produktionsprocesser, nya logistiklösningar eller nya organisationsformer.	xx nya metoder, arbetssätt eller processer
1, 2, 3	1, 2, 3	L.24	Nya sociala företag	Antal nya sociala företag som skapats under projektets gång. Ett socialt företag är ett företag	xx nya sociala företag

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
				som försöker skapa nya lösningar på samhällsproblem och där vinsten inte är central. Eventuell vinst går i stället tillbaka till verksamheten. Dessa företag kan som mest vara lika många som antalet företag som anges för den nationella indikatorn Nya företag.	
1,2,3	1,2,3	L.33	Projektdeltagare som upplever ökad inkludering	Antal deltagare i projekt inom integration och inkludering som upplever en ökad inkludering i och förståelse för samhället vid projektslut.	xx projektdeltagare som upplever ökad inkludering
1, 2, 3	1, 2, 3	L.38	Nya lösningar på miljö- och klimatproblem	En lösning på miljö- och klimatproblem kan till exempel vara att mobilisera eller skapa metoder för energieffektivisering, vatten- och avloppshantering, avfallshantering eller andra produktionsprocesser.	xx nya lösningar på miljö- och klimatproblem
1, 2	1, 2, 3	L.48	Nya aktiviteter utanför högsäsong	Aktiviteter för besökare som skapas/tillkommer genom projektet är nya på marknaden och ger försäljningsintäkter under den perioden som anses vara lågsäsong för den aktuella sektorn. Det kan alltså vara under vintern eller under sommaren beroende på var i landet och inom vilken bransch.	xx nya aktiviteter utanför högsäsong
1, 2	1, 2, 3	L.49	Nya besökare utanför högsäsong	Nya dagsbesökare som tillkommit genom projektet och som besöker området under lågsäsongen. Indikatorns värde kan alltså vara max så stort som den nationella indikatorn för nya dagsbesökare som inte skiljer på hög- och lågsäsong.	xx nya dagsbesökare utanför högsäsong
1, 2	1, 2, 3	L.50	Nya besöksmål	En fysisk plats som erbjuder en eller flera besöksanledningar och som tillkommit genom projektet.	xx nya besöksanledningar
1, 2, 3	1, 2, 3	L.53	Befolkningsutveckling	Förändringen i antal folkbokförda individer i leaderområdet från en mätpunkt till en annan. Förslagsvis görs en basmätning i samband med stadgeskrivandet och ytterligare en mätning i slutet av programperioden.	xx antal folkbokförda individer

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
1,2,3	1,2, 3	L.54	Diversifiering av den lokala arbetsmarknaden	Den lokala arbetsmarknaden är mer diversifierad på så sätt att de lokala företagen representerar fler näringsgrenar eller är mindre koncentrerade till den dominerande näringsgrenen. Förslagsvis görs en basmätning i samband med stadgeskrivandet och ytterligare en mätning i slutet av programperioden.	Ökning från basmätningar
1, 2	1, 2, 3	L.55	Nya bostadslösningar	Bostadslösningarna ska vara nya på så sätt att man testat eller introducerat nya metoder för att uppnå nya sätt att bygga eller förvalta bostäder som kan utveckla en bygd.	xx nya bostadslösningar

5 Genomförande

5.1 Kommunikation

Leader Höga Kustens kommunikationsarbete ska synliggöra leaderområdets behov, och utvecklingsmöjligheter, så att engagemang (underifrånperspektiv) kan tas tillvara, och även väckas hos grupper och individer att på olika sätt engagera sig i landsbygdsutveckling. Resultat, mervärden och effekter kan användas för att inspirera och lyfta goda exempel på projekt, men också för att på ett transparent sätt redovisa vad gemensamma satsningar genererat i området. Det finns ett antal för alla leaderområden generella budskap för kommunikation om lokalt ledd utveckling som vi har att ta hänsyn till:

- Tillsammans med andra bidrar du till att din landsbygd utvecklas.
- Vi jobbar tillsammans och lär oss av varandra för att bidra till en hållbar lokal utveckling.
- Tillsammans gör vi det enklare för målgrupperna att arbeta med leadermetoden.
- Leader bidrar till en hållbar samhällsutveckling.

Leader Höga Kusten arbetar ur ett varumärkesperspektiv. När vi skriver på hemsida eller i sociala medier påverkas läsarens uppfattning av varumärket av hur/vad vi skriver. I början av programperioden uppdaterar och nyskapar vi den varumärkesplattform som vi arbetat med under tidigare programperiod som utgått från tre tydliga kommunikationsmål:

- Tydliggör och informera om Leader.
- Inspirera och skapa möjligheter.
- Öka en positiv bild av landsbygden.

För att göra våra kommunikationsinsatser tillgängliga och inkluderande ska vår kommunikation baseras på och följas upp enligt de övergripande principerna. Vi kommer att ta fram en ”populärversion” av leaderstrategin för att på ett lättillgängligt sätt ge en övergripande förståelse för den. Regelbundna kommunikationsinsatser och utbildningstillfällen gällande strategin och möjligheter till utvecklingsstöd kommer genomföras löpande för att sänka trösklar hos nya idébärare.

Målgrupper för kommunikation:

- Idébärare/stödsökande: Nytänkande, driftiga och samverkande organisationer som vill utveckla landsbygden tillsammans.
- Samarbetspartners: LAG och deras organisationer, SLU, Länsstyrelsen, kommunstyrelser, med flera
- Allmänhet: Boende/verksamma i Höga Kusten som kan utvecklas till bra ambassadörer för landsbygden. Potentiella inflyttare/ hemvändare.

Leader Höga Kustens bas för kommunikationsinsatser är hemsidan. Den kompletteras med närvaro i sociala medier, med digitalt och tryckt informationsmaterial, grafik, film, olika typer av möten (dialogmöten, workshops, informationsmöten), aktiviteter tillsammans med våra samarbetspartners, kampanjer, utlysningar, pressmeddelanden med mera.

LAG och dess organisationer har en viktig roll i kommunikationsarbetet. Genom sin representation ansvarar ledamöterna för att överföra sin organisations frågor, behov och möjligheter in till LAG - och också föra ut leaderarbetet och Leaders möjligheter samt resultat ut i sina organisationer och nätverk.

En viktig del i kommunikationsarbetet är att lyssna för att ta vara på andras idéer, erfarenheter och åsikter. Det är också viktigt att vi bidrar till arbetet att sprida och informera om leadermetoden nationellt och internationellt, både genom vårt eget arbete och genom Lokal utveckling Sverige (LUS) och ELARD.

5.2 Urvalsprocess

Leaderföreningen har en öppen och icke-diskriminerande urvalsprocess för att prioritera projekt.

Urvalsförfarandet är utformat för att möjliggöra urval av de projekt som kan bidra till att uppfylla målen för strategin. Leaderföreningen prioriterar projekten med hjälp av lokalt utformade urvalskriterier. Ingen enskild sektor; privat, ideell eller offentlig har mer än 49% av rösterna. Efter prioritering fastställer Leaderföreningen stödbeloppet. Jordbruksverket gör slutkontroll av stödberättigande och fattar beslutet som skickas ut till sökande.

5.3 Samordning och samarbete med andra aktörer

För att utvecklingsinsatser ska få bästa möjliga resultat krävs samverkan och ett gott samarbetsklimat mellan de olika parter som på olika sätt arbetar med utveckling av landsbygder. Leader Höga Kusten ska så långt som det är möjligt på ett strategiskt sätt samverka med andra program, myndigheter och organisationer. Grundtanken är att störst och bäst effekt uppnås om vi kompletterar varandras insatser.

I området finns idag en bra dialog, en stark samsyn och ett nära samarbete med den offentliga sektorns aktörer med utvecklingsansvar och vårt gemensamma arbete med regional utvecklingsstrategi och dess understrategier, handlingsplaner och arbete med landsbygdsutveckling (se även kapitel 2). Landsbygds- och besöksnäringens utveckling hänger starkt ihop och det finns idag en stark samverkan mellan Leader Höga Kusten och Höga Kusten Destinationsutveckling.

I tidigare programperiod har vår starka strategiska samverkan inom Höga Kusten intensifierats och Leader Höga Kusten har tagit en självklar plats i det regionala

utvecklingsarbetet.⁶⁴ Länsstyrelsen, Regionen, Leader Mittland och Leader Höga Kusten har under föregående programperiod haft regelbundna samverkansträffar, samt att länets Leaderområden ingått i Det stora samverkansrådet i regionen.

Under tidigare programperiod har LAG-styrelsen arbetat utifrån ett tydligt representantskap. Man ska representera en organisation eller annat etablerat nätverk, där man har ett tydligt definierat mandat från sin organisation att arbeta med leaderfrågorna. Genom tydliga mandat blir man som LAG-ledamot en aktiv länk mellan sitt nätverk och LAG, så att vi gemensamt inom sektorerna kan skapa synergieffekter, stärka strategiska samarbeten och få en effektiv kommunikation i syfte att skapa en hållbar inkluderande tillväxt i vårt leaderområde.

Deltagande i nätverk och samverkan som beskrivs ovan kommer att fortsätta och utvecklas vidare. I programperioden 2023–2027 strävar Leader Höga Kusten i ännu högre grad profilera organisationen som regional utvecklingsaktör och vara drivande i samverkan inom det främjande systemet för att säkerställa att strategier och planer integreras, når synergier och effekter samt främjar innovation.

Löpande har vi beskrivit strategier och planer som tagits med i framtagningen av denna strategi, dessa har tagits med i källhänvisningar och i löptext. Regional samverkan är en av styrkorna i Höga Kustens område och samverkan som grund för hållbar utveckling finns även utpekad i den regionala utvecklingsplanen.

5.3.1 De aktörer som identifierats som viktiga att samverka med:

Utveckling av våra landsbygder är inget en organisation kan göra ensam något leadermetoden är tydlig med. För att skapa synergieffekter med andra utvecklingsplaner och utvecklingsstrategier i område har vi identifierat dessa aktörer som särskilt viktiga för samverkan:

- Region Västernorrland
- Länsstyrelsen Västernorrland
- Härnösand, Kramfors, Sollefteå och Örnsköldsviks kommuner
- Höga Kusten Destinationsutveckling AB
- Företags- och näringslivsfrämjande organisationer i området
- Landsbygdsråden eller liknande kommunövergripande ideella föreningar i alla fyra kommuner
- RF-SISU Västernorrland
- Svenska kyrkans lokala organisationer
- Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och Mittuniversitetet
- Tillväxtverket

⁶⁴ LEADER Höga kusten, nya former för styrning och samverkan. Oxelhöjd. Emil, Kulturgeografiska institutionen, Uppsatser, Uppsala universitet, 2020

- Lokal utveckling Sverige (LUS) och andra Leaderområden, i första hand angränsande men även nationellt och internationellt.

Eftersom behovet av inkludering och mångfald är tydligt utpekade i strategin är organisationer som arbetar med frågor gällande inkludering och mångfald viktiga samverkanspartner. Det finns i nuläget inte en självklar samverkanspartner kring dessa frågor, men målet är att utreda frågan under 2022 och 2023.

5.4 Effekter

Med effekter menas förändring på längre sikt till skillnad från resultat som uppstår i anslutning till ett projekt och sedan kan försvinna. Vi vet att det finns flera faktorer som möjliggör och främjar att resultaten leder till strukturella och långvariga effekter i socio-ekonomiska strukturer i Höga Kustens landsbygder. Leadermetoden är viktig faktor för att nå långvariga effekter. Genom LAG-styrelsens erfarenhet och representation i sektorerna, samt ansvar att säkerställa att leadermetoden genomsyrar projekten, bidrar organisationen till att långvariga effekter av projekten säkerställs. Att ha effekt-tänk med sig i alla faser i projekt- och programgenomförande är en annan viktig faktor gällande idéformning, ansökningsprocess, genomförande och utvärdering. En tredje faktor för styrelsens möjlighet att främja effekt är gemensamt lärande och nätverkandet över projektens gränser. Detta gör att sociala innovationer kan främjas, metoder sprids och effekterna främjas i ett större område.

Att strategin stimulerar och främjar effekter betyder inte att alla genomförda projekt kommer uppnå en direkt effekt. En del i arbetet att uppnå effekter är att våga testa nya idéer. Därför har strategin utarbetats för att främja innovation och testa nya idéer – med utrymme att våga. LAG-styrelsen och utvecklingskontoret jobbar aktivt för att möjliggöra effekter under programperioden: genom att främja lärande, integrera effekt-tänket i idé- och ansökningsfasen, urval av projekt, projektgenomförande, uppföljning samt utvärdering.

5.4.1 Lärande för att främja effekter

Leader Höga Kusten har inlett ett samarbetsavtal med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) gällande följeforskning och forskning kring särskilda teman, samt kunskapshöjande insatser för våra projektägare (se även kapitel 7). Följeforskningen är ett av våra verktyg för att säkerställa att kunskap och erfarenheter från vetenskap och andra (leader)områden nationellt och i Europa tas in i projektens utformning och genomförande, samt att resultaten når ut till andra. Att nå ut med inspiration, omvärldsanalys, lärdomar och effekter under programperioden säkerställs även genom Leaders kommunikationsstrategi. I samverkan med FoU kommer vi även att utveckla vår metodik för effektförmedling och effektmätning ytterligare under programperioden.

5.4.2 Coachande för främjande av effekter

Effekt-tänket tas med under hela ansökningsprocessen, genom att vi i dialog med idébärare säkerställer att interventionslogiken hänger ihop. Genom att ha en tidig dialog med projektsökanden kan vi redan i ett tidigt skede koppla ihop sökanden med erfarenheter, kunskap och intressanta samverkanspartner. Sökanden får på så sätt stöd i att vidareutveckla idéer som har en större chans att uppnå strukturella effekter. Inför större ansökningar kan förstudiestöd vara lämpligt för att ge sökanden möjligheten att kartlägga behov och faktorer som påverkar möjliga lösningar samt stötta idébärande i att formulera en tydlig genomtänkt interventionslogik. På så sätt kan förstudiestöd tillsammans med coachning främja långsiktiga effekter.

Under projektgenomförandet satsar vi på kontinuerlig uppföljning. Utvecklingskontoret kontaktar regelbundet projekten för intervju. Samtalet ger tillfälle att koppla projektägaren till andra projekt, initiativ eller kunskapspartner, samt ger möjlighet att diskutera hållbarhet och effekt. Det diskuteras även hur projektet kan sprida sina resultat, och hur utvecklingskontoret kan stötta denna spridning. LAG-styrelsen informeras kontinuerligt om resultaten av uppföljningen för att komma med inspel.

Dessutom initierar utvecklingskontoret lärande nätverk mellan projektägarna kopplat till olika teman, där goda exempel kan spridas och där projekt och externa kunskapspartners kan bidra med reflektioner och råd samt få inspiration för nya forskningsområden.

5.4.3 Urval av projekt

Genom utformningen av urvalskriterier (sker under 2022) ska projekt som anses ha potential att nå hållbara effekter kunna nå högre poängsättning.

5.4.4 Utvärdering

Effektmätningen av hela strategin görs av Jordbruksverket. I tillägg till detta satsar Leader Höga Kusten på att utveckla innovativa metoder för att dra lärdomar från projekt, för att på så sätt kunna vara ännu mer effektivt i att stötta projekten att nå effekter. För att utveckla LAG-styrelsen och personal i detta är vi medlem i Effektfullt - en förening som verkar för att organisationer från alla sektorer ska stärka sin förmåga att mäta, analysera och synliggöra sina effekter på människor och miljö, samt använda resultaten för att lära och göra ännu större nytta.

5.5 Hur främjar strategin innovation?

Vi använder Sveriges Kommuner och Regioners definition för innovation; *”nya lösningar som svarar mot behov och efterfrågan i vardagen och omvärlden”*⁶⁵. Värdet som skapas kan anta många former - ekonomiska, sociala eller

⁶⁵ [Sveriges Kommuner och Regioner](#)

miljömässiga. Innovation kan vara ny för organisationen, ny för platsen, ny för marknaden eller ny för världen. Värdeskapandet för samhället uppstår då nya lösningar anammas, sprids och blir ett sätt att arbeta långsiktigt.

Innovation kan handla om vad (är innehållet nytänkande?), var (är det nytt i sammanhanget?), vem (är processen nytänkande?) eller varför (är drivkraften och visionen nytänkande?). Vår utgångspunkt är att innovation inte är någonting som finns ”på sidan om” projekten, utan är integrerat i projekten.

LAG-styrelsen och utvecklingskontoret jobbar aktivt för att främja innovation i området genom att integrera innovation i mål, insatsområden, villkor och urval av projekt, samverka med FoU, utveckla lärande nätverk av smarta landsbygder och samverka regionalt och nationellt med andra innovationsfrämjande aktörer.

5.5.1 Innovation integrerat i mål, insatsområden, villkor och urval

För att kunna uppnå målen i strategin krävs innovation om det ska kunna skapas hållbara strukturella förändringar. Även genom fokus på mångfald och inkludering i genomförandet av strategin främjas innovationsförmåga.⁶⁶ Innovation är en integrerad del i leadermetoden. Precis som i förra perioden tas innovation därför med i våra villkor för projekt, där innovativa projekt definieras som projekt som är nytt på platsen eller området. Innovation kommer även beaktas som en viktig faktor för poängsättning vid framtagandet av urvalskriterier för projektansökningar, som kommer tas fram under 2022.

5.5.2 Samverkan med SLU och andra kunskapspartner

Eftersom lärandet inom projekt, mellan projekt och mellan aktörer inom och utom Höga Kustens område är en viktig faktor för att uppnå önskade effekter och främja innovation ingår Leader Höga Kusten ett samarbetsavtal med SLU. Samarbetet rör framtagandet av strategin, följeforskning och forskning kring särskilda teman, kunskapsstöd mot våra projektägare och samverkansprojekt med andra leaderområden. Se även kapitel 5.4 (effekter). Flera av kommunerna i Höga Kusten har även samarbetsavtal med Mittuniversitetet.

5.5.3 Lärande nätverk av Smarta landsbygder

Vi stöttar så kallade ”Smarta landsbygder”, som utvecklar innovativa lösningar på lokala utmaningar. Genom att använda ortens unika styrkor och möjligheter bidrar aktiva invånare till en hållbar utveckling i området. De utvecklar och förverkligar strategier med utgångspunkt i ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Ofta genom innovation och med hjälp av digital teknik. Smarta landsbygder gynnas av samarbete och nätverkande med andra platser med samma utmaningar och mål. Leader Höga Kusten vill koppla ihop dessa aktörer i nätverk med lärande i fokus,

⁶⁶ RUS

där även extern expertis som kan bidra till nytänkande bjuds in för att på så sätt främja lärandet för ökad innovation.

5.5.4 Regional samverkan för innovationsfrämjande

Regional samverkan är en av styrkorna i Höga Kustens område och samverkan som grund för innovation finns även med i RUS. Vi har beskrivit mer om denna samverkan och vår organisations roll ovan (se 5.3) Leader Höga Kusten är en av vägarna till det innovationsfrämjande systemet, genom att vara en synlig organisation som välkomnar idéer genom att finansierar innovativa idéer och/eller lotsar de vidare till andra organisationer om de är bättre lämpade att ta hand om idéerna. I denna programperiod strävar Leader Höga Kusten att i ännu högre grad profilera organisationen som regional utvecklingsaktör, ta en roll i kompetenshøjande och lärande insatser och vara framåt drivande i samverkan inom främjandesystemet för att säkerställa att innovativa idéer växer fram och stötts i regionen.

5.6 Övergripande principer

I vårt leaderområde delas inställningen om att det krävs en bred samverkan för att åstadkomma ett framgångsrikt utvecklingsarbete. I ett partnerskap mellan offentliga, privata och ideella aktörer, med möjlighet att växla upp i 4-partnerskap, skapas en stark bas för utveckling och förutsättning för långsiktig hållbar utveckling. Projekt som genomförs inom denna strategi ska byggas på samverkan, samt att de ska ta hänsyn till de planetära gränserna, bygga på likabehandling och icke-diskrimineringsprinciper samt integrera jämställdhetsprincipen i projektets arbetssätt.

Övergripande principer sträcker sig över alla nivåer av hållbarhet. Social, ekologisk och ekonomisk. Det handlar dels om hur vi aktivt har arbetat för att inkludera en bredd av människor i framtagandet av denna strategi (se kap 2), dels om hur vi i ett nästa steg undviker exkludering och diskriminering i de projekt vi beviljar. Det handlar också om hur vi kan använda finansiering som ett verktyg för att motivera sökande att arbeta mer aktivt för inkludering, ökad innovation genom mångfald och att verka inom våra planetära gränser.

De övergripande principerna ska avspeglar sig i genomförande och uppföljning av strategin. Det innebär att framtagandet av urvalskriterier, villkor för projekt och riktlinjer kommer påverkas av principerna. Även kommunikation och kunskapshøjning kring de övergripande principerna kommer ingå i kommande arbete med att forma Leaderområdet. För uppföljning av övergripande principer har vi viss möjlighet att följa dessa genom våra indikatorer, för att förbättra uppföljningen tar vi även med dem i följeforskningen (se kap 7). Kopplat till detta görs även översyn av kommunikationsstrategin löpande.

5.6.1 Hållbar utveckling

Genom en integrerad tillämpning av de tre hållbarhetsdimensionerna i genomförandet av Leader Höga Kustens utvecklingsstrategi - oavsett projekt, aktivitet eller verksamhet - ska vi hela tiden bidra till en förflyttning och omställning som bidrar till utvecklingen av ett hållbart leaderområde med hänsyn till kommande generationer. I framtagandet av strategin har Agenda 2030⁷¹ och Sveriges miljömål⁷² genomsyrat omvärldsanalysen. I SWOT, dialoger och fokusgrupper har hållbar utveckling återkommande pekats ut som en avgörande faktor i framtida Leaderarbete. Detta speglas i mål, insatsområden och indikatorer som uppmuntrar, möjliggör samt kvantifierar och följer upp arbetet kring hållbar omställning i Höga Kusten. De planetära gränserna synliggör gränser för vad jorden tål, våra ekonomiska och sociala behov behöver helt enkelt uppfyllas inom ekologins gränser. Gränserna har ett direkt samband med Agenda 2030. Samtliga mål i strategin är därför kopplade till de globala målen för att på ett tydligt sätt visa hur vårt arbete är del av ett större sammanhang och målsättning om en hållbar utveckling inom planetens gränser.

5.6.2 Lika behandling, ickediskriminering och jämställdhet mellan män och kvinnor

Principerna handlar om att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter. I omvärldsanalys, SWOT, dialoger och fokusgrupper har dessa principer pekats ut som viktiga faktorer i framtida Leaderarbete. Därför eftersträvar vi, oavsett projekt, aktivitet eller verksamhet, att motverka omedvetna strukturer och stereotypiska synsätt. Arbetet med detta hänger tätt ihop med principer om hållbar utveckling och Agenda 2030. Strategins arbete med likabehandling, icke-diskriminering och jämställdhet mellan kvinnor och män avspeglas i mål, insatsområden och indikatorer som uppmuntrar, möjliggör och kvantifierar samt följer upp arbetet kring ökad inkludering i Höga Kusten.

För att öka vår kunskap om exkluderande processer valde vi att beställa en rapport med fokus på inkluderande landsbygd⁶⁷ som genomlyser områdena mångfald, inkludering och jämställdhet mellan män och kvinnor ur ett landsbygdsperspektiv. Utifrån denna rapport har vi lärt oss att kompetens kring exkluderande processer utgör ett stort behov för att nå målen i strategin. Vidare ser vi att inkludering, mångfald, innovation och utveckling hänger ihop och är lönsamt för såväl en organisation eller företag som en plats. I arbetet med våra övergripande principer ska vi synliggöra exkluderande processer, implementera principerna i arbetssätt och urvalsprocesser, samt följa upp dem för att möjliggöra reell inkludering.

⁶⁷ Omvärld och landsbygd, Your will AB, 2021

6 Organisation

Det är angeläget att leaderarbetet kommer i gång snabbt och sömlöst mellan programperioderna. Under 2022 kommer rutiner och styrdokument ses över från tidigare programperiod, uppdateras och anpassas till den nya strategin och leadermetodens principer. Även ett utbildningsupplägg för kommande LAG-styrelse, valberedning och utvecklingskontor tas fram. Det ska bland annat omfatta strategins mål, EU:s mål, de nationella målen, regionala mål och arbetssätt, övergripande principer och ledarskap.

6.1 Partnerskapet och föreningen

Partnerskapet som ansöker om Leaderområdet Höga Kusten består av representanter från alla tre sektorer; offentlig, privat och ideell. Offentlig sektor representeras av programperiodens kommande finansiärer; Härnösands, Kramfors, Sollefteå och Örnsköldsviks kommuner samt Region Västernorrland. Även Höga Kusten Destinationsutveckling AB ingår som offentlig part i partnerskapet då de är en viktig samverkansaktör för regional utveckling i just vårt leaderområde, särskilt gällande våra landsbygder. Ideell sektor representeras av RF-SISU Västernorrland och privat sektor representeras av Höga Kusten Turism AB.

Partnerskapet har arbetat fram leaderstrategin tillsammans med representanter från Länsstyrelsen Västernorrland och Sveriges lantbruksuniversitet som adjungerats in i den skrivargrupp som vi valt att kalla Styrgrupp+.

I både framtagande och genomförande av strategin är det av stor vikt att partnerskapet känner sig delaktiga och "äger" strategin. För att säkerställa att leadermetodens principer genomsyrar leaderorganisationen och säkerställer effektivt arbete och långsiktig funktionalitet, är partnerskapet sammansatt på ett sätt som ger både en bredd och stabilitet. De offentliga finns med för att förankra strategin såväl inom sina egna organisationer, som att ta in strategier, planer och kunskap från sina organisationer. RF-SISU Västernorrland har genom sina medlemmar verksamhet och lokal förankring i hela Höga Kusten, vilket gör dem till en självklar aktör för att nå och representera den ideella sektorn i partnerskapet. Idrottsföreningar är ofta så mycket mer än "bara" idrott, inte minst i landsbygder. Deras medverkan är också en viktig del i att lyfta mångfald-, inkludering- och ungdomsperspektiven strategin. Höga Kusten Turism är ett företagärägt sälj- och marknadsbolag som samlar företag och organisationer som vill utveckla Höga Kusten som destination. Besöksnäringen är en stark näring i Höga Kusten, där både företags- och bygdeutvecklande viljor och satsningar möts. Höga Kusten Turism har god kunskap och brett kontaktnät både inom branschen och lokalt runt om i Höga Kusten. Eftersom destinations- och landsbygdsutveckling till stor del går hand i hand i området, är Höga Kusten Turism och Höga Kusten Destinationsutveckling en naturlig del i partnerskapet.

För att säkerställa en bredare kompetens, regional samverkan och synergier inom CAP-politiken så har ”SLU – intuitionen för stad och land” samt Länsstyrelsens enhet ”Hållbar regional utveckling”, adjungerats in i styrgrupp+ för strategin med målet att formalisera samarbetet i ett kommande LAG.

Till partnerskapet har nuvarande LAG-styrelse funnits till hands i SWOT-arbetet, som kompetensbank för organisationsfrågor och i remissförfarandet. Detta genom deras kontaktytor till de organisationer ledamöterna representerar, vilket är:

- Offentliga: De fyra kommunerna, Regionen, Höga Kusten
Destinationutveckling
- Privata: LRF, RF-SISU, Företagarna Västernorrland, Härnösands näringslivs ek. förening, Futura kvinnlig företagsförening, High Coast Creative
- Ideella: Landsbygdsråden i Härnösand, Sollefteå och Kramfors, Bygderådet Örnsköldsvik

En helt ny förening för programperioden kommer bildas. Efter strategins inlämning i oktober 2021 kommer partnerskapet tillsätta en interimsstyrelse vars uppgift blir att bilda förening och ta fram stadgar. I föreningen kommer organisationer som vill bidra till förverkligandet av föreningens ändamål kunna söka medlemskap och ha rösträtt vid föreningens möten. Medlemskapet kommer beviljas av föreningens styrelse. LAG-styrelsens ledamöter ska genom sina organisationer vara medlemmar i föreningen.

Interimsstyrelsen ska utse en för Leaderområdet representativ och kompetent LAG-styrelse som med leadermetoden som utgångspunkt kan ansvara och genomföra den lokala utvecklingsstrategin. Interimsstyrelsens uppgift ska också vara att driva det förberedande arbetet fram till en ny LAG-styrelse utsetts. Målet är att ha en förening klar, samt tillsätta en LAG-styrelse som är representativ, väl förberedd och utbildad för att kunna verka under programperioden från och med 2023.

I Bilaga 5 redovisas partnerskapet med Jordbruksverkets vidare tolkning ”de aktörer som ligger bakom utvecklingsstrategin”. Utöver de organisationer som redovisats i kapitlet, ingår i bilagan samtliga organisationer som tagit del i SWOT-analys, fokusgrupper och remissförfarande.

6.2 Föreningens styrelse

LAG, den lokala aktionsgruppen, fattar beslut om vilka ansökningar som ska prioriteras inom ramen för strategin. En LAG-styrelse tillsätts och denna ska vara en aktiv och transparent grupp, som tillför kunskap, nätverk och långsiktig kapacitet att förvalta och genomföra strategin utifrån förståelse och sina kompetensområden för och inom leadermetoden och strategin som helhet. LAG-styrelsens beslut går inte att överklaga och därför vilar ett stort ansvar på styrelsen att besluten är ändamålsenliga, främjar effekter och sker i linje med strategin, dess

mål och insatsområden. Ledamöterna ska vara öppna, tydliga, professionella och objektiva.

LAGs styrelse ska vara representativt utifrån följande kriterier:

- Ålder
- Etnicitet
- Juridiskt kön
- Geografisk spridning i området
- Sektor (ideell/privat/offentlig/FoU)
- Kompetens inom strategins områden

Varken kvinnor eller män utgör mer än 60% av styrelsen och ledamöter ska vara 18 år eller äldre. Det är viktigt att LAG-styrelsen har en sådan sammansättning att man uppfyller EU-förordningens krav på att 51 % av rösterna i urvalsbesluten avges av parter som inte är offentliga myndigheter. Platserna i LAG-styrelsen ska fördelas jämnt när det kommer till sektorer och geografisk spridning i leaderområdet.

Ledamöterna i LAG ska arbeta proaktivt med genomförandet av strategin och på så sätt verka för att skapa ett attraktivt och konkurrenskraftigt leaderområde.

Styrelsens uppdrag har leadermetodens principer som utgångspunkt.

Sammansättning och arbetssätt för styrelsen grundar sig i erfarenhet och utvärdering från föregående programperiod.

Styrelseuppdraget ställer höga krav på ledamöterna, det är därför mycket viktigt att ledamöter i LAG har ett tydligt definierat mandat där de tillhör en organisation som kan medverka till att genomföra leaderstrategin. Det kan till exempel vara landsbygdsutvecklare på kommunen, representanter från en kommuns bygderåd eller företrädare för en organisation som samlar ideella representanter, företagare och entreprenörer. Genom sitt tydliga mandat blir en LAG-ledamot en aktiv länk mellan sitt nätverk och LAG, vilket möjliggör synergieffekter, långsiktiga effekter och strategisk samverkan mellan sektorer och geografiska områden i hela Höga Kusten och i regionen. En LAG-ledamots ansvar är att bidra till att nå ut med leadermetodens möjligheter för utvecklingen av de målområden som strategin anger. Ledamöterna har också ansvar för att löpande dela områdets behov utifrån den egna organisationens verksamhet samt omvärldsbevaka initiativ och utveckling i området. Med ett tydligt mandat med bred lokal förankring säkerställer föreningen underifrånperspektivet både i den egna verksamheten och i prioritering av projekt.

Styrelsen har möjlighet att vid behov tillsätta arbetsgrupper och andra kommittéer för särskilda uppdrag och projekt. Styrelsen kan också välja att adjungera personer till styrelsen för hela eller delar av ett verksamhetsår. Inom styrelsen bildas ett arbetsutskott, bestående av 4–6 ledamöter som representerar varsin sektor samt

LAG-styrelsens ordförande. Arbetsutskottet har till uppgift att bereda LAG-styrelsens beslutsmöten.

I senare delen av programperioden 2014–2020 tillsattes en ungdomskommitté – Advisory Board Höga Kusten med deltagare 16–25 år, något som avses fortsätta även i den nya programperioden. Advisory Boards uppgift är bland annat att vara rådgivande i ansökningsfas för projekt och i framtagandet av LAG-ägda projekt. Vid ungdomsprojekt (paraplyprojekt) är Advisory Board del i den beslutande kommittén. Advisory Board bidrar också till att strategins genomförande följer Barnkonventionens principer.

6.2.1 Valberedning

Styrelsens ledamöter föreslås av valberedningen som har en mycket viktig roll när det gäller att forma den samlade kompetensen inom styrelsen och säkerställa att styrelsens ledamöter har ett tydligt mandat. Den första valberedningen kommer att utses av interimsstyrelsen, därefter sker årligen val av valberedning vid föreningens årsmöte. Valberedningen ska bestå av ledamöter från respektive sektor och ha geografisk spridning och samlad kompetens om leadermetoden och strategin för att kunna föreslå en styrelse med balans mellan kontinuitet, förnyelse, jämställdhet och mångfald. Valberedningen efterfrågar kompetens och representation för att säkerställa styrelsens kapacitet att leda en funktionell och effektiv leaderorganisation.

Valberedningens uppgift är att förbereda och föreslå de val som ska ske på föreningsstämman. Valberedningen arbetar utifrån stadgarnas fastställda kriterier fram ett förslag till årsmötet som fattar beslut om LAG-styrelsens sammansättning.

6.3 Drift – den operativa verksamheten

För att få in en bredd av projektansökningar, utnyttja tilldelad budget på bästa sätt och få en hög kvalitet på godkända projekt, krävs att utvecklingskontoret har en tillräcklig kapacitet redan från programperiodens start. Minst två heltider kommer att tillsättas i den nya organisationen för att starta upp/överföra verksamheten, vissa kompetenser kan komma att köpas in – ex ekonomistöd. Kompetens för verksamhetsledning, administration och ekonomi, kommunikation, projektledning och projektcoaching kommer att tillsättas och/eller överföras från det nuvarande leaderområdets verksamhet.

Utvecklingskontoret är den enhet som praktiskt utför de strategiska beslut LAG-styrelsen fattar och som driver arbetet framåt genom att ansvara för:

- Kommunikation och spridning av resultat och leadermetodens möjligheter
- Animeringsarbete och mobilisering av projekt
- Omvärldsbevakning, uppföljning och utvärdering
- Ekonomiplanering, handläggning och administration

- Koordinera verksamheten med andra utvecklingsfrämjande aktörer regionalt

Verksamhetsledaren har ett samordnande och övergripande ansvar för utvecklingskontoret; arbetsledning, projekt, personal, strategisk samverkan och så vidare.

Rollen som lotsande/coachande funktion är något som har varit väldigt framgångsrikt och uppskattat i leaderområdets arbete under 2014–2020⁶⁸ och som stärker Leader Höga Kusten som utvecklingsaktör i området. Genom coaching stöttar utvecklingskontoret nya utvecklingsidéer och pågående projekt. På så sätt säkerställer vi att leadermetoden genomsyrar utvecklingsinsatserna från start till mål.

Leader Höga Kusten ska vara tillgängliga i hela Leaderområdet och ha ett helhetsgrepp i landsbygdsutvecklingsfrågor i Höga Kusten. Det är inte alltid inkomna projektansökningar ryms inom leadermetoden. När projektidéer passar bättre hos andra utvecklingsfrämjande aktörer har utvecklingskontoret en viktig roll som förmedlare.

Utvecklingskontoret leder de av föreningen ägda projekten. Projekten kan exempelvis vara paraplyprojekt där möjlighet finns för företag, föreningar och organisationer att söka medel för att genomföra delaktiviteter.

Anställda ska vara väl insatta i leadermetoden och strategin, ha gemensam kännedom om hela verksamheten och dela på inkomna uppdrag. Likaså är det flera som arbetar i handläggningssystemen. Arbetssättet skapar såväl delaktighet som flexibilitet inom gruppen och är av erfarenhet ett framgångsrikt sätt att arbeta. Behovet av kompetensutveckling av verksamheten följs upp kontinuerligt under perioden. Kompetensutveckling sker genom deltagande i nätverk, utbildningar och seminarier som erbjuds inom ämnen som linjerar med strategin, exempelvis genom Landsbygdsnätverket eller gemensamma satsningar med andra leaderområden. Personal vid utvecklingskontoret får inte vara ledamot i styrelsen.

Under programperioden är det önskvärt med större samarbete än i dagsläget med andra leaderområden och LUS för samordning och samnyttjande av vissa funktioner, som till exempel handläggning, kommunikation, omvärldsbevakning, uppföljning, utvärdering, ekonomi och goda exempel. Även samverkan mellan leaderprojekt och aktörer som arbetat genom leadermetoden nationellt och internationellt är av stor vikt för att genomföra vår leaderstrategi på ett måluppfyllande sätt.

⁶⁸ Utvärderingsenkät till projektledare, Leader Höga Kusten 2020, samt Swotanalys och Workshops

7 Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering är viktiga verktyg för att åstadkomma den förändring vi strävar efter för att kunna styra mot våra mål, att säkerställa att LAG når önskade resultat och för att eventuellt kunna revidera strategin, målvärden, beslutsprocesser och arbetsprocesser.

7.1 Uppföljning

Uppföljningar av indikatorer och målvärden kommer genomföras vid LAG-styrelsemöten. Detta hjälper LAG att säkerställa styrning mot våra beslutade mål. Uppföljning av projekt kommer att ske proaktivt via direktkontakt med projektledare, både som ett sätt att stötta dem och som ett sätt att kontinuerligt lära och utveckla våra rutiner. Vid några tillfällen kommer också enkät att användas för uppföljning och utvärdering. Även kontinuerlig översyn av kommunikationsstrategin utifrån övergripande principer och analys av projektportfölj kommer genomföras. Utvärderingsenkäter till projektägare kommer genomföras och analyseras kontinuerligt. Frågor kring de övergripande principerna tas med i utvärderingsenkäten. Strategin kommer löpande att stämmas av mot andra strategiska planer och dokument som berör leaderområdet. Slutsatser från uppföljningar och avstämningar diskuteras på LAG-styrelsemöten och i samverkan som beskrivs i kapitel 5.3.

7.2 Utvärdering och följeforskning

7.2.1.1 Extern utvärdering av verksamheten.

Extern utvärdering kommer att ske formativt under programperioden, och summativt mot slutet av programperioden. Den kommer att bygga på såväl kvalitativa intervjuer som enkäter. Denna utvärdering kan exempelvis omfatta hur väl våra arbetsprocesser fungerar, huruvida vi når ut med våra budskap, om vi når rätt projektgenomförare för att uppnå våra mål, samt vilka mervärden projekt skapar i området.

7.2.1.2 Följeforskning.

Som kort beskrivs i kapitel 5.4 planerar Leader Höga Kusten att ingå i ett samarbetsavtal med Sveriges Lantbruksuniversitet, en samverkan som inleddes under 2021. Där ska SLU medverka som följeforskare. Följeforskning är ett av våra verktyg för att mäta resultat och effekter av vårt arbete som är svåra att mäta genom indikatorerna. Följeforskningen ger oss också en bättre förståelse kring varför resultat uppnås eller inte. Fokusområden för följeforskningen bestäms under programperioden, men är kopplade till strategins mål och övergripande principer. Exempel på fokusområden för följeforskning är utvecklingen av samverkan och samverkansförmågan både regionalt och lokalt, attitydförändringar, (social) innovation i civilsamhället samt effekter av inkluderingssatsningar. Målsättningen

är att genomföra följeforskning (delvis) med andra Leaderområden. Utöver ovanstående kan studenter medverka i lärandeprocesser och följeforskning.

Vi kommer även att genomföra och delta i de uppföljningsaktiviteter som Jordbruksverket slagit fast för programperioden:

- Årlig resultatrapport
- Dialogmöten med Jordbruksverket och alla leaderområden
- Deltagande i årlig nationell leaderträff
- Nationell aktivitet för lärande och utveckling under 2025
- LAG ska bidra med de data som Jordbruksverket behöver för att utvärdera den strategiska planen.

7.3 Allmän lärandeprocess

Ovanstående uppföljnings-, följeforskning- och utvärderingsinsatser analyseras och diskuteras vid LAG-möten, där även handlingsplaner tas fram i samband med resultaten. Idébärare och projektägare bjuds kontinuerligt in till dessa möten. Erfarenhet visar att deras inspel är viktiga för utvecklingskontoret och styrelsen, som tar inspel, inspiration och erfarenheter med sig inför hantering av kommande projekt. Utvecklingskontoret genomför coachnings- och uppföljningssamtal, samt utbildning med externa projektägare kontinuerligt.

Trender i omvärlden och hur andra leaderområden arbetar är också viktiga delar att ta hänsyn till i en pågående lärandeprocess. Därför deltar både LAG-styrelsen och medarbetare aktivt i nätverk och andra forum för lärande, utbyte och samverkan, till exempel genom regional samverkan inom främjande systemet, Lokal Utveckling Sverige (LUS), träffar från Landsbygdsnätverket och European Network for Rural Development. Hur lärandeprocesser hänger ihop med effektfrämjande finns beskrivet i 5.4.

7.4 Revidering

Ovanstående insatser kring uppföljning, utvärdering samt lärandeprocess ger oss en bild av resultat som uppnås genom denna strategi, men också en föraning om långsiktiga effekter. Om tillräckliga resultat inte uppnås kommer vi att vidta åtgärder. Beroende på orsak kan olika åtgärder vara aktuella, såsom förändring i arbetssättet eller riktade utlysningar och informationsinsatser för få in fler ansökningar kring vissa mål eller målgrupper. Om tillräckliga resultat, trots åtgärder, inte nås kan det bli aktuellt att revidera strategin.

Datum: 7 mars 2022

Regional medfinansiering Leader Höga Kusten 2023 - 2029

Med anledning av Höga Kusten kommunernas landsbygdsutvecklingsarbete genom leadermetoden under nästkommande programperiod, ansöker Leader Höga Kusten om medfinansiering från sina ägande kommuner och från Region Västernorrland.

I Regeringens *Förslag till Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken* beskrivs den tematiska inriktningen för Leader, vilken mycket väl harmoniserar med Leader Höga Kustens lokala utvecklingsstrategi.

"Insatserna inom Leader ska stärka den lokala befolkningens tillgång till infrastruktur och förbättra levnadsvillkor inklusive fritid, kultur mm som utgör förutsättningar för attraktivt boende, ungas delaktighet, företagsutveckling och civilsamhället. Leader kan till exempel stödja projekt som utvecklar det lokala näringslivet, föreningslivet, attraktiva boendemiljöer och i övrigt goda livsmiljöer. Andra områden som kan stödjas är värdefulla natur- och kulturmiljöer, besöksnäring, initiativ för smarta byar och samhällen (smarta landsbygder), miljö, bioekonomi, klimatomställning och anpassning till klimatiförändringarna eller liknande temaområden som är viktiga för landsbygders utveckling och möter målen i GJP."

I den strategiska planen skriver Regeringen *"Leader är den åtgärd i den strategiska planen som tydligast syftar till att stimulera en bred landsbygdsutveckling."* Regeringens ambition är även att landsbygder i hela landet ska omfattas av leaderområden.

Under 2021 har en gemensam lokal utvecklingsstrategi för kommande programperiod tagits fram i bred demokratisk samverkan för vårt leaderområde. Höga Kustens leaderområde omfattar Härnösands, Kramfors, Sollefteå och Örnsköldsviks kommuner. I samband med att strategin skickades in under hösten bifogades våra kommuner och Regionens avsiktsförklaringar att stödja arbetet med utvecklingsstrategin in till Jordbruksverket som är förvaltande myndighet för Leader i Sverige.

Medfinansieringen för åren 2023 till 2029¹ kommer att krävas för att växla upp de medel som ska tillsättas Sveriges arbete med landsbygdsutveckling under den kommande programperioden av EU och staten. Vidare är det viktigt med fortsatt medfinansiering för att till fullo kunna optimera den nya budget som kommer att tilldelas tillväxtarbetet inom Leaderområdet.

Tillsammans med kommunerna och Regionens representanter i partnerskapsgruppen har beslutet fattats att begära medfinansiering utifrån följande fördelning:

Härnösands kommun	300 000 kr/år
Kramfors kommun	300 000 kr/år
Sollefteå kommun	300 000 kr/år
Örnsköldsviks kommun	450 000 kr/år
Region Västernorrland	500 000 kr/år

¹ Då leaderområdet kommer att behöva ha verksamhet t.o.m. 2029 enligt regler för genomförande av programperioden, så har vi valt att fördela ut medfinansieringen på fler år än bara programperiodens år. Detta för att kunna ansöka om en större budget och göra bättre uppväxlingseffekter.

Ett äskande för en budget på 50 miljoner kommer att göras för genomförande av nästkommande programperiod, att jämföra med den budget på 43,9 miljoner Höga Kustens leaderområde tilldelades för föregående programperiod.

För att kunna överlappa programperioderna på ett för området Höga Kusten så bra sätt som möjligt behöver denna fråga lyftas nu med svar innan sommaren, då ansökan om uppstart ska skickas till Jordbruksverket senast den 15 oktober. Ansökan ska skickas in med undertecknade medfinansieringsavtal.

Bilaga: Inlämnad Lokal utvecklingsstrategi: Framtidens Landsbygder i Höga Kusten

Vänligen

Jenny Edvinsson, verksamhetsledare Leader Höga Kusten

Kommunstyrelseförvaltningen

Ina Lindström, 0611 34 80 17

Ina.lindstrom@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Avgift kost för brukare inom SoL/socialpsykiatri

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att göra avgift för matkostnad valbar för brukare med boendeinsats SoL/socialpsykiatri, samt

att förändringen gäller från och med 1 juli 2022.

Beskrivning av ärendet

Enligt gällande praxis och avgiftsbeslut i kommunfullmäktige debiteras alla brukare med insatsen särskilt boende SoL 4 kap 1§ avgift gällande "kost" som i dagsläget inte är valbar, utan gäller alla brukare med den aktuella insatsen.

Funktionsstöd har två särskilda boenden/socialpsykiatri inom sitt verksamhetsområde. Vid dessa verksamheter bor brukare som beviljas bistånd utifrån tex långvarig psykisk ohälsa. Brukarnas ålder är varierande i ett spann från 43 – 77 år. En del i uppdraget gällande dessa brukare är att arbeta rehabiliterande och möjliggöra för brukarens självständighet och delaktighet. Med detta avses bland annat att på ett pedagogiskt sätt förbereda brukaren för mer självständighet i sitt boende och att kunna tillaga måltider. Eftersom alla brukare idag betalar en avgift för kost är utrymmet att inhandla råvaror för att träna på matlagning ofta mycket begränsat vilket starkt försvårar möjligheterna att tillsammans med personal träna upp dessa färdigheter och därmed på sikt kunna flytta till ett eget boende.

Funktionsstöd ser att en möjlighet att möjliggöra detta skulle vara att brukare inom SoL/socialpsykiatri har möjligheten att avstå avgift för kost för att istället använda sin budget till att köpa in råvaror och därefter få stöd av personal att tillaga måltider.

För att detta ska vara möjligt behöver det fattas ett beslut i kommunfullmäktige att avgiften för kost ska vara valfri. Socialförvaltningen har under sin handläggning haft dialog med jurist som menar att det är möjligt att göra en sådan lösning.

Kommunledningskontoret har ingen annan åsikt och föreslår därför kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att besluta att avgiften för kost ska vara valfri samt att förändringen träder i kraft från 1 juli 2022.

Socialt perspektiv

Beslutet har stor positiv påverkan på de brukare som nu får möjligheten att träna upp sina färdigheter och på sikt kan flytta till ett eget boende.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet bedöms inte ha påverkan på detta perspektiv.

Beslutsunderlag

Socialhämnden, sammanträdesprotokoll, 2022-03-31 §24

Socialförvaltningen, tjänsteskrivelse, 2022-02-10.

Malin Ullström
Tf chef Kanslienheten

Ina Lindström
Utredare

Socialnämnden

§ 24

Dnr 2022-000028 3.7.2.0

Avgift kost för brukare inom SoL/socialpsykiatri

Socialnämndens beslut

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta

att göra det valbart för brukare med boendeinsats SoL/socialpsykiatri gällande avgift för matkostnad.

Bakgrund

Enligt gällande praxis och avgiftsbeslut i kommunfullmäktige debiteras alla brukare med insatsen särskilt boende SoL 4 kap 1§ avgift gällande "kost" dvs den mat som brukaren får vid det aktuella boendet. Denna avgift är i nuläget ej frivillig utan givet att brukaren debiteras.

Funktionsstöd har två särskilda boenden/socialpsykiatri inom sitt verksamhetsområde. Vid dessa verksamheter bor brukare som beviljas bistånd utifrån tex långvarig psykisk ohälsa. Brukarnas ålder är varierande i ett spann från 43 – 77 år. En del i uppdraget funktionsstöd har gällande dessa brukare är att arbeta rehabiliterande och möjliggöra för brukaren självständighet och delaktighet. Med detta avses bland annat att på ett pedagogiskt sätt förbereda brukaren för mer självständighet i sitt boende och att kunna tillaga måltider. Att göra inköp av råvaror för en den enskilda brukaren är i dag mycket svårt detta utifrån att brukaren redan betalar för mat genom fastställt avgift. Detta medför att det finns mycket litet om ens något utrymme för den enskilda brukaren att köpa in råvaror för att tillsammans med personal kunna träna och tillaga mat i den egna lägheten. Det blir därmed nästintill omöjligt för den enskilda brukaren att få stöd i matlagning i syfte att bli självständig och flytta till egen lägenhet med förstahandskontrakt.

Funktionsstöd ser ett syfte med att brukare inom SoL/socialpsykiatri har möjligheten att avstå avgift för kost för att istället använda sin budget till att köpa in råvaror och därefter få stöd av personal att tillaga måltider.

Det man behöver beakta utifrån ovan bakgrund är att en valfrihet att betala avgift för kost kan komma att påverka omvårdnadsavgiften.

Förvaltningen har tagit stöd i detta resonemang av JP Infonet och deras jurister. Vilka i sak stödjer förvaltningens resonemang utifrån att det ses som

Socialnämnden

§ 24, Fort.

ett sakligt skäl att göra det valbart för denna brukargrupp avseende avgift för kost. Denna aspekt är viktigt utifrån den skyldighet kommunen har att behandla sina kommunmedborgare lika, då med avseende likställighetsprincipen.

Beslutsunderlag

Socialförvaltningen, Tjänsteskrivelse 2022-01-14.

Socialförvaltningen

Maria Hellström, 0611-34 83 89

maria.hellstrom@harnosand.se

Socialnämnden

Avgift kost för brukare inom SoL/socialpsykiatri

Förslag till beslut

Socialförvaltningen föreslår Socialnämnden besluta

att lämna förslag till kommunfullmäktige att göra det valbart för brukare med boendeinsats SoL/socialpsykiatri gällande avgift för matkostnad.

Beskrivning av ärendet

Enligt gällande praxis och avgiftsbeslut i kommunfullmäktige debiteras alla brukare med insatsen särskilt boende SoL 4 kap 1§ avgift gällande "kost" dvs den mat som brukaren får vid det aktuella boendet. Denna avgift är i nuläget ej frivillig utan givet att brukaren debiteras.

Funktionsstöd har två särskilda boenden/socialpsykiatri inom sitt verksamhetsområde. Vid dessa verksamheter bor brukare som beviljas bistånd utifrån tex långvarig psykisk ohälsa. Brukarnas ålder är varierande i ett spann från 43 – 77 år. En del i uppdraget funktionsstöd har gällande dessa brukare är att arbeta rehabiliterande och möjliggöra för brukaren självständighet och delaktighet. Med detta avses bland annat att på ett pedagogiskt sätt förbereda brukaren för mer självständighet i sitt boende och att kunna tillaga måltider. Att göra inköp av råvaror för en den enskilda brukaren är i dag mycket svårt detta utifrån att brukaren redan betalar för mat genom fastställt avgift. Detta medför att det finns mycket litet om ens något utrymme för den enskilda brukaren att köpa in råvaror för att tillsammans med personal kunna träna och tillaga mat i den egna lägheten. Det blir därmed nästintill omöjligt för den enskilda brukaren att få stöd i matlagning i syfte att bli självständig och flytta till egen lägenhet med förstahandskontrakt.

Funktionsstöd ser ett syfte med att brukare inom SoL/socialpsykiatri har möjligheten att avstå avgift för kost för att istället använda sin budget till att köpa in råvaror och därefter få stöd av personal att tillaga måltider.

Det man behöver beakta utifrån ovan bakgrund är att en valfrihet att betala avgift för kost kan komma att påverka omvårdnadsavgiften.

Förvaltningen har tagit stöd i detta resonemang av JP infonet och deras jurister. Vilka i sak stödjer förvaltningens resonemang utifrån att det ses som ett sakligt skäl att göra det valbart för denna brukargrupp avseende

avgift för kost. Denna aspekt är viktigt utifrån den skyldighet kommunen har att behandla sina kommunmedborgare lika, då med avseende likställighetsprincipen.

Mats Collin
Förvaltningschef

Maria Hellström
Verksamhetschef

Kommunstyrelseförvaltningen
Jeanette George, 0611 34 80 16
jeanette.george@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Sammanträdestider 2023

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsen besluta

att kommunstyrelsens arbetsutskott sammanträder kl. 8.15 följande datum:

24 januari
14 februari
14 mars
18 april
16 maj
22 augusti
19 september
17 oktober
14 november
12 december

att kommunstyrelsen sammanträder kl. 8.15 följande datum:

17 januari
7 februari
28 februari
4 april
3 maj
30 maj
5 september
3 oktober
31 oktober
28 november

Beslutet gäller under förutsättning av fullmäktiges beslut om motsvarande sammanträdesdatum för fullmäktige.

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att kommunfullmäktige sammanträder kl.13.15 följande datum:

27 februari
27 mars

24 april
22 maj
19 juni
25 september
23 oktober
20 november
18 december.

Beskrivning av ärendet

Inför sammanträdesåret 2023 har kommunledningskontoret tagit fram förslag på sammanträdesdagar för kommunstyrelsen, dess utskott samt kommunfullmäktige.

Socialt perspektiv

Bedöms inte påverkas av beslutet.

Ekologiskt perspektiv

Bedöms inte påverkas av beslutet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Bedöms inte påverkas av beslutet.

Beslutsunderlag

Förslag på sammanträdestider för år 2023

Malin Ullström
Tf. kanslichef

Jeanette George
Kommunsekreterare

Bilagor

Bilaga – Sammanträdestider 2023

Organ	STOPP	Majoritetsmöte (beredning AU)	Presidieträff inför AU (beredning)	AU	Majoritetsmöte (beredning KS)	Presidieträff inför KS (beredning)	KS	KF-Presidiet (beredning)	KF
Tid kl.	14:00	13:15/10:00	13:15	08:15	13:15/10:00	13:15/10:00	08:15	08:15	13:15
Datum	2022	5 dec 2022	12 dec 2022	13 dec 2022	9 jan	16 jan	17 jan	-	-
	2 jan	16 jan 10:00	23 jan	24 jan	30 jan 10:00	6 feb	7 feb	13 feb	27 feb
	1 feb	6 feb 10:00	13 feb	14 feb	20 feb 10:00	27 feb 10:00	28 feb	7 mars	27 mars
	1 mars	7 mars	13 mars	14 mars	27 mars 10:00	3 apr	4 apr	11 apr	24 apr
	3 apr	11 apr	17 apr	18 apr	24 apr 10:00	2 maj	3 maj	9 maj	22 maj
	1 maj	8 maj	15 maj	16 maj	22 maj 10:00	29 maj	30 maj	5 juni	19 juni
	7 aug	14 aug	21 aug	22 aug	28 aug 13:00	4 sep	5 sep	12 sep	25 sep
	4 sep	12 sep	18 sep	19 sep	25 sep 10:00	2 okt	3 okt	10 okt	23 okt
	2 okt	9 okt	16 okt	17 okt	23 okt 10:00	30 okt	31 okt	7 nov	20 nov
	30 okt	6 nov	13 nov	14 nov	20 nov 10:00	27 nov	28 nov	5 dec	18 dec
	27 nov	4 dec	11 dec	12 dec	18 dec 10:00 2023	Jan 2024	Jan 2024	Jan 2024	Jan 2024

Kommunstyrelseförvaltningen

Ina Lindström, 0611 34 80 17

Ina.lindstrom@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Taxa för förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att fastställa Taxa för förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg, samt

att förändringarna gäller från och med 1 juli 2022.

Beskrivning av ärendet

Skolnämnden har på sitt sammanträde 2022-03-24 § 35 beslutat att anta nya "Riktlinjer för alla huvudmän som bedriver förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg i Härnösands kommun" vilka ersätter de tidigare "Regler och riktlinjer för förskola, fritidshem och annan pedagogisk omsorg i Härnösands kommun" (SKN 2016-000288) samt "Regler och riktlinjer för fristående förskola, fritidshem (ej knutna till en skola) och pedagogisk omsorg i Härnösands kommun" (SKN 2016-000288).

Som en konsekvens av detta beslut behöver fullmäktige fastställa Taxa för förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg, då det enligt kommunallagen är fullmäktige som ska besluta i frågor som rör taxor och avgifter (KL 2017:725 5 kap 1§)

Barn till föräldralediga och arbetssökande har idag rätt till 25 timmars förskola per vecka under skolarbetet (skolarbetet följer grundskolans läsårstider). Det finns dock en möjlighet för dessa barn att vara på förskolan under lov, men då mot en avgift som följer maxtaxan. Detta innebär att den befintliga taxan behöver kompletteras med tre nya delar:

1. Barn 1-3 år föräldraledig/arbetssökande 25h lov-fria veckor som även önskar 15h lovveckor (val görs för 12 månader)
 - Barn 1 = 2,2% av inkomsten, max 1167 kronor
 - Barn 2 = 1,5% av inkomsten, max 778 kronor
 - Barn 3 = 0,7% av inkomsten, max 389 kronor
2. Barn 3-5 år föräldralediga/arbetssökande som väljer att även nyttja platsen 15h per lovvecka.

- Barn 1 = 0,6% av inkomsten, max 359 kronor
 - Barn 2 = 0,45% av inkomsten, max 238 kronor
 - Barn 3 = 0,22 % av inkomsten, max 119 kronor
3. Barn 3–5 år allmän förskola 15h/vecka, med lov.
- Barn 1 = 0,6% av inkomsten, max 359 kronor
 - Barn 2 = 0,45% av inkomsten, max 238 kronor
 - Barn 3 = 0,22 % av inkomsten, max 119 kronor

Skolnämnden föreslår även att inkomsten för att beräkna maxtaxa sätts till >1 kr istället för som idag >7 000 kr. Kringliggande kommuner tillämpar samma förfarande och det innebär att den kostnad som uppstår för administration till viss del täcks.

Socialt perspektiv

De reviderade riktlinjerna tydliggör barnets rätt till utbildning i förskolan. Härnösands kommun ger mer tid i förskolan än de lagstadgade 15 timmarna för föräldralediga och arbetssökande. Barn i behov av extra stöd och stimulans har förtur till plats och rektor kan också besluta om utökad tid för barnet om det finns särskilda behov hos barnet.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

De reviderade riktlinjerna skapar bättre förutsättningar för en hållbar långsiktig planering av förskolans behov av bemanning vilket ger bättre förutsättningar för personalplanering, främst under lov.

Beslutsunderlag

Socialnämnden, sammanträdesprotokoll, 2022-03-24 § 35

Socialförvaltningen, tjänsteskrivelse, 2022-03-18

Malin Ullström
Tf chef kanslienheten

Ina Lindström
Utredare

Bilaga

Förslag på Taxa för förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg

Eva Claesson

Taxa för förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg (innan ändring)

Avgift för förskola och pedagogisk omsorg från och med 2022-01-01
Det Yngsta barnet räknas som barn nummer 1.

Avgiften beräknas på max 52410 kronor/månad.
Bruttoinkomst kronor/månad > 7 000 kronor

Barn 1-3 år heltid

- Barn 1 = 3 % av inkomsten, max 1 572 kronor
- Barn 2 = 2 % av inkomsten, max 1 048 kronor
- Barn 3 = 1 % av inkomsten, max 524 kronor

Barn 1-3 år föräldraledig/arbetssökande

- Barn 1 = 1,5 % av inkomsten, max 786 kronor
- Barn 2 = 1 % av inkomsten, max 524 kronor
- Barn 3 = 0,5 % av inkomsten, max 262 kronor

Barn 3-5 år heltid (fr.o.m. 1 sep det år barnet fyller tre år)

- Barn 1 = 2,1 % av inkomsten, max 1 101 kronor
- Barn 2 = 1,4 % av inkomsten, max 734 kronor
- Barn 3 = 0,7 % av inkomsten, max 367 kronor

För föräldralediga/arbetssökande som har barn mellan 3-5 år är förskolan
avgiftsfri.

Avgift för fritidshem från och med 2022-01-01

- Barn 1 = 2 % av inkomsten, max 1 048 kronor
- Barn 2 = 1 % av inkomsten, max 524 kronor
- Barn 3 = 1 % av inkomsten max 524 kronor

Eva Claesson

Skolnämnden

§ 35

Dnr 2022-000076 1.2.2.2

Reviderad riktlinje förskolan

Skolnämndens beslut

Skolnämnden beslutar

att anta "Riktlinjer för alla huvudmän som bedriver förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg i Härnösands kommun"

att de reviderade riktlinjerna tillämpas omedelbart.

Skolnämnden föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att utöka antalet taxekategorier utifrån de nya riktlinjerna,

att avgiften för samtliga hushåll börjar beräknas från en bruttoinkomst per månad om 1 kr istället för dagens 7 000 kr, samt

att under förutsättning av fullmäktiges beslut börjar denna nya taxekategori gälla omedelbart.

Yrkanden

Ordförande yrkar på en ändrad fjärde att-sats som lyder

att avgiften för samtliga hushåll börjar beräknas från en bruttoinkomst per månad om 1 kr istället för dagens 7 000 kr.

Propositionsordning

Ordförande finner att det endast föreligger ett förslag till beslut, liggande förslag med ordförandes ändring.

Ordförande frågar om skolnämnden avser att besluta i enlighet med liggande förslag med ordförandes ändring.

Ordförande finner att skolnämnden har beslutat i enlighet med liggande förslag med ordförandes ändring.

Bakgrund

Skolförvaltningen har fått i uppdrag att revidera "Regler och riktlinjer för förskola, fritidshem och annan pedagogisk omsorg i Härnösands kommun" (SKN 2016-000288) samt "Regler och riktlinjer för fristående förskola, fritidshem (ej knutna till en skola) och pedagogisk omsorg i Härnösands kommun" (SKN 2016-000288).

Skolnämnden

Dessa båda dokument har sammanfogats till ett dokument som omfattar alla huvudmän och det har skett ett förtydligande avseende förskolans uppdrag och barnens rätt till undervisning.

En annan förändring är att barnet är kvar i förskola till sista juni det år det börjar i förskoleklass, istället för som tidigare sista juli.

Föräldralediga och arbetssökande som har rätt till 25 timmar under skolåret som följer grundskolans läsårstider, kan också välja att vara på förskolan under lov, men då mot en avgift som följer maxtaxan. Detta innebär att antal taxekategorier behöver utökas med ytterligare tre stycken.

Förslaget är också att inkomsten för att beräkna maxtaxa sätts till >1 kr istället för som idag >7 000 kr. Kringliggande kommuner tillämpar samma förfarande och det innebär att den kostnad som uppstår för administration till viss del täcks.

Beslutsunderlag

Skolförvaltningens tjänsteskrivelse 2022-03-18, skolförvaltningens förslag till riktlinje för alla huvudmän som bedriver förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg i Härnösands kommun 2022-03-16.

Riktlinjer för alla huvudmän som bedriver förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg i Härnösands kommun

Dokumentnamn	Riktlinjer för alla huvudmän som bedriver förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg i Härnösands		Dokumenttyp Riktlinje	
Fastställd/upprättad av	Skolnämnden		Datum 2022-03-16	Diarienummer 2022000076
Dokumentansvarig/processägare	Verksamhetschef för förskolan	Version 1	Senast reviderad 2022-03-16	Giltig t o m 2026-06-30
Dokumentinformation	Riktlinjer för alla huvudmän som bedriver förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg i Härnösands kommun.[Dokumentinformation]			
Dokumentet gäller för	Huvudmän, personal och vårdnadshavare inom förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg i Härnösands kommun.[Dokumentet gäller för]			
Annan information	Ersätter tidigare: Regler och riktlinjer för förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg i Härnösands kommun (2016-000288)			

Innehåll

1	Förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg oavsett huvudman	4
1.1	Rätt till plats.....	4
1.1.1	Rätt till plats i förskola	5
	Grund för placering	5
1.1.2	Rätt till plats i fritidshem samt pedagogisk omsorg som erbjuds istället för fritidshem	5
1.1.3	Barnomsorgsgaranti	6
1.1.4	Turordningsregler i kön till förskola	6
1.1.5	Barn från Härnösands kommun som önskar plats i annan kommun	6
1.1.6	Barn från annan kommun som önskar plats i Härnösands kommun	7
1.2	Undantag från regler om rätt till plats i förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg	7
1.2.1	Studier eller arbete under föräldraledighet	7
1.2.2	Vårdnadshavares omvårdnadsförmåga	8
1.3	Öppettider och vistelsetid oavsett huvudman	8
1.3.1	Öppettider	8
1.3.2	Vistelsetid	8
1.4	Introduktion till verksamhet	10
1.4.1	Inskolningsperiod förskola	10
1.4.2	Inskolningsperiod fritidshem	10
1.5	Hämtning och lämning förskola och fritidshem	10
1.6	Ansökan och kö för placering vid kommunal förskola, fritidshem samt pedagogisk omsorg	10
1.6.1	Ansökan kommunal verksamhet	10
1.6.2	Kö till kommunal förskola	10
1.6.3	Erbjudande om plats kommunal verksamhet	10
1.6.4	Placering kommunal verksamhet	11
1.7	Ansökan och kö för placering vid fristående förskola och fritidshem	11
1.8	Uppsägning av plats oavsett huvudman	11
2	Omsorg på obekväm arbetstid	12
2.1	Rätt till plats obekväm arbetstid	12
2.2	Ansökan för omsorg obekväm arbetstid	12
2.3	Öppettider, transport och vistelsetid för omsorg obekväm arbetstid	12
2.3.1	Verksamhetens öppettider	12
2.3.2	Transport till och från verksamheten	12
2.3.3	Barnets vistelsetid	13
3	Avgifter oavsett huvudman	14
3.1	Maxtaxa	14
3.2	Avgiftsgrundande inkomst	14
3.2.1	Inkomst	14
3.2.2	Hushåll	15
3.3	Avgiftsfri förskoleverksamhet oavsett huvudman	15
3.4	Verksamhet i förskolan mot avgift oavsett huvudman	15
4	Avgifts debitering och betalningsrutiner kommunal verksamhet	16
4.1	Delad faktura	16
4.2	Obetald avgift	16
4.3	Avstängning	16
4.4	Avgiftsdebitering och betalningsrutiner fristående verksamhet	16
5	Öppna förskolan	17
6	Övrig information	18

6.1	Sjukdom och frånvaro oavsett huvudman	18
6.2	Olycksfallsförsäkring	18

1 Förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg oavsett huvudman

Kapitel 1 - 6 gäller all verksamhet oavsett huvudman om inget annat anges i texten.

Dessa riktlinjer ersätter tidigare riktlinjer Regler och riktlinjer för förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg i Härnösands kommun (2016-000288).

Definitioner

Fritidshem för elev i åldern 6 - 13 år. Verksamhet före och efter grundskolans utbildning. Fritidshemmen kompletterar utbildningen i skolan.

Förskola för barn i åldern 1 - 5 år. Förskolan arbetar utifrån läroplanen för förskolan som omfattar omsorg, utveckling och lärande.

Allmän förskola är avgiftsfri och bedrivs för barn mellan 3 - 5 år som en integrerad del av förskoleverksamheten. Allmän förskola omfattar 525 timmar per år.

Öppna förskolan. En del av familjecentralen. För barn 0 - 6 år tillsammans med vårdnadshavare.

Omsorg på obekvämtid. Verksamhet som erbjuder omsorg på kvällar, nätter och helger.

Pedagogisk omsorg är ett alternativ till förskola eller fritidshem. Vänder sig till barn mellan 1 - 12 år i hemmiljö.

Fristående verksamhet är förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg som drivs av annan huvudman än kommunen.

Offentlig verksamhet är förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg som drivs med kommunen som huvudman.

Huvudman Den som ytterst ansvarar för verksamheten. Kommunen är huvudman för kommunala skolor, offentlig huvudman. För fristående verksamheter är verksamhetens styrelse huvudman, fristående huvudman.

1.1 Rätt till plats

Vårdnadshavare har rätt att ansöka om förskola, fritidshem samt pedagogisk omsorg i Härnösands kommun, om barnet stadigvarande vistas hos denne. Vårdnadshavare får därutöver inte ha någon barnomsorgsskuld till Härnösands kommun eller fristående verksamhet.

1.1.1 Rätt till plats i förskola

Alla folkbokförda barn har rätt till utbildning i förskolan från att barnet fyllt 1 år till sista veckan i juni det år barnet börjar i förskoleklass. Asylsökande barn har rätt till allmän förskola 525h/år från och med höstterminen det år barnet fyller tre år. Timmarna är förlagda lov-fria veckor 08.30-13.30 tisdag-torsdag.

Grund för placering

1. När förälder arbetar eller studerar erbjuds plats utifrån familjens behov (8 kap 5§ Skollagen).
2. Barn till vårdnadshavare som är aktivt arbetssökande eller föräldraledig enligt föräldraledighetslagen för vård av ett annat barn erbjuds utbildning i upp till 25 timmar per lov-fri vecka. Läsåret för förskolan följer läsåret för grundskolan i Härnösand kommun. Lovveckor erbjuds verksamhet i upp till 15 timmar per vecka. (8 kap. 6 § Skollagen) Dock ej under vårdnadshavares semester.
3. Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling och barn som har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt erbjuds förskoleverksamhet efter behov (8 kap. 5 7 §§ Skollagen).
4. Barn ska från och med höstterminen det år barnet fyller tre år erbjudas förskola under minst 525 timmar om året. I Härnösands kommun erbjuds 15 timmar per vecka (8 kap. 4§ Skollagen).
5. Timmarna är fördelade under lov-fria veckor tisdag-torsdag och följer grundskolans läsårstider För att kontrollera om vårdnadshavare har rätt till plats i förskoleverksamheten, kan rektor begära intyg från arbetsgivare/studieanordnare/A-kassa. När vårdnadshavare har anmält önskemål om plats i förskola med offentlig huvudman, ska kommunen erbjuda plats inom fyra månader (8 kap. 14 § Skollagen).

1.1.2 Rätt till plats i fritidshem samt pedagogisk omsorg som erbjuds istället för fritidshem

Rätt till plats i fritidshem eller annan pedagogisk omsorg som erbjuds istället för fritidshem gäller de elever vars vårdnadshavare arbetar eller studerar.

Plats erbjuds elever från första veckan i juli, året eleven börjar i förskoleklass till och med vårterminen det år eleven fyller 13 år.

För elever som har rätt till plats i fritidshem och som skall börja förskoleklass samordnas fritidshemsverksamheten med förskoleverksamheten under juli månad.

Rätt till plats upphör den första dagen i månaden efter att en vårdnadshavare blir arbetslös eller föräldraledig. Rätt till plats inträder omedelbart den dag vårdnadshavaren börjar arbeta eller studera igen.

1.1.3 Barnomsorgsgaranti

Härnösands kommun måste uppfylla kravet på barnomsorgsgaranti. Det innebär att vårdnadshavare med barn, som är folkbokförda i kommunen, som ansökt om förskoleplats garanteras en placering av sitt barn i kommunen inom fyra månader efter det att ansökan inkommit eller senare utifrån vårdnadshavarens önskemål. För att omfattas av barnomsorgsgarantin behöver vårdnadshavare ställa sitt barn i kö till minst en kommunal förskola. Fristående förskolor omfattas inte av kravet på platsgaranti inom fyra månader. Genom placering på fristående förskola uppfyller dock Härnösands kommun kravet på barnomsorgsgarantin. Väljer vårdnadshavare att ställa sitt barn i kö endast till fristående förskolor, kan väntetiden bli längre än fyra månader beroende på när en ledig plats uppstår.

Plats i fritidshem till elever med rätt till plats erbjuds omgående i enlighet med skollagen 14 kap 4§.

1.1.4 Turordningsregler i kön till förskola

Huvudregeln är att erbjudande om placering sker utifrån ködatum. Det finns därutöver omständigheter som gör att barn får förtur till placering. Fördelning av platser till förskola eller pedagogisk omsorg sker enligt följande turordning oavsett huvudman:

1. Barn som har behov enligt 8 kap. 9 § Skollagen har förtur till placering.
2. Barn som har äldre syskon placerat på förskolenheten har förtur till placering på förskolenheten.
3. Barn som har behov av omsorg på obekväm arbetstid har förtur till den förskola där omsorg på obekväm arbetstid erbjuds.
4. Barn som saknar förskoleplats. Om flera barn har samma datum som önskat placeringsdatum, får det äldsta barnet önskad plats först.

Fristående huvudmän som önskar andra turordningsregler än ovanstående i sin kö skall ansöka om att få förändra turordningsreglerna innan de börjar gälla. Ansökan lämnas till skolkontoret och skolenheten fattar beslutet. Om godkännande inte söks eller ansökan inte beviljas är det ovanstående regler som skall gälla. Skollag 8 kap 19 §.

1.1.5 Barn från Härnösands kommun som önskar plats i annan kommun

Vårdnadshavare som önskar barnomsorgsplatser i annan kommun ansöker om plats i den aktuella kommunen. Härnösands kommun ska lämna yttrande innan den mottagande kommunen kan fatta beslut om mottagandet. Härnösands kommun betalar ersättning för platsen enligt gällande taxa i Härnösand, under förutsättning att vårdnadshavaren inte har obetalda barnomsorgsskulder till Härnösands kommun.

Mottagande i annan kommun regleras av 8 kap. 13 17 och 21 §§ Skollagen.

1.1.6 Barn från annan kommun som önskar plats i Härnösands kommun

Vårdnadshavare som är folkbokförd i annan kommun har rätt att ansöka om plats i Härnösands kommun oavsett huvudman.

Om plats önskas i den kommunala verksamheten finns särskild ansökningsblankett att hämta på kommunens hemsida. Innan beslut om mottagande av barn från annan kommun kan fattas ska ett yttrande från barnets hemkommun inhämtas. Hemkommunen betalar ersättning till Härnösands kommun.

Om plats önskas vid fristående verksamhet i Härnösands kommun för barn som är folkbokförda i annan kommun söker den enskilde anordnaren av fristående verksamhet bidrag från barnets hemkommun enligt egna rutiner. 8 kap 17 § Skollagen

Mottagande i annan kommun regleras av 8 kap. 13 17 och 21 §§ Skollagen.

1.2 Undantag från regler om rätt till plats i förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg

1.2.1 Studier eller arbete under föräldraledighet

I samband med studier under föräldraledigheten kan avsteg från 25h utbildning lov-fri vecka i förskolan och ej rätt till fritidshem göras. Avsteg kan ske under förutsättning att utbildningen är studiemedelsberättigad och att studierna omfattar minst halvtid, vilket motsvarar 15 högskolepoäng per termin.

Följande underlag bifogas ansökan om utökad tid i förskola/rätt till plats i fritidshem:

- Antagningsbesked
- Intyg från studieanordnaren att studier bedrivs

I samband med arbete under föräldraledighet kan avsteg från 25h utbildning lov-fri vecka i förskolan och ej rätt till fritidshem göras. Avsteg kan ske under förutsättning att vårdnadshavares arbetstider inte går att kombinera med 25 timmars utbildning i förskolan eller med tiden för grundskolans utbildning.

Följande underlag bifogas ansökan om utökad tid i förskola/rätt till plats i fritidshem:

- Arbetsgivarintyg

Barn/Elev som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling erbjuds förskola/fritidshem efter barnets/elevens behov oavsett vårdnadshavarens sysselsättning. Vid ansökan om undantag från regler om rätt till plats med hänvisning till barnets/elevens behov enligt 8 kap. 7 § Skollagen förskolan 14 kap. 5 6 §§ fritidshem ska följande underlag bifogas:

- Yttrande från rektor

- Intyg från oberoende professionell bedömare t.ex. socialförvaltning, barnläkare, habilitering, logoped

1.2.2 Vårdnadshavares omvårdnadsförmåga

Om ena vårdnadshavaren av medicinska eller andra skäl är oförmögen att utöva omvårdnad av barnet/eleven ska plats i förskola/fritidshem erbjudas utifrån den andra vårdnadshavarens omständigheter. Avsaknad av omvårdnadsförmåga ska styrkas. Barn till vårdnadshavare som är sjukskriven eller blivit beviljad graviditetspeng har alltid på förskolan.

1.3 Öppettider och vistelsetid oavsett huvudman

1.3.1 Öppettider

Förskola, fritidshem och annan pedagogisk omsorg oavsett huvudman ska ha öppet under vardagar och bedrivs kontinuerligt under hela året.

Verksamheten ska tillhandahållas i den omfattning det behövs med hänsyn till vårdnadshavares arbete, studier eller barnets/elevens eget behov inom ramtiden, vardagar 06:30 – 18:30. Beslut om enheternas öppettider fastställs av rektor med utgångspunkt i vårdnadshavares behov av vistelsetid för respektive barn/elev. På förskolor och fritidshem som har flera avdelningar förekommer samordnad öppning och stängning.

Förändringar i barnets/elevens vistelsetid som innebär att enhetens ramtid behöver förlängas morgon eller eftermiddag måste anmälas i god tid, minst 14 dagar, innan förändringen skall börja gälla.

Under semestertid och i samband med långhelger samordnas verksamheten oftast mellan flera enheter. Behov av barnomsorg för juli månad meddelas senast 1 maj.

Verksamheten har rätt att fyra dagar per år låta den ordinarie personalen delta i planerings- och fortbildningsdagar. Verksamheten bedrivs då med vikarier och/eller på en annan enhet. Information lämnas till vårdnadshavarna senast två månader innan planerings- och fortbildningsdagen/dagarna.

Behov av barnomsorg meddelas förskolan senast 14 dagar innan planerings- och fortbildningsdagen, gärna tidigare.

1.3.2 Vistelsetid

När vårdnadshavare arbetar eller studerar erbjuds förskola eller fritidshem i den omfattning som behövs med hänsyn till förälders arbete och/eller studier eller efter barnets/elevens behov. Huvudregel är att barnet/eleven är ledig när vårdnadshavare är ledig.

För kommunal verksamhet ska vårdnadshavare anmäla ett tidschema i anvisad lärplattform för förskola och fritidshem när barnet/eleven börjar i

förskole- eller fritidsverksamheten. Vårdnadshavare ska även anmäla förändringar i vistelsetiden.

Förändringar i barnets/elevens vistelsetid som innebär att enhetens ramtid behöver förlängas morgon eller eftermiddag måste anmälas i god tid, minst 14 dagar, innan förändringen skall börja gälla.

Vistelsetid förskola

Barnet är ledigt från förskolan när vårdnadshavare är ledig. Det gäller även barn till föräldraledig eller arbetssökande vårdnadshavare om den andre vårdnadshavaren är ledig. Undantag kan göras vid enstaka tillfällen efter dialog med rektor, dock inte under juli månad. Undantag kan göras som mest fem semesterdagar per vårdnadshavare och år.

Under juli månad erbjuds verksamhet endast till vårdnadshavare som arbetar eller studerar. Under dessa veckor krävs studieintyg alt. intyg från arbetsgivaren. Arbetssökande anmäler inte sitt barn till verksamheten i juli, men har rätt till plats omgående om de får arbete eller påbörjar studier.

Barn vars vårdnadshavare är föräldralediga eller arbetssökande erbjuds utbildning i upp till 25 timmar per lov-fri vecka och 15 timmar per vecka under lov. Förskolan följer grundskolans läsårstider avseende terminslov, jullov och sommarlov. De 25 timmarna per lov-fri vecka är förlagda 08:30-13:30 måndag-fredag.

Föräldralediga eller arbetssökande vars barn är inskrivna i allmän förskola som önskar nyttja platsen även under lov, maximalt 15 timmar per vecka, debiteras enligt månadstaxa.

Om barn som endast inskrivna i allmän förskola behöver nyttja plats, maximalt 15 timmar per vecka, under lov debiteras vårdnadshavare för platsen enligt månadstaxa.

15 timmar/vecka under lov är tiderna förlagda 08:30-13:30 tisdag - torsdag.

Allmän förskola 525h/år erbjuds 15h per lov-fri vecka 08:30 – 13:30 tisdag - torsdag.

Vid särskilda skäl utifrån barnets behov kan avsteg göras från tiderna ovan efter rektorns beslut.

Vistelsetid fritidshem

Eleven är ledig från fritidshem när vårdnadshavare är ledig. Undantag kan göras vid enstaka tillfällen efter dialog med rektor, dock inte under juli månad. Undantag kan göras som mest fem semesterdagar per vårdnadshavare och år.

Fritidshem erbjuds under den del av dagen då eleverna inte går i skolan samt under lov.

För de elever som skall börja förskoleklassen i augusti och som har omsorgsbehov i juli samordnas fritidsverksamheten under juli månad med elevens tidigare förskola.

1.4 Introduktion till verksamhet

1.4.1 Inskolningsperiod förskola

Ny- eller omplacering inleds alltid med en inskolningsperiod. Vårdnadshavare deltar i verksamheten tillsammans med barnet enligt upprättat schema. Det kan finnas variationer i hur tiden förläggs.

1.4.2 Inskolningsperiod fritidshem

Ny- eller omplacering kan inledas med en inskolningsperiod. Vårdnadshavare deltar eventuellt i verksamheten tillsammans med eleven enligt upprättat schema. Det kan finnas variationer i hur tiden förläggs.

1.5 Hämtning och lämning förskola och fritidshem

Förskolebarn ska hämtas och lämnas av vårdnadshavare eller person som vårdnadshavare meddelat till verksamheten i förväg. Fritidshemselever ska hämtas och lämnas av vårdnadshavaren eller den person som vårdnadshavaren meddelat till verksamheten. Elev kan efter överenskommelse mellan vårdnadshavare och verksamhet gå hem själva från fritidshemmet.

1.6 Ansökan och kö för placering vid kommunal förskola, fritidshem samt pedagogisk omsorg

1.6.1 Ansökan kommunal verksamhet

Ansökan om plats vid förskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg med Härnösands kommun som huvudman görs via Härnösands kommuns hemsida.

1.6.2 Kö till kommunal förskola

I Härnösands kommun är det i första hand ansökningsdatum som avgör platsen i kön (ködatum). Ansökan lämnas in tidigast då barnet är åtta månader och senast fyra månader före önskad placeringsstart. Inkommer ansökan tidigare än barnets åttamånadersdag blir ködatumet ändå barnets åttamånadersdag. I ansökan ska det uppges vilket datum som plats önskas. Härnösands kommun försöker så långt som möjligt tillgodose det datum som vårdnadshavare har önskat.

1.6.3 Erbjudande om plats kommunal verksamhet

Ett erbjudande om plats vid förskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg med Härnösands kommun som huvudman meddelas vårdnadshavare via brev, e-post eller telefonsamtal. Erbjudandet ska besvaras av vårdnadshavare inom två veckor. Om erbjuden plats avböjs eller svar inte inkommit inom två veckor, tas ansökan bort ur kön och en ny anmälan om behov av barnomsorg måste göras. Barn som inte placerats enligt vårdnadshavares förstahandsval och önskar överflyttning till en annan förskola måste meddela detta i samband med placeringen. Tidigare anmälningsdatum gäller då som ködatum.

1.6.4 Placering kommunal verksamhet

Plats i förskola erbjuds i första hand vid den förskola, där familjen valt att stå i kö. Om inte plats kan beredas där ska annan plats erbjudas.

Barnomsorgsgarantin gäller för plats inom kommunen.

Plats i fritidshem erbjuds om möjligt vid den skola där eleven går, vid en annan närliggande skola, annan pedagogisk omsorg eller enligt vårdnadshavares önskemål.

1.7 Ansökan och kö för placering vid fristående förskola och fritidshem

De fristående verksamheterna hanterar ansökningar, kö och placering i enlighet med egna rutiner.

Kontaktinformation till de fristående verksamheterna finns på kommunens hemsida.

1.8 Uppsägning av plats oavsett huvudman

Anmälan om uppsägning av plats ska göras senast två månader innan barnet ska sluta. Avgift tas ut under uppsägningstiden, detta gäller även om vårdnadshavare väljer att inte nyttja platsen under uppsägningstiden.

Barn som skall sluta förskolan och börja förskoleklass säger upp sin plats. Om vårdnadshavare inte säger upp förskoleplatsen avslutas platsen den 1 juli.

Vid omsorgsbehov från juli ansöker man om plats i fritidshem

2 Omsorg på obekväm arbetstid

Härnösands kommun strävar efter att erbjuda omsorg på kvällar, nätter och helger. De som har behov av omsorg på obekväm arbetstid erbjuds i mån av plats förskoleplacering vid samma enhet dagtid.

Skolbarn 6–13 år har rätt till ordinarie fritidshemsp plats under dagtid och omsorg på obekväm arbetstid under övrig behovstid.

Omsorg på obekväm arbetstid är inte en skolform. Maxtaxan gäller således.

2.1 Rätt till plats obekväm arbetstid

Omsorg på obekväm arbetstid tillhandahålls för barn från 1 år till och med vårterminen det år barnet fyller 13 år. För att nyttja omsorg på obekväm arbetstid ska vårdnadshavare vara folkbokförd i Härnösands kommun.

En individuell prövning sker vid ansökan om behov av omsorg på obekväm arbetstid. Behovet av plats ska styrkas med:

- Arbetsgivarintyg
- Arbetstidsschema
- Intyg från arbetsgivaren som visar att arbetstidsbyte inte är möjligt
- Om barnet har två vårdnadshavare ska vårdnadshavarna styrka varför den andre vårdnadshavaren inte kan uppfylla behovet av omsorg. Skäl till detta kan vara att den andre vårdnadshavaren bor på annan ort, är allvarligt sjuk, oförmögenhet hos denne att ta hand om barnet eller om den andre vårdnadshavaren också arbetar och uppfyller ovanstående krav.

Behovet av omsorg på obekväm arbetstid måste föreligga vid minst två tillfällen per månad för att plats ska tillhandahållas. Andra möjligheter att tillgodose behovet av omsorg ska ha prövats. Vårdnadshavare som har gemensam vårdnad, men som är folkbokförda på skilda adresser förväntas att så långt som det är möjligt, gemensamt lösa barnets omsorg på annat sätt. Beslut om rätt till plats beviljas för högst 6 månader i taget.

2.2 Ansökan för omsorg obekväm arbetstid

Ansökan om omsorg på obekväm arbetstid görs via lärplattformen, Härnösands kommuns hemsida.

2.3 Öppettider, transport och vistelsetid för omsorg obekväm arbetstid

2.3.1 Verksamhetens öppettider

Omsorg på obekväm arbetstid har öppet då ordinarie omsorg inom förskola och fritidshem inte har öppet. Ramtiden för öppethållande är 16:00 - 07:15 måndag till och med torsdag. Fredag 16:00 – måndag 07:30 finns heldygnsomsg vid behov.

2.3.2 Transport till och från verksamheten

Vårdnadshavare ansvarar själva för transport till och från verksamheten.

2.3.3 Barnets vistelsetid

Vistelsetiden i omsorg på obekvämlig arbetstid är vårdnadshavarens arbetstid och restid till och från arbetet, samt den tiden vårdnadshavare behöver för att få en dygns vila motsvarande åtta timmar. Vårdnadshavare ska meddela verksamheten tidschema och förändringar i tidschemat två veckor före förändringen börjar gälla. Tidschemat och förändringar ska styrkas med intyg från arbetsgivaren.

3 Avgifter oavsett huvudman

3.1 Maxtaxa

I Härnösands kommun tillämpas maxtaxa inom all förskola och fritidshem, oavsett huvudman. Maxtaxan regleras enligt förordning 2001:160 Förordning om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet.

Kommunfullmäktige beslutar om att tillämpa maxtaxa.

Maxtaxan gäller även för fristående verksamheter.

3.2 Avgiftsgrundande inkomst

3.2.1 Inkomst

Avgiften baseras på hushållets sammanlagda bruttoinkomst.

Följande ersättningar och bidrag är avgiftsgrundande:

- Lön och andra ersättningar och förmåner före skatt och andra avdrag
- Lön före skatt och andra skattepliktiga inkomster samt överskott inkomstslaget näringsverksamhet
- Skattepliktig ersättning från Försäkringskassan
- Arbetslöshetsersättning
- Pensionsförmåner (Ej barnpension)
- Vårdbidrag för barn, endast arvodesdel
- Familjehemsförälders arvodesersättning
- Utbildningsstöd, inte lånemedel
- Utlandsinkomst
- Livränta

Följande ersättningar räknas inte som inkomst vid avgiftsbestämmandet:

- Barnbidrag och flerbarnstillägg
- Studiebidrag
- Föräldrapenning motsvarande garantinivå
- Bostadsbidrag
- Ekonomiskt bistånd från socialtjänsten
- Studiemedel för hemmavarande barn under 16 år
- Underhållsstöd

Uppgift om inkomst ska lämnas:

- När barnet/eleven erbjuds en plats i förskola, fritidshem eller annan pedagogisk omsorg
- På begäran av kommunen
- När hushållets inkomster ändras
- När hushållets sammansättning ändras

Har ingen inkomstuppgift lämnats debiteras högsta avgiften enligt maxtaxan.

3.2.2 Hushåll

Med hushåll avses ensamstående, gifta par, registrerat partnerskap eller sammanboende som är folkbokförda på samma adress.

3.3 Avgiftsfri förskoleverksamhet oavsett huvudman

Allmän förskola erbjuds avgiftsfritt från och med höstterminen det år barnet fyller tre år. Allmän förskola omfattar 15 timmar per vecka eller 525 timmar per år. (8 kap 16§ Skollagen) Det finns ytterligare en del av förskoleverksamheten som är avgiftsfri. Den del som överstiger 15 timmar lov-fria veckor är avgiftsfri för barn till vårdnadshavare som är föräldralediga eller arbetssökande från och med höstterminen det år barnet fyller tre år och deltar i den allmänna förskolan.

För barn som ska erbjudas förskola enligt 8 kap 7§ Skollagen får avgiften avse bara den del av verksamheten som överstiger 15 timmar i veckan. (8 kap 16 § Skollagen)

3.4 Verksamhet i förskolan mot avgift oavsett huvudman

Om barn som endast är inskrivna i allmän förskola behöver nyttja plats, maximalt 15 timmar per vecka, under terminsloven, jullov och sommarlov, får vårdnadshavare betala för platsen enligt månadstaxa. Val görs för 12 månader och debiteras för 12 månader per år.

Om vårdnadshavare som är föräldralediga eller arbetssökande vars barn är inskrivna i allmän förskola önskar nyttja plats, maximalt 15 timmar per vecka, under terminsloven, jullov och sommarlov, får vårdnadshavaren betala för platsen enligt månadstaxa. Val görs för 12 månader och debiteras för 12 månader per år.

Barn till vårdnadshavare som är arbetssökande eller föräldraledig och som inte deltar i den allmänna förskolan (barn under tre år) erbjuds utbildning i upp till 25 timmar per lov-fri vecka och 15 timmar per lovvecka. För detta tillkommer avgift enligt månadstaxa för plats. Vårdnadshavare som väljer att nyttja platsen 15h per lovvecka betalar en högre månadsavgift.

Vårdnadshavare som arbetar eller studerar betalar enligt maxtaxa.

Barn till vårdnadshavare som är sjukskriven eller blivit beviljad graviditetspeng har alltid på förskolan och betalar enligt maxtaxa.

Förskoleplatsen kan inte nyttjas när en av vårdnadshavarna har semester. Då är även barnet ledigt.

4 Avgiftsdebitering och betalningsrutiner kommunal verksamhet

Vårdnadshavare lämnar uppgift om inkomst och familjeförhållanden via lärplattformen, Härnösands kommuns hemsida.

Avgift betalas från och med första placeringsdagen, inklusive inskolningsperiod. Avgift debiteras 12 månader per år till och med juni månad det år barnet skall börja förskoleklass. Inbetalning kan göras via faktura, e-faktura eller autogiro. Fakturan avser innevarande månad.

4.1 Delad faktura

Om vårdnadshavare inte är sammanboende men har gemensam vårdnad kan de få varsin faktura som baserar sig på respektive hushåll, den sammanlagda avgiften får inte överskrida maxtaxan.

4.2 Obetald avgift

Om avgiften inte betalas senast förfallodagen skickar kommunen ett inkassokrav. Vid inkassokrav debiteras vårdnadshavare för inkassoavgift och dröjsmålsränta.

Om avgiften inte betalats efter inkassokravets förfallodag skickas inkassokravet till Kronofogdemyndigheten. Vid ansökan till Kronofogdemyndigheten tillkommer ansökningsavgift och ränta.

4.3 Avstängning

Avstängning sker när barnomsorgsavgiften är obetalad efter inkassokravets förfallodag. En ny plats kan inte erhållas förrän avgifterna är betalda. Rektor meddelas automatiskt när ett barn blir avstängt.

4.4 Avgiftsdebitering och betalningsrutiner fristående verksamhet

Fristående verksamhet ansvarar för att upprätta och följa egna rutiner gällande avgiftsdebitering och betalningsrutiner.

5 Öppna förskolan

Öppna förskolan vänder sig till vårdnadshavare med barn 0 - 6 år och är kostnadsfri. Verksamheten är en del av familjecentralen.

6 Övrig information

6.1 Sjukdom och frånvaro oavsett huvudman

Om barn är sjuka eller av annan anledning beräknas vara frånvarande från verksamheten ska det anmälas snarast till förskolan, fritidshemmet eller annan pedagogisk omsorg.

Avgift återbetalas inte.

Om platsen i barnomsorgen inte används under en längre tid (fyra månader), ska platsen sägas upp. När behov av barnomsorg uppstår igen måste en ny ansökan inlämnas.

Frånvaro från verksamheten som överskrider en månad betraktas som uppsagd plats (om det inte föreligger särskilda skäl) och bekräftas genom brev.

6.2 Olycksfallsförsäkring

Härnösands kommun ansvarar för olycksfallsförsäkring för barn inskrivna i förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg oavsett huvudman. På kommunens hemsida finns det information om olycksfallsförsäkringen.

Eva Claesson

Skolnämnden

Riktlinjer för alla huvudmän som bedriver förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg i Härnösands kommun

Förslag till beslut

Skolförvaltningen föreslår skolnämnden besluta

att anta ”Riktlinjer för alla huvudmän som bedriver förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg i Härnösands kommun”

att de reviderade riktlinjerna tillämpas omedelbart.

Skolförvaltningen föreslår skolnämnden föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att utöka antalet taxekategorier utifrån de nya riktlinjerna, samt

att avgiften börjar beräknas från en bruttoinkomst per månad om 1 kr istället för dagens 7 000 kr.

att under förutsättning av fullmäktiges beslut börjar denna nya taxekategori gälla omedelbart.

Beskrivning av ärendet

Skolförvaltningen har fått i uppdrag att revidera ”Regler och riktlinjer för förskola, fritidshem och annan pedagogisk omsorg i Härnösands kommun” (SKN 2016-000288) samt ”Regler och riktlinjer för fristående förskola, fritidshem (ej knutna till en skola) och pedagogisk omsorg i Härnösands kommun” (SKN 2016-000288).

Dessa båda dokument har sammanfogats till ett dokument som omfattar alla huvudmän och det har skett ett förtydligande avseende förskolans uppdrag och barnens rätt till undervisning.

En annan förändring är att barnet är kvar i förskola till sista juni det år det börjar i förskoleklass, istället för som tidigare sista juli.

Föräldralediga och arbetssökande som har rätt till 25 timmar under skolarbetet som följer grundskolans läsårstider, kan också välja att vara på förskolan under lov, men då mot en avgift som följer maxtaxan. Detta innebär att antal taxekategorier behöver utökas med ytterligare tre stycken.

Förslaget är också att inkomsten för att beräkna maxtaxa sätts till >1 kr istället för som idag >7 000 kr. Kringliggande kommuner tillämpar samma förfarande och det innebär att den kostnad som uppstår för administration till viss del täcks.

Beslutsunderlag

Utökning av nuvarande taxekategorier:

Bruttoinkomst kronor/månad > 1 kronor (istället för som idag > 7 000 kr.)

Avgift nedan betalas 12 månader per år.

Val görs för 12 månader.

Vårdnadshavare har ej rätt att lämna barn under semester oavsett vilket val man har gjort.

Barn 1-3 år föräldraledig/arbetssökande 25h lov-fria veckor som även önskar 15h lovveckor (val görs för 12 månader)

- Barn 1 = 2,2% av inkomsten, max 1167 kronor
- Barn 2 = 1,5% av inkomsten, max 778 kronor
- Barn 3 = 0,7% av inkomsten, max 389 kronor

Barn 3-5 år föräldralediga/arbetssökande som väljer att även nyttja platsen 15h per lovvecka.

- Barn 1 = 0,6% av inkomsten, max 359 kronor
- Barn 2 = 0,45% av inkomsten, max 238 kronor
- Barn 3 = 0,22 % av inkomsten, max 119 kronor

Barn 3-5 år allmän förskola 15h/vecka, med lov.

- Barn 1 = 0,6% av inkomsten, max 359 kronor
- Barn 2 = 0,45% av inkomsten, max 238 kronor
- Barn 3 = 0,22 % av inkomsten, max 119 kronor

Ekonomiskt perspektiv:

De reviderade riktlinjerna skapar bättre förutsättningar för en hållbar långsiktig planering av förskolans behov av bemanning vilket ger bättre förutsättningar för personalplanering, främst under lov.

Barnperspektiv:

De reviderade riktlinjerna tydliggör barnets rätt till utbildning i förskolan. Härnösands kommun ger mer tid i förskolan än de lagstadgade 15 timmarna för föräldralediga och arbetssökande. Barn i behov av extra stöd och stimulans har förtur till plats och rektor kan också besluta om utökad tid för barnet om det finns särskilda behov hos barnet.

Marie Blomberg
Förvaltningschef

Eva Claesson
Verksamhetschef

Bilagor

Bilaga - Riktlinjer för alla huvudmän som bedriver förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg i Härnösands kommun

Kommunstyrelsen

§ 10

Dnr 2022-000035 1.1.2.0

Ordförandeförslag - cyklar

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att uppdra till kommundirektören att undersöka alternativa lösningar för att anställda ska kunna införskaffa cykel eller elcykel via ett löneavdrag, i enlighet med den av fullmäktige bifallna motionen och återkomma till kommunstyrelsens sammanträde i mars 2022.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Erik Hultin (C) och Andreas Sjölander (S).

Bakgrund

Kommunfullmäktige i Härnösand beslutade i januari 2015 att bifalla en motion från Anders Gäfvert (M) avseende möjligheten för anställda att kunna införskaffa en cykel eller elcykel via ett löneavdrag. Möjligheten har funnits i flera år att kunna införskaffa cyklar med rabatt. Däremot så har möjligheten inte funnits som motionen förslög, att kunna införskaffa cyklar genom löneavdrag. Därför föreslår kommunstyrelsens ordförande att kommunstyrelsen ger kommundirektören i uppdrag att utreda förutsättningarna för att Härnösands kommun, i enlighet med motionens intentioner, ska kunna erbjuda möjligheten för kommunens medarbetare att införskaffa en cykel eller elcykel via ett löneavdrag.

Beslutsunderlag

Ordförandeförslag – cyklar 2022-01-18

Ordförandebeslut

Kommunstyrelsens ordförande föreslår kommunstyrelsen besluta:

att uppdra till kommundirektören att undersöka alternativa lösningar för att anställda ska kunna införskaffa cykel eller elcykel via ett löneavdrag, i enlighet med den av fullmäktige bifallna motionen och återkomma till kommunstyrelsens sammanträde i mars 2022

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige i Härnösand beslutade i januari 2015 att bifalla en motion från Anders Gäfvert (M) avseende möjligheten för anställda att kunna införskaffa en Cykel eller Elcykel via ett löneavdrag. Möjligheten har funnits i flera år att kunna införskaffa cyklar med rabatt. Däremot så har möjligheten inte funnits som motionen förslö, att kunna införskaffa cyklar genom löneavdrag. Därför föreslår kommunstyrelsens ordförande att kommunstyrelsen ger kommundirektören i uppdrag att utreda förutsättningarna för att Härnösands kommun, i enlighet med motionens intentioner, ska kunna erbjuda möjligheten för kommunens medarbetare att införskaffa en Cykel eller Elcykel via ett löneavdrag.

Andreas Sjölander (S)

Kommunstyrelsens ordförande

Kommunstyrelseförvaltningen
Henrik Olsson, 0611-348276
Henrik.olsson@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Överenskommelse om nyttjande av allmänplats mark, del av Härnösand Ön 3:1

Förslag till beslut

Tillväxtavdelningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att godkänna upprättad överenskommelse om att nyttja allmänplatsmark, gällande del av fastigheten Härnösand Ön 3:1

Beskrivning av ärendet

Ett önskemål om att etablera en kajakomat, för uthyrning av kajaker och SUP:ar, har inkommit från Point 65 Sweden AB. Det aktuella området ligger på mellanholmen, och omfattar en yta om ca 10 kvm, samt rätt att nytta kommunens kajakbrygga, se bilaga 1.

Kajakomaten kommer att ligga på parkmark, som är planlagd som allmänplats - park. Kommunen bedömer att kajakomaten kan ställas på parkmarken då den kan ses som ett komplement för platsens användning och gagnar allmänheten så vem som helst har möjlighet att hyra en kajak eller SUP.

Enligt lag får inte kommunen arrendera ut allmän platsmark, tillstånd att använda allmänplats ska ske enligt ordningslagen och lokala föreskrifter. Ansökan om tillstånd sker via polismyndigheten. Kommunen har i likande fall varit i kontakt med polisens jurist som bedömer att kommunen kan upplåta marken genom ett civilrättsligt avtal. Krävs allmänplats tillstånd ansvarar nyttjanderättsinnehavaren om att ansökan om detta.

Tillväxtavdelningen har tagit fram ett förslag på ett avtal avseende nyttjande av allmänplatsmark. Markområdet kommer att upplåtas under en 3 års period, med en årlig avgift på 5 000 kr.

Socialt perspektiv

Att etablera en kajakuthyrning är positivt ur både besökande och ett boendeperspektiv och för folkhälsan.

Ekologiskt perspektiv

En etablering på detta område bedöms inte medföra en betydande inverkan på det ekologiska perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

En etablering av kajakuthyrning kommer att locka besökare från andra städer till Härnösand. Detta i sin tur kommer förhoppningsvis att leda till att fler besöker butiker och restauranger i stan. Detta leder i sin tur till ökade intäkter för Härnösands företagare, och skatteintäkter till kommunen

Beslutsunderlag

Härnösands kommun har upprättat ett förslag på nyttjanderättsavtal gällande etableringen av kajakuthyrning på fastigheten Härnösand Ön 3:1

Uno Jonsson
Tillväxtchef

Henrik Olsson
Mark- och exploateringsutvecklare

Bilagor

Bilaga 2 - Förslag på överenskommelse om nyttjande av allmänplatsmark, med tillhörande kartbilaga.

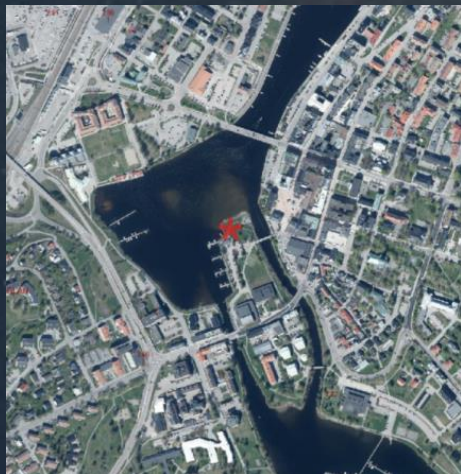

Härnösands
kommun

Kommunstyrelseförvaltningen

KS 2022-000198

Kartbilaga

Överenskommelse om nyttjande av allmänplats mark, del av Härnösand Ön 3:1

Jordägare

Härnösands kommun, Org nr: 212000-2403, genom dess kommunstyrelse.

Postadress: 871 80 Härnösand

Kontaktperson: Henrik Olsson

Tel: 0611-348276

Nyttjanderättshavare

Point 65 Sweden AB, Org.nr: 556639-4648

Ekelundsvägen 2617

173 Solna

Kontaktperson: Axel Berger

Mail: axel.berger@point65.se

Tel: +46 (0)70 387 387 00

1 § Nyttjanderättsområde

Del av fastigheten Härnösand Ön 3:1 Nyttjanderättsområdet är ca 10 kvm stort och har markerats med blå markering på bifogad karta, bilaga 1.

2 § Ändamål och bakgrund

Nyttjanderättshavaren avser att ställa en Kajakomat för uthyrning av kajaker, SUP:ar och tillbehör på området. Nyttjanderättshavaren har även rätt att tillsammans med andra aktörer nyttja kommunens kajakbrygga på området, vilken är markerad med stjärna i bilaga 1. I det fall nyttjanderättshavaren nyttjar bryggan ska anläggning hållas ren och snygg tillsammans med de andra aktörerna som nyttjar bryggan.

Kajakomaten kommer att ligga på parkmark, som är planlagd som allmänplats - park. Kommunen bedömer att kajakomaten kan ställas på parkmarken då den kan ses som ett komplement för platsens användning och gagnar allmänheten så vem som helst har möjlighet att hyra en kajak eller SUP.

Enligt lag får inte kommunen arrendera ut allmän platsmark, tillstånd att använda allmänplats ska ske enligt ordningslagen och lokala föreskrifter. Ansökan om tillstånd sker via polismyndigheten. Kommunen har i likande fall varit i kontakt med polisens jurist som bedömer att kommunen kan upplåta marken genom ett civilrättsligt avtal. Krävs allmänplats tillstånd ansvarar nyttjanderättsinnehavaren om att ansökan om detta.

Inom nyttjanderättsområdet är det inte tillåtet att uppföra ytterligare anläggningar.

Nyttjanderättshavaren är skyldig att följa gällande hälsoskydds- och miljöskyddslagstiftning samt inhämta de myndighets tillstånd som erfordras för verksamheten. Nyttjanderättshavaren svarar för de kostnader som kan föranledas av de åtgärder som kan påfordras enligt denna lagstiftning.

3 § Upplåtelse

Upplåtelsen gäller från och med 2022-05-01 till och med 2025-04-30. Nyttjanderättstiden förlängs med ett (1) år i sänder om uppsägning inte sker senast sex (6) månader före den löpande upplåtelseidens slut

4 § Avgift

Avgift för upplåtelsen är 5000 kronor per år.

Avgiften skall betalas i förskott, mot faktura.

Avgiften är baserad på konsumentprisindextalet (totalindex) 346,44 för oktober månad 2021 och gäller under det första arrendeåret. För varje följande arrende år skall avgiften justeras så att den följer indexändringarna fram till oktober månad närmast före det aktuella arrendeårets början.

Vid försenad betalning ska dröjsmålsränta utgå med den procentsats som följer av den räntelag som gällde vid avtalets ingående.

5 § Förbud mot överlåtelse

Nyttjanderättshavaren har inte rätt att utan jordägarens skriftliga samtycke överlåta arrendet eller annars sätta annan i sitt ställe.

6 § Områdets skick

Området upplåtes i det skick det befinns på tillträdesdagen.

Nyttjanderättshavaren ansvarar för drift och underhåll och skötsel av kajakomaten och är skyldig att alltid hålla området i ett vårdat skick.

Nyttjanderättshavaren svarar för att miljöfarlig verksamhet ej bedrivs i samband med brukandet av området.

Inom området får inte anordningar för reklam annat än för den rörelse som bedrivs på området sätts upp. Nyttjanderättshavaren är skyldig att söka

erforderliga tillstånd.

7 § Inskrivningsförbud

Nyttjanderätten får inte inskrivas.

8 § Upphörande av upplåtelsen

När upplåtelsen upphör att gälla ska nyttjanderättshavaren bortföra samtliga anläggningar och återställa området i så vitt möjligt ursprungligt skick- eller enligt jordägarens anvisningar. Nyttjanderättshavaren ansvarar även för att åtgärda eventuella skador när upplåtelsen upphör. Nyttjanderättshavaren ska meddela Jordägaren då avstädning/återställning av området är verkställt så att besiktning kan genomföras. Om nyttjanderättshavaren inte uppfyller sitt åtagande i denna del har Jordägaren rätt att åtgärda bristerna på arrendatorns bekostnad.

9 § Avträdesersättning

Bestämmelserna i 11 kap, 5-6 §§, JB, gäller inte för detta avtal. Det innebär att nyttjanderättshavaren inte har rätt till ersättning med anledning av avtalets upphörande.

10 § Moms

Om jordägaren är eller blir skatteskyldig för mervärdesskatt (moms) för upplåtelsen, skall nyttjanderättshavaren utöver ovan angiven avgift även erlägga moms med vid varje tid gällande skattesats.

11 § Försäkring

Nyttjanderättshavaren är skyldig att teckna och vidmakthålla en ansvarsförsäkring för sin verksamhet på arrendestället.

12 § Avtalets giltighet

Detta avtal måste godkännas av kommunstyrelsen, genom beslut som vinner laga kraft för att vara giltigt mellan parterna.

13 § Särskilda villkor

För arrendet skall härutöver gälla följande villkor:

- Nyttjanderättshavaren ansvarar för att ta reda på om bygglov krävs för kajakomaten.
- I det fall nyttjanderättshavaren inte har ansökt om, och erhållit ett lagakraftvunnet bygglov, samt placerat ut kajakomaten senast 1 juli 2022 upphör avtalet omedelbart att gälla utan uppsägning.

- Skulle det uppstå en tvist, där klagande anser att marken ska upplåtas via ordningslagen, åligger det nyttjanderättshavaren att ansöka om allmänplatstillstånd enligt ordningslagen och lokala föreskrifter, för att fortsätta bedriva sin verksamhet.

14 § Skiljedom

Tvister i anledning av detta arrendeförhållande skall avgöras av skiljemän enligt lag om skiljeförfarande (1999:116). Länets arrendenämnd skall vara skiljenämnd.

15 § Kontraktsexemplar

Detta avtal har upprättats i två exemplar, av vilka jordägaren och arrendatorn tagit var sitt.

Härnösand 2022-

Uno Jonsson
Tillväxtchef, Härnösands kommun

Henrik Olsson
Mark & exploateringsutvecklare

Härnösand 2022-

Point 65 Sweden AB

Bilagor

Bilaga 1, karta över nyttjanderättsområdet

KOMMUNSTYRELSEN

Lena Salomonsson, 0611-34 80 58
lena.salomonsson@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Granskning - IT-stöd

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta
att anta Yttrande – Granskning av IT-stöd som sitt eget, samt
att översända yttrandet till revisionen.

Beskrivning av ärendet

KPMG har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer genomfört en granskning av kommunens IT-stöd. Granskningen syftar till att på ett övergripande plan bedöma om IT-stödet är ändamålsenligt och bedrivs på ett effektivt sätt.

Revisionen önskar att kommunstyrelsen lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast 10 maj 2022. Av svaret ska det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Revisorernas bedömning

Av granskningen framgår att den sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att IT-stödet inte fungerar ändamålsenligt eller kan säkerställas att det bedrivs på ett effektivt sätt.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar revisorerna kommunstyrelsen att

- Tydliggöra roll och ansvarsfördelningen kring IT-arbetet samt säkerställa ett ändamålsenligt stöd på såväl förvaltningsnivå som den politiska nivån.
- Följa upp och säkerställa arbetet med att implementera en systemförvaltarorganisation i hela kommunen.
- Vidta nödvändiga åtgärder för att systematisera och formalisera en tydlig strategisk styrning och ledning av IT-arbetet.
- Ser över och säkerställer systematisk uppföljning på aggregerad nivå i syfte att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig IT-verksamhet.

Kommunstyrelsens synpunkter och svar på rekommendationerna besvaras i bifogad bilaga, Yttrande – Granskning av IT-stöd.

Socialt perspektiv

Beslutet om att anta Yttrande – Granskning av IT-stöd antas påverka det sociala perspektivet positivt då en förbättrad systematik införs som följer upp och säkerställer leveransen.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet om att anta Yttrande – Granskning av IT-stöd antas inte påverka det ekologiska perspektivet negativt.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet om att anta Yttrande – Granskning av IT-stöd antas delvis kunna påverka det ekonomiska och juridiska perspektivet positivt genom att det systematiska kvalitetsarbetet förbättras.

Beslutsunderlag

Revisionsrapport Granskning av IT-stöd, 2022-02-24.

Lars Liljedahl
Kommundirektör

Lena Salomonsson
IT-chef

Bilagor

Bilaga 1, Yttrande – Granskning av IT-stöd.

Kommunstyrelseförvaltningen

Yttrande – Granskning av IT-stöd

Sammanfattning

KPMG har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer genomfört en granskning av kommunens IT-stöd. Granskningen syftar till att på ett övergripande plan bedöma om IT-stödet är ändamålsenligt och bedrivs på ett effektivt sätt.

Revisionen önskar att kommunstyrelsen lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast 10 maj 2022. Av svaret ska det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Revisorernas bedömning

Av granskningen framgår att den sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att IT-stödet inte fungerar ändamålsenligt eller kan säkerställas att det bedrivs på ett effektivt sätt.

Revisionens rekommendationer och kommunens synpunkter

Revisionen rekommenderar att:

- Tydliggöra roll och ansvarsfördelningen kring IT-arbetet samt säkerställa ett ändamålsenligt stöd på såväl förvaltningsnivå som den politiska nivån, se avsnitt 3.1 och 3.2.
 - Kommunen instämmer delvis i revisionens rekommendationer.

Kommunstyrelseförvaltningen har under 2021 tagit fram uppdragsbeskrivningar för alla avdelningar. I denna uppdragsbeskrivning framgår roller, ansvar och uppdrag för IT-avdelningen. Uppdragsbeskrivningen kommer utifrån revisionens rekommendationer att kompletteras med riktlinjer som tydliggör hur ett ändamålsenligt IT-stöd ska se ut på såväl förvaltnings- som politisk nivå. Införandet av den under pandemin pausade Systemförvaltarorganisationen är återupptagen och implementering pågår. Vidare kommer en

beskrivning av IT-samordnarnätverket ¹ tas fram och publiceras på intranätet under 2022.

När det gäller revisionens synpunkter om IT-stödet i det dagliga arbetet, punkt 3.2 så vill kommunen poängtera att det är ett medvetet val att ha flera alternativa vägar till IT-support. Genom att IT-stödet är tillgängligt via personlig service i telefon, e-post, webbportal eller med hjälp av IT-samordnarna så maximeras möjligheten att få hjälp. Syftet är att ge snabb och bra ”på-platsen-stöd” när behovet uppstår i arbetsvardagen. IT-samordnarna utbildas av IT och har ett tätt samarbete med IT-avdelningens personal.

Därutöver kommer IT-avdelningen inför varje mandatperiod erbjuda en utbildning för förtroendevalda som utöver handhavande av utrustning och system även inkluderar IT-säkerhet och juridik.

Kommunstyrelseförvaltningen kommer avslutningsvis under 2022 att ta fram en modell för systematiskt kvalitetsarbete för att säkerställa att IT-stödet är ändamålsenligt.

Revisionen rekommenderar att:

- Följa upp och säkerställa arbetet med att implementera en systemförvaltarorganisation i hela kommunen, se avsnitt 3.1
 - Kommunen delar och tar till sig revisionens rekommendationer. Införandet av systemförvaltarorganisationen pausades tillfälligt under pandemin men har sedan årsskiftet återupptagits och implementering pågår.

Revisionen rekommenderar att:

- Vidta nödvändiga åtgärder för att systematisera och formalisera en tydlig strategisk styrning och ledning av IT-arbetet, se avsnitt 3.1 och 3.2
 - Kommunen tar till sig rekommendationerna och kommer under 2022 att ta fram nya och ändamålsenliga styrdokument för den kommande mandatperioden. Nuvarande ”Programmet för digitalisering 2019-2022” är enligt kommunens riktlinje för styrande dokument en mellanform av strategi och plan. Arbetet med vilka styrdokument som ska tas fram för kommande period är påbörjat.

¹ Benämns i rapporten som förvaltningens egna IT-folk eller IT-folket.

Revisionen rekommenderar att:

- Ser över och säkerställer systematisk uppföljning på aggregerad nivå i syfte att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig IT-verksamhet, se avsnitt 3.3
 - Kommunstyrelseförvaltningen kommer under 2022 att ta fram en modell för systematiskt kvalitetsarbete för att säkerställa att IT-verksamheten bedrivs på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

Lena Salomonsson
IT-chef

Från: Medin, Lena <Lena.Medin@kpmg.se>
Skickat: den 24 februari 2022 09:30
Till: centraldiariet@harnosand.se
Kopia: revisionen@harnosand.se; Engstrom, Klara
Ämne: Rapport granskning av IT-stöd
Bifogade filer: Granskning av IT-stöd.pdf

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Hej!

Översänder bifogad rapport på uppdrag av revisorerna för besvarande.

Med vänlig hälsning

Lena Medin
Senior Manager/Certifierad kommunal revisor

KPMG
Nya Hamngatan 12
852 29 Sundsvall

Phone: +46 70 5600043
E-mail: [lena.medin@kpmg.se](mailto:lana.medin@kpmg.se)

[KPMG](#) | [Twitter](#) | [LinkedIn](#) | [YouTube](#) | [Facebook](#) | [Instagram](#)

Information om KPMG AB:s hantering av personuppgifter finns på [KPMG.se/gdpr](https://kpmg.se/gdpr)

*** KPMG E-mail disclaimer ***

The information in this e-mail is confidential and may be legally privileged. It is intended solely for the addressee. Access to this email by anyone else is unauthorized. If you are not the intended recipient, any disclosure, copying, distribution or any action taken or omitted to be taken in reliance on it, is prohibited and may be unlawful. Any opinions or advice contained in this e-mail are subject to the terms and conditions expressed in the governing KPMG client engagement letter.

© 2021 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

Visit us at: www.kpmg.se

Härnösands kommuns revisorer

Till
Kommunstyrelsen

För kännedom:
Kommunfullmäktiges presidium

2022-02-10

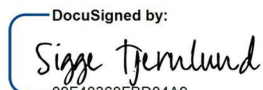
Revisionsrapport "Granskning av IT-stöd"

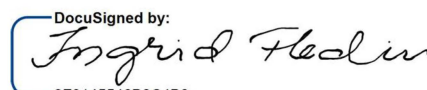
KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en granskning av kommunens IT-stöd.

Revisionen önskar att kommunstyrelsen lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 10 maj 2022. Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Svaret skickas till Lena Medin, KPMG (mailadress lana.medin@kpmg.se) för vidarebefordran till revisorerna.

För Härnösands kommuns revisorer

DocuSigned by:

09F4D360FBD04A9...
Sigge Tjernlund
Ordförande

DocuSigned by:

9F0145F46B8C4B9...
Ingrid Flodin
Vice ordförande

DocuSigned by:

184086685EP1478...
Bo-Anders Öberg
2:a vice ordförande

Granskning av IT-stöd

Rapport

Härnösands kommun

KPMG AB

2022-02-10

Antal sidor 14

Härnösands kommun
Granskning av IT-stöd

2022-02-10

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	5
3	Resultat av granskningen	5
3.1	Styrning och förvaltning	5
3.2	IT-stöd i det dagliga arbetet	9
3.3	Planering och uppföljning	11
4	Slutsats och rekommendationer	13

Härnösands kommun
Granskning av IT-stöd

2022-02-10

1 Sammanfattning

Vi har av Härnösands kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en granskning av kommunens IT-stöd. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Granskningen syftar till att på ett övergripande plan bedöma om IT-stödet är ändamålsenligt och bedrivs på ett effektivt sätt.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att IT-stödet inte fungerar ändamålsenligt eller kan säkerställas att det bedrivs på ett effektivt sätt. Detta till följd av att det till stor del fattas rutiner och styrande dokument för hur IT-stödet ska bedrivas samt en avsaknad av en strategisk styrning och ledning av IT-arbetet. Vidare bedömer vi att roll och ansvarsfördelningen behöver förtydligas samt att det systematiska uppföljningsarbetet behöver stärkas.

Vi bedömer att det saknas tydliga ansvarsbeskrivningar och kring vad som ingår inom respektive roll mellan IT-avdelningens personal samt mellan IT-avdelningen och förvaltningarna. Detta då det inte heller finns en implementerad systemförvaltarorganisation i kommunen. Vi noterar samtidigt att förvaltningarna kommit olika långt i att bygga upp kompetenser för en systemförvaltarorganisation. En systemförvaltarorganisation ställer krav på respektive förvaltning att bygga upp en systemförvaltning och kunna ta ett systemägarskap, något som bör beaktas initialt och tydligt kommuniceras vid framtagandet av en systemförvaltarorganisation. Vi noterar att det finns ett program för digitalisering däremot bedömer vi inte att denna är att se som ett supplement till en IT-policy/strategi med tillhörande styrdokument och planer. Det är inte heller tydligt kring vilken/vilka enheter som ska bära ansvaret kring att driva den strategiska IT-utvecklingen inom kommunen.

Vi noterar att det dagliga stödet upplevs fungera bäst i de förvaltningar som har en uppbyggd IT-stödstruktur då merparten av ärenden går via den interna funktionen i första hand. Däremot finns det åsikter om att det centrala stödet och supporten inte fungerar tillfredsställande. Det finns samtidigt upplevelser att den digitala infrastrukturen är bristfällig.

Vi bedömer att det är av vikt att roller och ansvar tydligt fastställs och även kommuniceras ut. Vi anser vidare att det är viktigt att även den politiska organisationen erhåller support vad gäller utrustning och system som tillhandahålls för uppdraget.

Vidare konstaterar vi brister i samverkan kring det strategiska IT-arbetet och digitaliseringsarbetet.

Vi noterar att det sker regelbundna uppföljningar kring vilka supportärenden som inkommit, eventuella köer och orsaker. Vi bedömer dock inte att det finns en strukturerad och strategisk uppföljning på aggregerad nivå för att följa upp flöden, ärendemängd, belastning etc. vilket är nödvändigt för att kunna säkerställa effektiv och ändamålsenlig verksamhet.

Härnösands kommun
Granskning av IT-stöd

2022-02-10

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att

- tydliggöra roll och ansvarsfördelning kring IT-arbetet samt säkerställa ett ändamålsenligt stöd på såväl förvaltningsnivå som den politiska nivån, se avsnitt 3.1 och 3.2
- följa upp och säkerställa arbetet med att fastställa och implementera en systemförvaltarorganisation i hela kommunen, se avsnitt 3.1
- vidta nödvändiga åtgärder för att systematisera och formalisera en tydlig strategisk styrning och ledning av IT-arbetet, se avsnitt 3.1 och 3.2
- ser över och säkerställer systematisk uppföljning på aggregerad nivå i syfte att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig IT-verksamhet, se avsnitt 3.3

Härnösands kommun
Granskning av IT-stöd

2022-02-10

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Härnösands kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en granskning av kommunens IT-stöd. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

All verksamhet är beroende av IT och det IT-stöd som används. IT-verksamheten måste fungera för att kommunen ska kunna utföra det samhällsviktiga uppdraget. IT-verksamheten behöver utföras på ett effektivt sätt där nyttan med IT-relaterade beslut alltid finns i åtanke. Ytterligare bör användarnyttan och utvecklingen vara baserad på de behov som uppkommer i verksamheten.

Härnösands kommuns revisorer bedömer att det finns en risk att kommunens IT-stöd inte fungerar på ett tillfredsställande och tillräckligt effektivt sätt.

Med anledning av ovanstående drar kommunens revisorer slutsatsen i sin riskanalys, att kommunens IT-stöd behöver granskas

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Granskningen syftar till att på ett övergripande plan bedöma om IT-stödet är ändamålsenligt och bedrivs på ett effektivt sätt.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Finns en tydligt roll- och ansvarsfördelning, samt om denna är väl kommunicerad med övriga verksamheter?
- Hur används IT-stöd i verksamheten och hur sker samarbetet kring att utveckla och förbättra IT-stödet?
- Finns ett systematiskt planerings- och uppföljningsarbete?
- Vidtas åtgärder löpande för att säkerställa att rätt stöd erbjuds samt om arbetet bedrivs på ett tillräckligt effektivt sätt?

Granskningen avser kommunstyrelsen samt arbetsmarknadslivsförvaltningen.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap § 6
- Gällande lagar och rekommendationer avseende
- Tillämpbara interna regelverk och policys

Härnösands kommun
Granskning av IT-stöd

2022-02-10

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av relevanta dokument såsom gemensamt reglemente för kommunstyrelsen och nämnder, program för digitalisering 2019-202 samt styrmodell för systemförvaltnings i Härnösands kommun.
- Intervjuer/avstämningar med berörda tjänstemän däribland IT-chef, kommundirektör, förvaltningschef arbetslivsförvaltningen, förvaltningschef socialförvaltningen, förvaltningschef samhällsförvaltningen och förvaltningschef skolförvaltningen, socialnämndens ordförande samt kommunstyrelsens ordförande.

Rapporten är faktakontrollerad av IT-chef, kommundirektör, förvaltningschef arbetslivsförvaltningen, förvaltningschef samhällsförvaltningen och förvaltningschef skolförvaltningen.

3 Resultat av granskningen

3.1 Styrning och förvaltning

3.1.1 Övergripande styrning och organisering

Av reglementet¹ framgår att det yttersta ansvaret för att leda och samordna kommunens IT-verksamhet och digitala utveckling ligger på kommunstyrelsen. Under kommunstyrelsen sorterar således också IT-avdelningen. IT-avdelningen består av drygt 15 personer med en övergripande IT-chef. IT-avdelningen i sig har tre olika avdelningar som utgörs av digitalisering och verksamhetsutveckling, IT-drift samt IT-support. IT-supporten har tidigare varit "outsourcad" under två års tid men drivs sedan 1 september 2021 tillsammans med arbetslivsförvaltningen och består av en grupp motsvarande 3,5 heltidstjänster. Personalen inom IT-avdelningen har olika befattningar och ansvarsområden däribland IT-tekniker, IT-samordnare, verksamhetsarkitekt och verksamhetsutvecklare.

IT-avdelningen arbetar för att stötta kommunens verksamheter med service och expertkompetens inom IT och digitalisering. IT-avdelningen ansvarar för drift och utveckling av kommunens IT-plattform, infrastruktur, telefoni, verksamhetssystem och användarstöd via IT-support. IT-avdelningen ska även fungera som ett stöd i förvaltningarnas verksamhetsutveckling inom IT och digitalisering. Samordning vid inköp av t.ex. datorer, servrar, skrivare och licenser sker hos IT-avdelningen.

Inom Härnösands kommun finns ingen formellt antagen IT-strategi eller IT-policy. En IT-strategi/policy upprättas oftast för att göra en inriktning kring den strategiska ledningen av IT-verksamhet på längre sikt. Denna innehåller ofta olika typer av strategiska planer och tillhörande styrdokument.

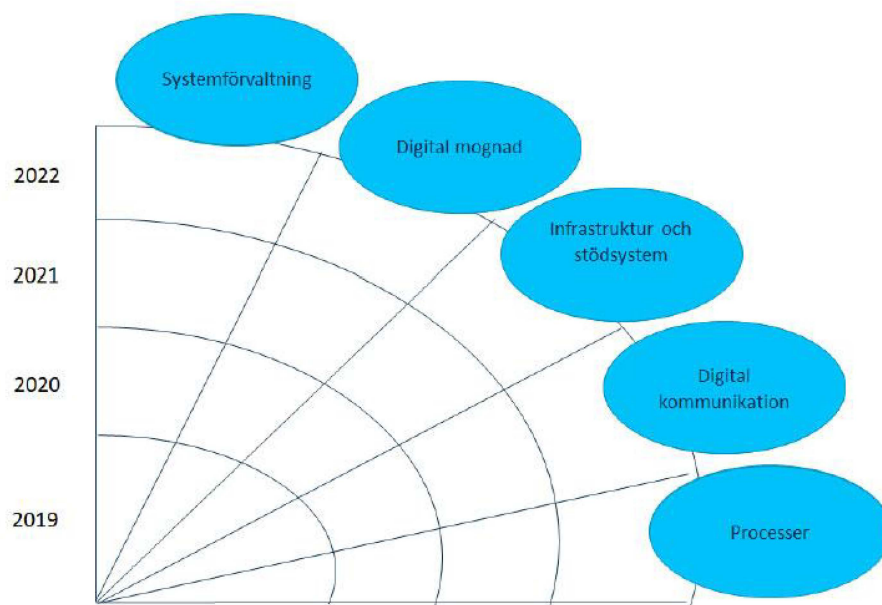
¹ Kommunstyrelsen 2021-03-02, § 45

Härnösands kommun Granskning av IT-stöd

2022-02-10

Enligt intervjuade inom IT-avdelningen arbetar kommunen efter programmet för digitalisering². Programmet syftar till att skapa en sammanhållen och övergripande riktning för det strategiska arbetet samt tydliggöra viljeinriktning och fokusområden.

Figur 1, källa: program för digitalisering – fokusområden, Härnösands kommun.

Fokusområdena ska tillsammans utgöra grunden för nämndernas digitaliseringsarbete.

Enligt intervjuade ska programmet revideras under 2022. Programmet har bidragit till att kommunen tagit sig framåt i digitaliseringen men däremot ses ett behov av att ha ett längre perspektiv och tydliga målbilder där också respektive förvaltning har en riktning.

3.1.2 Systemförvaltning

Det finns framtaget en styrmodell för systemförvaltning i Härnösands kommun. Av dokumentet framgår att syftet med styrmodellen för systemförvaltningen är att skapa kontroll över IT-stöden, dess kostnader och säkerställa att de bidrar till verksamhetsnytta och kvalitet.

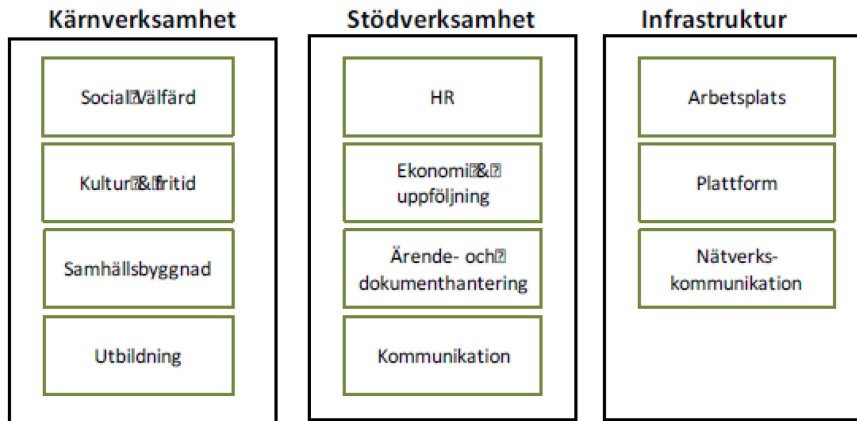
Förvaltningsobjektarkitekturen i Härnösands kommun är fördelade på kärnverksamheter, stödverksamheter och infrastruktur. Denna arkitektur beskriver kommunens verksamhet på ett övergripande plan och har ej koppling till linjeverksamhetens organisation.

² Dnr: KS/2018-000368

Härnösands kommun
Granskning av IT-stöd

2022-02-10

Figur 1: Förvaltningsobjektsarkitektur, källa: Härnösands kommun – Styrmodell för systemförvaltning

Det finns IT-stöd som ej ingår i något förvaltningsobjekt utifrån att de har för få användare och inte heller har en naturlig koppling till något objekt. Trots detta framgår det att dessa IT-stöd behöver förvaltas för att säkerställa verksamhetsnytta och kvalitet. IT-stöd som har mindre än fem användare och inte heller ingår i ett förvaltningsobjekt samlas under ett s.k. förenklat förvaltningsobjekt där kontaktpersoner inom berörd verksamhet samt IT finns utsedda.

Vidare framgår att respektive förvaltningsobjekt ska definieras och beskrivas i en förvaltningsspecifikation. Förvaltningsspecifikationen ska bl.a. innehålla:

- Objektverksamheten
- Verksamhetskomponenter
- IT-Komponenter (inkl. systembeskrivningar som bl.a. berör behörigheter och GDPR)
- Förvaltningsorganisation
- Närliggande system och förvaltningssystem.

Utöver förvaltningsspecifikationen ska en årlig förvaltningsplan tas fram för respektive förvaltningsobjekt. Förvaltningsplanen ska visa på vad som ska utföras i systemförvaltningsarbetet och hur systemförvaltningen ska utföras och styras.

Förvaltningsplanen ska bl.a. innefatta:

- Förvaltningsobjektet
- Förvaltningsorganisation
- Behov
- Aktiviteter (vidmakthålla och utveckla)

Härnösands kommun
Granskning av IT-stöd

2022-02-10

- Kostnader/budget (som innefattar)
 - Förvaltningsstyrning
 - Underhåll och support, daglig drift och underhåll
 - Användarstöd
 - Ändringar utifrån vidmakthållande aktiviteter
 - Ändringar utifrån planerad vidareutveckling och projekt
- Mötesforum
- Påverkan på andra förvaltningsobjekt/projekt

Systemförvaltarorganisationen består av roller på fyra olika nivåer. Nivåerna är strategisk-, budget-, beslutande- och operativ nivå. Dessa roller är fördelade på verksamhetsnära förvaltning och IT-nära förvaltning och till samtliga rollnivåer finns mötesforum. Systemförvaltarorganisationen har till uppgift att bedriva förvaltningsstyrning, d.v.s. styra förvaltningsverksamheten enligt beskrivning i förvaltningsplanen, sköta den dagliga IT-driften och underhållet för att säkra att IT-komponenter är tillgängliga för användarna, fungera som ett användarstöd genom proaktiva och reaktiva åtgärder som stödjer användare och ökar kunskapen om respektive förvaltningsobjekt samt hantera och genomföra förbättringsåtgärder och ändringar som initierats i förvaltningsobjekten.

Nivå/part	Verksamhetsnära förvaltning	IT-nära förvaltning	Mötesforum
Strategi	Organisationens ledning		Ledningsgrupp
Budget	Objektägare verksamhet	Objektägare IT	Styrgrupp förvaltningsobjekt
Beslut	Förvaltningsledare verksamhet	Förvaltningsledare IT	Systemförvaltningsgrupp objekt
Operativ	Objektspecialist	IT-specialist	

Figur 2: Rollbeskrivning, källa: Härnösands kommun – Styrmodell för systemförvaltning

Vidare i systemförvaltningsmodellen finns bl.a. mötesbeskrivningar, rollbeskrivningar samt begreppsdefinitioner.

Vid intervjuer framkommer att systemförvaltningen inte är införd i hela organisationen och där har bl.a. pandemin medfört att det inte bedrivits någon implementering under ett års tid. Det framkommer samtidigt att det inom IT-avdelningen anställts en verksamhetsarkitekt som har i uppdrag att se över systemförvaltningen och det finns många tankar och idéer på hur systemförvaltarorganisationen kan byggas upp och struktureras på ett bättre sätt än idag.

IT-avdelningen ser att det finns utmaningar kring hur kompetensen inom respektive förvaltning ska byggas upp. Bland förvaltningarna har man också kommit olika långt i att bygga upp en "förvaltarorganisation" och ser samtidigt att detta kommer innebära att det läggs ett större ansvar på respektive förvaltning att bygga upp en förvaltarorganisation med rätt kompetenser internt. Detta är något som också bör beaktas vid budgetarbetet enligt intervjuade. Samtidigt upplever de intervjuade att förvaltarorganisationen skulle tydliggöra ägarskapet och kravställan på respektive förvaltning kontra IT-avdelningen.

Härnösands kommun
Granskning av IT-stöd

2022-02-10

Enligt intervjuade upplevs roll och ansvarsfördelningen kring IT-stödet mellan IT-avdelningen och respektive förvaltningar överlag tydligt. Däremot framgår det att samhällsförvaltningen, socialförvaltningen och delvis också skolförvaltningen och arbetslivsförvaltningen har funktioner inom den egna förvaltningen där merparten av kontakt mellan medarbetare sker med det egna "IT-folket" som i sin tur har en kontakt med IT-avdelningen.

3.1.3 Bedömning

Vi bedömer att det saknas tydliga ansvarsbeskrivningar och kring vad som ingår inom respektive roll mellan IT-avdelningens personal samt mellan IT-avdelningen och förvaltningarna. Detta då det inte heller finns en implementerad systemförvaltarorganisation i kommunen. Vi noterar samtidigt att förvaltningarna kommit olika långt i att bygga upp kompetenser för en systemförvaltarorganisation. En systemförvaltarorganisation ställer krav på respektive förvaltning att bygga upp en systemförvaltning och kunna ta ett systemägarskap, något som bör beaktas initialt och tydligt kommuniceras vid framtagandet av en systemförvaltarorganisation.

Vi bedömer att kommunstyrelsen behöver följa upp och säkerställa arbetet med att fastställa och implementera en systemförvaltarorganisation i hela kommunen.

Vi noterar att det finns ett program för digitalisering däremot bedömer vi inte att denna är att se som ett supplement till en IT-policy/strategi med tillhörande styrdokument och planer. Det är inte heller tydligt kring vilken/vilka enheter som ska bära ansvaret kring att driva den strategiska IT-utvecklingen inom kommunen.

Vi bedömer att kommunstyrelsen behöver vidta nödvändiga åtgärder för att systematisera och formalisera en tydlig strategisk styrning och ledning av IT-arbetet.

3.2 IT-stöd i det dagliga arbetet

På kommunens intranät finns en uppbyggd supportsida kring IT relaterade problem. Vid anmälan av ärende kan detta ske antingen via mail, webbformulär eller telefon. Efter att ärendet registrerats i kommunens ärendehanteringssystem hanteras det efter prioriteringsordning och turordning. För support kring verksamhetssystemen framgår att kontakt tas med respektive systemförvaltare eller avdelning. Däremot kan uppkomna frågor gällande socialförvaltningen registreras i ett webbformulär.

Det finns även manualer att tillgå för exempelvis konfiguration av e-post i mobiltelefon, aktivering och anslutning av VPN server, kom igång med Skype. Vidare finns det en utbildningsportal där det återfinns handböcker för t.ex. Outlook, PowerPoint och Word. På intranätet finns det även instruktionsfilmer kring olika system och arbetsmoment som utförs inom systemen. Vi noterar dock att det endast finns förvaltnings specifika instruktionsfilmer inom kommunstyrelseförvaltningen, socialförvaltningen samt ett fåtal inom arbetslivsförvaltningen.

De som har uppbyggda IT-stödstrukturer inom förvaltningarna (skola, samhällsförvaltning och socialförvaltning och till viss del arbetslivsförvaltningen) uppger att den främsta kontakten sker med det egna "IT-folket". De har i sin tur kontakt med IT-avdelningen och där finns det ett upplevt gott stöd. Däremot finns det intervjuade

Härnösands kommun
Granskning av IT-stöd

2022-02-10

som inte upplever att IT-stödet fungerar fullt ut. Några exempel är att det tar väldigt lång tid för att få hjälp och stöd från IT-avdelningen samt att detta tenderar att vara personbundet. Det framkommer bl.a. vid intervjuer med arbetslivsförvaltningen att ett ärende kring vem som ansvarar för kostnaden för att byta ut "meshpuckar", för trådlösa åtkomster till nätverket, bollats mellan förvaltningens IT-ansvarig och IT-avdelningen sedan 2018 utan att bli löst. När de gamla meshpuckarna var så pass utdaterade att de inte längre gick att uppdatera dessa tappade vuxenutbildningen hela sitt trådlösa nätverk. Detta innebär att eleverna inte kunde låna datorer att arbeta med i undervisningen på hela höstterminen 2021. Under hösten 2021 har ärendet med inköp och installation av nya meshpuckar återigen fastnat mellan IT-avdelningen och förvaltningens IT-ansvariga vilket fördröjt detta arbete ytterligare.

Vid faktakontroll framkom att IT-avdelningen har uppmärksammat en utmaning som försvårat arbetet och som låg utanför IT-avdelningens kontroll och beslutsmandat. Detta då IT-avdelningen har ett driftansvar för det trådlösa nätverket däremot ligger det ekonomiska ansvaret ute hos förvaltningarna. Detta har lyfts i samband med budgetarbetet inför 2022.

Gentemot politiken går IT-avdelningen in med ett extra stöd vid särskilda tillfällen. Det kan handla om övergångar till digitala möten, ny utrustning såsom lpadar eller datorer. Under t.ex. sammanträden hanterar tjänstepersoner som är på plats den support som dyker upp och kontakter vid behov IT-avdelningen. Övrig tid kan politiker använda de ordinarie supportkanalerna som finns eller vända sig till en IT-tekniker på IT-avdelningen alternativt den politiska samordnare.

Enligt uppgifter från politiker kan IT-supporten avhjälpa vid enklare problem. Däremot upplevs det inte finnas ett stöd vid mer övergripande frågor eller funderingar. Det upplevs inte heller finnas en tydlighet kring vem som ansvarar för vad. Det upplevs även finnas problem att bistå politiker kring handhavande hjälp med utrustning och program. Det framkommer att det inom kommunstyrelsen funnits en särskild resursperson som administrerat mötena och där det även funnits möjlighet att kontakta denne vid behov.

Det framkommer att somliga politiker använder sin personliga utrustning vid t.ex. sammanträden då det finns begränsningar i den hårdvara som tillhandahållits från kommunen. Det framgår däremot att det ofta är ordförande i de olika nämnderna som får ta ett stort ansvar kring att allting fungerar samt att nämndsekreteraren behöver finnas tillgänglig för eventuell support. Det finns även kritik gällande den digitala mötesplattformen och dess begränsningar.

Intervjuade tjänstepersoner upplever dock att det finns problem med att det är flera olika system/sätt för inrapportering av IT-relaterade problem. Detta medför att det många gånger hoppar över att registrera ärenden i IT-supporten och direkt tar kontakt via telefon med en upparbetad kontakt inom IT-avdelningen för att få snabb avhjälpning. Samtliga upplever dock att IT-supporten förbättrats i samband med hemtagning och drift av IT-supporten som tar emot och registrerar ärendena.

Vid intervjuer framkom det även att den digitala infrastrukturen inte fungerar bra. Som ett exempel nämns problem att använda lokala datorer på olika fysiska platser. Problem uppstår då dessa datorer inte är använda på länge och kräver ofta tidsödande

Härnösands kommun
Granskning av IT-stöd

2022-02-10

uppdateringar innan de går att använda. Det finns även problem på med olika nätverk vilket gör att lokala servrar inte alltid går att nå för att hämta dokument, komma åt system etc. Samtidigt framhålls det vid intervjuer att samverkan kan förbättras och hitta vägar att arbeta mer proaktivt och inte fastna i Ad-hoc arbetet. Framförallt framhävs bristande samverkansstrukturer som en anledning till att det inte finns ett fungerande strategiskt arbete kring IT och digitalisering inom förvaltningarna.

3.2.1 Bedömning

Vi kan konstatera att det för kommunens medarbetare finns en supportsida som utförligt beskriver hur felanmälan går till. Det finns däremot upplevda problem med flera olika inrapporteringssystem för att registrera ärende vilket i sin tur medför att direktkontakt tas med upparbetade kontakter inom IT-avdelningen.

Vi noterar att det dagliga stödet upplevs fungera bäst i de förvaltningar som har en uppbyggd IT-stödstruktur då merparten av ärenden går via den interna funktionen i första hand. Däremot finns det åsikter om att det centrala stödet och supporten inte fungerar tillfredsställande. Det finns samtidigt upplevelser att den digitala infrastrukturen är bristfällig.

Vi bedömer att det är av vikt att roller och ansvar tydligt fastställs och även kommuniceras ut då vi inte kan säkerställa att så har skett i det här fallet. Vi anser vidare att det är viktigt att även den politiska organisationen erhåller support vad gäller utrustning och system som tillhandahålls för uppdraget.

Vi bedömer att detta delvis är till följd av bristande strategisk styrning kring IT-arbetet och stödet kring IT-relaterade frågor.

Vidare konstaterar vi brister i samverkan kring det strategiska IT-arbetet och digitaliseringsarbetet.

3.3 Planering och uppföljning

Sedan i maj 2021 finns en digitaliseringsgrupp där medarbetare från IT-avdelningen tillsammans med verksamhetsutvecklare, eller personer med liknande arbetsuppgifter, ingår. Enligt intervjuade är digitaliseringsgruppen ett gränsöverskridande samordningsteam som ska ta fram en strategi på längre sikt samt en modell för hur kommunen ska arbeta med verksamhetsutveckling. Tanken är också att en prioriteringslista ska tas fram för att fastställa vilka åtgärder som behöver göras här och nu samt på längre sikt.

Det framgår av intervjuer med IT-avdelningen att de just nu är i startfasen kring att börja arbeta processinriktat. Det har skett ett omfattande arbete med att kartlägga driften av IT-system och där hela IT-miljön tas ned en gång i månaden för rutinmässig service och underhåll av kommunens IT-miljö. Detta innebär att bl.a. servrar och kommunikationsutrustning uppdateras och systemen blir otillgängliga en kortare stund.

För att fånga upp eventuella synpunkter och utvecklingsområden skickas enkäter ut till tjänstemän och politiker. Det förs även statistik på missade samtal etc. där IT-avdelningen följer upp nöjd kund index. Samtidigt finns en upplevelse att problem inte alltid rapporteras till IT-enheten, vilket gör det svårt att följa upp.

Härnösands kommun
Granskning av IT-stöd

2022-02-10

Veckovis följer IT-avdelningen upp saker såsom om det varit kö, varför det varit kö, vad medarbetarna ringer om etc. Enligt intervjuade är det på detta sätt IT-enheten kan fånga upp om det tenderar att vara många problem inom samma system, utrustning, verksamhet etc. Under tiden som IT-supporten var outsourcad ägde regelbundna avstämningsmöten rum. Det framkommer vid intervjuer att den mest förekommande anledningen att söka hjälp är problem relaterade till Outlook. Det finns samtidigt säsongsbetonade problem såsom Skype vid skolstarter och lösenordsfrågor i samband med sommarsemestrar.

3.3.1 Bedömning

Vi ser positivt på att en förvaltningsövergripande grupp har satts samman för att ta fram en digitaliseringsstrategi av mer strategisk karaktär.

Vi noterar att det sker regelbundna uppföljningar kring vilka supportärenden som inkommit, eventuella köer och orsaker. Vi bedömer dock inte att det finns en strukturerad och strategisk uppföljning på aggregerad nivå för att följa upp flöden, ärendemängd, belastning etc. vilket är nödvändigt för att kunna säkerställa effektiv och ändamålsenlig verksamhet.

Härnösands kommun
Granskning av IT-stöd

2022-02-10

4 Slutsats och rekommendationer

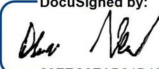
Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att IT-stödet inte fungerar ändamålsenligt eller kan säkerställas att det bedrivs på ett effektivt sätt. Detta till följd av att det till stor del fattas rutiner och styrande dokument för hur IT-stödet ska bedrivas samt en avsaknad av en strategisk styrning och ledning av IT-arbetet. Vidare bedömer vi att roll och ansvarsfördelningen behöver förtydligas samt att det systematiska uppföljningsarbetet behöver stärkas.

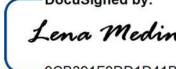
Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- tydliggöra roll och ansvarsfördelning kring IT-arbetet samt säkerställa ett ändamålsenligt stöd på såväl förvaltningsnivå som den politiska nivån, se avsnitt 3.1 och 3.2
- följa upp och säkerställa arbetet med att fastställa och implementera en systemförvaltarorganisation i hela kommunen, se avsnitt 3.1
- vidta nödvändiga åtgärder för att systematisera och formalisera en tydlig strategisk styrning och ledning av IT-arbetet, se avsnitt 3.1 och 3.2
- ser över och säkerställer systematisk uppföljning på aggregerad nivå i syfte att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig IT-verksamhet, se avsnitt 3.3

Datum som ovan

KPMG AB

DocuSigned by:

 29FEC0EAB81B46E...
Oskar Nordmark
Certifierad kommunal revisor

DocuSigned by:

 9CB391F9DD1D41B...
Lena Medin
Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Anna-Karin Hasselborg
anna-karin.hasselborg@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Uppförandekod för förtroendevalda

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta uppförandekod för förtroendevalda i Härnösands kommun.

Beskrivning av ärendet

Det politiska klimatet i Sverige blir allt hårdare och politikernas trygghetsundersökning (2021) visar på oro hos många förtroendevalda.

Syftet med uppförandekoden är att upprätthålla ett fortsatt gott politiskt samtalsklimat och vara ett hjälpmedel för att demokratins processer ska fungera samt att övergrepp och maktmissbruk ska undvikas.

Uppförandekoden ger förtroendevalda grundregler hur de ska uppträda på ett bra sätt emot varandra samt närvarande tjänstepersoner och besökare och därmed visa respekt för alla människors lika värde. Målet med uppförandekoden är att varje förtroendevald ska få stöd i eftertänksamt handlande.

Socialt perspektiv

Syftet med uppförandekoden är att upprätthålla ett fortsatt gott politiskt samtalsklimat och vara ett hjälpmedel för att demokratins processer ska fungera samt att övergrepp och maktmissbruk ska undvikas.

Ekologiskt perspektiv

Ärendet har ingen påverkan på miljön.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ärendet har ingen ekonomisk eller juridisk anknytning.

Beslutsunderlag

Uppförandekod för förtroendevalda i Härnösands kommun

Malin Ullström

Anna-Karin Hasselborg

T.f. chef kanslienheten

Våldsförebyggande samordnare

Kommunstyrelseförvaltningen
Anna-Karin Hasselborg
anna-karin.hasselborg@harnosand.se

Uppförandekod för förtroendevalda i Härnösands kommun

Det politiska klimatet i Sverige blir allt hårdare och politikernas trygghetsundersökning (2021) visar på oro hos många förtroendevalda.

Syftet med uppförandekoden är att upprätthålla ett fortsatt gott politiskt samtalsklimat och vara ett hjälpmedel för att demokratins processer ska fungera samt att övergrepp och maktmissbruk ska undvikas. Uppförandekoden ger förtroendevalda grundregler hur de ska uppträda på ett bra sätt emot varandra samt närvarande tjänstepersoner och besökare och därmed visa respekt för alla människors lika värde. Målet med uppförandekoden är att varje förtroendevald ska få stöd i eftertänksamt handlande.

Utgångspunkten ska vara att förtroendevalda visar respekt för varandras villkor och underlättar varandras deltagande. Ingen ska behöva uppleva ett nedlåtande eller respektlöst tilltal eller bristande uppmärksamhet när han eller hon yttrar sig. Det är viktigt för politikens anseende att förtroendevalda tar varandras engagemang på allvar. Det är en sak att argumentera mot en ståndpunkt och argument. Det är en annan sak att avsiktligt missförstå eller misstolka dessa eller att misstänkliggöra sin motståndares motiv. Den som har ett förtroendeuppdrag har ett ansvar gentemot sina väljare, sitt parti och alla andra förtroendevalda att uppträda på ett förtroendeskapande och respektfullt sätt.

Samtalstonen i Härnösands kommun nämnder, styrelser och fullmäktige ska präglas av respekt för varandra

- skilj på person, sakfråga och politiskt ställningstagande
- kritisera åsikter inte personer
- kränkande personangrepp, förtal eller förolämpningar är ej acceptabelt
- kommentarer från ledamöter som ej har ordet är inte acceptabelt

Debatten i Härnösands kommun nämnder, styrelser och fullmäktige ska vara saklig

- håll dig till sakfrågor och ämnet
- använd vårdat språk och undvik svordomar
- respektera mötets regler såsom talartider etc.
- respektera att det är mötets ordförande som reglerar debatten och ansvarar för att mötet håller en god ton

Ansvar

Ansvaret för det politiska samtalsklimatet ligger första hand hos partiernas gruppleadare men målet är att varje förtroendevald ska känna ansvar för att bidra till en god samtalston och ett fortsatt gott politiskt klimat.

Ta ansvar för att vara en demokrat i praktiken. Mobbning, kränkande beteende och nedsättande ord är alltid oacceptabelt, så även inom politiken och under sammanträden.

Åtgärder

- ordförande i varje nämnd, styrelse och fullmäktige, har ansvar för att ordning upprätthålls under möten och sammanträden
- ordförande har rätt att ajournera möten och sammanträden för att få tid att återställa ordning om behov finns
- ordförande kan avvisa den som uppträder störande och inte följer mötesregler eller uppförandekoden
- vid upplevda kränkningar ska händelsen alltid rapporteras till incidentrapporteringen vid kanslienheten.

Kommunstyrelsen

Försäljning gällande del av fastigheterna Härnösand Saltvik 2:35 och Bondsjö 17:1 - Logosol

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta:

att godkänna köpekontraktet avseende del av fastigheterna Härnösand Saltvik 2:35 och Bondsjö 17:1.

Beskrivning av ärendet

Logosol AB har under en tid sökt mark alt lokaler för att kunna utveckla sin verksamhet.

Priset för marken är satt till 6 280 000 kr, vilket är beräknat utifrån tidigare försäljningar i området samt värdering. Den byggbara arealen på den blivande fastigheten uppskattas till 20 933 kvm efter avstyckning. Tomten är belägen på det nya området som i sommar börjar att färdigställas för Riksarkivets nya arkivbyggnad.

Köpet är villkorat med att Logosol AB ska erhålla ett lagakraftvunnet bygglov senast 2022-12-31. Om detta krav inte uppfylls återgår fastigheten till kommunen som har rätt att sälja fastigheten vidare.

Logosol AB förbinder sig att inom två år från att bygglovet vunnit laga kraft påbörja byggnation av lokal för sin verksamhet. I det fall byggnation inte påbörjats inom angiven tid, har kommunen rätt ut begära vite om 500 000 kr.

Området är idag obebyggt och saknar infartsväg. Härnösands kommun kommer via Samhällsförvaltningen att påbörja byggnation av lokalgata sommaren 2022, vägen beräknas vara klar för byggtrafik under oktober månad 2022.

Socialt perspektiv

Byggnation av en ny anpassad verksamhetslokal bidrar till att ett Härnösandsföretag ges möjlighet att expandera och säkrar därmed arbetstillfällen på orten.

Ekologiskt perspektiv

En etablering på detta område bedöms inte medföra en betydande inverkan på det ekologiska perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Nybyggnation av en anpassad lokal för verksamheten kan leda till ökad omsättning och nya arbetstillfällen. För Härnösands kommuns del bidrar försäljningen till en positiv effekt utifrån den investering som görs i området.

Beslutsunderlag

Förslag på köpekontrakt gällande Härnösand Saltvik 2:35 och Bondsjö 17:1, med tillhörande karta.

Uno Jonsson
Tillväxtchef

Henrik Olsson
Mark- och exploateringshandläggare

Bilagor

Bilaga 1 Förslag på köpekontrakt, med tillhörande karta

del av fastigheten Härnösand Saltvik 2:35 och Bondsjö 17:1 - Logosol

Köpekontrakt

Köpare	Logosol AB , Org. nr: 556495-7834 Fiskaregatan 2 871 33 Härnösand Andel: 1/1
Säljare	Härnösands kommun , Org. nr: 212000-2403 871 80 Härnösand
Överlåtelseobjekt	Del av fastigheterna Härnösand Saltvik 2:35 och Bondsjö 17:1 (nedan kallad fastigheten), området har markerats på bifogad karta. Fastighetens areal har preliminärt uppskattats till 22 085 kvm. Arealen kan komma att justeras i samband med avstyckning.
Överlåtelseförklaring	Säljaren överläter och försäljer härmed del av ovan nämnda fastighet till köparen.
Köpeskillning	Överlåtelsen sker mot en överenskommen köpeskillning av kronor: 6 280 000 kr
Tillträdesdag	Tillträde sker när del av ovan nämnda fastigheter avstyckats till en egen fastighet och köparen erhållit bygglov för en industrilokal, samt att köpeskillningen är till fullo betald och kvitterad.

**Köpeskillings
erläggande**

Köparen betalar köpeskillning på följande sätt:

Handpenning betalas i samband med detta köpekontrakts undertecknande, genom insättning på kommunens bg: 5576-5218. Insättningen ska märkas med köparens namn och fastighetsbeteckningar.

Handpenning	628 000 kr
Kontant på tillträdesdagen	5 652 000 kr

Summa kronor:	6 280 000 kr
----------------------	---------------------

Inteckningar

Fastigheten är inte intecknad

**Servitut och
Nyttjanderätter**

Säljaren förklarar
-fastigheterna så vitt man känner till, inte belastas av några upplåtna oinskrivna rättigheter.

Faran för fastigheten

Säljaren står faran om fastigheterna skadas eller försämras mellan kontraktsdagen och tidpunkten för köparens tillträde. Om tillträdet försenas på grund av köparens dröjsmål ska faran övergå på köparen på tillträdesdagen enligt detta avtal.

**Äganderättens
övergång**

Parterna är överens om att äganderätten till fastigheten övergår först på tillträdesdagen.

**Fördelning av
inkomster och
utgifter**

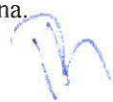
Säljaren ska betala skatter, räntor och andra periodiska utgifter för fastigheten av vad slag de vara må, om de avser tiden före tillträdesdagen. Från och med tillträdesdagen övergår betalnings skyldigheten på köparen, som också får fastighetens avkastning.

**Lagfarts,
intecknings och
fastighetsbildning**

Med köpet förenad lagfarts- och
inteckningskostnader samt avstyckningskostnad betalas av köparen.

Överlämna handlingar

På tillträdesdagen ska säljaren till köparen överlämna ett bevitnat kvitterat köpebrev avseende fastigheten samt överlämna de handlingar som krävs för att köparen ska få lagfart. Säljaren ska även till köparen överlämna tomtkarta och andra handlingar rörande fastigheterna, vilka har betydelse för köparen som ägare av denna.

Fastighetens skick	Köparen har före detta avtals undertecknande beretts tillfälle att noga undersöka fastigheten för att skaffa sig kännedom om det skick, vari egendomen befinner sig. Säljaren har ingen kännedom om att fastigheten är förorenad vid avtalets undertecknande. Köparen ges möjlighet att göra en syn av fastighetens skick innan tillträde.
Övriga kostnader	Kostnad för anslutning till vatten, avlopp, fjärrvärme, el, tele och fiber tillkommer enligt leverantörens taxa.
Övrigt	Lokalgata, gång och cykelväg samt infrastruktur byggs av dess huvudman. Lokalgatan planeras vara körbar för byggtrafik under oktober månad 2022.
Villkor	Detta köpekontrakt gäller under förutsättning att kommunstyrelsen i Härnösands Kommun beslutar om försäljning av fastigheten enligt detta köpekontrakt. Om kommunstyrelsen inte beslutar att godkänna köpekontraktet eller om kommunstyrelsen beslut inte vinner laga kraft är detta köpekontrakt till alla delar förfallet utan ersättningsskyldighet för någon av parterna. För det fall köpekontraktet förfaller enligt denna punkt ska erlagd handpenning återbetalas till köparen. Säljaren har som krav att köparen ska erhålla ett lagakraftvunnet bygglov senast 2022-12-31. Om detta krav inte uppfylls återgår fastigheten till säljaren som har rätt att sälja fastigheten vidare. Handpenningen återgår då till köparen. Köparen förbinder sig att inom två år från att bygglovets vunnit laga kraft påbörja byggnation av en industrilokal. Med påbörjad byggnation avses att grundläggning för byggnaden står klar. I det fall byggnation inte påbörjats inom denna tid, eller om fastigheten säljs vidare utan att byggnation påbörjats, har säljaren rätt att förelägga ett vite på 500 000 kr. Köparen har dock rätt att genom transportköp sälja fastigheten vidare till annan part som ska bygga i deras ställe.
Twist	Twist i anledning av detta avtal skall avgöras i allmän domstol.

Detta köpekontrakt har upprättats i två likalydande exemplar, varav parterna tagit vardera

Säljarens underskrift Ort: Härnösand
Datum: 2022-

Härnösands kommun
Lars Liljedahl
Kommundirektör,

Härnösands kommun
Uno Jonsson
Tillväxtchef

Ovanstående säljares egenhändiga namnteckning bevittnas

Namn:

Namn:

Köparens underskrift Ort: Härnösand

Datum: 2022- 04-28

Logosol AB
Mattias Byström
Ordförande

Logosol AB
Fredrik Forssberg
VD

Ovanstående köparens egenhändiga namnteckning bevittnas

Namn:
Lena Andersson

Namn: Charlotte Götesson

Redovisning av kommunstyrelsens uppdragsbeslut t o m 2022-05-03 KS 2022-4

Kommunledningskontoret

Uppdraget	KS-beslut, datum samt §	Ansvarig för ärendet	Kommentarer	Pågående / Avslutat
Uppföljning revisionsgranskning om investeringsprocessen att uppdra åt kommundirektören att se över budget- och uppföljningsprocessen	2018-09-04 § 148	Kommundirektören	Ingår i projekt "Styrleden".	Pågår. 2021 års budgetprocess blev en "göra och samtidigt lära process" – starkt påverkad av pandemin. Ambitionen är att 2022 års budgetprocess sedan är grunden för årshjulet även kommande år. Ett årshjul samt en schematisk bild över såväl budgetprocessen som kommunens styrmodell beräknas kunna presenteras för KS innan sommaren 2022. KLG har nu lämnat över sitt gemensamma arbete till den politiska ledningen för fortsatt dialog och beslut i KFi juni.
Permutation av Sjökapten Johan Nybergs donationsstiftelse att uppdra till kommundirektören att återkomma till kommunstyrelsen med förslag på utformning och plats.	2020-01-07 § 10	Kommundirektören		Pågår. Samhällsnämnden har ansvaret för att inom en ram på 100 tkr färdigställa en minnesplats för fred. Minnesplatsen kommer att ligga på Mellanholmen nere vid havet och beräknas vara klar den 19 maj och planerar därför att kunna invigas den 29 maj – vilket är veterandagen.
Planprogram Skeppsbron att uppdra till kommundirektören att upprätta planprogram för området Silviabron-Skeppsbron-Sälsten.	2020-09-08 § 120	Kommundirektör		Pågår Planprogram Skeppsbron är just nu vilande. Alla dialoger är färdiga och nästa steg är gestaltungsförslag inför ett antagande av programmet
Uppdrag heltidsinförande inom socialnämndens verksamheter under 2021 att uppdra till kommundirektören att till kommunstyrelsens sammanträde i december 2020 återkomma med en konkretiserad plan för heltidsinförande inom socialnämndens verksamheter under 2021.	2020-10-06 § 163	Kommundirektör		Pågår enligt reviderad och covid-19-anpassad plan. Planen är att heltid är norm på Socialförvaltningen senast i april 2022. Ett antal riktlinjer har nu förhandlats med facket inför de pilotprojekt som startat från maj där nu 6 olika enheter inom särskilt boende, hemtjänst och omsorgen deltar. Socialnämnden har ökat andelen heltider från 69% till 80% under det senaste året. Piloterna ligger på 92%. Kommunen i sin helhet har ökat från 84% till 89%. Utbildningsinsats genomförd för förtroendevalda (övergripande nivå) och chefer (fördjupning av tidigare utbildningar) under november. Central förhandling med Kommunala avslutades 16/4. Även om parterna skildes oeniga så finns det nu en bemanningshandbok att utgå från när Heltidsprojektet breddinförs på socialförvaltningen. Skolförvaltningen inleder sitt arbete i slutet av maj

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt 2021 – verksamhetsrapport samhällsnämnd att uppdra till kommundirektören att initiera en utredning tillsammans med samhällsförvaltningen som belyser hur samhällsnämndens investeringsprojekt som omfattar flera år, kan budgeteras under projektets tidsperiod och att återrapportering av utredningen sker senast i september 2021 till kommunstyrelsen.	2021-02-02 § 26	Kommundirektör		Pågår. Ambitionen är att KF kan fatta beslut omen uppdaterad 10 årig investeringsplan den 16/6 – 2022. PEX-gruppen (Plan och exploatering) har frågan uppe på sina sammanträden (stående punkt). Ytterligare en politisk dialogdag på temat "Framtidens Härnösand" genomfördes måndag 21/6. 2 fokusfrågor: Farled genom Härnösand och Utsprångskajen. I takt med att politisk samsyn nås och beslut fattas när det gäller de framtida stora investeringar Utsprångskajen, Nybron, Nybrogatan och Skeppsbron kommer investeringsbudgeten att kompletteras/uppdateras. Dialog med Kommuninvest ger vid handen att räntenivåerna och/eller möjligheterna att låna inte kommer att påverkas av RKR's förändrade rekommendation avseende "finansiell leasing" – där även kommunens långa hyreskontrakt ska räknas in. En känslighetsanalys visar att en investering i Utsprångskajen, Nybron, Nybrogatan och Skeppsbron på "maxnivå" kommer att belasta driftskostnaderna med ca 6,5 mnkr vid en räntenivå på 1 %. Varje procentenhets räntehöjning innebär ytterligare driftskostnadspåverkan med ca 2,5 mnkr
God och nära vård Västernorrland att uppdra till kommundirektör, Lars Liljedahl, att slutligt fastställa och underteckna programdirektivet för Härnösands kommuns räkning	KF 2020-02-22 § 8			Pågår. Härnösands kommun har genomfört en "Open Space" den 15/9-2021 där även Region Västernorrland deltog. Projektledare finns anställd sedan i våren 2021. Hastigheten i utvecklingsarbetet har påtagligt påverkats av pandemin. Detta eftersom arbetet behöver bedrivas tillsammans med Region Västernorrland (som precis som socialtjänsten) haft stort tryckt på sig under snart 2 års tid. Under våren kommer bland annat ett "projekt teamarbete vid hemgång" att genomföras. Under hösten planeras utvecklingsarbeten kring a) rehabiliterande förhållningssätt, b) biståndshandläggning c) vårdplanering/överslagrapportering mellan huvudmännen
Kommunstyrelsens uppsiktsplikt – verksamhetsrapport skolnämnd 2021 att ge kommundirektören i uppdrag att initiera och samordna en utredning för att tydliggöra ansvaret för det kommunala skolväsendet i kommunen och hur skolnämndens systematiska kvalitetsarbete kan utgöra ett kunskapsunderlag inför kommande budgetprocesser	KS 2021-04-07 § 66			Pågår. Målbilden är att skolnämndens SKA-arbete ska utgöra ett kunskapsunderlag i samband med att budgetarbetet inför 2023 påbörjas.

Kommunstyrelsens Uppsiktsplikt 2021 - verksamhetsrapport socialnämnden att uppdra till kommundirektören att återkomma med förslag på revidering av riktlinje för uppföljning av privata utförare	KS 2021-06-01 § 119			Pågår. Målbild: Förslag på riktlinje presenteras vid septembersammanträdet 2022
Kommunstyrelsens uppsiktsplikt 2021 att kommundirektören, inför formerandet av ett nytt målprogram för kommunen, ges i uppdrag att tillsammans med kommunens bolag undersöka förutsättningarna för ett införande av ett målprogram för koncernen som helhet, för att synliggöra på vilket sätt bolagens egna mål kan bidra till kommunens övergripande mål	KS 2021-11-02 § 193	Kommundirektör		Pågår Arbetet kommer att påbörjas under andra halvan av december med målbilden att Årsplan 2023 ska innehålla ett målprogram för koncernen som helhet. Vid koncernledningsmötet i mars 2022 diskuterades hela koncernens möjligheter att bidra till att nå kommunens mål – och i synnerhet målområde 1 – med resultatuppdraget: "Härnösand ska vara en bra plats att leva och bo på."
Hyresavtal nytt vård- och omsorgsboende inom fastighet Saltvik 2:35 att uppdra till kommundirektören att teckna avtal inom givna förutsättningar, att uppdra till kommundirektören att återkomma till kommunstyrelsen om förutsättningarna förändras, att undertecknat avtal ska delges kommunstyrelsen	KS 2021-11-02 § 195	Kommundirektör		Pågår I och med Kommunfullmäktiges beslut den 22/11 kan Härnösands Hus nu handla upp byggnationen av SoL-boendet. = Tilldelningsbeslut avseende entreprenaden har lämnats till Jasab. Avtal beräknas skrivas under april månad. Bygglövsprocessen pågår. Inflyttning oktober 2023.
Hyresavtal och tilldelning av investeringsmedel - ny idrottshall inom fastighet Fastlandet 2:24 samt Myrans naturgräsområde att uppdra till kommundirektören att teckna avtal inom givna förutsättningar, att uppdra till kommundirektören att	KS 2021-11-02 § 197	Kommundirektör		Pågår I och med Kommunfullmäktiges beslut den 22/11 kan Härnösands Hus nu handla upp byggnationen av den nya idrottshallen Bygglövsprocessen pågår. Förfrågningsunderlag har skickats ut, men inga anbud kom in. Omtag behöver göras avseende förändrad form för upphandling alternativt avvakta utvecklingen vad gäller tillgång

återkomma till kommunstyrelsen om förutsättningarna förändras, att undertecknat avtal ska delges kommunstyrelsen				och pris på byggvaror och gå ut med ny förfrågan när läget stabiliserats.
KS uppsiktsplikt 2021 att kommundirektören ges i uppdrag att påbörja en dialog mellan bolaget (Technichus) och kommunstyrelsen för att utreda hur en fördjupad samverkan skulle kunna utformas.	KS 2021-11-30 § 211 (dnr 2020-513)			Pågår
Hyresavtal tvätteri Palmen 6 Kommunstyrelsen beslutar att godkänna hyresavtal avseende lokaler för kommunalt tvätteri, inom fastighet Palmen 6, samt att uppdra till kommundirektören att teckna bilagt hyresavtal avseende lokaler för kommunalt tvätteri till en total årshyra om 520 300 kronor.	KS 2021-11-30 § 219 (dnr 2021-449)			Pågår Hyresavtalet är tecknat. Detaljplan för området behöver revideras. Fram till dess att den nya detaljplanen vunnit laga kraft så kommer tvätten att bedrivas i temporära lokaler på Ugglan och Härnögården. En särskild redovisning av händelseutvecklingen och nuvarande status presenteras vid dagens KS (3/5)
Behov av nytt särskilt boende Kommunstyrelsen beslutar att uppdra till kommundirektören att fråga AB Härnösandshus inhämta förslag på hyresavtal omfattande förhyrning av de nya verksamhetslokaler som fastställts enligt socialnämndens beslut per 2021-06-17, § 82.	KS 2021-02-08 § 26 (dnr 2022-45)			Pågår Arbetet med lokalprogram pågår och vi räknar med att kunna göra en upphandling kring årsskiftet med byggstart våren 2023 och färdigställande hösten 2024. Vi har hittat en plats inom Gerestaområdet som både PEX-gruppen och verksamheten förordar. Detaljplanen gäller för allmänt ändamål vilket stämmer med att bygga äldreboende men planen tillåter endast en våning och vi behöver bygga 3 - 4 våningar. Detta medför att vi behöver ändra detaljplanen
Nostalgidagarna 2022 Kommunstyrelsen beslutar	KS 2022-			Pågår

... att uppdra till kommundirektören att i dialog med föreningen Hernö Cruisers och med samverkansavtalet som utgångspunkt, diskutera formerna för exponering av Härnösands kommun i samband med evenemanget ...	02-08 § 34 (dnr 2022- 66)			En Kommunikationsplan är framtagen (presenteras översiktligt vid dagens sammanträde)
Kommunstyrelsens uppsiktsplikt 2022 – Verksamhetsrapport arbetslivsnämnden att uppdra till kommundirektören att genomföra en översyn och dialog runt hur kommunens arbete med arbetslöshetsfrågor på förvaltningsnivå kan utvecklas och effektiviseras.	2022- 03-01 § 38	Kommundirektör		Påbörjas under våren 2022
Arbete med platsvarumärke att uppdra till kommundirektören att påbörja arbetet med platsvarumärket för Härnösands kommun, samt att kommundirektören delrapporterar arbetet till kommunstyrelsen i maj 2022.	2022- 03-01 § 42	Kommundirektör		Pågår Vid senaste koncernledningsmötet va d platsvarumärket en av huvudpunkterna .
Samverkansplan Torsboda industripark att ställa sig bakom förslaget att Härnösands kommun blir en mer aktiv part i arbetet med industrisatsningen i Torsboda, att uppdra till kommundirektören att ta fram ett förslag på ett avtal, att uppdra till kommundirektören att säkerställa finansiering om 1 050 tkr för 2022 samt	2022- 03-01 § 48	Kommundirektör		Pågår En arbetsgrupp är formerad. Ett utkast till avtal är framtaget.

att delegera till kommunstyrelsens ordförande att underteckna avtalet.				
Kommunstyrelsens uppsiktsplikt 2022 – verksamhetsrapport skolnämnden att uppdra till kommundirektören att genomföra en översyn och dialog runt hur kommunens arbete med arbetslöshetsfrågor på förvaltningsnivå kan utvecklas och effektiviseras	KS 2022-04-05 § 56 (dnr 2021-447)	Kommundirektör		